

Facultade de Ciencias da Educación e Traballo Social

Presentación da Facultade

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Equipo Decanal

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

Localización

LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.

Dirección postal:

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

Grao en Trabajo Social

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
005G220V01101	Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural	1c	6
005G220V01102	Ciencia política: Política e democracia	1c	6
005G220V01103	Psicoloxía: Psicoloxía básica	1c	6
005G220V01104	Fundamentos dos servizos sociais	1c	6
005G220V01105	Introdución ao traballo social	1c	6
005G220V01201	Dereito: Fundamentos xurídicos	2c	6

005G220V01202	Estatística: Estatística aplicada á investigación social	2c	6
005G220V01203	Socioloxía: Socioloxía xeral	2c	6
005G220V01204	Epistemoloxía do traballo social	2c	6
005G220V01205	Organización dos servizos sociais	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
005G220V01301	Psicoloxía: Desenvolvemento humano no ciclo vital	1c	6
005G220V01302	Conceptos, teorías e métodos en traballo social	1c	6
005G220V01303	Psicoloxía: Psicoloxía social	1c	6
005G220V01304	Servizos sociais especializados I	1c	6
005G220V01401	Dereito: Dereito e traballo social	2c	6
005G220V01402	Habilidades sociais e de comunicación do traballo social	2c	6
005G220V01403	Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social	1c	6
005G220V01404	Política social	2c	6
005G220V01405	Saúde, dependencia e vulnerabilidade	2c	6
005G220V01406	Servizos sociais especializados II	2c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
005G220V01501	Estrutura social	1c	6
005G220V01502	Ética e traballo social	1c	6
005G220V01503	Política social europea	1c	6
005G220V01504	Proceso de planificación en traballo social	1c	6
005G220V01505	Traballo social individual e familiar	1c	6
005G220V01601	Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social	2c	6
005G220V01602	Políticas públicas en España	2c	6
005G220V01603	Socioloxía aplicada ao traballo social	2c	6
005G220V01604	Traballo social grupal e comunitario	2c	6
005G220V01605	Xestión de organizacións de benestar social	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O05G220V01701	Prácticas externas: Practicum	1c	30
O05G220V01901	Avaliación de programas sociais	2c	6
O05G220V01902	Inglés para traballadores/as sociais	2c	6
O05G220V01903	Pedagogía social para traballo social	2c	6
O05G220V01904	Sistemas de benestar social comparados	2c	6
O05G220V01905	Traballo social e cooperación ao desenvolvemento	2c	6
O05G220V01906	Traballo social e mediación	2c	6
O05G220V01907	Traballo social e ámbitos profesionais	2c	6
O05G220V01908	Traballo social na incorporación social	2c	6
O05G220V01909	Xénero, violencia e intervención social	2c	6
O05G220V01910	Xeriatría para traballadores/as sociais	2c	6
O05G220V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural**

Materia	Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural			
Código	O05G220V01101			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Braña Rey, Fatima			
Profesorado	Braña Rey, Fatima			
Correo-e	fatimab@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia está concibida como unha introdución á antropoloxía social e cultural. O seu obxectivo fundamental é proporcionar os instrumentos de análise básicos sobre aqueles feitos socioculturais que se achan na base das competencias que se deberán alcanzar para desenvolver a profesión de traballador/a social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade

CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Coñece a antropoloxía social e cultural e as súas orientacións teóricas no contexto cultural actual.	CB3 CB4	CG2	CE12	CT1 CT8 CT16
2. Coñece a natureza e trazos básicos da cultura humana.	CB1	CG2	CE2 CE8	CT1 CT6 CT13 CT16
3. Coñece os modos de transmisión dos elementos da cultura humana	CB2 CB3	CG2	CE13 CE24	CT1 CT6 CT9
4. É capaz de comprender as variadas estratexias de adaptación e económicas que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	CB4	CG2	CE18 CE20	CT6 CT9 CT15 CT16
5. Comprende as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas de familia e parentesco que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	CB3	CG2	CE7	CT6 CT13 CT15
6. Comprende as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas políticos e de exercicio do poder que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	CB3 CB5	CG2	CE6 CE8 CE14	CT6 CT13 CT15
7. Comprende as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas relixiosos e de pensamento que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	CB3 CB4	CG2	CE2 CE8 CE19	CT6 CT15 CT24
8. Analiza e comprende a diversidade de poboacións e grupos portadores de tradicións culturais diferentes.	CB2 CB4	CG2	CE8 CE20	CT6 CT15 CT24
9. Recoñece as transformacións e os cambios que veñen afectando o sistema de cultura popular de Galicia.	CB3 CB5	CG2	CE2 CE7 CE13 CE20	CT6 CT9 CT24
10. Demostra habilidades básicas para investigar e interpretar os elementos do sistema cultural de Galicia.	CB4	CG2	CE12 CE24	CT6 CT22

Contidos

Tema	
1. A antropoloxía social e cultural: campo de estudo e orientacións teóricas	1.1. Concepto, obxecto e división da antropoloxía sociocultural. 1.2. Técnicas de investigación e orientacións teóricas da antropoloxía sociocultural.
2. Natureza e características da cultura	2.1. Concepto, trazos e niveis de cultura. 2.2. Conceptos afíns á cultura de relevancia antropolóxica.
3. Cultura e enculturación: a transmisión e a asimilación das tradicións culturais	3.1. Concepto, modos e límites da enculturación. 3.2. Mecanismos, axentes, medios e resultados da enculturación ou da socialización do individuo.

4. Estudo do sistema sociocultural humano: análise da estrutura económica, social, política, ideolóxica (relixión e pensamento) do sistema sociocultural humano	4.1. A estrutura económica do sistema sociocultural: os modos de produción, distribución e consumo de bens. 4.2. A estrutura social do sistema sociocultural: matrimonio, familia, parentesco e filiación. 4.3. A estrutura política do sistema sociocultural: sistemas políticos non centralizados e sistemas políticos centralizados. 4.4. A estrutura ideolóxica do sistema sociocultural: a maxia, a relixión e os sistemas de crenzas.
5. Antropoloxía e comparación: culturas, etnias e grupos étnicos e culturais	5.1. Etnias e minorías étnicas e culturais 5.2. Multiculturalismo, integración e identidade étnica
6. Grupos étnicos e culturais no Estado español	6.1. A experiencia intercultural en España: inmigrantes e refuxiados. 6.2. Minorías e grupos marxinados: xitanos, pobres etc. e grupos de marxinados no Estado español.
7. O sistema de cultura da sociedade galega	7.1. Os elementos do sistema de cultura de Galicia. 7.2. As unidades de organización social da sociedade galega. 7.3. Cultura e identidade do pobo galego.
8. Transformación e cambio do sistema de cultura tradicional de Galicia	8.1. A transformación dos elementos do sistema de cultura tradicional de Galicia. 8.2. Os cambios nas unidades de organización social e no modo de vida doméstico do pobo galego.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	62	69
Traballo tutelado	13	3	16
Lección maxistral	23	20	43
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Neste traballo tutelado, o/a alumno/a, de modo individual ou en grupo, deberá elaborar unha investigación sobre a temática da materia ou preparará seminarios, memorias, resumos de lecturas, conferencias etc. Trátase dunha actividade autónoma do/a estudante que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e estruturación e redacción do informe final do tema a tratar no traballo.
Traballo tutelado	Traballos a partir de lecturas e casos prácticos nos que se avalíe a comprensión das lecturas e conceptos da materia.
Lección maxistral	A profesora da materia presentará, en sesións maxistras, as bases teóricas e as directrices de estudo do programa de Antropoloxía social e cultural, así como as directrices a seguir nos traballos de investigación en Antropoloxía sociocultural.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Os traballos tutelados requiren de atención personalizada nas aulas de grupos pequenos. A atención personalizada tamén se fará no tempo establecido para as titorías que se publicará a través de Faitic. O alumnado disporá dun horario semanal de titorías do profesorado no que consultará de forma persoal ou en grupos dúbidas sobre a materia. As titorías solicitaranse por correo electrónico e atenderanse a través do Campus remoto, segundo se indique na plataforma Faitic.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Traballos titorizados na aula e actividade autónoma titorizada do alumnado.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE6 CE8 CE14 CE19 CE20 CT1 CT6 CT8 CT9 CT13 CT15 CT16 CT22 CT24
	Presentación de traballos en grupo ou individuais.		

Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame para a avaliación das competencias adquiridas.	50	CB3 CB4	CG2	CE2 CE7 CE12 CE13 CE14 CE18 CE24	CT13 CT15 CT22 CT24
---------------------------------------	--	----	------------	-----	--	------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL DO ALUMNADO

O alumnado asistente ou non debe aprobar o traballo así como o exame para poder superar a materia. Se non aprobara unha das avaliacións non superará a materia.

As datas dos exames pódese consultar no seguinte link: <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

SEGUNDA CONVOCATORIA

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

As datas dos exames pódese consultar no seguinte link: <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Kottak, C. PH, **Antropología cultural**, 14ª, Mac Graw Gill, 2011

Velasco, H. y Díaz de Rada, A. (1997), **La lógica de la investigación etnográfica.**, 1ª, Trotta, 1997

Bibliografía Complementaria

Méndez, L., **Siete claves para una introducción a la Antropología**, 1ª, Síntesis, 2019

Méndez, L., **Antropología feminista**, 1ª, Síntesis, 2010

Ramírez Goicoechea, E., **Etnicidad, identidad e interculturalidad**, 1ª, Ramón Areces, 2010

Díaz de Rada, A., **Cultura, antropología y otras tonterías**, 1ª, Trotta, 2010

Lagunas, D., **El quehacer del antropólogo**, 1ª, Bellaterra, 2018

Recomendacións

Outros comentarios

Esta guía ten carácter orientativo podendo adaptarse os contidos ás incidencias que se puideran dar no transcurso do cuadrimestre.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: todas

* Metodoloxías docentes que se modifican: ningunha

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): non hai modificacións

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: ningunha

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: de haber modificacións comunicárase a través de faitic.

* Outras modificacións Ningunha

* Información adicional: Recoméndase que o alumnado adquira o antes posible todo o material bibliográfico necesario para preparar a materia pois algunha obra non está dispoñible en soporte dixital.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ciencia política: Política e democracia				
Materia	Ciencia política: Política e democracia			
Código	005G220V01102			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	López Viso, Mónica			
Profesorado	López Viso, Mónica			
Correo-e	mviso@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/mviso			
Descrición xeral	A materia pretende ofrecer unha visión global dos grandes temas dos que se ocupa a ciencia política. Así mesmo, proporciona unha introdución ao sistema político de España. O obxectivo é que os/as estudantes alcancen un coñecemento básico que lles permita describir, explicar e comprender a realidade política que lles rodea.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT10	Toma de decisións
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT16	Razoamento crítico
CT18	Aprendizaxe autónoma

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer un conxunto de ferramentas analíticas e conceptuais para describir, explicar e comparar a realidade política.	CB1 CB3 CT1

Coñecer a xénese, a evolución e a consolidación da democracia.		CE13 CE20	CT6 CT13 CT16
Coñecer e comprender os grandes temas da ciencia política e a configuración institucional dos sistemas políticos contemporáneos.	CB1	CE4 CE24	CT1 CT3 CT8 CT13
Ser capaz de analizar e comprender os procesos políticos contemporáneos.	CB3	CG3	CT1 CT2 CT3 CT13
Coñecer o sistema político e as súas especificidades en España.			CT6 CT16
Ser capaz de analizar e valorar a influencia da política e das ideoloxías, e as súas implicacións no traballo social.			CT3 CT8
Ser capaz de comprender e valorar distintos discursos.		CE13 CE14	
Ser capaz de percibir e interpretar acontecementos con flexibilidade.	CB2 CB3	CE20 CE24	CT3 CT16
Ser capaz de desenvolver criterios de avaliación e aplicalos ao proceso de aprendizaxe.	CB4 CB5	CE4 CE20	CT2 CT7 CT10
Demostrar habilidade na expresión oral de ideas propias e análises reflexivas en público.			CT3 CT4 CT18

Contidos

Tema	
1. Introducción á Ciencia Política. Os grandes temas da ciencia política.	Que é a política? Democracia e ditadura. As fontes do conflito político.
2. O poder.	Definición de poder. O abuso de poder. Corrupción e poder. A falta de poder.
3. O Estado e as súas institucións.	Definición do Estado. Atributos e obxectivos do Estado. As institucións do Estado.
4. A democracia: que é?	Que é a democracia? Propósitos e facetas da democracia.
5. A democracia: como funciona?	Como funciona a democracia? Deseño institucional e sistemas electorais. A sociedade e a política: votantes, partidos e grupos de interese. A cultura política.
6. O sistema político español contemporáneo.	Antecedentes históricos: a transición. Principais institucións políticas da democracia española. O estado autonómico. O proceso político. España no mundo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	18	40
Seminario	8	8	16
Seminario	8	8	16
Presentación	7	13	20
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	0	10	10
Traballo	1	15	16
Exame de preguntas obxectivas	1	15	16
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Seminario	Actividades no grupo medioano enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Seminario	Reunións de grupo pequeno que o estudante mantén co profesorado da materia para asesoramento e desenvolvemento de actividades programadas da materia.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través do TIC de maneira autónoma (Programa TEMA http://faitic.uvigo.es/).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Expor un traballo ao resto de compañeiras/os (con medios audiovisuais). Defender publicamente o traballo, é dicir, debe responder as preguntas e ás críticas das súas compañeiras/os, e da docente. Poderá explicar, a modo de conclusión, os problemas co que se atopou durante a elaboración do traballo.
Seminario	Asistencia e participación nas tutorías en Grupo Pequeno (GP) que o/a estudante mantén coa profesora para asesoramento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe en xeral e seguimento do traballo. Entrega da documentación requirida nos prazos determinados en horario de GP. (*) Entregarase un documento coas [Pautas e prazos para realizar o traballo] (dispoñible na plataforma Tema. Sección documentos).
Probas	Descrición
Traballo	Realización e entrega por escrito do traballo a partir das pautas proporcionadas pola docente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Seminario	Asistencia, participación e entrega da documentación requirida en cada un dos seminarios programados ao longo do curso (en horario de grupo mediano).	10	CG3	CT2 CT4 CT8 CT10 CT16
Seminario	Asistencia e participación nas titorías en Grupo Pequeno (GP) que o/a estudante mantén co docente para asesoramento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe en xeral e seguimento do traballo. Entrega da documentación requirida nos prazos determinados en horario de GP (avaliación contemplada no apartado Traballos e proxectos). (*) Entregarase un documento coas [Pautas e prazos para realizar o traballo] (dispoñible na plataforma Tema. Sección documentos).	10	CB1 CB4 CB5	CE20 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT10 CT16
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Conexión o Programa TEMA http://faitic.uvigo.es/ para a realización das actividades propostas (exercicios, prácticas, participación no foros, entrega e recepción de documentos, etc.) así como seguimento da materia en xeral.	5		CT7 CT18
Traballo	Realización e entrega do traballo a partir do guión proporcionado polo/a docente (5%). Exposición e defensa do traballo realizado (10%).	15	CB2 CB3 CB4 CB5	CG3 CE4 CE13 CE14 CE20 CT1 CT3 CT8 CT16 CT18
Exame de preguntas obxectivas	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Un primeiro bloque composto por 30 preguntas tipo test. O valor deste bloque ascenderá a 4 puntos. O segundo bloque, véxase probas de resposta curta. Data de realización: veáse en http://webs.uvigo.es/educacion-ou/	40		CE20 CT13 CE24
Exame de preguntas de desenvolvemento	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Para o primeiro bloque véxase probas de tipo test. O segundo bloque responderá a dous ou tres preguntas de desenvolvemento. O valor deste bloque ascenderá a 2 puntos. Data de realización: veáse en http://webs.uvigo.es/educacion-ou/	20	CB2 CB3	CE13 CE14 CT1 CT6 CE24

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación das/os estudantes matriculadas/os na materia fázase atendendo aos criterios explicitados nesta guía. Para

superar a materia, os/as estudantes deberán aprobar tanto as probas teóricas como a parte práctica da materia. Para sumar as notas das dúas partes (práctica e teórica) é necesario aprobar cada unha por separado.

Avaliación y cualificación:

- Asistencia (mínimo un 80%) e participación activa (sesión maxistral e seminarios) (1 punto).
- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA. <https://faitic.uvigo.es/> (0,5 puntos).
- Asistencia, participación e entrega da documentación requirida (Grupo pequeno). Exposición dun traballo e entrega por escrito (2,5 puntos).
- Realización dun exame escrito. Modelo A (6 puntos).

A/os alumna/os que entreguen os traballos e tarefas fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso. As cualificacións obtidas no apartado práctico sumaranse posteriormente á obtida no exame da primeira convocatoria e, no seu caso, a segunda convocatoria. Toda a información da materia poderá consultarse na plataforma Tema.

As **datos oficiais dos exames** poden consultarse na web da Facultade (<https://educacion-ou.webs.uvigo.es/>)

Convocatoria de Xullo

De non ser superada a materia, as competencias non adquiridas na 1ª convocatoria poderán ser avaliadas na convocatoria de Xullo.

A 1ª convocatoria, no caso de non superar a materia, non consta no expediente académico. A cualificación faise efectiva na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

SODARO, MICHAEL J., **Política y ciencia política: una introducción**, 2ª, McGraw-Hill, 2010

SARTORI, G., **La Democracia en treinta lecciones**, Taurus, 2009

VALLÉS, J.M. y BALLART, X. (ed.), **Política para apolíticos : contra la dimisión de los ciudadanos**, Ariel, 2012

Bibliografía Complementaria

DAHL, R., **La democracia, una guía para los ciudadanos**, Taurus, 1999

DUVERGER, M., **Introducción a la política**, Ariel, 1983

Recomendacións

Outros comentarios

Toda a información da materia estará dispoñible na plataforma Tema en Faitic.

A comezos de curso e sempre antes de finais de setembro, as e os estudantes deberán dispor na plataforma TEMA dunha dirección de correo electrónico e unha fotografía.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

ESCENARIO 1: DOCENCIA MIXTA

Debido á situación excepcional, ante a imposibilidade de poder impartir a docencia dun modo presencial, utilizaranse medios virtuais para a impartición das clases.

Neste caso, mantéñense todas as metodoloxías propostas.

ESCENARIO 2: DOCENCIA NON PRESENCIAL

Debido á situación excepcional, ante a imposibilidade de poder impartir a docencia dun modo presencial, utilizaranse medios virtuais para a impartición das clases.

En ambos os casos, a actividade docente impartirase mediante Campus Remoto e preverase tamén o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non hai modificacións. Todas as metodoloxías se manteñen a través das ferramentas tecnolóxicas Campus Remoto e a plataforma de teledocencia FAITIC.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)

Tutorías a través individuais e grupais a través de Campus Remoto e do correo-e da docente.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Todo o material estará dispoñible na plataforma de teledocencia Faitic para facilitar ao máximo a organización do traballo de forma autónoma por parte do alumnado, en previsión de problemas de conciliación e/ou conectividade.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No caso de que non se poida realizar a avaliación final presencialmente, mantense os criterios de avaliación xa previstos na guía docente.

A adquisición de competencias na segunda oportunidade:

- A parte teórica avaliarase a través dunha proba obxectiva tipo test e unha segunda parte de desenrolo (exame final da parte teórica da materia). Para esa proba utilizaráanse as ferramentas que indiquen os órganos competentes.
- A avaliación de parte práctica (avaliación continua: seminarios GM e GP a presentacións): entrega dos exercicios e traballo na plataforma faitic e exposición do traballo. Para esa proba utilizaráanse as ferramentas que indiquen os órganos competentes.

Mantéñense as porcentaxes de cualificación recollidas no apartado de avaliación desta guía.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Psicología básica				
Materia	Psicología: Psicología básica			
Código	005G220V01103			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Figueiredo, María José			
Profesorado	Vázquez Figueiredo, María José			
Correo-e	figueiredo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia representa unha *introdución aos procesos psicolóxicos básicos, como percepción, atención, aprendizaxe, memoria, emocións e motivacións.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados

CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Coñecer os procesos e os elementos fundamentais que configuran o comportamento humano e a perspectiva psicolóxica sobre eles	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG3	CE2 CE3 CE8 CE22 CE24	CT1 CT2 CT3 CT4 CT8 CT9 CT11 CT14 CT16 CT18 CT19
2. Analizar e utilizar o coñecemento actual para mellorar nos marcos do traballo.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG6	CE3 CE8 CE9 CE14 CE19 CE22 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT24
3. **Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios e avances nas súas condicións de vida.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG5	CE2 CE3 CE9 CE14 CE19 CE22 CE24 CE25	CT1 CT3 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT18 CT20 CT24

4. Promover o crecemento, o desenvolvemento e a independencia das persoas.

CB1	CG1	CE2	CT1
CB2	CG2	CE3	CT2
CB3	CG3	CE4	CT3
CB4	CG5	CE8	CT6
CB5	CG6	CE9	CT8
		CE14	CT9
		CE19	CT10
		CE24	CT11
			CT12
			CT14
			CT15
			CT16
			CT17
			CT18
			CT19
			CT20
			CT23
			CT24

5. Intervir con persoas e grupos para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas.

CB3	CG2	CE2	CT3
	CG5	CE3	CT4
		CE4	CT7
		CE22	CT9
		CE24	CT10
		CE25	CT11
			CT15
			CT17
			CT18
			CT19
			CT20
			CT23
			CT24

6. Traballar con comportamentos que representan un risco para os posibles usuarios, identificando circunstancias que configuran eses comportamentos e elaborando estratexias que os modifiquen.

CB1	CG1	CE2	CT1
CB2	CG2	CE3	CT3
CB3	CG3	CE4	CT4
CB4	CG5	CE9	CT6
CB5	CG6	CE14	CT7
		CE19	CT8
		CE24	CT9
		CE25	CT10
			CT11
			CT12
			CT14
			CT15
			CT16
			CT17
			CT19
			CT23
			CT24

Contidos

Tema

1. O comportamento humano: perspectiva psicolóxica.	Obxecto da psicoloxía. Perspectivas psicolóxicas. Ramas da psicoloxía.
2. Sensación, percepción e atención	Sensación e percepción. Detección de estímulos. Procesamiento. Atención.
3. Memoria	Modelos de memoria. Sistemas de memoria. Estratexias de memoria. Esquecemento.
4. Aprendizaxe	Condicionamento clásico e instrumental. Outras formas de aprendizaxe humana.
5. Pensamento e intelixencia.	Razoamento. Creatividade. Intelixencia: modelos.

6. Linguaxe	Actividade lingüística. Linguaxe escrita e oral. Comunicación non verbal.
7. Motivación	*Evaluación. Modelos.
8. Emoción e tensión.	Emoción e regulación das emocións. Tensión e *afrontamiento.
9. Deterioración cognitiva normal e patolóxico.	Envellecemento. Deterioración da memoria. Demencias.
10. Psicoloxía da personalidade	Teorías. Avaliación. Trastornos psicolóxicos. Tratamentos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Lección maxistral	14	14	28
Seminario	6	12	18
Traballo tutelado	7	21	28
Debate	1	2	3
Exame de preguntas obxectivas	3	21	24
Cartafol/dossier	5	10	15
Estudo de casos	8	24	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Efectúase unha introdución xeral á materia
Lección maxistral	Exposición xeral, por parte do profesor, dos contidos da materia e das bases teóricas e/ou directrices do traballo a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico. Empregaranse como complemento das sesións maxistrais. Consistirán na revisión de diferentes materiais (tests, estudos científicos, programas de intervención, estudos de caso etc.) relacionados cos temas explicados previamente.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupos de polo menos 4 membros, elaborará un documento sobre un tema específico da materia. Trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a elección do tema, a procura e a recollida de información, a lectura e manéxoo de bibliografía, a elaboración dun esquema do traballo, o resumo da información, a redacción dos apartados, a revisión etc.
Debate	O/a estudante ten a oportunidade de incorporar á docencia da materia, material audio-visual ou outras fontes documentais que supoña unha achega de interese para a materia. Posteriormente, se debate en grupo a achega do material.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Farase o seguimento nos Grupos Pequenos, Medios e medianos, tanto na aula e a través de correo electrónico ou *FAITIC
Traballo tutelado	Farase un seguimento do TRABALLO TUTELADO, na aula e a través de *Faitic ou do Correo electrónico

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Dossier de prácticas. Serán sesións máis prácticas onde se verán diferentes materiais (textos orixinais dos autores, tests, programas de intervención, vídeos etc.) relacionados coas temáticas da materia. Farase un control da asistencia.	20	CB1 CG1 CE2 CT1 CB2 CG2 CE3 CT2 CB3 CG5 CE4 CT3 CB4 CG6 CE8 CT4 CB5 CE9 CT7 CE14 CT8 CE22 CT9 CT10 CT12 CT16 CT18

Traballo tutelado	Traballo de revisión bibliográfica sobre os *descriptores da materia	20	CB3 CB4	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6	CE3 CE19 CE22	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT16 CT18 CT23
	O alumnado realizará 1 traballo, individual ou en grupo, que será tutelados nas sesións de Pequeno Grupo					
Debate	Participación en encontros científicos-técnicos propostos pola súa vinculación coa materia.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG6	CE3 CE4 CE8 CE22 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT24
	Achegas de material científico-técnico que axude á construción do coñecemento da materia. Esta actividade é obrigatoria para o alumnado que aspire a Matrícula de Honra					
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas de coñecemento. A proba tamén inclúe estudos de caso.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE8 CE22	CT1 CT2 CT3 CT4 CT8 CT9 CT10 CT16 CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os asistentes: *Presencialidade nos seminarios e nas *tutorías de grupo pequeno ao redor do 75 %.A proba de preguntas obxectivas, para o alumnado asistente, pódese facer por parciais, a medida que se vaia explicando o temario. A proba tamén inclúe estudos de caso. En caso de non superar estes parciais, o alumnado deberá efectuar o exame (obrigatorio) de toda a materia do temario, o cal se efectuará o día estipulado para o exame final (véxase, taboleiro de anuncios e páxina Web da Facultade).Para os non asistentes. O exame e os estudos de caso (obrigatorio) de toda a materia do temario será o día estipulado para o exame final (taboleiro de anuncios e páxina Web de la Facultade). O tipo de exame será idéntico ao dos asistentes. Para a convocatoria de xullo, gardarase (no caso de telos superados);a puntuación dos seminarios, do traballo tutelado e do exame. As datas de exame pódense consultar o Taboleiro de anuncios da Facultade de Ciencias de Educación ou na páxina Web da Facultade no seguinte enlace:http://educacion-ou.webs.uvigo.es/*educacion-ou/web/*index.*php&*quot;

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Ballesteros-Jiménez, S. (2017), **Psicología de la memoria humana**,
Ballesteros, S. y García, B. (1996), **Procesos psicológicos básicos.**,
Echeburúa, E., y Amor, P.J.(2019), **Memoria traumática: estrategias de afrontamiento adaptativas e inadaptativas**,
Terapia Psicológica, 37(1), 71-80,
Gantiva, C., Casas, M., Ballén, Y., Sotaquirá, M., y Romo-González, T. (2019)., **Modulación de las respuestas fisiológicas ante estímulos afectivos: una herramienta para investigar procesos psicológicos**, Universitas Psychologica, 18(1), 1-12.,
Mestre, J. M. y Palmero, F. (2004)., **Procesos psicológicos básicos**,
Puente Ferreras, A. (2011), **Psicología contemporánea básica y aplicada**,
Ramos, V. J., y Canosa, A. F. (2019)., **La importancia de estimular las redes atencionales en la infancia.**, Apuntes de Psicología, 36(3), 167-172.,

Echeburúa, E., y Amor, P.J. (2019), **Memoria traumática: estrategias de afrontamiento adaptativas e inadaptables.**, *Terapia Psicológica*, 37(1), 71-80.,

Bibliografía Complementaria

Cecchini, J.A., González-González, C., Llamado, R., Sánchez, B., y Rodríguez, C. (2019)., **The impact of cooperative learning on peer relationships, intrinsic motivation and future intentions to do sport.**, *Psicothema*, 31(2), 163-169.,

Crespo León, A. (1998)., **Psicología general. Memoria, pensamiento y lenguaje.**,

Froufe, M. (2004)., **Aprendizaje asociativo.**,

Kahneman, D. (2012)., **Pensar rápido, pensar despacio,**

Morgado, I. (2012)., **Cómo percibimos el mundo: una exploración de la mente y los sentidos.**,

Morgado, I. (2014)., **Aprender, recordar y olvidar: claves cerebrales para mejorar la educación.**,

Méndez, P., y Ángulo, R. (2018)., **El aprendizaje de un instrumento musical como el violín mejor la atención sostenida.**, *Revista de Psicología*, 27(2), 1-9.,

Pérez-Fernández, V., Gutiérrez-Domínguez, Mª J., García-García, A. e Gómez-Bujedo, J. (2005)., **Procesos Psicológicos Básicos. Un análisis funcional.**,

Porflitt, F. I., y Rosas-Díaz, R. R. (2019)., **Behind the scene: cognitive benefits of playing a musical instrument. Executive functions, processing speed, fluid intelligence and divided attention/Detrás de la escena: beneficios cognitivos de toca**, *Estudios de Psicología*, 1-27.,

Reeve, J. (1994)., **Motivación y emoción,**

Sacks, O. (1985)., **El hombre que confundió a su mujer con un sombrero.**,

Santiago, J., Tornay, F y Gómez, E. (1999)., **Procesos psicológicos básicos,**

Smith, E., Nolen, S., Frderickson, B. y Loftus, G. (2003)., **Introducción a la psicología.**,

Slater, L. (2006)., **Cuerdos entre locos. Grandes experimentos psicológicos del siglo XX.**,

Gantiva, C., Casas, M., Ballén, Y., Sotaquirá, M., y Romo-González, T. (2019)., **Modulación de las respuestas fisiológicas ante estímulos afectivos: una herramienta para investigar procesos psicológicos.**, *Universitas Psychologica*, 18(1), 1-12.,

Porflitt, F. I., y Rosas-Díaz, R. R. (2019)., **Behind the scene: cognitive benefits of playing a musical instrument. Executive functions, processing speed, fluid intelligence and divided attention/Detrás de la escena: beneficios cognitivos de toca**, *Estudios de Psicología*, 1-27.,

Méndez, P., y Ángulo, R. (2018)., **El aprendizaje de un instrumento musical como el violín mejor la atención sostenida.**, *Revista de Psicología*, 27(2), 1-9.,

Ramos, V. J., y Canosa, A. F. (2019)., **La importancia de estimular las redes atencionales en la infancia.**, *Apuntes de Psicología*, 36(3), 167-172.,

Cecchini, J.A., González-González, C., Llamado, R., Sánchez, B., y Rodríguez, C. (2019)., **The impact of cooperative learning on peer relationships, intrinsic motivation and future intentions to do sport.**, *Psicothema*, 31(2), 163-169.,

Serna, J., Muñoz, V., Lavega, P., March-Lanes, J., Sáez, U., y Hieleno, R. (2017)., **Influence of motor tasks on the players in modos in basketball**, *Revista de Psicología del Deporte*, 26 (1), 37-44.,

Pic, M.; Lavega-Burgués, P.; Muñoz-Arroyave, V.; March-Llanes, J.; Echeverri-Ramos J.A. (2019), **Predictive variables of emotional intensity and motivational orientation in the sports initiation of basketball**, *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 19(1), 241-251,

Bartolo-Ribeiro, R., Peixoto, F., Casanova, J.R., y Almeida, L.S. (2020), **Regulación of cognition: validation of a short scale for Portuguese first-year university students.**, *Anales de Psicología*, 36(2), 313-319.,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Psicología: Desenvolvemento humano no ciclo vital/O05G220V01301

Psicología: Psicología social/O05G220V01303

Outros comentarios

Recoméndase:

1. Ler o material básico correspondente (apuntamentos) antes de asistir ás exposicións maxistras da aula.

2. Iniciar canto antes o traballo de investigación, seguindo as directrices recibidas nas *tutorías establecidas.

3. Estudar o material básico de forma continuada.

4. Exporlle ao profesor todas as preguntas/consultas que se considere necesario en cada momento, referidas ao temario, ás prácticas, ao traballo, etc.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Actividades *introductorias. Realízase unha introdución xeral á materia

Lección maxistral. Exposición xeral, por parte do profesor, dos contidos da materia e das bases teóricas e/ou directrices do traballo a desenvolver polo estudantes

Seminario. Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico.

Traballo tutelado. O estudante de maneira individual ou en grupos de polo menos 4 membros elaborará un documento sobre un tema específico da materia.

Debate. O estudante ten a oportunidade de incorporar á docencia da materia, material audiovisual ou outras fontes de documentais que supoñan unha achega de interese para a materia.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non procede

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (*tutorías)

Campus remoto (SALA 2651. Profesora María José Vázquez *Figueiredo)

Correo electrónico.

Plataforma virtual (*MOODLE ou na súa falta *FAITIC): foro, exercicios, correo

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Non procede

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Aguiar, O., Ramírez, B., y Silva, L. (2011). Agnosia integrativa causada por epilepsia focal occipital izquierda: estudio de caso. *Revista Diversitas*, 7(2), 351-360.

Aguirre-Loaiza, H. H., Ayala, C. F., y Bermúdez, S. R. (2015). La atención-concentración en el deporte de rendimiento. *Educación Física y Deporte*, 34(2), 409-428.

Andreu, J. M. P. (2020). Una revisión sistemática sobre gamificación, motivación y aprendizaje en universitarios. *Teoría de la Educación. Revista Interuniversitaria*, 32(1 (en-jun)), 73-99.

Ángel, N. G. (2020). Inteligencia emocional percibida en estudiantes de educación superior: análisis de las diferencias en las distintas dimensiones. *Actualidades en Psicología*, 34(128), 17-33.

Arias, M^ªF., Fernández, F., y Perona, S. (2000). Psicología básica, psicología aplicada y metodología de investigación. El caso paradigmático del análisis experimental y aplicado del comportamiento. *Revista Latinoamericana de Psicología*, 32(2), 277-300.

Bakker, A. B., Rodríguez-Muñoz, A., y Derks, D. (2012). La emergencia de la psicología de la salud ocupacional positiva. *Psicothema*, 24(1), 66-72.

Carpintero, H. (1980). La Psicología Española: pasado, presente y futuro. *Revista de Historia de la Psicología*, 1(1), 33-58.

Cubero, M. (2005). Un análisis cultural de los procesos perceptivos. *Anuario de Psicología*, 36(3), 261-280.

Cuervo, M. T., y Quijano, M. C. (2008). Las alteraciones de la atención y su rehabilitación en trauma craneoencefálico. *Pensamiento psicológico*, 4(11), 167-181.

Dos Santos, E. O. C., Vera, E. D., y Figueroa, A. R. (2020). La orientación familiar para estimular el aprendizaje social de los escolares de la escuela primaria. *Revista Científica Cultura, Comunicación y Desarrollo*, 5(2), 51-58.

Durand, M. F., Martínez, M. S., Galvagno, L. G. G., y Elgier, A. (2020). El desarrollo de la comunicación preverbal y verbal temprana. La importancia del juego. *Revista Iberoamericana de Psicología*, 13(1).

Fessell, D., y Cherniss, C. (2020). Enfermedad Por Coronavirus 2019 (COVID-19) y Más Allá: Microprácticas Para la Prevención Del Agotamiento Emocional y Promover el Bienestar Emocional. *Journal of the American College of Radiology*. 746 doi: 10.1016/j.jacr.2020.04.018

Flores, J. R. (2020). Didáctica y Tic: un vínculo para el aprendizaje cognitivo. *Revista Electrónica de Investigación e Innovación Educativa-REIE*, 5(1), 79-88.

Flores-Villavicencio, M. E., Rodríguez-Díaz, M., González-Pérez, G.J., Robles, J.R. y Valle, M^aA.(2020), Declive cognitivo de atención y memoria en adultos mayores sanos. *Cuadernos de Neuropsicología*, 14(1), 65-77.

Fuenmayor, G., y Villasmil, Y. (2008). La percepción, la atención y la memoria como procesos cognitivos utilizados para la comprensión textual. *Revista de Artes y Humanidades UNICA*, 9(22), 187-202.

Gil, X. L. (2020). Claves de la comunicación oral: prácticas para el orador afable. Editorial UOC.

Londoño, L. (2020). ¿Es lo mismo el aprendizaje y la memoria? Hacia una amplia conceptualización. *Pensando psicología*, 2008, 4(6), 88-92.

López, M. G., y Gallegos, A. G. (2020). Predicción de la inteligencia emocional a través de la satisfacción de las necesidades psicológicas básicas en las clases de educación física. *Revista INFAD de Psicología. International Journal of Developmental and Educational Psychology.*, 1(1), 341-350.

Manzanero, A. L., y Palomo-Seldas, R. (2020). Amnesia disociativa más allá de las evidencias sobre el funcionamiento de la memoria. *Anuario de Psicología Jurídica*, 30, 43-46.

Medina, A. C., Beltrán, L. P., y Gómez, J. A. F. (2020). La estimulación de la memoria desde la práctica del ejercicio físico en la carrera Licenciatura en Educación Preescolar (Revisión). *Revista científica Olimpia*, 17, 360-369.

Menor, J., y Carnero, S. (2013). La importancia de la fuente de contagio en la formación de falsos recuerdos. *Revista Iberoamericana de Psicología y Salud*, 4(1), 77-91.

Molero, P. P., Zurita-Ortega, F., Chacón-Cuberos, R., Castro-Sánchez, M., Ramírez-Granizo, I., y Valero, G. G. (2020). La inteligencia emocional en el ámbito educativo: un meta-análisis. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*, 36(1), 84-91.

Ortega, R. M. N., Piguave, F. E. B., Navarrete, E. S. P., Navarrete, J. J. P., y Ortega, R. I. N. (2020). Incidencia del desarrollo del asertividad como una habilidad social y comunicativa en la manifestación de raciocinio e inteligencia emocional. *Magazine de las Ciencias: Revista de Investigación e Innovación*, 5(5).

Padrós-Blázquez, F., Alexandre-García, J., y Meza-Calleja, A. M. (2020). Memoria Declarativa (Convencional Y Emocional) en Personas Mayores Con y Sin Depresión. *Revista chilena de neuro-psiquiatría*, 58(2), 139-149.

Pedrero, S. P., de la Vega Marcos, R., y García, J. P. F. (2020). Motivación de logro en deportistas de combate de élite: evaluación objetiva computerizada. *Revista de psicología del deporte*, 29(1), 75-82.

Peiró, J. M^a, Mateu, C., y Carpintero, H. (1980). El impacto de la obra de de A. R. Luria en la Comunidad Científica Actual. *Revista de Historia de la Psicología*, 1(2), 171-198.

Pellón, R. (2013). Watson, Skinner y algunas disputas dentro del conductismo. *Revista Colombiana de Psicología*, 22(2), 389-399.

Pérez-Sánchez, J., Delgado, A. R., y Prieto, G. (2020). Análisis de los instrumentos empleados en la investigación empírica de la regulación emocional. *Cuadernos de Neuropsicología/Panamerican Journal of Neuropsychology*, 14(1).

Perona-Garcelán, S. (2006). Estado actual de la investigación psicológica en las alucinationes auditivas. *Apuntes de Psicología*, 24(1-3), 83-110.

Pinillos, J. M^a (1981). Wundt y la explicación psicológica. *Revista de Historia de la Psicología*, 2(4), 355-360.

Quiñones, E., Tortosa, F., y Carpintero, H. (Eds). (1993). *Historia de la Psicología. Textos y comentarios*. Madrid: Tecnos.

Robles, F., Fournier, C., Melero, J., López, L., Rodríguez, C., García, M., y González, L. (2014). Agnosia visual aperceptiva en pacientes con síndrome de Krabbe. *Sanid. Mil.*, 79(Extra), 1-2.

Ronquillo, M. J., Martínez, R. A., y López, G. B. (2020). Caracterización de la comunicación interpersonal en el proceso enseñanza-aprendizaje. *REDIE: Revista Electrónica de Investigación Educativa*, (22), 8-8.

Sánchez, M. G., y Valenzuela, S. V. (2020). La Escala Observacional de Memoria Operativa (EOMO) como instrumento eficaz en la prevención y detección de dificultades de aprendizaje. *Revista de Investigación Educativa*, 38(1), 53-69.

Sousa, F. F., Pereira, L. V., Cardoso, R., y Hortense, P. (2010). Escala multidimensional de avaliação de dor (EMADOR). *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 18(1), 1-9.

Udaondo, M. (2020). *Comunica: Las claves de la comunicación para el liderazgo*. LID Editorial.

Unzueta-Arce, J., García-García, R., Ladera-Fernández, V., Perea-Bartolomé, M. V., Mora-Simón, S., y Cacho-Gutiérrez, J. (2014). Alteraciones en el procesamiento visual de formas: clasificación clínica integradora. *Neurología*, 29(8), 482-489.

Velero-García, A., Olmos, M., y Carranza, J.A.(2011). Revisión sobre relaciones entre percepción y acción en la infancia. *Anales de Psicología*, 27(2), 399-404.

Villavicencio, M. E. F., Díaz, M. R., Pérez, G. J. G., Bañuelos, J. R. R., y Barbosae, M. A. V. (2020). Declive cognitivo de atención y memoria en adultos mayores sanos. *Cuadernos de Neuropsicología/Panamerican Journal of Neuropsychology*, 14(1), 65-77

* Otras modificaciones

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Seminario. Dossier de prácticas (20%)

Traballo tutelado. (20%)

Debate. Achegas e participación (10%)

Probas de coñecementos. Preguntas obxectivas e estudos de caso. (50%)

...

* Probas pendentes que se manteñen

Seminario. Dossier de prácticas (20%)

Traballo tutelado. (20%)

Debate. Achegas e participación (10%)

Probas de coñecementos. Preguntas obxectivas e estudos de caso. (50%)

* Probas que se modifican

Non se requiren

* Novas probas

Non se requiren

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos dos servizos sociais				
Materia	Fundamentos dos servizos sociais			
Código	005G220V01104			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Martínez Rodríguez, María			
Profesorado	Martínez Rodríguez, María Nieto Castro, María Belén			
Correo-e	maria.t.s.ourense@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	O sistema público de servizos sociais destinado a garantir unhas prestacións básicas ante situacións de necesidade ten unha identidade, normativa, estrutura, competencias, financiación etc. propias, e xunto con outros sistemas de protección social constitúese nun dos piares fundamentais do estado de benestar, sendo este sistema público un dos ámbitos principais de intervención do traballo social.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Coñecer e valorar a importancia dos servizos sociais como instrumento operativo da política social e como un dos elementos básicos do sistema de benestar social.	CB1 CB3		CE3 CE15	CT1 CT3 CT4 CT8 CT9 CT16 CT18
Coñecer a natureza, organización e mecanismos de actuación dos servizos sociais nos ámbitos europeo, estatal, autonómico e local.	CB1 CB3			CT1 CT3 CT4 CT8 CT16 CT18
Identificar as necesidades sociais e as situacións de risco y coñecer o papel dos Servizos Sociais e a súa satisfacción	CB3 CB5	CG1 CG3	CE3 CE4 CE15	CT2 CT3 CT4 CT8 CT9 CT17
Promover a capacidade investigadora no marco das necesidades e do desenvolvemento social.	CB3 CB4 CB5	CG1	CE3	CT1 CT2 CT3 CT4 CT8 CT11 CT16 CT18 CT24
Situarse críticamente sobre a resposta ás necesidades sociais desde o ámbito dos servizos e organizacións de benestar	CB2 CB4		CE4	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT11 CT16 CT17
Apreciar, respectar e valorar a dignidade persoal dos seres humanos así como a diversidade social crecente na nosa contorna.		CG1 CG3		CT3 CT4 CT17 CT24

Contidos

Tema	
1. Evolución histórica dos servizos sociais en España	1.1. A acción social na Idade Media: a caridade. 1.2. A acción social durante os séculos XVII e XVIII: a beneficencia. 1.3. A acción social no século XIX: a asistencia social. 1.4. Os servizos sociais no século XX: o franquismo. 1.5. Os servizos sociais na democracia: os dereitos sociais na Constitución e nas leis de servizos sociais.
2. Os servizos sociais na súa relación coa política social e o benestar social	2.1. Aspectos conceptuais sobre política social e benestar social: características. Novas tendencias en demanda e atención social. Concepto de cidadanía 2.2. Os servizos sociais no marco do estado de benestar 2.3. Os servizos sociais como sistema público de benestar social 2.4. As políticas públicas dos servizos sociais da Administración europea, estatal, autonómica e local
3. As necesidades sociais. Modos de satisfacción desde os servizos e as organizacións de benestar social	3.1. Aproximación teórica ás necesidades sociais. A transformación das necesidades sociais ante o cambio social. 3.2. Identificación e priorización das necesidades 3.3. Resposta ás necesidades. 3.4. Os recursos sociais. A satisfacción das necesidades desde os servizos e organización do benestar social (sector público, privado, terceiro sector).
4. Os problemas sociais. Factores de risco e de protección social	4.1 Aproximación teórica. 4.2 Fases dos problemas sociais. 4.3 Diagnóstico e valoración das situacións-problema. Indicadores. 4.4 Factores de risco e de protección social.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	46	68
Traballo tutelado	6	6	12
Traballo tutelado	2	2	4
Estudo de casos	5.5	16	21.5
Saídas de estudo	5	2	7
Presentación	3	4.5	7.5
Cartafol/dossier	1	7	8
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos, bases teóricas e/ou directrices sobre a materia obxecto de estudo.
Traballo tutelado	O/A estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión da docente.
Traballo tutelado	O alumnado elaborará, de forma autónoma ou en grupo, un traballo sobre o estudo de necesidades relacionado coa temática da materia que será supervisado e tutelado pola profesora no que se refire á busca e recollida de información, á lectura e manexo de bibliografía, á redacción, á presentación e exposición etc.
Estudo de casos	Análise de situacións, problemas ou casos reais coa finalidade de coñecelos, interpretalos, diagnosticalos, buscando o adestramento en procedementos alternativos de solución.
Saídas de estudo	Visitas a institucións prestadoras de servizos sociais que gardan relación co ámbito da discapacidade e da vellez.
Presentación	Exposición na clase, pola parte do alumnado, do traballo sobre o estudo de necesidades ou de outros exercicios que se consideren de interese.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención ao alumnado, de forma individual ou en grupo, sobre traballos relacionados coa materia.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Traballo tutelado	Valorarase o traballo do estudo das necesidades, así como a súa presentación e exposición.	20	CB1 CB2 CB3 CB4	CG1 CG3 CE3 CE15 CT1 CT2 CT3 CT4 CT10 CT11 CT18
Cartafol/dossier	O alumnado deberá presentar un caderno-dossier do traballo realizado, persoal ou en grupo, referido ás actividades teórico-prácticas desenvolvidas dentro dos apartados do traballo na aula, estudo de casos e seminarios, traballos tutelados. Algúns destes traballos realizaranse de xeito individual na aula para a súa posterior cualificación dentro do proceso de avaliación continua.	40	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG3 CE3 CE4 CE15 CT1 CT2 CT3 CT4 CT8 CT9 CT11 CT16 CT17 CT18 CT24
Exame de preguntas obxectivas	Exame teórico tipo test sobre os contidos da materia impartidos a través das clases maxistrais e dos seminarios. Constará de 40 preguntas con tres alternativas de resposta das cales só unha é verdadeira. O sistema de corrección será de acertos menos erros/2 (A-E/2), estando o corte do aprobado en 20 despois de aplica-la fórmula.	40	CB1 CB2 CB3	CE3 CT1 CT8 CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade de avaliación para estudantes con asistencia regular

A planificación deste proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do alumnado tanto nas clases teóricas coma nas prácticas. Considéranse estudantes con asistencia regular os que acudan a un mínimo do 80% das clases teóricas, clases prácticas e titorizacións en aula. A asistencia medirase mediante listaxes de asistencia diarios. Subliñar que non chega con asistir á clase, nin que o que se avalía é a asistencia do alumnado. Se o estudante deixa de asistir á clase, sexa cal sexa a circunstancia (coa única excepción de enfermidade xustificada con certificado médico ou pasamento dun familiar achegado), terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

As actividades prácticas iranse presentando segundo os prazos que se determinen previamente na aula. Ademais, como indicador de avaliación continua poderanse realizar probas-control individuais sobre exercicios prácticos cuxa cualificación pasará a formar parte do cartafol/dossier.

Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes.

O alumnado que opte por non asistir ás clases, tanto teóricas como prácticas, ou non poida, ou pretendendo ser estudante presencial teña máis do 20% de ausencias tanto na parte teórica coma na parte práctica, pasará a formar parte desta modalidade de avaliación.

Nesta modalidade, a avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final teórico e práctico (convocatoria oficial) e pola presentación nese mesmo día do caderno-dossier de actividades teórico-prácticas e do traballo de necesidades.

Dentro do exame teórico-práctico se avaliará cun 60% a teoría e un 40% a práctica. O estudante terá que acadar ao menos un cinco en cada destas partes para superar a proba.

A puntuación final da materia será de ata 40% para o exame teórico-práctico, o 40% para o caderno-dossier, e o 20% para o traballo de necesidades

A principios de curso, a profesora entregarlle ao estudantado que opte por esta modalidade de avaliación un documento coas actividades do caderno-dossier. Este alumnado está obrigado a contactar coa docente a principios de curso para comunicarlle a súa elección por esta modalidade de avaliación.

O estudo da parte teórica da materia poderán facelo a través da bibliografía básica recomendada. En canto á parte práctica, esixiráselle ao alumnado que saiba dar resposta aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolvidos ao longo do curso e que pode adquirir a través de textos existentes na biblioteca e dos apuntamentos de clase.

Outros comentarios e segunda convocatoria

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A superación da materia, tanto para estudantes con asistencia regular coma para os non asistentes con regularidade, implica puntuar en cada un dos criterios de avaliación establecidos - como mínimo- o 50 % da puntuación indicada.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Tanto para o alumnado da modalidade presencial asistentes con regularidade como para os non asistentes con regularidade, en caso de ter que concorrer á segunda convocatoria, gardaráselles as notas da parte teórica (exame) ou práctica (traballos tutelados, presentacións, caderno etc.) superadas.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade, no espazo "datas de exames", <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/gaotraballosociallateral/exames-traballo-social-lateral>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alemán Bracho, C., Alonso Seco, J.M., e Fernández Santiago, P, **Fundamentos de servicios sociales**, 1ª ed., Tirant lo Blanch., 2010

Alemán Bracho, C. e Fernández García, T., **Introducción a los servicios sociales**, UNED, 2008

Casado, D. e Guillén, E., **Manual de Servicios Sociales**, 4ª ed., CCS, 2005

Bibliografía Complementaria

Alemán Bracho, C. e Fernandez García, T., **Política Social y Estado de Bienestar**, 1ª ed., Tirant lo Blanch, 2006

Alonso Seco, J. Mª, **Política social europea**, 1ª ed., UNED, 2013

Ambrosini, C., (coord.), Heller, M, Casas J., Martín, F. (comp.), **Lógicas de las necesidades: la categoría de necesidades en las investigaciones e intervenciones sociales**, 1ª ed., Espacio Editorial., 2010

Ballester Brage, L., **Las necesidades sociales. Teorías y conceptos básicos**, 1ª ed., Síntesis, 1999

Díaz Martínez, J.A. e Salvador Pedraza M.J. (Coords), **Nuevas perspectivas de los Servicios Sociales**, 1ª ed., UNED, 2000

Estivill, J., **Itinerario de las políticas sociales de la Unión Europea**. Rev. Gitanos, Pensamiento y Cultura (17/18), Fundación Secretariado General Gitano, 2002

Garcés Sanagustín, A., **Nuevos retos de los servicios sociales en España**, 1ª ed., ePraxis, 2012

García Herrero G. (Coord.) e VVAA, **Os servizos sociais en Galicia. Reflexións dalgunhas protagonistas**, Rev. Fervenzas (14) 7-28, 2012

Hernández Arístu, J., **Trabajo social en el espacio europeo. teoría y práctica**, 1ª ed., Grupo 5, 2011

Max-Neef, M. Elizalde, A. E Hopenhayn, M., **Desarrollo a escala humana. Opciones para el futuro**, 1ª ed., Biblioteca CF+S., 2010

Montagut, T., **Política social. Una introducción**, 4ª ed., Ariel Sociología, 2014

Pérez Campanero, M.P., **Como detectar necesidades de intervención socioeducativa.**, 1ª ed., Narcea S.A., 2010

Santos Martí, J., **El cuarto pilar. Un nuevo relato para los servicios sociales**, 1ª ed., Paraninfo, 2012

Uceda Maza, F. Xavier, **Los servicios sociales en España: desarrollo y articulación en los nuevos escenarios.**, Revista Documentación Social (162), 235-258., 2011

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de tutorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a tutorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faltic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do

alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución ao traballo social**

Materia	Introdución ao traballo social			
Código	005G220V01105			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Salgado Rodríguez, Eva María			
Profesorado	Lombardero Posada, Xoán Miguel Salgado Rodríguez, Eva María			
Correo-e	evasalgadorguez@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Materia destinada a encamiñar ao alumnado na historia da acción social e do traballo social, desde as súas orixes até a actualidade.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva

CT8	Capacidade de xestión da información
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
O alumnado, tendo en conta o traxecto da disciplina e profesión e tendo en conta as diferenzas entre cada fase do Traballo Social, será capaz de promover actitudes de relacionamento interpersonal.	CB2 CB3	CG3	CE8 CE13 CE14 CE20 CE22 CE23	CT19 CT20
Baseándose nos coñecementos do Traballo Social o alumnado será quen de potenciar actitudes de autocrítica, tolerancia e innovación.	CB5	CG3	CE10 CE22	CT1 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT22 CT23
Considerar e recoñecer a diversidade cultural [e, polo tanto, a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a diferenza e a multiculturalidade como fonte de crecemento persoal e social.	CB2	CG3	CE8 CE23 CE25	CT11 CT12 CT15 CT17 CT24
As alumnas e alumnos, en diálogo co decorrer histórico da profesión, serán capaces de comprender as responsabilidades propias do futuro traballador/a social.	CB4 CB5	CG3 CG6	CE8 CE10 CE12 CE13 CE14 CE17 CE18 CE19 CE20 CE21	CT14 CT18 CT21 CT22
O alumnado será capaz de aprender a traballar en equipo multidisciplinar e/ou interdisciplinar.	CB2 CB3	CG6	CE20 CE21	CT2 CT11 CT12 CT14 CT19 CT23
Tendo en conta o acervo da disciplina o alumnado será quen de comprender o sentido do respecto cara as persoas usuarias.	CB2	CG3 CG6	CE17 CE23 CE25	CT3 CT8 CT14 CT17 CT18 CT19 CT21 CT24

O alumnado terá capacidade de adaptarse a situacións novas.

CB5 CB6 CE17 CT3
CT10
CT19
CT20
CT22

As alumnas e alumnos estarán en condicións de realizar unha aprendizaxe autónoma, crítica e continuada.	CB2 CB5	CG6	CE10 CE17 CE20 CE25	CT2 CT16 CT18
Os alumnos e alumnas da materia estarán en condicións de contar con actitudes e habilidades propias do traballo científico e da investigación social e de actualizar os seus saberes, e a procura destes, de forma permanente.	CB3 CB5	CG6	CE10 CE22 CE23 CE25	CT8 CT16 CT18 CT20 CT23
A materia posibilitará sensibilizar de forma crítica e ponderada a respecto de temáticas de concienciación social.	CB3	CG6	CE8 CE14 CE21 CE25	CT1 CT3 CT15 CT16 CT17 CT24

Contidos

Tema	
TEMA 1: Historia da acción social.	Introdución á historia da acción social. A axuda ao necesitado na Antigüidade. O cristianismo e a caridade nos inicios da Idade Media europea. Formas de acción social na Idade Media europea: esmola, axuda mutua e apoio público. Concepción da pobreza e Reformas na acción social a partir do século XII.
TEMA 2: Antecedentes do traballo social	J.L.Vives e Vicente de Paúl: precedentes do traballo social. O debate sobre a pobreza no Renacemento. Contexto sociopolítico das revolucións industrial e ilustrada. Formas de asistencia social a partir do século XVIII: filantropía e beneficencia. Outros autores relevantes como antecedentes do traballo social
TEMA 3: Nacemento e evolución do traballo social	Marco histórico-social do século XIX. A cuestión social. A estruturación da axuda ao necesitado no século XIX. A asistencia social na COS (Charity Organization Society). Mary Ellen Richmond: o nacemento do traballo social. Jane Addams. A consolidación do traballo social: profesión e disciplina. Os primeiros centros de formación e as primeiras organizacións profesionais.
TEMA 4: Orixe e evolución do traballo social en España	Breve referencia histórica á acción social en España. Concepción Arenal: precedente do traballo social no estado español. A beneficencia no período franquista. Nacemento e desenvolvemento do traballo social no estado. A FEDAAS. As etapas do traballo social en España e a construción do sistema de Servizos Sociais. Traballo Social internacional.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	40	60
Presentación	3	4.5	7.5
Seminario	11	16.5	27.5
Traballo tutelado	10	16	26
Debate	1	26	27
Exame de preguntas obxectivas	0	40	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices para os traballos e exercicios a desenvolver polo alumnado.
Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante o docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo tutelado, exercicio, proxecto etc. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Empregaranse como complemento das clases teóricas. Desenvolverase en grupo mediano.

Traballo tutelado	Os/As estudantes, de xeito individual ou en grupo, elaborarán aqueles exercicios que se lles encomenden relacionados coa temática da materia e coa súa aprendizaxe. Este traballo será supervisado polo docente no que atinxe á procura e recollida de información, á estruturación correcta do traballo, ao manexo de bibliografía, á boa redacción, á presentación, á exposición etc.
Debate	Diálogos participativos das persoas integrantes da aula sobre temas ou cuestións específicas vinculadas co obxecto da materia. Poden derivar dos contidos da materia ou destes e do seu vínculo coa actualidade. As propostas de tema serán realizadas polo profesorado ou polo alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	A atención personalizada, co fin de resolver dúbidas das clases teóricas e prácticas, desenvolverase tanto a través de actividades presenciais (titorías e en aulas) como non presenciais (consultas vía e-mail).
Presentación	A atención personalizada desenvolverase con antelación á realización das exposicións, tanto a través de actividades presenciais (titorías) como non presenciais (consultas vía e-mail), así como tras as exposicións en aulas, comentando e valorando as exposicións realizadas polo alumnado.
Traballo tutelado	A atención personalizada, co fin de resolver dúbidas das clases teóricas e prácticas, desenvolverase tanto a través de actividades presenciais (titorías e en aulas) como non presenciais (consultas vía e-mail).
Debate	A atención personalizada desenvolverase con antelación á realización dos debates, tanto a través de actividades presenciais (titorías) como non presenciais (consultas vía e-mail), así como durante os debates en aulas, comentando e valorando as intervencións do alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Valoraranse as presentacións dos traballos tutelados e as exposicións dos exercicios/actividades solicitados de xeito individual e/ou en grupo. Dependendo do proceso final da actividade as notas serán individuais ou unha común para o grupo. Insírese dentro dos GMs ou GPs.	10	CB3 CG6 CB4 CT1 CT8 CT10 CT11 CT12 CT14 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23
Traballo tutelado	Valoraranse os exercicios realizados polo alumnado, coa supervisión do profesorado de xeito individual e/ou en grupo. Terase en conta a progresión, interese, innovación, busca de fontes e capacidade de incorporar referencias adecuadas. Insírese dentro dos GMs.	40	CB4 CG3 CE8 CT2 CG6 CE10 CT10 CE12 CT11 CE13 CT14 CE14 CT15 CE17 CT16 CE18 CT17 CE19 CT21 CE20 CT22 CE21 CT24 CE22 CE23 CE25
Exame de preguntas obxectivas	O exame é unha proba tipo test de 40 preguntas, que pondera un 50% no global, é dicir, para aprobar require unha cualificación mínima dun 5 sobre 10. Cada pregunta ofrece catro alternativas de resposta, nas que só unha delas é correcta. Cada 3 respostas erróneas descontarase unha resposta correcta.	50	CE13 CT8 CE14 CT10 CE17 CT11 CE18 CT12 CE20 CT15 CE25 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22

Outros comentarios sobre a Avaliación

1.Modalidade de avaliación para estudantes asistentes:

A planificación do proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do estudantado nas actividades prácticas que se desenvolverán ao longo do curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedimentais e actitudinais). Sendo así, esixiráselle ao alumnado a súa presenza nas actividades durante o curso -verificable con listas de asistencia- non podendo faltar a máis de 5 clases prácticas durante o cuadrimestre dun total de 21 clases prácticas distribuídas en 12 de grupo mediano e 9 de pequeno grupo. Avalíase non tanto a simple presenza na aula senón os resultados do proceso de ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades correctamente realizados. Valórase a participación activa e pertinente tanto nas aulas teóricas como prácticas.

2.Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes:

Aqueles/as estudantes que opten por non asistir ás aulas prácticas, ou non poidan facelo, ou pretendendo ser estudantes asistentes teñan máis de 5 faltas na parte práctica da materia (grupos medianos e grupos pequenos), terán que demostrar -igualmente que os seus/súas compañeiros/as- a adquisición das diferentes competencias da materia. Isto farano nunha única proba ou exame final o día da proba oficial. O exame neste caso suporá o 100 % da nota do/a estudante e nel diferenciaranse as preguntas da parte teórica daquelas da parte práctica. A parte teórica da materia pódese estudar por completo a través da bibliografía básica recomendada. Canto á parte práctica, esixiráselle ao alumnado que saiba responder aos contidos conceptuais, actitudinais e procedimentais desenvolto ao longo do curso. Neste senso, o alumnado non asistencial deberá realizar a lectura dun libro ou informe, ou capítulos do mesmo, do que será preguntado na data do exame para valorar o seu desempeño e aproveitamento autónomo. O libro ou texto será indicado polo profesorado. A puntuación das respostas a estas preguntas suporá un 50% sobre a cualificación total.Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás aulas, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.Para ambas modalidades, de non ter superado a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xuño-xullo.

3.Convocatoria de xuño-xullo:

A nota da primeira proba, no caso de non superar a materia, non consta definitivamente no expediente académico. A cualificación definitiva faise efectiva na segunda proba da materia en xuño-xullo. De non realizarse esta última proba de xuño-xullo, entón si figurará como definitiva a nota acadada na primeira proba. Ao alumnado de modalidade asistencial, no caso de ter que concorrer á segunda proba de xuño-xullo, gardaránselle as notas da parte teórica ou práctica sempre que tivesen acadado un 5 sobre 10 nesa parte da materia. Os/As estudantes non asistenciais terán que repetir o exame completo.Non se gardarán notas de ningunha parte da materia -teoría ou práctica- para seguintes cursos académicos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ADDAMS, J., **Hull House: El valor de un centro social**, Consejo General del trabajo social - Paraninfo, 2014

AGUILAR, M. J., **Concepto y metodología en trabajo social**, Consejo General del trabajo social - Paraninfo, 2013

FERNÁNDEZ GARCÍA, T. e ALEMÁN BRACHO, C., **Introducción al Trabajo Social**, Alianza Editorial, 2003

RED VEGA, N., **Aproximaciones al Trabajo Social**, Siglo XXI, 1993

ANDER-EGG, E., **Historia del trabajo social**, Lumen, 1994

Bibliografía Complementaria

ANDER EGG, E., **Diccionario del Trabajo Social**, Lumen, 1995

BARBERO, J.M., **El Trabajo social en España**, Mira Editores, 2002

CERDEIRA GUTIÉRREZ, I., **Los servicios sociales del franquismo a la Constitución**, Cuadernos de Trabajo Social, nº 0, 1987

HERAS, P. de las, **La construcción histórica de una profesión**, Publicaciones de la UPCO, 2000

PASTOR SELLER, E. e MARTÍNEZ-ROMÁN, M.A. (coords.), **Trabajo Social en el siglo XXI. Una perspectiva comparada**, Grupo 5, 2014

PELÁEZ, E., **Trabajo Social en España. Situación y perspectivas**, Servicios Sociales y Política social, nº 20, 1990

RICHMOND, M., **Diagnóstico Social**, Consejo General del Trabajo Social - Paraninfo, 2008

RUBÍ, C., **Introducción al Trabajo Social**, Euge, 1991

ZAMANILLO, T., **Epistemología del Trabajo Social. De la evidencia empírica a la exigencia teórica**, Ediciones Complutense, 2018

ZAMANILLO, T. GAITÁN, L., **Para comprender el trabajo social**, Verbo Divino, 1991

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Política social/O05G220V01404

Ética e traballo social/O05G220V01502

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Outros comentarios

Recomendaranse materiais audiovisuais e literatura relacionados coa materia.

Plan de Continxencias

Descrición

Adaptación de metodoloxías á docencia non presencial de se-lo caso:

Metodoloxías docentes que se modifican:

PARTE PRACTICA DA MATERIA CORRESPONDENTE COS GRUPOS MEDIANO E PEQUENO:

A parte práctica da materia ponderarase, de se-lo caso, nun 70%, distribuída en 50% traballo tutelado do GM (TRABALLOS EN GRUPO) e 20% traballos individuais entregados (GRUPOS PEQUENOS)

No Grupo Mediano poderase crear un FORO en Faitic para o seguimento do traballo, dúbidas, inquiredanzas do alumnado.

Os traballos dos Grupos Pequenos pasarán a ser de xeito individual e emitiranse a través de Faitic ou por email con corrección individualizada posterior.

PARTE TEÓRICA DA MATERIA: Impartirase mediante o Campus Remoto, a plataforma ZOOM ou outras ferramentas telemáticas, así como mediante o uso da plataforma de teledocencia Faitic.

O exame tipo test realizara-se, de se-lo caso, de forma online, variando a súa ponderación, que pasa a ser dun 30%.

As TITORIAS realizaranse por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, skipe, zoom, foros de Faitic, etc) baixo a modalidade de concertación previa.

Non se modificarán os contidos a impartir.

En ditas circunstancias todo o alumnado terá o mesmo xeito de aprendizaxe a avaliación, tanto o alumnado que nun principio era asistencial como o que nun principio era non asistente

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Fundamentos xurídicos**

Materia	Dereito: Fundamentos xurídicos			
Código	005G220V01201			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Garriga Domínguez, Ana			
Profesorado	Feijoo Miranda, Jose Garriga Domínguez, Ana			
Correo-e	agarriga@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A guía docente que se presenta corresponde á materia de formación básica Fundamentos xurídicos, con 6 ECTS. Ten a súa orixe na materia Dereito, cidadanía e traballo social dividida en dúas: Fundamentos xurídicos e Dereito e traballo social. Fundamentos xurídicos constitúe o inicio da formación xurídica dos futuros graduados en Traballo Social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes

CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	CB1	CG1	CE3	CT1
	CB2	CG2	CE4	CT3
	CB3	CG4	CE13	CT8
	CB4		CE19	CT9
	CB5		CE25	CT10
				CT15
				CT16
				CT17
				CT19
				CT23
Integrar no Traballo Social as esixencias que impoñen os marcos legais, a aplicación da prácticas política e a intervención do poder xudicial na resolución de conflitos.	CB1	CG2	CE1	CT1
	CB2	CG6	CE2	CT2
	CB3		CE3	CT3
	CB4		CE4	CT8
	CB5		CE13	CT9
			CE14	CT10
			CE17	CT16
			CE19	CT17
			CE20	CT18
			CE25	CT19
Coñecer as principais institucións xurídicas e políticas	CB1	CG5	CE3	CT2
	CB2	CG6	CE15	CT9
	CB3		CE21	CT24
	CB4		CE25	
	CB5			
Coñecer os principios éticos do Estado Social e Democrático de Dereito	CB1	CG2	CE2	CT9
	CB2	CG4	CE4	CT10
	CB3	CG6	CE13	CT15
	CB4		CE19	CT16
	CB5			CT17
Coñecer e comprender o marco normativo das distintas fontes de produción normativa.	CB2	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG4	CE3	CT2
	CB4		CE14	CT3
	CB5		CE15	CT8
			CE17	CT9
			CE19	CT16
Coñecer os fundamentos dos dereitos humanos e, en particular, dos dereitos sociais.	CB1	CG1	CE2	CT3
	CB2	CG2	CE13	CT9
	CB3	CG4	CE19	CT10
	CB4	CG5	CE25	CT15
	CB5	CG6		CT17
				CT24

Identificar e afrontar os problemas da cidadanía relacionados cos dereitos fundamentais.	CB1	CG1	CE3	CT3
	CB2	CG2	CE4	CT4
	CB3	CG4	CE13	CT8
	CB4		CE14	CT9
	CB5		CE19	CT10
			CE25	CT15
				CT16
				CT17
				CT24
Apreciar a multiculturalidade e a diversidade.	CB1	CG1	CE2	CT4
	CB2	CG2	CE25	CT14
	CB3	CG4		CT15
	CB4	CG5		CT19
	CB5	CG6		CT24
Coñecer e comprender o marco xurídico dos dereitos humanos nas súas diferentes categorizacións xurídicas e a súa protección, especialmente o dereito á intimidade e a protección de datos persoais e a súas implicacións na intervención social.	CB1	CG2	CE2	CT1
	CB2	CG4	CE4	CT2
	CB3	CG5	CE13	CT9
	CB4	CG6	CE14	CT10
			CE17	CT15
			CE19	CT16
			CE25	CT17
				CT24
Nova	CB1	CG1	CE4	CT1
	CB2	CG2	CE13	CT9
	CB4	CG4	CE14	CT15
	CB5			CT16
				CT17

Contidos

Tema	
TEMA 1. O concepto de dereito	Aproximación ao concepto de dereito. O dereito como sistema normativo. Validez, eficacia e xustiza. O dereito como forma de organización social. O dereito e outras ordes normativas.
TEMA 2. Fontes de produción normativa	A produción normativa. O dereito legal e o dereito xudicial. Outras formas de produción normativa.
TEMA 3. Lexitimidade do poder e xustiza do dereito	Lexitimidade do poder e xustiza do dereito. A xustiza formal: a seguridade xurídica. A xustiza material: liberdade, igualdade e solidariedade. Os principios e os dereitos como desenvolvemento dos valores. E estado de dereito e os seus tipos.
TEMA 4. Dereitos fundamentais I	Os dereitos fundamentais como concepto histórico. Evolución cronolóxica do seu coñecemento e conceptualización. Valores superiores e dereitos fundamentais. A dobre dimensión dos dereitos fundamentais na Constitución: obxectiva e subxectiva.
TEMA 5. Dereitos fundamentais II	Os dereitos fundamentais no sistema constitucional español. Garantías dos dereitos fundamentais no sistema español.
TEMA 6. Os dereitos fundamentais e o traballo social	O dereito á intimidade e á confidencialidade da información en traballo social. Dereitos e liberdades dos estranxeiros en España: a función do traballador social. O respecto aos dereitos fundamentais dos penados. Os menores como titulares de dereitos fundamentais.
TEMA 7. Igualdade e solidariedade no estado social e democrático de dereito	O estado social e democrático de dereito. Da igualdade formal á igualdade material. A prohibición de discriminación. Concepto e xustificación da discriminación positiva. Problemas actuais e crise da solidariedade nos estados contemporáneos.
TEMA 8. Os dereitos económicos, sociais e culturais	Os dereitos fundamentais e os dereitos sociais. Caracterización destes dereitos. Dereitos sociais e necesidades básicas. Os dereitos sociais como dereitos prestacionais. A titularidade dos dereitos sociais. Dereitos sociais como dereitos de igualdade. Os principios reitores da política social e económica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	7	7	14
Estudo de casos	12	49	61
Lección maxistral	19.5	49	68.5
Práctica de laboratorio	3	0	3
Estudo de casos	0.5	0	0.5
Exame de preguntas obxectivas	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Asistencia ou preparación en pequenos grupos dun tema e exposición oral das principais conclusións do estudo.
Estudo de casos	Formulación e realización de actividades de carácter práctico.
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais dirixida ao alumnado, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Elaboración de traballos, exposición e debate
Estudo de casos	Supostos prácticos sobre o contido da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Práctica de laboratorio	Probas de carácter periódico destinadas a valorar a correcta comprensión e aplicación dos contidos da materia, a análise e o razoamento críticos. Para superar a materia será necesario acadar nas probas una nota media de 5 puntos	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG4 CG5 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE13 CE14 CE15 CE17 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT8 CT9 CT10 CT17
Estudo de casos	Seminarios Asistencia e avaliación do estudo intensivo de determinados temas, discusión, participación e elaboración de documentos e conclusións. Asistencia ás accións titoriais da materia.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CE20 CE21 CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT14 CT16 CT17 CT19
Exame de preguntas obxectivas	probas obxectivas dirixidas a recordar os contidos previos adquiridos. Pode consistir na realización dunha pregunta longa, de varias preguntas curtas o/y de una prueba tipo test. Para superar a materia será preciso obter un mínimo de 5 puntos nesta parte. Con esta metodoloxía avalíase o resultado de aprendizaxe que figura no apartado segundo da guía docente.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE13 CE14 CE15 CE17 CE19 CE20 CE21 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

A) Para aprobar a materia polo procedemento de avaliación continua é preciso ter superadas as diferentes partes nas que se divide e demostrar que se adquiriron as competencias especificadas na guía docente.

B) Procedemento de avaliación de **non asistentes**. Descrición (aspectos/criterios):

-Avaliación teórica: exame teórico-práctico que recollerá os contidos relativos á materia impartida durante as clases de aula. Cualificación: ata o 60%.

-Avaliación do estudo de casos: exame teórico-práctico. Cualificación: ata o 30 %.

-Avaliación de temas específicos (seminario): entrega dun traballo de investigación sobre un tema da materia. Cualificación: ata o 10%. Data límite de entrega: a data oficial do exame.

C) Segunda oportunidade : avalíaranse as competencias e aspectos non superados na primeira convocatoria.

d) **As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade**

(<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo 'Exames 2019-20'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Álvarez González, S. y Garriga Domínguez, A., **Fundamentos jurídicos y teoría de la justicia. Grado en Trabajo social**, Dykinson, 2016,

Bibliografía Complementaria

DE LUCAS, J. y otros, **Introducción a la Teoría del Derecho**, Tirant lo Blanch, Valencia, 1994,

DÍAZ, E, **Estado de Derecho y sociedad democrática**, Taurus, 1991,

Peces-Barba Martínez, G, **Curso de derechos fundamentales. Teoría general**, BOE, 1999,

Pérez-Luño, A.E, **Derechos humanos, Estado de Derecho y Constitución**, Tecnos, 2005,

Rubio Llorente, F., **Derechos fundamentales y principios constitucionales**, Ariel, 1995.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Dereito e traballo social/O05G220V01401

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

ESCENARIO 1: DOCENCIA MIXTA

Debido á situación excepcional, ante a imposibilidade de poder impartir a docencia dun modo presencial, utilizaranse medios virtuais para a impartición das clases.

Neste caso, mantéñense todas as metodoloxías propostas.

ESCENARIO 2: DOCENCIA NON PRESENCIAL

Debido á situación excepcional, ante a imposibilidade de poder impartir a docencia dun modo presencial, utilizaranse medios virtuais para a impartición das clases.

En ambos os casos, a actividade docente impartirase mediante Campus Remoto e preverase tamén o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non hai modificacións. Todas as metodoloxías se manteñen a través das ferramentas tecnolóxicas Campus Remoto e a plataforma de teledocencia FAITIC.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Tutorías a través individuais e grupais a través de Campus Remoto.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Todo o material estará dispoñible na plataforma de teledocencia Faitic para facilitar ao máximo a organización do traballo de forma autónoma por parte do alumnado, en previsión de problemas de conciliación e/ou conectividade.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No caso de que non se poida realizar a avaliación final presencialmente, mantense os criterios de avaliación xa previstos na guía docente.

A adquisición de competencias na segunda oportunidade avaliarase a través dunha proba obxectiva tipo test, consistente nun exame final de cada unha das partes nas que se divide a materia (teórica e práctica). Para esa proba utilizaráanse as ferramentas que indiquen os órganos competentes.

A avaliación de temas específicos (seminario): entrega dun traballo de investigación sobre un tema da materia.

Mantéñense as porcentaxes de cualificación recollidas no apartado de avaliación desta guía

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística aplicada á investigación social**

Materia	Estatística: Estatística aplicada á investigación social			
Código	O05G220V01202			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Domínguez Alonso, José			
Profesorado	Domínguez Alonso, José Rodríguez Villarino, Rafael			
Correo-e	jdalonso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Principios fundamentais da investigación social: paradigmas, enfoques, cuestións éticas e tipos de investigación no ámbito das ciencias sociais. Técnicas cuantitativas e técnicas cualitativas aplicadas á investigación social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

1.- Capacidade de aplicar os métodos e técnicas de investigación en Traballo Social ao longo das súas diversas fases.	CB2	CG2	CE3	CT1
	CB3	CG5	CE4	CT2
	CB4	CG6	CE5	CT3
	CB5		CE10	CT4
			CE12	CT8
			CE19	CT9
			CE22	CT10
			CE23	CT11
				CT12
				CT16
				CT17
				CT18
				CT20
				CT22
3.- Coñecer, comprender e avaliar o papel da investigación como indagación e participación reflexiva na construción da realidade social.	CB2	CG4	CE4	CT1
	CB3	CG5	CE5	CT2
	CB4	CG6	CE10	CT3
	CB5		CE12	CT4
			CE15	CT8
			CE17	CT9
			CE22	CT10
			CE25	CT12
				CT16
				CT17
				CT18
				CT19
4.- Capacidade de analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como base para revisar e mellorar as estratexias profesionais.	CB2	CG1	CE3	CT1
	CB3	CG4	CE5	CT2
	CB4	CG6	CE9	CT3
			CE10	CT4
			CE12	CT8
			CE15	CT9
			CE22	CT10
				CT11
				CT16
				CT17
5.- Coñecemento e habilidades na busca de información a partir dunha diversidade de fontes.	CB3	CG2	CE3	CT1
	CB4	CG5	CE4	CT2
	CB5	CG6	CE5	CT3
			CE10	CT4
			CE12	CT8
			CE22	CT9
				CT11
				CT16
				CT17
6.- Desenvolver unha actitude ética en concordancia cos distintos procedementos investigativos e co Traballo Social.	CB1	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG2	CE3	CT2
	CB4	CG4	CE4	CT3
	CB5		CE5	CT4
			CE9	CT8
			CE12	CT9
			CE17	CT10
			CE18	CT17
			CE22	CT19
			CE23	CT20
				CT22
				CT23

7.- Capacidade de aplicar os métodos e técnicas de valoración, incluíndo os factores que subxacen á selección e verificación da información relevante, a natureza do xuízo profesional e os procesos de avaliación de riscos.	CB2	CG2	CE3	CT1
	CB3	CG4	CE4	CT2
	CB4	CG5	CE5	CT3
	CB5	CG6	CE7	CT4
			CE8	CT8
			CE9	CT9
			CE10	CT10
			CE12	CT11
			CE17	CT13
			CE18	CT16
			CE19	CT17
			CE22	CT18
				CT19
				CT22
8.- Capacidade de avaliar as diferenzas de punto de vista na recolleita de información e a fiabilidade e importancia da información recollida.	CB3	CG1	CE2	CT1
	CB4	CG4	CE3	CT2
	CB5	CG5	CE4	CT3
		CG6	CE5	CT6
			CE6	CT7
			CE8	CT8
			CE9	CT9
			CE10	CT10
			CE12	CT12
			CE15	CT13
			CE17	CT15
			CE18	CT17
			CE19	CT19
			CE22	CT20
			CE23	CT22
				CT23
				CT24

Contidos	
Tema	
BLOQUE TEMÁTICO I. FUNDAMENTOS DA INVESTIGACIÓN SOCIAL	Introdución. A Ciencia: concepto, características, clases, obxectivos. O método científico: concepto, etapas, características, orzamentos, requisitos, finalidade, etapas. O método científico nas Ciencias Sociais. Clases de métodos nas Ciencias Sociais: métodos científicos, métodos non científicos.
1. A CIENCIA E O METODO CIENTIFICO.	
2. A INVESTIGACION SOCIAL.	Noción e características. Tipos de investigación social. Elementos da investigación social: teorías, feitos, leis, hipótese, conceptos, constructos. A función das teorías na investigación social. Elaboración de teorías: teorías indutivas, teorías hipotéticas - dedutivas, teorías funcionais, modelos. Fases da investigación social. O proxecto de investigación.
BLOQUE II. PROCESO DA INVESTIGACIÓN SOCIAL	O proxecto de investigación. A formulación do proxecto de investigación. Concepto. Fases do problema: detección; elaboración: consulta bibliográfica, discusión con outros investigadores, elaboración da historia do problema; formulación. Operacionalización do problema de investigación. Categorías de problemas: problemas resolubles, problemas irresolubles. Tipos de problemas que hai que investigar. Aspectos dos problemas a investigar. Importancia do problema. O deseño da investigación. A factibilidade da investigación.
3. ORGANIZACIÓN DA INVESTIGACIÓN.	
4. A PLURALIDADE METODOLÓXICA	Introdución: o debate cualitativo-cuantitativo. Características do enfoque cuantitativo. Características do enfoque cualitativo. Análise comparativa dos dous enfoques: cuantitativo/cualitativo. Utilización dos dous enfoques nunha mesma investigación. Opinión-discusión: Cal dos dous enfoque é o mellor?
BLOQUE TEMÁTICO III. TÉCNICAS DE INVESTIGACIÓN CUANTITATIVAS	Introdución. Concepto e natureza da observación. A observación non estruturada. A observación estruturada. A observación participante. Fases da metodoloxía observacional. A fiabilidade e validez na observación.
5. A OBSERVACIÓN	
6. A ENQUIISA	Introdución. Noción e características. Tipos de cuestionarios: segundo os fins científicos, segundo a súa administración ou aplicación, segundo o seu contido e dimensión temporal. Formas e tipos de preguntas: segundo a súa natureza, a súa finalidade e a súa función. Regras para a formulación e redacción das preguntas. Extensión e ordenación do cuestionario. Proba e presentación do cuestionario. Codificación, tabulación e análise. Campos de aplicación.

BLOQUE TEMÁTICO IV. TÉCNICAS DE INVESTIGACIÓN CUALITATIVAS	Introdución. Antecedentes, noción e características. Contribución desde distintas posicións teóricas ao desenvolvemento da entrevista. Clasificación da entrevista. Requisitos, dificultades e regras da entrevista. Investigacións experimentais. Fiabilidade e validez da entrevista.
7. A ENTREVISTA	
8. O GRUPO DE DISCUSIÓN	Introdución. Concepto e características. Reunións e condución de grupos. Técnicas grupais. A dinámica de grupos. Utilidade e deseño. Análise e interpretación.
BLOQUE TEMÁTICO V. INVESTIGACIÓN E PRESENTACIÓN DOS RESULTADOS DA INVESTIGACIÓN	Introdución. Concepto e características. Trazos que definen á Investigación-acción-participación. Proceso da Investigación-acción. Modelos. A investigación-acción-participación. Etapas e fases. Avaliación participativa. Áreas de aplicación.
9. A INVESTIGACIÓN-ACCIÓN-PARTICIPACIÓN	
10. O INFORME FINAL	Introdución. Conceptualización. Fins e funcións. Técnicas referentes á elaboración e redacción. Técnicas referentes o contido e presentación final.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	26	0	26
Traballo tutelado	0	45	45
Seminario	22.5	34	56.5
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	A sesións maxistrais son o elemento fundamental para transmitir os coñecementos sobre calquera disciplina. A docencia se centra na exposición teórica dos contidos correspondentes aos diferentes temas do programa da materia. Para facilitar a comprensión e dominio da metodoloxía farase unha introdución a cada tema, con aclaración conceptual e terminolóxica. Realizaranse unha serie de exercicios prácticos, para axudar ao alumno tanto na asimilación dos contidos coma estimulando a súa participación e discusión, onde tamén se clarificarán aspectos que necesiten unha explicación máis ampla. Desenvolverase en gran grupo.
Traballo tutelado	Realización, presentación e defensa dun proxecto de investigación cuantitativa-cualitativa.
Seminario	Desenvolveráse no grupo mediano, serán o complemento das sesións maxistrais. Tratarán sobre un tema específico, coa finalidade de profundizar nos contidos teóricos da materia. Os estudantes, de maneira individual ou en grupos de 4, elaborarán un traballo de investigación sobre un tema específico da materia do seu interese. Estes traballos cumpren con dous obxectivos básicos: constitúen o complemento esencial da materia e, representa a iniciación do alumnado á práctica da investigación no ámbito social. No seu desenvolvemento hai un nivel teórico, consistente na lectura e comentario da bibliografía sobre o tema, a partir do que os alumnos elaborarán o marco teórico, interpretarán os resultados acadados, e un nivel práctico correspondente á recollida dos datos. Estes dous niveis concréntanse na elaboración dun informe de investigación segundo as pautas, procesos e procedementos que se deben seguir ao realizar un traballo académico no ámbito social. Este traballo será baixo a dirección e orientación do profesor.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Levaranse a cabo en grupos medianos distribuídos en subgrupos de 3 a 5 alumnos.
Traballo tutelado	Elaboración dun proxecto de investigación en grupo supervisado paso a paso polo profesor.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Traballo tutelado	Nas sesións grupos medianos orientarase a realización das tarefas para 30 máximo. CB4 o deseño e elaboración do traballo de investigación a entregar por escrito con formato académico. Accións de obrigado cumprimento en tempo e forma para acadar unha avaliación positiva.	CB5			CE2	CT1
					CE3	CT2
					CE4	CT3
					CE5	CT4
					CE6	CT7
					CE7	CT8
					CE8	CT9
					CE9	CT10
					CE12	CT15
					CE15	CT16
					CE18	CT17
					CE19	CT18
					CE22	CT19
					CE23	CT20
					CE25	CT22
Seminario	Os alumnos deberan realizar as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario e corresponderanse cos pasos básicos dunha investigación. A asistencia será necesaria para poder acadar a cualificación deste apartado, e ademáis debe presentar as tarefas encomendadas.	10 máximo	CB1	CG1	CE2	CT1
			CB2	CG2	CE3	CT2
			CB3	CG4	CE5	CT3
			CB4	CG5	CE6	CT8
			CB5	CG6	CE8	CT9
					CE9	CT10
					CE10	CT15
					CE15	CT16
					CE17	CT17
					CE22	CT18
					CE23	CT19
						CT22
						CT23
						CT24
Exame de preguntas obxectivas	Constará de 20 a 30 preguntas de resposta alternativa utilizando na súa corrección a fórmula: a-e/n-1. Versará sobre os contidos da materia desenvolvidos nas sesións maxistrais.	50 máximo.	CB1	CG1	CE2	CT1
			CB3	CG2	CE3	CT2
			CB4	CG4	CE4	CT3
			CB5	CG5	CE5	CT4
				CG6	CE6	CT6
					CE7	CT7
					CE8	CT8
					CE9	CT9
					CE10	CT10
					CE12	CT11
					CE15	CT12
					CE17	CT13
					CE18	CT15
					CE19	CT16
					CE22	CT17
					CE23	CT18
					CE25	CT19
						CT20
						CT22
						CT23
						CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Os alumnos entregarán a ficha ao profesor no primeiro mes de clase, especificando o tipo de asistencia elixido. Nos criterios de avaliación final da materia teranse en conta todo o conxunto de aspectos incluídos nos diferentes apartados desta Guía Docente, directamente vinculados co seguimento do ritmo de aprendizaxe do alumno, tomando como punto de partida a observación sistemática diaria do profesor desde o primeiro día de clases.

A) Criterios específicos de avaliación para alumnado asistente

Serán alumnos asistentes os que teñan unha asistencia mínima, dun 80% nas Sesións Maxistrais e un 80% nos Seminarios.

As puntuación que poden acadar por apartados serán:

- 1.- Proba tipo test (ata un máx. de 5 puntos) e mín. de 2,5. Cunha puntuación inferior a 2,5, non se acadaría a puntuación positiva na materia.
- 2.- Seminarios Grupos Medianos (máx. 1 punto), asistencia e participación.
- 3.- Traballos tutelados: presentación-entrega dos traballos e un (máx. 3 puntos)
- 4.- Outras: pola exposición (1 punto).

B) Criterios específicos de avaliación para alumnado NON ASISTENTES Deberán poñerse en contacto co profesor canto antes, pero alomenos no primeiro mes de clases. As puntuacións que poden acadar serán as seguintes:

1.- Proba tipo test (máx. 7 puntos) 2.- Traballo tutelado (máx. 3 puntos) C) Segunda convocatoria

Os alumnos que non acaden positivamente algunha das partes de que consta a avaliación desta materia, poderán recuperala na convocatoria de xullo.

D) O sistema de cualificacións expresarase numericamente, dacordo co establecido no artigo 5 do RD 1125/2003 de 5 de setembro (BOE do 18), polo que se establece o sistema europeo de créditos e o sistema de cualificacións nas titulacións universitarias de carácter oficial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Hernández, R.; Fernández, C. e Baptista, P., **Metodología de la investigación**, Quinta edición, McGrawHill, 2010

Facal Fondo, T., **Guía para elaborar un proyecto de investigación social**, Primera edición, Paraninfo, 2015

Bibliografía Complementaria

Anguera, M.T., **Metodologías cualitativas: Características, procesos y aplicaciones**. En M.A. Verdugo, M. Crespo, M. Badía y B. Arias (coords): **Metodología en la investigación sobre discapacidad**. Introducción al uso de, Publicaciones INICO, 2008

Arnau, J. y Bono, R., **Diseños de investigación aplicados (CD-ROM)**, Edicions Universitat de Barcelona, 2003

Corbetta, P., **Metodología y Técnicas de Investigación Social**, McGraw Hill, 2007

Guinot, C. (coord.), **Métodos, técnicas y documentos utilizados en trabajo social**, Universidad de Deusto, 2007

Vallejos, A.F. y Orti, M., **Métodos y Técnicas de Investigación Social**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2007

Hernández Sampieri, **Metodología de la Investigación Social**, Quinta edición, McGraw-Hill, 2014

Losada, J.L. y López Feal, R., **Métodos de investigación en Ciencias Humanas y Sociales**, Thompson Editores Spain/Paraninfo, 2003

Callejo, J. y Viedma, A., **Proyectos y estrategias de investigación social: la perspectiva de la intervención**, Síntesis, 2010

Bisquerra, R. (Coord.), **Metodología de la investigación educativa**, La Muralla, 2004

Gil, J.A., **Métodos de investigación en educación. Volumen III. Análisis multivariante**, UNED, 2010

McMillan, J. y Schumacher, S., **Investigación educativa**, Pearson Educación, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social/O05G220V01403

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Psicoloxía social/O05G220V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estadística aplicada á investigación social/O05G220V01202

Outros comentarios

O alumnado debe ter en conta as seguintes recomendacións:

1. Coñecer os apuntes e material básico da materia, seguindo diariamente as exposicións maxistras da aula.
2. Planificar e organizar os grupos de traballo, para elixir o tema do seu interese e comezar o seu desenvolvemento.
3. Preguntar cada día as dúbidas ao profesorado.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Non é preciso ningún tipo de modificación ou adaptación xa que o deseño metodolóxico desta materia adaptase a calquera modalidade de ensinanza.

Se fose preciso, as sesións de titorización poderanse realizar por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia,

□) ou telefónicamente, baixo a modalidade de concertación previa.

No caso de ter que impartir a docencia en modalidade semipresencial a actividade docente para aqueles alumnos que non poidan estar presentes na aula poderá ser seguida a través do Campus Remoto en horario sincrónico.

No caso de ter que impartir a docencia en modalidade totalmente non presencial a actividade docente impartirase mediante Campus Remoto. As ferramentas da plataforma de teledocencia Faltic usaranse se fose preciso.

Ademais o alumnado disporá de pímulas formativas de cada tema gravadas para a súa visualización asíncrona.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía: Socioloxía xeral				
Materia	Socioloxía: Socioloxía xeral			
Código	005G220V01203			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Vázquez Silva, Iria			
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://webs.uvigo.es/adasa			
Descrición xeral	Autores e teorías sociolóxicas máis relevantes. A análise sociolóxica da realidade social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade

CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1) Adquirir coñecemento da disciplina como ciencia auxiliar do traballo social.	CB1 CB2	CG2	CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24
2) Adquirir coñecemento das teorías sociais que deron lugar ás diferentes correntes de pensamento actual.	CB1 CB4 CB5	CG2	CE20	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24

3) Adquirir coñecemento dos contextos institucionais e procesos sociais nos que realiza as súas funcións o traballo social.	CG1 CG2	CE22	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24	
4) Coñecemento das principais problemáticas sociais.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE2 CE22 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24
5) Capacidade para reunir e analizar información.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2	CE10 CE22 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24

Contidos

Tema

1) Orixe, interese e aplicacións da socioloxía.	1.1.- Obxecto e método 1.2.- Aplicacións da socioloxía 1.3.- Socioloxía e traballo social
2) Teoría sociolóxica: Teoría Clásica e Contemporánea	2.1.- Precusores e *iniciadores 2.2.- Autores clásicos 2.3.- Teoría contemporánea e novos enfoques
3) Cultura, individuo e interacción social	3.1.- Cultura e sociedade 3.2.- Socialización e ciclo vital: Socialización diferencial de xénero 3.3.- A familia e o parentesco
4) Xénero: da socialización diferencial á estratificación social.	4.1.- Estratificación 4.2.- Conceptualizacións das violencias machistas desde un enfoque sociolóxico 4.3.- Novos feminismos
5) Exclusión social	5.1.- Concepto de exclusión social 5.2.- Factores de exclusión: segmentación do mercado laboral e precariado 5.3.- Sesgos de xénero na medición da exclusión social 5.4.- As migracións e a exclusión social

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	15	15	30
Seminario	8	24	32
Lección maxistral	22	22	44
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21
Traballo	12	11	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Sesións en grupo mediano para o deseño, a realización e a presentación dunha investigación sobre unha problemática social.
Seminario	Dar directrices, en sesións quincenais, de traballo con pequenos grupos para ampliar coñecementos e elaborar notas de calidade para a materia. Exposición dos temas en grupos pequenos.
Lección maxistral	Exposición dos temas do programa fomentando o debate e a participación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Construción dunha investigación empírica/teórica
Seminario	Exposición dos temas por parte dos alumnos. Revisión de apuntamentos.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas obxectivas	Exame con preguntas a desenvolver	40 asistente/as.	CB1			CT1
						CT2
		100 non asistentes/as.				CT3
						CT4
						CT8
						CT9
						CT10
						CT16
						CT18
		Traballo	Traballo de investigación en grupo de 3 persoas con cinco apartados: -Introdución -Obxectivos -Metodoloxía -Resultados -Bibliografía	60 asistente/as.	CB1	CG1
	CB2			CG2	CE10	CT2
Ata 1 punto extra para as presentacións orais optativas.	CB3				CE20	CT3
	CB4				CE22	CT4
	CB5				CE25	CT6
						CT7
						CT8
						CT9
						CT10
						CT11
						CT12
						CT14
						CT15
						CT16
						CT17
						CT18
						CT19
						CT20
						CT22
						CT23
						CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADES ASISTENCIAL E NON-ASISTENCIAL:

A participación regular (75% de asistencia) aos seminarios implica a posibilidade dunha avaliación continuada. A nota do traballo manteríase para o exame. Precísase un 4 no exame para facer media coa nota do traballo.

A non participación regular será considerada non-asistencial.

SEGUNDA CONVOCATORIA: No mes de xullo terá lugar a recuperación das competencias non superadas en maio- xuño.

Gardaranse os resultados da nota do traballo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade

(<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo Exames 2020-2021

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Giddens, A., **Socioloxía**, 7, Alianza, 2014

Macionis, J. y Plummer, K., **Socioloxía**, 4, Prentice Hall, 2011

Giner, S., Lamo de Espinosa, E., **Diccionario de Socioloxía**, 1, Alianza, 2013

Ritzer, G., **Teoría sociolóxica clásica**, 1, Mc Graw-Hill, 1991

Ritzer, G., **Teoría sociolóxica contemporánea**, 1, Mc Graw-Hill, 1993

Vázquez Silva, I., **Cómplices. A violencia machista institucional**, Galaxia, 2020

Pérez Orozco, A., **La subversión feminista de la economía**, Traficantes de sueños, 2014

Stolcke, V., **La mujer es puro cuento. La cultura del género**, Estudos Feministas, 2004

Subirats, M. e Brullet, C., **Rosa y azul**, Instituto de la Mujer, 1988

Bibliografía Complementaria

García Ferrando, M., **El análisis de la realidad social**, 3, Alianza, 2010

Rocher, G., **Introducción a la sociología general**, 1, Herder, 2016

Saco, A., **Destripando la sociedad**, 1, Tórculo, 2007

Parella, S., **Mujer, inmigrante y trabajadora: la triple discriminación.**, Anthropos, 2004

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: sen modificacións

* Metodoloxías docentes que se modifican

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): a través do despacho virtual da docente previa cita a través do seu correo: ivazquez@uvigo.es

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: Modificouse un tema para ter un tema exclusivo de Xénero e novos feminismos nos contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: dada a modificación nos contidos, engadiuse bibliografía acorde.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas pendentes que se manteñen

Proba Traballo: [Peso anterior asistente/as 40%] [Peso Proposto asistente/as 40%] Sen modificacións: 40% asistentes/as.

Proba Exame: [Peso anterior asistente/as: 30%] [Peso proposto asistente/as: 60%]

...

* Probas que se modifican

[Elimínase a entrega de portafolios]

=> [Presentación oral optativa do traballo: até 1 punto extra]

=> [Para non asistente/as: exame: 100%]

* Novas probas

* Información adicional

Coa docencia semi-presencial espérase unha participación activa do alumnado: darase a opción voluntaria de presentación oral a través de vídeos dos traballos para que se centren nesta actividade. Para non superar coa saturación de entregas, optouse por eliminar a entrega do portafolios de apuntes.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Epistemoloxía do traballo social				
Materia	Epistemoloxía do traballo social			
Código	005G220V01204			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Perdiz Álvarez, María Celsa			
Profesorado	Perdiz Álvarez, María Celsa			
Correo-e	mcperdiz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha materia obrigatoria, incluída no módulo do título de grao denominado: O Traballo Social, Conceptos, Modelos, Teoría e Aplicación. Dentro deste sitúase na materia denominada: Fundamentos do Traballo Social. Pretende como obxectivo xeral acercarse a construción do Traballo Social como disciplina e profesión.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo

CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Coñecer e comprender a epistemoloxía do Traballo social	CB1	CG1	CE5 CE6 CE13 CE14 CE17	CT11 CT12 CT14 CT15
2. Promover actitudes de relación interpersoal.	CB4	CG2 CG3	CE3 CE10 CE15 CE17 CE23 CE25	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT22 CT23
3. Potenciar actitudes de autocrítica, tolerancia e innovación.		CG1 CG2	CE6 CE10 CE19 CE22 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT11 CT16 CT17 CT19 CT22 CT23

4. Recoñecer a diversidade, a diferenza e a *multiculturalidad como fonte de crecemento persoal e social.	CB2 CB3 CB4	CG1 CG2 CG3	CE3 CE5 CE6 CE8 CE13 CE15 CE22 CE24	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT24
5. Comprender as responsabilidades propias do futuro traballador social.	CB2	CG3	CE15 CE17 CE22 CE23 CE25	CT3 CT10 CT17 CT19 CT22 CT23
6. Aprender a traballar en equipo multidisciplinar e/ou interdisciplinar	CB4	CG1 CG2	CE14 CE17 CE23	CT2 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT16 CT19
7. Comprender o sentido do respecto cara aos usuarios.	CB1 CB5		CE6 CE8 CE19 CE22 CE24	CT17
8. Adaptarse a situacións novas.	CB4 CB5	CG2	CE17 CE23 CE25	CT8 CT10 CT16 CT19 CT22 CT23
9. Aprendizaxe autónoma, crítico e continuado.	CB2 CB5	CG2	CE3 CE24	CT8 CT10 CT16 CT17 CT18 CT23 CT24
10. Actualización permanente, actitudes e habilidades propias do traballo científico e da investigación.	CB3 CB4 CB5	CG2	CE23 CE25	CT1 CT2 CT3 CT16 CT19 CT23 CT24
11. Sensibilidade respecto temáticas de concienciación social	CB5	CG3	CE13 CE25	CT15 CT17 CT19 CT23 CT24

Contidos

Tema

NATUREZA E APROXIMACIÓN Ó CONCEPTO DE TRABALLO SOCIAL	.Epistemoloxía .Natureza .Concepto de Traballo Social
O OBXETO DO TRABALLO SOCIAL	. Concepto . Concepcións do obxecto ó longo da historia do T.Social . Diferentes delimitacións do obxecto en T.S.
AS TEORÍAS DE INFLUENZA NO TRABALLO SOCIAL	. Relación teoría-práctica-teoría . Teorías procedentes das ciencias sociais/humanas . Os modelos de intervención en traballo social
INTRODUCCIÓN HISTÓRICA Á CUESTIÓN METODOLÓXICA EN TRABALLO SOCIAL	. O método é a metodoloxía . As dimensións ou niveis . A evolución do método en T.Social
INTRODUCCIÓN A INTERVENCIÓN PROFESIONAL	. Tipos de intervención . Funcións . Ámbitos de intervención . Niveis de intervención . Sectores de intervención
ASPECTOS ÉTICOS NA INTERVENCIÓN DO TRABALLADOR/A SOCIAL	. Ética e T.S. . O código deontolóxico

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	16	38
Seminario	15	15	30
Saídas de estudo	0	6	6
Seminario	8	0	8
Traballo tutelado	0	30	30
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22
Cartafol/dossier	0	16	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición xeral, por parte das profesoras, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices relacionadas coa materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Traballaranse textos complementarios, exercicios de integración teórico/práctica, exposición e defensa dos mesmos.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións etc. de interese académico-profesional para o alumnado.
Seminario	Seguimento, atención e asesoramento do alumnado para o desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballo tutelado	O alumnado, de xeito individual ou en grupo, elaborará un documento sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e redacción do documento final, podendo supoñer a exposición do mesmo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	As alumnas e alumnos recibirán apoio individual de xeito sistemático e continuo dos traballos que se lle proponen na materia, en aula e tutoría.
Seminario	Os grupos de traballo Terán supervisión da profesora da súa actividade grupal

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballo tutelado	Valoraranse as presentacións dos traballos e as exposicións dos exercicios/actividades solicitados ao estudantado de xeito individual e/ou en grupo. Dependendo do carácter da actividade, as notas serán individuais ou para todos igual (p. ex. a presentación dun traballo colectivo proporcionará igual nota a todos/as os/as estudantes que o realizaron; a exposición dun traballo producirá notas individuais). Deberá obter unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación.	PRESENCIAIS 50 NON PRESENCIAIS 10 exercizos	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3	CE3 CE6 CE15 CE17 CE22 CE23 CE24	CT2 CT8 CT11 CT17 CT23
Exame de preguntas obxectivas	Para o alumnado asistente e non presencial, o exame consistirá nunha proba tipo test de 40 preguntas de resposta única (con 2 alternativas) sobre a materia teórica desenvolta nas sesións maxistrais. Deberán obter unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación. Ademáis o alumnado non asistencial, deberá responder a 4 preguntas abertas cortas sobre a/as lecturas prácticas encomendadas. Pare estes, o peso ponderado de ambas partes será: 70% teoría e 30% preguntas parte práctica+ entrega exercizos). Igualmente, para supersar a materia, deberán obter aprobado en ámbalas dúas partes.	P: 50 NP: 70+30			CE3 CE5 CE6 CE8 CE10 CE13 CE14 CE15 CE17 CE19 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade de avaliación para estudantes asistentes: Como pode observarse a planificación deste proceso de ensino-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua. Será considerado alumno/a asistencial cando teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistrais, un 80% aos seminarios e un 80% aos pequenos grupos. Os criterios e modalidades de avaliacións son os que constan no apartado específico da guía. Lémbrese que cada unha das metodoloxías de avaliación debe estar aprobada por independente para poder superar a materia. 2. Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes: Aqueles estudantes que opten por non asistir ás clases, ou non poidan, ou pretendendo ser «estudantes asistentes» teñan menos da asistencia requirida para ser considerados como tal, terán que demostrar -igualmente que os seus compañeiros/as- a adquisición das diferentes competencias da materia, ou sexa, o coñecemento dos seus aspectos procedementais e actitudinais. Isto farano nunha proba ou exame final o día da convocatoria oficial+a entrega dos exercizos debidamente elaborados. O exame neste caso supoñerá o 70 teoría+20% das preguntas das prácticas que se realizarán mediante catro preguntas abertas, estas notas só farán media e permitirán superar a materia si cada unha das partes (teórica e práctica) están aprobadas independentemente. 3. Convocatorias seguintes: De non superar a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de Xullo. Non se gardarán notas de ningunha parte da materia -teoría ou práctica- para o seguinte curso académico. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/education-ou7web7index.php>) no espazo "exames 2018-2019". En ningún caso faranse exames parciais ou modificación de datas oficiais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DU RANQUET, M., **Los modelos en trabajo social. Intervención con personas y familias**, S.XXI,
DE LA RED, N., **Aproximaciones al trabajo Social**, Consejo General de Colegios Oficiales de diplomados en trabajo social y asistentes sociales,
FERNÁNDEZ- GARCÍA, T., **Fundamentos del trabajo social**, Alianza Editorial,
HOWE, D., **Dando sentido a la práctica. Una introducción a la teoría del Trabajo social.**, Editorial Maristán.,
PAYNE, M., **Teorías Contemporáneas del Trabajo Social.**, Narcea.,
ROBERTIS, C., **Metodología de la Intervención en Trabajo Social.**, Ateneo,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Outros comentarios

Recomendacións para superar a materia:

- 1.-Traballar e estudar de xeito continuado mellora notablemente a superación da materia, xa que é unha asignatura que require asentar e comprender de forma paulatina os contidos.
 - 2.-Leer os temas da sesión maxistral previamente a mesma, co fin de mellorar a comprensión da explicación xeral do profesorado, así como traer elaboradas as dúbidas a aula para poder resolvelas en función das necesidades do alumnado.
 - 3.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario.
 - 4.-Non saltarse as pautas da organización do traballo tutelado.
 - 5.-Plantexar as dúbidas sobre calquer aspecto da materia o profesorado, tanto na aula (en relación os contidos e exercicios) como nas titorías de despacho (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula).
-

Plan de Continxencias

Descrición

PASO 10: PLAN DE CONTINXENCIAS

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

☐ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase o uso da plataforma de teledocencia Faltic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

☐ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Organización dos servizos sociais				
Materia	Organización dos servizos sociais			
Código	005G220V01205			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Pérez, Raquel			
Profesorado	Salgado Rodríguez, Eva María Vázquez Pérez, Raquel			
Correo-e	raquel.vazquez.perez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O sistema público de servizos sociais destinado a garantir unhas prestacións básicas ante situacións de necesidade ten unha identidade, normativa, estrutura, competencias, financiación etc. propias, e xunto con outros sistemas de protección social constitúese nun dos piares fundamentais do estado de benestar, sendo este sistema público un dos ámbitos principais de intervención do traballo social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco

CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer e comprender a organización, estrutura xeral, mecanismos de actuación e as principais prestacións e programas que configuran o Sistema Público de Servizos Sociais	CB1	CG1	CE1	
		CG2	CE2	
		CG3	CE3	
		CG4	CE5	
Promover cambios favorables na vida dos individuos e familias a través da administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.	CB2	CG1	CE1	CT1
		CG2	CE2	CT2
		CG3	CE3	CT3
		CG4	CE5	CT4
		CG5	CE8	CT8
			CE13	CT12
			CE14	CT14
			CE16	CT15
			CE20	CT16
				CT17
				CT18
				CT19
				CT24
Participar na xestión e dirección de entidades de benestar	CB3	CG3	CE1	CT1
	CB4	CG5	CE2	CT2
			CE3	CT3
			CE5	CT4
			CE20	CT8
			CE21	CT9
			CE23	CT10
			CE25	CT11
				CT12
				CT14
				CT15
				CT16
				CT17
				CT18
				CT19
				CT24

Analizar y sistematizar la información que proporciona el trabajo cotidiano; administrar y ser responsable de su propio trabajo.

CB5 CG2 CE2 CT1
CG4 CE3 CT2
CG5 CE14 CT3
CE16 CT8
CE20 CT9
CT10
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Coñecer as funcións profesionais do/a traballador/a social na xestión dos servizos sociais e a participación nos mesmos das organizacións públicas e privadas.

CB4 CG2 CE1 CT1
CG3 CE2 CT2
CG4 CE3 CT4
CE5 CT9
CE8 CT10
CE13 CT16
CE16 CT18
CE20

Contidos

Tema	
O sistema público de servizos sociais.	Marco conceptual: natureza, obxectivos e prestacións básicas.
A organización territorial e competencial do sistema público de servizos sociais	Competencias estatais, autonómicas e locais.
A rede de atención dos servizos sociais	Ámbito público. Ámbito privado. Terceiro sector.
Marco normativo xeral dos servizos sociais	Contexto internacional. Contexto europeo. Normativa estatal. Normativa autonómica. Normativa local.
O sistema de servizos sociais na comunidade autónoma galega	Organización e estrutura.
Os servizos sociais comunitarios básicos e específicos	Organización, xestión e estrutura. Funcións do T.S.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo	7	1	8
Presentación	2	6	8
Seminario	3	6	9
Traballo tutelado	3	9	12
Actividades introdutorias	1	1	2
Traballo tutelado	6.5	6.5	13
Lección maxistral	22	44	66
Exame de preguntas obxectivas	2	26	28

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo	Visitas a institucións prestadoras de servizos sociais.
Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante o docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio ou proxecto. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Empregaranse como complemento das clases teóricas.
Traballo tutelado	O estudantado, de xeito individual ou en grupo, elaborará aqueles exercicios que se lle encomende relacionados coa temática da materia e coa súa aprendizaxe, será supervisado e tutelado polo profesor sobre o que se refire á procura e recollida de información, á lectura e manexo de bibliografía, á redacción, á presentación, á exposición etc.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto, reunir información sobre o alumnado e a presentar a metodoloxía docente, a avaliación e os contidos xenéricos da materia.
Traballo tutelado	O/A estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión dos docentes.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos, bases teóricas e/ou directrices sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Traballo tutelado	En pequeno grupo o alumnado elabora un documento-traballo sobre un dos aspectos da materia, preferentemente sobre a organización dun Departamento de Servizos Sociais, entre outros, baseado na materia impartida e seguindo a lexislación vixente. Inclúirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, contextualización, redacción, valoración-conclusións. Valorarase especialmente o uso da linguaxe inclusiva e non discriminatoria en calquera dos ámbitos de intervención. Asesoramento por parte da profesora na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo, supervisión de traballos e exposición na aula.
-------------------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Inclúese neste epígrafe a diversidade de traballos encargados que forman parte do sistema de avaliación continuo (lectura e defensa de artigos profesionais, libros da bibliografía básica, análise dunha organización de servizos sociais, supostos prácticos...). Valorarase cada un dos traballos solicitados e presentados polo/a estudante de xeito individual e/ou en grupo. Cómpre ter aprobada esta parte para facer media coa nota obtida na proba tipo test. Solicitarase un dossier individual no que se inclúan todas as prácticas, exercicios e traballos realizados. Considerarase parte do seguemento avaliable da parte práctica da materia a realización de probas aleatorias (resposta por escrito a preguntas; pequenos test...) tendentes a comprobar na aula a realización dos traballos e encargos solicitados. A nota da parte práctica da materia só fará media coa nota da parte teórica (exame) se é igual ou superior a 2,5.	40	CG1 CE1 CT1 CG2 CE2 CT2 CG3 CE3 CT3 CG4 CE13 CT4 CG5 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT24
Traballo tutelado	Prácticas e traballos realizados na aula	10	CB3 CG1 CE1 CT1 CB4 CG2 CE2 CT2 CB5 CG3 CE3 CT3 CG4 CE5 CT4 CG5 CE8 CT8 CE13 CT9 CE14 CT10 CE16 CT11 CT12 CT14 CT16 CT17
Exame de preguntas obxectivas	O /a alumno/alumna examínase da parte teórica da materia desenvolta nas sesións maxistrais e nos seminarios. A nota obtida no exame da parte teórica será o 50% da nota total e só fará media coa nota da parte práctica se é igual ou superior a 2,5. Para o alumnado asistente, o exame constará de 40 preguntas con catro alternativas de resposta, das cales só unha é verdadeira. Cada tres respostas incorrectas invalidarase unha resposta correcta. O corte do aprobado sitúase en 20.	50	CB1 CG1 CE1 CB2 CG2 CE2 CG3 CE3 CG4 CE5 CG5 CE8 CE13 CE14 CE16 CE20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Descrición da avaliación Modalidade de avaliación para estudantes presenciais con asistencia regular.

O xeito de avaliar será o descrito anteriormente, supoñendo a parte teórica (proba test) o 50% da cualificación final e a parte práctica (traballos de aula e tutelados) o outro 50%, para os/as estudantes desta modalidade asistencial (sexa presencial, a través do Campus remoto (non presencial) ou en modalidade mixta). A planificación do proceso ensinanza-aprendizaxe esixe a presenza do estudiantado (física o virtual) nas actividades prácticas que se desenvolverán durante o curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedementais e actitudinais). Subliñar que non chega con estar na clase (física ou virtual) nin que o que se avalía é a simple "asistencia" á aula física ou presenza na aula virtual a través do Campus remoto, senón que o avaliable son os resultados do proceso ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades ben realizados e a participación activa e pertinente nas clases presenciais ou virtuais. Polo tanto esixiráselle ao estudiantado a súa presenza nas actividades ao longo do curso (verificable con listaxes de asistencia) non podendo faltar a máis do 20 por cento do total de horas presenciais (físicas ou virtuais).

Se o/a estudante deixa de asistir, sexa cal sexa a circunstancia, terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes con regularidade.

O alumnado que opte por non asistir ás clases, non poida, ou pretendendo ser estudantes asistentes teñan máis faltas das permitidas, terán que demostrar o coñecemento dos aspectos procedementais e actitudinais da materia no exame final (convocatoria oficial).

Nesta modalidade, a avaliación soamente se realizará a través do exame da convocatoria oficial e suporá o 100 % da nota. A parte teórica da materia consistirá na mesma proba tipo test establecida para o alumnado asistencial (40 preguntas con catro alternativas de resposta, das cales só unha é verdadeira, no que cada tres respostas incorrectas invalidarase una correcta). Esta parte representa igualmente o 50% da cualificación. Na parte práctica (que suporá o outro 50% da cualificación), esixiráselle ao alumnado que saiba responder aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolto ao longo do curso e que pode adquirir a través da bibliografía e a preparación dos traballos tutelados que se lle encargan ao alumnado asistencial. Neste sentido, na parte práctica poderanse incluír preguntas a desenvolver e supostos relacionados cos artigos, supostos e prácticas desenvolvidas na materia. O profesor informará e facilitará este material ao alumnado non asistencial.

Convocatorias seguintes

. Os/as estudantes de ámbalas dúas modalidades, de non ter superada a materia, serán avaliados das competencias non adquiridas na convocatoria de xullo.

As datas dos exames oficiais

As datas oficiais dos exames da materia podense consultados na páxina web da Facultade.

Outros comentarios a ter en conta na avaliación Non se gardarán notas de ningunha parte da materia para o seguinte curso académico.

Esixírase que os/as estudantes saiban escribir correctamente e sen faltas ortográficas (acentos gráficos e abreviaturas incluídas), que saiba ler comprensivamente, analizar e sintetizar así como resumir o lido ou escoitado nas aulas. Tamén se espera que saiba expresarse con corrección e de acordo co nivel que esixe un ciclo universitario usando unha terminoloxía axeitada a este rexistro lingüístico. Todo isto constituirá parte da avaliación do alumnado e, en todo caso, terá que reflectirse nos seus exercicios e no exame. O plaxio supón de inmediato o suspenso da materia.

A materia pode ser estudada por completo cos materiais existentes en **FAITIC** e co asesoramento das docentes a través dos seus correos electrónicos **raquel.vazquez.perez@uvigo.es** / **evasalgadorguez@hotmail.com** ou de titorías presenciais ou virtuais, previa cita.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alemán Bracho, C., Fernández, T., **Introducción a los Servicios Sociales**, UNED, 2004

Santos Martí, J., **El cuarto pilar. Un nuevo relato para los servicios sociales.**, CGTS - Paraninfo, 2012

Vercouttes, J., **Servicios Sociales: organización y planificación**, Diego Marín, 2011

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Outros comentarios

Plan de Continxencias

Descrición

Como consecuencia das circunstancias actuais derivadas da aparición e evolución do coronavirus COVID-19, a docencia desta materia poderá impartirse de xeito presencial, de xeito virtual (non presencial), ou de xeito mixto. En calquera dos casos, os e as estudantes disporán dos materiais precisos para cursar a materia en FAITIC e do acompañamento da docente a través de titorías (presenciais ou virtuais) ou a través do correo electrónico: raquel.vazquez.perez@uvigo.es / evasalgadorguez@hotmail.com.

As modalidades de avaliación para o estudantado asistencial e non asistencial figuran no apartado de Avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Desenvolvemento humano no ciclo vital**

Materia	Psicoloxía: Desenvolvemento humano no ciclo vital			
Código	O05G220V01301			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Sepúlveda Gradín, Juan Vicente			
Profesorado	Sepúlveda Gradín, Juan Vicente			
Correo-e	sepulveda@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten a finalidade de asentar coñecementos básicos sobre o desenvolvemento psicolóxico ao longo do ciclo vital. É unha materia de carácter básico que se imparte no segundo curso tras haber cursado unha aproximación xenérica á psicoloxía a partir da materia Psicoloxía básica.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT23	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Coñecer as principais teorías e modelos do desenvolvemento.	CB1 CB2 CB3 CB5	CG1	CE22 CE24	CT1 CT4 CT9 CT10 CT16
2. Fomentar hábitos de traballo que permitan o desenvolvemento dun sistema persoal de traballo autónomo.	CB2 CB3 CB4	CG1 CG6	CE1 CE22	CT2 CT11 CT18 CT19 CT23
3. Favorecer a utilización de recursos e instrumentos proporcionados polas disciplinas psicolóxicas para a súa aplicación.	CB1 CB2 CB3	CG1 CG2	CE2 CE22	CT1 CT4 CT16 CT18 CT23
4. Desenvolver unha actitude de cooperación, respecto, tolerancia e compromiso tanto no seu traballo como alumno como na súa conduta profesional posterior.	CB2 CB4 CB5	CG1 CG6	CE2 CE22 CE24	CT8 CT11 CT14 CT17

Contidos

Tema	
1. Concepto de desenvolvemento.	Precisións conceptuais. Modelos teóricos explicativos do desenvolvemento. Principais teorías sobre o desenvolvemento. Os grandes problemas conceptuais: o papel da herencia, o medio e os períodos críticos
2. Desenvolvemento físico e motor.	Factores que afectan ó desenvolvemento do feto. Primeiras condutas do recém nado. Bases do desenvolvemento psicomotor. Desenvolvemento físico e progresos no autocontrol.
3. Desenvolvemento cognitivo, intelectual, social e da personalidade; propostas para a súa promoción.	Desenvolvemento cognitivo Desenvolvemento sensorial, atencional e da percepción. A memoria e a utilización de estratexias. Aparición e desenvolvemento da linguaxe. Desenvolvemento da intelixencia Precisións conceptuais. Teoría de Piaget: Período sensoriomotor, preoperatorio, operacional concreto, operacional formal. Desenvolvemento da personalidade. Desenvolvemento afectivo: o apego. Factores da personalidade. A adopción do sexo. O desenvolvemento moral. As relacións sociais. Os procesos de socialización. O coñecemento do mundo social. Contextos de interacción social. O xogo e a súa influencia no desenvolvemento.
4. A adolescencia, a idade adulta e a terceira idade: estudo de ditas etapas e desenvolvemento positivo nas mesmas.	A adolescencia. Precisións conceptuais. Cambios biolóxicos e psicolóxicos. Adolescencia idade de conflitos. Principais problemas adolescentes. A identidade persoal. Adaptación social. A idade adulta. Precisións conceptuais. A personalidade. Desenvolvemento intelectual. Familia e traballo. Homosexualidade e adopción. O traballo. A terceira idade. Mitos sobre o envellecer. Cambios físicos. Personalidade e concepto do envellecemento. Aprendizaxe e memoria. A xubilación. A morte como tema evolutivo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	73.5	96
Traballo tutelado	23.5	24.5	48
Foros de discusión	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos do temario da materia obxecto de estudo.
Traballo tutelado	Presentación das directrices para a realización dun traballo de investigación no eido do Traballo Social. Traballo dos alumnos baixo a supervisión do profesor sobre ditos traballos de investigación.
Foros de discusión	Actividades de análise, reflexión e debate sobre distintas cuestións do desenvolvemento humano e a súa importancia para o exercicio profesional. O profesor plantexará un tema e abrirá un debate sobre o mesmo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Os alumnos poden asistir ás titorías para plantear as dúbidas que teñan.
Foros de discusión	Nas titorías poden resolver as dúbidas.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Aconséllase aos alumnos facer unha revisión das súas respostas coa axuda do profesor.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias	Avaliadas		
Traballo tutelado	Nas sesións de grupos medianos se elaborará o guión para a realización das prácticas sobre os distintos contidos da asignatura. Asistencia obligatoria ó 80% das sesións e entrega dos informes das prácticas propostas por o profesor. A principio de curso entregárase o temario e o calendario das prácticas.	40	CB1 CB2 CB3 CB4	CG1 CG6	CE2 CE22 CE24	CT1 CT2 CT4 CT8 CT9 CT10 CT11 CT18 CT19
Foros de discusión	Os alumnos entregarán informes escritos sobre as actividades realizadas nos pequenos grupos.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG6	CE1 CE2 CE22 CE24	CT1 CT8 CT9 CT10 CT16 CT17
Resolución de problemas e/ou exercicios	O exame consistirá en responder por escrito a unha serie de preguntas (entre quince e vinte) sobre os contidos impartidos tanto nas sesións maxistras como nos medianos e pequenos grupos. As preguntas serán calificadas con 1 ou 0 puntos.	50	CB1 CB2	CG2	CE22 CE24	CT1 CT4 CT9 CT16 CT23

Outros comentarios sobre a Avaliación

Tanto para asistentes como para non asistentes: Para aprobar a asignatura é preciso acadar o 50% da puntuación en cada unha das partes avaliadas.

Criterios de avaliación para NON asistentes: Os alumnos para ser considerados non asistentes terán que comunicalo ao profesor por escrito e de maneira presencial durante o mes de setembro; de non ser así serán considerados asistentes. Nesa primeira reunión o profesor explicarlles os traballos que terán que facer ao longo do curso e establecerá as datas de entrega..

Exame: 50% da nota final. Tipo de exame igual ao dos asistentes.

Traballos tutelados: 40% da nota final. Os alumnos non presenciais terán que realizar os traballos de investigación que sinala o profesor. As instrucións e o seguimento serán realizados nas horas de titoría (se precisa un mínimo de tres asistencia a titoría). A non asistencia a algunha titoría suporá o suspenso nesa parte. Ditados informes serán defendidos oralmente polo alumno ao final do curso, no día e hora que o profesor sinala.

Actividades de reflexión: 10% da nota final. Os alumnos entregarán por escrito comentarios sobre tres temas de debate propostos polo profesor.

Convocatoria extraordinaria: As partes da asignatura superadas na convocatoria ordinaria manteranse na segunda convocatoria do mesmo curso.

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Palacios, J, Marchesi, A. e Coll, C., **Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva**, 2ª ed., Alianza Editorial, 1999

García Madruga, J.A. e Pardo, P., **Psicología Evolutiva, Vol. 2**, UNED, 1997

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía básica/O05G220V01103

Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social/O05G220V01403

Outros comentarios

A asistencia a clase facilita en gran medida a superación da asignatura.

Plan de Continxencias

Descrición

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

As titorías faríanse de forma non presencial na Sala do Profesor habilitada pola Universidade.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non habería modificación dos contidos.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución.

A presentación das actividades de grupo mediano e pequeno faríase a través de FAITIC ou correo electrónico.

Os exames serían a través de FAITIC, das aulas virtuais ou da Sala do Profesorado.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Conceptos, teorías e métodos en traballo social**

Materia	Conceptos, teorías e métodos en traballo social			
Código	005G220V01302			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Méndez Fernández, Ana Belén			
Profesorado	Méndez Fernández, Ana Belén			
Correo-e	anabel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha asignatura de carácter obrigatorio, incluída no módulo do título de grao denominajdo: OTraballo Social, conceptos, métodos, teoría e aplicación. Dentro deste sitúase na materia denominada:Métodos, modelos e técnicas de Traballo Social. Ten por obxectivo principal que o alumnado se achegue a intervención profesional do Traballo Social, coñecendo e anlizano o seu concepto tanto clásico como dende unha perspectiva crítica. Para operar de forma científica na profesión de Traballo Social é imprescindible que o alumnado coñezca, manexe e analice as diferentes perspectivas teórico-metodolóxicas da disciplina para garantir unha adecuada intervención. Sin olvidar que calquera perspectiva empregada debe estar en consoancia có respecto os Dereitos Humanos.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención

CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

1.-Coñecer e comprender os conceptos básicos da intervención profesional tanto intrínsecos como extrínsecos, así como a dimensión ideolóxica implícita na intervención e a metodoloxía profesional.	CB3	CG1 CG2 CG3 CG4	CE3 CE5 CE22 CE24	CT1 CT3 CT8 CT15 CT16 CT17 CT18 CT23 CT24
2.-Coñecer e comprender críticamente as diferentes perspectivas teóricas e metodolóxicas en Traballo Social e a súa repercusión na práctica profesional.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG6	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE8 CE13 CE22 CE23	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24
3.-Ser capaz de analizar a natureza das relacións entre profesionais, usuarios e as potencialidades e dificultades que as marcan, tendo en conta aspectos relativos ao xénero, a clase e a diversidade cultural e as súas implicacións metodolóxicas		CG1 CG3	CE2 CE3 CE6 CE7 CE8 CE13 CE22 CE24	CT3 CT11 CT14 CT17 CT19 CT21 CT23 CT24
4.-Coñecer e ser capaz de aplicar as diferentes fases do proceso metodolóxico da intervención profesional e a súa interrelación coa teoría, obxeto e fines do Traballo Social.		CG2	CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE9 CE10 CE17	CT1 CT2 CT3 CT6 CT8 CT15 CT16 CT18 CT23 CT24
5.-Ser capaz de identificar as situacións de risco e crise e priorizar a toma de decisións na aplicación do proceso metodolóxico.		CG1	CE3 CE5 CE15 CE24	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10
6.-Coñecer os modos de implicar aos usuarios/as dos servizos de Traballo Social para incrementar os seus recursos, a súa capacidade e o seu poder para influir nos factores que afectan a súa vida e na súa toma de decisións.		CG3	CE2 CE6 CE8 CE13 CE23 CE24	CT1 CT3 CT6 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT21 CT24

7.-Ser capaz de analizar e valorar as consecuencias das distintas tomas de decisións no momento de seleccionar e aplicar as diversas opcións metodolóxicas.	CG2	CE3 CE5 CE10 CE13 CE15 CE17 CE19 CE24	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT12 CT16 CT17 CT24
8.-Adquirir habilidades básicas para coñecer, comprender e aplicar unha terminoloxía axeitada as diferentes perspectivas teórico-metodolóxicas.	CB3 CG6	CE10 CE22 CE23	CT1 CT2 CT3 CT8 CT16 CT17 CT23 CT24
9.-Adquirir habilidades básicas para analizar, contextualizar e avaliar críticamente os textos e documentos científicos relacionados coa teoría e metoloxía da intervención profesional.		CE22 CE23	CT1 CT2 CT3 CT8 CT18 CT22 CT23
10.-Adquirir habilidades básicas para aplicar a autocrítica en ideas, comportamentos e habilidades personales/sociais para evitar a interferencia nas aplicacións metodolóxicas.	CG6	CE10 CE23 CE24	CT1 CT3 CT8 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT23 CT24
11.-Analizar e comprender de forma crítica o uso dos recursos sociais na intervención profesional.	CG6	CE3 CE10 CE24	CT1 CT8 CT10 CT12 CT16 CT23 CT24

Contidos	
Tema	
1.-Conceptos, características e contextos da intervención profesional en Traballo Social.	Non hai.
2.-Método e metodoloxía en Traballo Social: Definicións e conceptos.	Non hai.
3.-Aproximación ás diferentes perspectivas teóricas e metodolóxicas na intervención profesional.	Non hai.
4.-O proceso metodolóxico en Traballo Social. Estudio detallado e aplicacións dos compoñentes básicos. A utilización dos recursos sociais na intervención profesional. Os recursos sociais como medio e no como fin.	Non hai.
5.- Implicación dos usuarios dos servizos de Traballo Social. Participación, potenciación, defensa e acompañamento.	Non hai.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	0	22.5
Seminario	22.5	34	56.5
Traballo tutelado	0	45	45

Exame de preguntas obxectivas	1.5	19	20.5
Debate	1	4.5	5.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición xeral por parte da profesora dos contidos da materia. A fin de garantir e mellorar o proceso de ensinanza-aprendizaxe o alumnado deberá leer previamente os contidos que se desenvolverán en cada sesión e elaborará un documento coas dúbidas surxidas durante a lectura dos mesmos, promovendo así sesións interactivas e que respondan as necesidades concretas do alumnado.
Seminario	Empregaránse como complemento das sesións maxistrais. Consistirán en lectura previa de textos e documentos para ser debatidos e expostos nas sesións. Así como análise e resolución de exercicios prácticos que garanten a integración teórico-práctica da asignatura. Si se considera oportuno para o desenvolvemento dalgunha cuestión concreta traerense expertos a aula.
Traballo tutelado	O alumnado deberá leer, analizar, comprender, e extraer conclusións dun libro (ou conxunto equivalente de artigos) relacionado coas competencias e contidos da materia, así como manexo de bibliografía complementaria relacionada. Esta actividade terá carácter autónomo e será grupal. Ten como obxectivo principal a familiarización coa literatura profesional, a aprendizaxe colaborativa en grupos, búsqueda de información en bases de datos, presentación por escrito e capacidade de argumentación e defensa de carácter académico-científico. Para poder proceder a súa presentación e avaliación a profesora marcará a inicios de curso o procedemento obrigatorio de supervisión previa.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistrais e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistrais e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. En caso de pasar a virtualidade poderán usarse outras aplicacións informáticas, tanto da Universidade como xerais, con concertación previa.
Traballo tutelado	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistrais e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistrais e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. En caso de pasar a virtualidade poderán usarse outras aplicacións informáticas, tanto da Universidade como xerais, con concertación previa.
Probas	Descrición
Debate	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistrais e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistrais e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. En caso de pasar a virtualidade poderán usarse outras aplicacións informáticas, tanto da Universidade como xerais, con concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	O alumnado para garantir o desenvolvemento da materia deberá traer realizadas as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario (esquema das lecturas e/ou resolución de exercicios así como a súa exposición cando lles corresponda). Só poderá ser avaliado positivamente neste apartado si cumpre coas tarefas solicitadas de forma correcta (en tempo e forma).	10 máximo	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CE2 CE3 CE5 CE6 CE8 CE9 CE10 CE13 CE15 CE17 CE22 CE23 CE24 CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT23

Traballo tutelado	Nas sesións dos grupos medios, asesorarase, orientarase e realizaranse tarefas en relación a un traballo relacionado coa temática da materia, proposto pola profesora. Estas tarefas son de obrigado cumprimento, en presentación en tempo e forma para ser avaliado positivamente. Terá carácter grupal e presentarase por escrito con formato de traballo académico.	30 máximo	CB4 CB5	CG6	CE2 CE3 CE5 CE6 CE8 CE9 CE13 CE15 CE22 CE23	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24
Exame de preguntas obxectivas	Proba tipo test. Constará de 20 ou 40 preguntas baixo o sistema de acertos-erros. O número de preguntas netas para aprobar serán 13 ou 26. Versará sobre os contidos da materia desenvolvidos nas sesións maxistrais e nos seminarios.	30 máximo	CB5	CG2 CG3 CG4 CG6	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE13 CE15 CE17 CE19 CE22 CE23	CT1 CT3 CT8 CT15 CT17 CT18 CT23 CT24 CT1 CT3 CT4 CT8 CT10 CT14 CT15 CT16 CT19 CT21 CT23 CT24
Debate	Defensa do traballo tutelado. A hora e día para cada grupo será marcada pola profesora e discriminará individualmente a nota do traballo tutelado, mediante un debate coa profesora sobre o seu contido. Só se procesará a defensa si o traballo tutelado entregado por escrito está aprobado. No caso de alumnado, que por causa xustificada non poida defender nas datas establecidas pola profesora para o grupo ou por cuestións da virtualidade (de selo caso), deberá comunicalo, e desenvolverá a defensa, mediante preguntas cortas de reflexión, na data oficial do examen.	30	CB3 CB5		CE13 CE22 CE23	CT1 CT3 CT4 CT8 CT10 CT14 CT15 CT16 CT19 CT21 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a materia deberán aprobarse previamente e de forma independente cada unha das probas previstas no apartado de avaliación. En todo caso, o alumnado non poderá ser avaliado se non presenta en tempo e forma en tarefas encomendadas para os seminarios e o traballo tutelado.

Advírtese o alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte, este aspecto rixe tanto para o alumnado asistencial como non asistencial.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

1.-ALUMNADO ASISTENCIAL: será considerado como tal aquel que teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistrais e un máximo de dúas faltas de asistencia aos seminarios (sexa presencial ou no seu caso virtual). En caso de non cumprir con este requisito serán avaliados como alumnado non asistencial. As modalidades así como a puntuación é a que está establecida nas metodoloxías de avaliación.

Lembrar que só se podrá aprobar a materia, cando se obteña un aprobado en cada unha das metodoloxías de forma independente.

2.-ALUMNADO NON ASISTENCIAL: aquel alumnado que non cumpra os requisitos mínimos de asistencia ás clases (maxistral e seminarios, tanto presencias como, de selo caso virtuais). Este alumnado será avaliado nunha proba final global

e única que consistirá en (cada unha das partes deberá estar aprobada por independente para poder superar a asignatura):

a.-Examen final na convocatoria oficial mediante proba obxetiva (igual formato e sistema de corrección que para os asistentes). Este examen versará sobre os contidos teóricos das sesións maxistras e seminarios. Puntuará un 30%

b.-Entrega dun dossier que recolla os traballos realizados polo alumnado asistencial para as tarefas dos seminarios e dos contidos relacionados co traballo tutelado (previamente a súa entrega deberá estar supervisado ao longo do curso, con carácter obrigatorio, pola profesora). Ademais deberá presentar (neste dossier) os mapas conceptuais da teoría a examen e dúas páxina de conclusións por cada teoría que non sexa obxeto da pregunta de desenvolvemento. Puntuará un 20%. So se avaliará si se supera o examen tipo test.

c.-Pregunta de desenvolvemento: so se avaliará si supera o examen tipo test, versará sobre os aspectos e materiais relacionados co traballo tutelado, levarase a cabo sempre que se teña superado a primeira parte do examen tipo test (avalía as competencias obtidas polo alumnado asistencial no traballo tutelado). O alumnado seleccionará cal será a teoría obxeto de examen e as outras irán no dossier antedito. Puntuará un 10%

d.-Defensa oral, mediante debate dos contidos do examen coa profesora (apartado c). Será convocado pola profesora en hora e día, previo ao pecha de actas. Puntuará un 40%.

ADVERTENCIA: O seguimento continua das actividades de aula, realizarase a través da Plataforma Fatic, polo tanto todo o alumnado matriculado (tanto asistencial como non asistencial) debe estar inscrito en dita plataforma desde o inicio de curso.

SEGUNDA CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade

<http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames/>) no espazo 'Exames 2020-21'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

De Robertis, C., **Metodología de la intervención en trabajo social**, El Ateneo,

Matus Sepúlveda, T., **Propuestas contemporáneas en Trabajo Social: hacia una intervención polifónica**, Espacio, 2002

Morán Carrillo, J. M., **Intervención metodológica en trabajo social: estrategias de intervención y contexto en trabajo social**, Certeza, 2004

Quezada Benegas, M. et al., **Perspectivas Metodológicas en Trabajo Social**, Espacio, 2001

Vélez Restrepo, O.L., **Reconfigurando el Trabajo Social. Perspectivas y tendencias contemporáneas**, Espacio, 2003

Bibliografía Complementaria

Aguilar Idáñez, M. J., **Trabajo social: concepto y metodología**, Paraninfo, 2013

Chambon, D. S. et al., **Foucault y el Trabajo Social**, Maristán, 2001

Escalada, M et al., **El diagnóstico social: proceso de conocimiento e intervención social**, Espacio, 2001

Healy, K., **Trabajo Social. Perspectivas contemporáneas**, Morata, 2001

Howe, D., **Dando sentido a la práctica. Una introducción a la Teoría del Trabajo Social**, Maristán, 1999

Kisnerman, N., **Pensar el Trabajo Social: una introducción desde el construccionismo**, Lumen-Humanitas, 1998

Morán Carrillo, J. M., **Fundamentos del trabajo social: trabajo social y epistemología**, TIRANT LO BLANCH, 2006

Martínez, M.J. (Coord.), **Para el Trabajo Social. Aportaciones teóricas y prácticas**, Maristán, 2000

Morin, E., **Introducción al pensamiento complejo**, 2ª, Gedisa, 1995

Navarro Pedreño, S., **Redes sociales y construcción comunitaria. Creando (con)textos para una acción ecológica**, CCS, 2004

Rozas Pagaza, M. et al. (Coord.), **Trabajo Social y compromiso ético: asistencia o resistencia**, Espacio, 2000

VV.AA., **El método: itinerarios para la acción (I y II)**, Números 57 y 58, 2000

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Ética e traballo social/O05G220V01502

Proceso de planificación en traballo social/O05G220V01504

Traballo social grupal e comunitario/O05G220V01604

Traballo social individual e familiar/O05G220V01505

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Psicoloxía: Psicoloxía básica/O05G220V01103

Socioloxía: Socioloxía xeral/O05G220V01203

Outros comentarios

1.-Traballar e estudar de xeito continuado mellora notablemente a superación da materia, xa que é unha materia que require asentarse de forma continua os contidos.

2.-Leer os temas da sesión maxistral previamente a mesma, co fin de mellorar a comprensión da explicación xeral da profesora, así como traer elaboradas as dúbidas a aula para poder resolvelas en función das necesidades do alumnado.

3.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario.

4.-Non saltarse as pautas de organización para o traballo tutelado.

5.-Plantexar todas as dúbidas sobre calquer aspecto da materia a profesora, tanto na aula física ou virtual (en relación os contidos e exercicios) como nas titorías de despacho ou virtuais (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula). A utilización das titorías ten un carácter fundamental (tanto para alumnado asistencial como non asistencial) coa fin de facilitar o desenvolvemento e superación da materia.

6.-Para o alumnado non asistencial recoméndase iniciar unha titorización desde o inicio da materia, cara os aspectos teóricos e fundamentalmente para desenvolver adecuadamente a parte da proba final que equivale o traballo tutelado do alumnado asistencial.

7.-Ter en conta a necesidade das materias previas a cursar no momento de matricular e no seu caso cursar.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): Salas virtuais do profesorado, correo electrónico e outras aplicacións informáticas, según necesidades do alumnado.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

SEN CAMBIOS

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Psicología social				
Materia	Psicología: Psicología social			
Código	005G220V01303			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	de Jesús Rodríguez, María Elena			
Profesorado	de Jesús Rodríguez, María Elena			
Correo-e	elenadejesus@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php			
Descrición xeral	A Psicología Social forma parte do plan formativo da titulación de Traballo Social como unha materia de carácter fundamental ou básica de cara á comprensión do comportamento humano social e á intervención no mesmo. Dita asignatura ofrece contribucións relevantes a nivel teórico, metodolóxico e práctico para o curriculum formativo en Traballo Social, na medida en que trata temas que teñen que ver cos procesos psicosociais básicos que subxacen ao comportamento social (percepción de persoas e coñecemento social, relacións sociais, comunicación, comportamento prosocial e agresivo, etc.), as actitudes e os grupos. Deste xeito adecúase ao perfil da titulación e aporta coñecementos útiles para os e as futuras profesionais do Traballo Social, na medida en que teñen que estar capacitadas para realizar intervencións en contextos sociais e institucionais (nos que viven individuos, grupos, familias, organizacións e comunidades); participar na formulación e avaliación de políticas, servizos e iniciativas sociais; contribuír á cidadanía activa mediante o empoderamento e a garantía dos dereitos humanos e sociais, e traballar na prevención dos problemas sociais.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)

CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Que o estudiantado sexa capaz de coñecer e aplicar coñecementos sobre procesos psicosociais básicos que capaciten para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz	CB1 CB2 CB3 CB4	CG1 CG3 CG5 CG6	CE1 CE2 CE9	CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT24
Ser competentes na análise e cambio de actitudes co fin de poder interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida	CB2 CB3 CB4	CG1 CG2 CG3 CG6	CE5 CE8 CE9	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT9 CT11 CT14 CT15 CT16 CT18 CT19 CT20 CT24

Ser capaces de promover o crecemento, desenvolvemento, así como a autosuficiencia das persoas e resolución de conflitos interpersoais aproveitando os coñecementos sobre dinámica de grupos, influencia social e actitudes.	CB2 CB3 CB4	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6	CE2 CE8 CE9 CE11	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT9 CT14 CT15 CT17 CT19 CT20 CT22 CT24
Que o alumnado sexa capaz de saber apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver, apoiándose na súa formación sobre grupos, actitudes e influencia social	CB2 CB4	CG1 CG2 CG3 CG6	CE1 CE2 CE5 CE7 CE8 CE20	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT16 CT17 CT19 CT20 CT22

Contidos

Tema	
I. Introducción	Psicoloxía Social e Traballo Social. O enfoque psicosocial como ponte entre o enfoque psicolóxico e o sociolóxico.
II. Procesos psicosociais básicos	A socialización e aprendizaxe social. O coñecemento social das persoas: percepción social, cognición social e procesos de atribución. A comunicación: comunicación verbal e non verbal. Niveis de comunicación.
III. Relacións interpersoais (I)	Relacións interpersoais e procesos de atracción: afiliación, atracción interpersonal. Comportamento altruista
IV. Relacións interpersoais (II)	Relacións interpersoais e procesos de rechazo: estereotipos, prexuízos e discriminación. A agresión.
V. Actitudes e influencia social	Actitudes: estrutura, formación, medición. Cambio de actitudes. Procesos de influencia social: maioritaria e minoritaria .
VI. Grupos	Introducción á Psicoloxía social dos grupos (estrutura e dinámica), ás relacións entre grupos e ao comportamento colectivo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	4	6
Lección maxistral	20	40	60
Traballo tutelado	20	42	62
Exame de preguntas obxectivas	1	17	18
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Toma inicial de contacto co alumnado a efectos de: - Detección de coñecementos previos, expectativas en relación á materia, intereses e motivacións do alumnado. - Presentación da materia (obxectivos, contidos, metodoloxía, criterios de avaliación) e aclaración de posibles dúbidas ao respecto. - Pautas para a realización de traballos tutelados.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos básicos da materia.
Traballo tutelado	Traballos ou actividades grupais e/ou individuais que fai o alumnado de maneira autónoma dentro e fora da aula, tras a conseguinte planificación co profesorado e baixo a súa supervisión.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos do temario, atención ás dúbidas, suxerencias... do alumnado e guía do proceso formativo.
Traballo tutelado	Pautas, orientacións e guía do proceso formativo. Atención ás dúbidas, suxerencias... do alumnado.
Actividades introdutorias	Presentación do temario. Avaliación inicial da asignatura. Atención ás dúbidas, suxerencias... do alumnado.
Probos	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atención ás dúbidas do alumnado, orientación e guía do proceso formativo.

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas			
	Descrición					
Traballo tutelado	Elaboración, preferentemente grupal, de traballos ou actividades prácticas relacionadas cos contidos teóricos da materia.	50	CB1	CG1	CE1	CT1
			CB2	CG2	CE2	CT2
			CB3	CG3	CE5	CT3
			CB4	CG5	CE7	CT4
				CG6	CE8	CT6
					CE9	CT7
					CE11	CT8
					CE20	CT9
						CT10
						CT11
Exame de preguntas obxectivas	Para o alumnado con modalidade asistencial, sexa presencial, a través do Campus remoto (non presencial), ou na modalidade mixta, as actividades prácticas realizadas na aula durante o curso serán avaliadas cada unha entre 1 e 2 puntos, podendo obter un total de 5 puntos entre o traballo desenvolto na aula (10%) e a actividade autónoma (40%).	50				CT12
	Para o alumnado non asistencial este apartado suplirase pola realización dun traballo teórico-práctico sobre os contidos dalgún dos bloques temáticos da materia, supervisado en titorías pola profesora para avaliar a adquisición e progresión das competencias requiridas. Deberá finalmente facer unha exposición do mesmo presencial ou virtual (nota máxima 5 puntos, correspondendo un máximo de 4 á calidade do traballo en sí e ata 1 punto o seguimento continuado do traballo pola profesora, sendo imprescindible un mínimo de 3 titorías continuadas para poder presentalo).					CT14
						CT15
						CT16
						CT17
						CT18
						CT19
						CT20
						CT22
						CT24
	Puntuación máxima da parte práctica: ata 5 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo 2.5 puntos neste apartado para poder superalo.					
	Realización dun examen tipo test e/ou preguntas de resposta curta sobre os contidos do temario. As preguntas deixadas en branco non se terán en conta na cualificación.		CB1	CG6		CT1
			CB3			CT2
						CT3
						CT4
	Puntuación máxima: ata 5 puntos da nota final. É preciso obter como mínimo 2.5 puntos para superar este apartado.					CT7
						CT8
						CT9
						CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

REQUISITO PARA PRESENTARSE ÁS PROBAS DE AVALIACIÓN:

O alumnado deberá **entregar ou subir a Faltic a súa ficha, debidamente cumprimentada e cunha fotografía tamaño carnet, nun prazo máximo de 3 semanas desde o inicio do curso** académico, facendo constar expresamente a modalidade elixida (asistencial ou non asistencial) a través dun correo electrónico dirixido á profesora.

Isto implica que, sexa unha ou outra a modalidade elixida, **o alumnado deberá contactar necesariamente coa profesora a principios de curso (3 primeiras semanas) para comunicarlle a súa elección e poder ser convintemente avaliado.**

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Aplicaranse dous sistemas de avaliación tomando como criterio diferencial a asistencia ou non ás clases de grupo grande e mediano, dado que a planificación deste proceso de ensino-aprendizaxe esixe a presenza do alumnado, sobre todo naquelas relacionadas coa adquisición de competencias procedementais e actitudinais, o que implica facer un seguimento das asistencias mediante controles. **Quen sen notificalo teña una asistencia por debaixo do 80%, o que equivale a 3**

faltas en grupo grande e 3 en grupo mediano, será considerado a tódolos efectos como non asistencial, salvo causa debidamente xustificada (enfermidade ou pasamento dun familiar achegado, realización doutros exames...).

* **Modalidade asistencial:** A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior, sendo preciso ter superados cada un deles ailladamente.

* **Modalidade non asistencial:** A avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final (50% da nota final, sendo necesario obter como mínimo 2.5 puntos dos 5 que integran este apartado) e pola realización dun traballo tutelado pola profesora que haberá que presentar na data que se estableza previamente ou, como data máxima, o día da convocatoria oficial do exame (50% da nota restante, a razón dun 40% correspondente á calidade do traballo en sí, entendendo por tal a estrutura, contidos, aspectos formais, bibliografía..., e un 10% restante correspondente ao seguimento continuado do traballo polo profesorado, o que require, cando menos, tres titorías coa profesora). A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos dous apartados, sendo preciso superar cada un deles ailladamente para poder facer a media.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

As competencias non superadas, derivadas da totalidade e/ou de parte das probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada, tanto na modalidade asistencial como na non asistencial.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A data oficial dos exames pode consultarse na web da

Facultade: <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Baron, R.A. e Byrne, D., **Psicología Social**, 1, Pearson, 2014

Fernández, I., Cuadrado, M.I., **Psicología Social**, 1, Sanz y Torres, 2012

Gaviria, E., Cuadrado, I. e López, M. (Coord.), **Introducción a la Psicología Social**, 1, Sanz y Torres, 2009

Hogg, M. e Vaughan, G., **Psicología Social**, 5, Panamericana, 2010

Morales, J.F. e Olza (Coords.), **Psicología Social y Trabajo Social**, 1, McGraw-Hill, 1999

Sabucedo; J.M., Morales, J.F., **Psicología Social**, 1, Panamericana, 2015

Bibliografía Complementaria

Alvaro, J.L.; Garrido Luque, A., **Psicología Social**, 1, McGraw-Hill, 2003

Blanco, A. e Rodríguez Marín, J., **Intervención Psicosocial**, 1, Pearson, 2007

Cuadrado, I., Gaviria, E., López, M., **Cuaderno de prácticas de Ps. Social**, 1, Sanz y Torres, 2007

Diego Vallejo, R., Chico, M., **Prácticas de Psicología Social**, 1, Pirámide, 2006

Espelt, E., Javaloy, F. y Rodríguez, A., **Comportamiento colectivo y movimientos sociales**, 1, Pearson, 2013

Fernández Sedano, I., **Cuaderno de prácticas de Ps. Social Comunitaria**, 1, Sanz y Torres, 2008

Franzoi, S., **Psicología Social**, 1, McGraw-Hill, 2007

Hernández, B., e Valera, S., **Psicología Social Aplicada e Intervención Psicosocial**, 1, Resma, 2001

Hernández, B., Valera, S., e Suárez, **Contextos y procesos en la intervención psicosocial**, 1, Resma, 2003

López Cabanas, M., e, Chacón, F., **Intervención Psicosocial y Servicios Sociales**, 1, Síntesis, 1997

Moral Torrazo, F., **Psicología Social de la comunicación**, 1, Aljibe, 2005

Morales, J.F. e Huici, C., **Psicología Social**, 1, McGraw-Hill, 2003

Morales, J.F., Moya, M., Gaviria, E., Cuadrado, I., **Psicología Social**, 1, McGraw-Hill, 2007

Moya, M. y Rodríguez, R., **Fundamentos de Psicología Social**, 1, Pirámide, 2011

Palací, F.J., **Psicología de la Organización**, 1, Pirámide, 2005

Paterna, C., Martínez, M.C., Vera, J.J., **Psicología Social: de la teoría a la práctica cotidiana**, 1, Pirámide, 2003

Rodríguez, A., **Psicología Social para principiantes: estudio de la interacción humana**, 1, Trillas, 2006

Rodríguez, A., Morales, J.F., Delgado, N. y Betancor, V., **50 Experimentos Imprescindibles Para Entender La Psicología Social**, 1, Alianza, 2016

Sánchez, A., **Psicología Social Aplicada**, 1, Prentice-Hall, 2002

Worchel, S., Cooper, J., Goethals, G. e Olson, J., **Psicología Social**, 1, Thompson, 2003

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Desenvolvemento humano no ciclo vital/O05G220V01301

Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social/O05G220V01403

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101

Psicoloxía: Psicoloxía básica/O05G220V01103

Socioloxía: Socioloxía xeral/O05G220V01203

Plan de Continxencias

Descrición

Como consecuencia das circunstancias actuais derivadas da aparición e evolución do coronavirus COVID-19, a docencia desta materia poderá impartirse de xeito presencial, de xeito virtual (non presencial), ou de xeito mixto.

En calquera dos casos, o alumnado disporá dos materiais precisos para cursar a materia en FAITIC e do acompañamento da docente a través de titorías (presenciais ou virtuais) ou a través do correo electrónico: elenadejesus@uvigo.es

As modalidades de avaliación, tanto para o alumnado asistencial como para o non asistencial, figuran no correspondente apartado de Avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Servizos sociais especializados I**

Materia	Servizos sociais especializados I			
Código	005G220V01304			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	González Rodríguez, Rubén			
Profesorado	Frieiro Padín, Paula González Rodríguez, Rubén			
Correo-e	rubgonzalez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os Servizos Sociais, entendidos como instrumentos da Política Social que actúan sobre as necesidades sociais, son de máximo interese para o alumnado ao constituir un dos campos máis importantes da súa actividade profesional. Coñecer e comprender o obxecto, mecanismos de actuación, modos de provisión dos servizos sociais especializados da promoción da autonomía persoal e atención á dependencia, así como da inclusión social, resultan imprescindibles para o desempeño profesional do Traballo Social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención	CE1
Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados	CE4
Capacidade de organización e planificación	CT2
Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade	CE18
Aprendizaxe autónoma	CT15
Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc	CE6
Comunicación oral e escrita nas linguas nativas	CT4
Capacidade de xestión da información	CT8
Resolución de problemas	CT9
Toma de decisións	CT18
Traballo en e con equipos diversos	CT11
Habilidades nas relacións interpersoais	CT14
Adaptación a novas situacións	CT19
Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias	CG1
Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais	CG2
Compromiso ético	CT17
Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade	CT15
Capacidade reflexiva	CT3
Toma de decisións	CT10
Razoamento crítico	CT16
Capacidade de análise e síntese	CT1
Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma	CE15
Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención	CE3
Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	CB1
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo	CB2
Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	CB3
Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	CB4
Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	CB5
Capacidade de análise e síntese	CT1
Capacidade reflexiva	CT3
Toma de decisións	CT10
Razoamento crítico	CT16
Compromiso ético	CT17

Contidos**Tema**

Tema1: Estructura organizativa dos servizos - Definición, funcións, clasificación.
sociais especializados na Comunidade Autónoma - Tipoloxía.
Galega.

Tema 2: Servizos sociais para a autonomía persoal e atención á dependencia.

- Normativa estatal e autonómica sobre dependencia.
- Definicións dos termos establecidos na lei.
- Beneficiarios.
- Valoración de graos. Calendario de implantación.
- Servizos e prestacións do SAAD.
- Compatibilidade entre servizos e prestacións.
- Outros servizos, programas e prestacións da Comunidade Autónoma.

Tema 3: Inclusión social

- Prestacións socioeconómicas: Renda de inclusión social de Galicia (RISGA). Axudas de inclusión social.
- Centros de inclusión e de emerxencia social.
- Programas de acompañamento e acollida a persoas en situación de rúa nas grandes cidades.
- Bancos de alimentos.
- Equipos de inserción sociolaboral.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	40	60
Seminario	12	6	18
Presentación	3	5	8
Saídas de estudo	0	6	6
Traballo tutelado	6	12	18
Actividades introdutorias	2	6	8
Exame de preguntas obxectivas	2	30	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións... de interese académico-profesional para o alumno.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Realízanse titorías individuais e grupais.
Traballo tutelado	Realízanse titorías individuais e grupais.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballo tutelado	Modalidade presencial: valoraranse os traballos solicitados e presentados polo estudante de xeito individual e /ou grupal.	40	CB1	CG1	CE1	CT1
			CB2	CG2	CE3	CT2
	Modalidade non presencial: deberán presentar un traballo práctico así como realizar a lectura dun libro, ambos relacionados cos contidos da materia, e que serán avaliados nun examen teórico.		CB3		CE4	CT3
			CB4		CE6	CT4
			CB5		CE15	CT8
					CE18	CT9
						CT10
						CT11
						CT14
						CT16
						CT17
						CT18
						CT19
Exame de preguntas obxectivas	Exame teórico de pregunta obxectivas, sobre os contidos da materia impartidos a través de clases maxistras. Constará de 40 preguntas con dúas alternativas de resposta, das cales só unha é verdadeira. O sistema de corrección será de acertos menos erros, estando o corte do aprobado en 20.	60	CB1	CG1	CE1	CT1
			CB2	CG2	CE3	CT2
			CB3		CE4	CT3
			CB4		CE6	CT4
			CB5		CE15	CT8
					CE18	CT9
						CT11
						CT14
						CT16
						CT17
						CT18
						CT19

Outros comentarios sobre a Avaliación

Haberá dúas modalidades de avaliación:

MODALIDADE DE AVALIACIÓN PARA ESTUDANTES ASISTENTES: Terá a consideración de asistente aquel alumnado que asista a un 80% das clases prácticas. De superar as non asistencias permitidas (20% da totalidade das clases) pasará automaticamente á modalidade non asistencial. Para aprobar a materia cómpre ter aprobada a parte práctica e o exame teórico.

MODALIDADE DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES: Exame teórico de todos os contidos da materia; presentación dun traballo práctico; e lectura dun libro relacionado cos contidos da materia, que será avaliado cun examen teórico sobre a práctica. Para aprobar a materia cómpre ter aprobado o exame (teórico e práctico) e o traballo práctico.

Convocatorias seguintes:

As competencias non superadas, derivadas da totalidade e/ou de parte das probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo.

Datos oficiais dos exames:

As datas oficiais de exames poden consultarse na web da facultade no espazo "datos exames".

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

De Lorenzo, R., **Discapacidad, sistemas de protección y trabajo social**, 2ª, Aranzadi, 2018

Gandoy-Crego, M., y González-Rodríguez, R., **Intervención social en dependencia: cuestiones interdisciplinares de interés**, 9788428341622, Paraninfo y CGTS, 2018

Alemán, C., Alonso, J. M., Fernández, J., **Dependencia y servicios sociales**, 2ª, Aranzadi, 2013

Alemán, C., García, M., **Los Servicios Sociales especializados en España**, Ramón Areces, 2008

Bibliografía Complementaria

Alemán, C., Alonso, J. M., García, M., **Servicios sociales públicos**, Tecnos D.L., 2011

Casado, D. (dir.), **Respuestas a la dependencia**, CCS, 2004

Coma, M. y otros, **Los Malos Tratos a las Personas Mayores**, Editorial Mafre, 2005

Fantova, F., **La intervención social en los servicios sociales y en la garantía de ingresos**, 2016

González-Rodríguez, R., Gandoy-Crego, M., Verde-Diego, C., **Aproximación al servicio de asistencia personal y su implantación en España**, 2014

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída dende un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza refírese ao espazo no cal se desenvolverá a actividade. No referente ao escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra parte, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente agás, como si di no apartado anterior, o espazo no que se desenvolverán as actividades. No caso dun escenario mixto, as actividades desenvolveranse en espazos presenciais e virtuais, mentres que no caso dun escenario a distancia as actividades serán exclusivamente en virtual.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente por medios telemáticos.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia, no caso de ser preciso. A bibliografía básica xa está recollida na guía docente común.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e a plataforma de teledocencia Faitic. Poderán adaptarse outras medidas e recursos para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de xeito virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente común.

* Probas xa realizadas

Non procede.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as próximas convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21.

Unicamente no caso da ensinanza mixta ou a distancia, a proba de avaliación poderá ser realizada de xeito virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021 non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se estiman novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Derecho: Derecho y trabajo social				
Materia	Derecho: Derecho y trabajo social			
Código	005G220V01401			
Titulación	Grado en Trabajo Social			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	2c
Lingua impartición	Castellano Gallego			
Departamento	Derecho privado Derecho público Derecho público especial			
Coordinador/a	Fernández Prieto, Marta Meleiro Vázquez, Miguel			
Profesorado	Fernández Prieto, Marta Martín Romero, Ana María Meleiro Vázquez, Miguel			
Correo-e	mfprieto@uvigo.es mmeleiro@uvigo.es			
Web	http://http://fatic.uvigo.es			
Descripción xeral	La asignatura Derecho y Trabajo Social tiene por finalidad el conocimiento de instituciones básicas de Derecho civil, Derecho constitucional y Derecho del trabajo y de la Seguridad Social, conocimientos necesarios en la formación de un Graduado en Trabajo Social. En particular, se pretende formar al estudiante en nociones básicas de derecho de familia, contrato de trabajo e integración en el mercado laboral de colectivos con especiales dificultades, prestaciones contributivas y asistenciales del Sistema de Seguridad Social y de la organización constitucional del Estado, que le permitan captar la complejidad del marco normativo y de las situaciones en las que se pueden encontrar las personas.			

Competencias	
Código	
CB1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.
CB2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.
CB3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.
CB4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.
CB5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.
CG1	Capacidad para trabajar y valorar de manera conjunta con personas, familias, grupos, organizaciones y comunidades sus necesidades, limitaciones, dificultades, malestares y circunstancias
CG2	Analizar situaciones sociales objeto de intervención, planificar, desarrollar, ejecutar, revisar y evaluar la práctica del trabajo social con personas, familias, grupos, organizaciones, y comunidades y con otros profesionales
CG4	Actuar preventivamente y en la resolución de las situaciones de riesgo para la ciudadanía, para sí mismo/a y para los colegas de profesión
CG5	Administrar y ser responsable, con supervisión y apoyo, de la propia práctica dentro de la organización
CG6	Demostrar competencia profesional en el ejercicio del trabajo social
CE1	Establecer relaciones profesionales al objeto de identificar la forma más adecuada de intervención
CE2	Intervenir con personas, familias, grupos, organizaciones y comunidades para ayudarles a tomar decisiones bien fundamentadas acerca de sus necesidades, circunstancias, riesgos, opciones preferentes y recursos, tomando en consideración la diversidad cultural -y por lo tanto la especificidad de las minorías étnicas, culturales, lingüísticas..., la exigencia de promover la igualdad entre hombres y mujeres, el requerimiento de tender hacia una sociedad sostenible medioambientalmente y de defender los valores de la paz
CE3	Valorar las necesidades y opciones posibles para orientar una estrategia de intervención
CE4	Responder a situaciones de crisis valorando la urgencia de las situaciones, planificando y desarrollando acciones para hacer frente a las mismas y revisando sus resultados
CE13	Defender a las personas, familias, grupos, organizaciones y comunidades y actuar en su nombre si la situación lo requiere
CE14	Preparar y participar en las reuniones de toma de decisiones al objeto de defender mejor los intereses de las personas, familias, grupos, organizaciones y comunidades

CE15	Establecer y actuar para la resolución de situaciones de riesgo previa identificación y definición de la naturaleza del mismo
CE17	Administrar y ser responsable de su propio trabajo asignando prioridades, cumpliendo con las obligaciones profesionales y evaluando la eficacia del propio programa de trabajo
CE19	Gestionar y presentar historias e informes sociales manteniéndolos completos, fieles, accesibles y actualizados como garantía en la toma de decisiones y valoraciones profesionales; tomando especial precaución respecto del derecho de los usuarios y de las usuarias a la confidencialidad, al secreto profesional y a la protección de datos
CE20	Trabajar de manera eficaz dentro de sistemas, redes y equipos interdisciplinarios y «multiorganizacionales» con el propósito de colaborar en el establecimiento de fines, objetivos y tiempo de duración de los mismos contribuyendo igualmente a abordar de manera constructiva los posibles desacuerdos existentes
CE21	Participar en la gestión y dirección de entidades de bienestar social
CE25	Contribuir a la promoción de las mejores prácticas del Trabajo Social participando en el desarrollo y análisis de las políticas que se implementan
CT1	Capacidad de análisis y síntesis
CT2	Capacidad de organización y planificación
CT3	Capacidad reflexiva
CT4	Comunicación oral y escrita en las lenguas nativas
CT8	Capacidad de gestión de la información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisiones
CT14	Habilidades en las relaciones interpersonales
CT15	Reconocimiento y respeto a la diversidad y la multiculturalidad
CT16	Razonamiento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaje autónomo
CT19	Adaptación a nuevas situaciones
CT23	Motivación por la calidad
CT24	Sensibilidad hacia temas medio ambientales, igualdad entre hombre y mujeres, cultura de la paz, etc.

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaje	Competencias			
Conoce y comprende los fundamentos de los derechos sociales, de las políticas socio-laborales y los elementos básicos del sistema de Seguridad Social, su estructura y su acción protectora en sus niveles contributivo y asistencial.	CB1			
	CB2			
	CB3			
Conoce y comprende las bases y principios del funcionamiento de las administraciones públicas, en especial su relación de servicio con los ciudadanos.	CB1			
	CB2			
	CB3			
Conoce los procedimientos del ejercicio de los derechos y cumplimiento de las obligaciones de los ciudadanos/as en relación con la Administración Pública.	CB1			
	CB2			
	CB3			
Es capaz de integrar en el Trabajo Social las exigencias que imponen los marcos legales y las normas de prestación de servicios, en especial la exigencia de responsabilidad a la Administración Pública.	CG1	CE1	CT1	
	CG2	CE2	CT2	
	CG4	CE3	CT3	
	CG5	CE4	CT4	
	CG6	CE13	CT8	
		CE14	CT9	
		CE15	CT10	
		CE17	CT14	
		CE19	CT15	
		CE20	CT16	
		CE21	CT17	
		CE25	CT18	
			CT19	
			CT23	
			CT24	
Conocer la función del Derecho como sistema regulador de las relaciones sociales.	CB1	CG1	CE3	CT1
	CB2	CG2	CE4	CT3
	CB3	CG4	CE13	CT8
	CB4		CE19	CT9
	CB5		CE25	CT10
				CT15
				CT16
				CT17
				CT19
				CT23

Integrar en el Trabajo Social las exigencias que imponen los marcos legales, la aplicación de la práctica política y la intervención del poder judicial en al resolución de conflictos.	CB1	CG2	CE1	CT1
	CB2	CG6	CE2	CT2
	CB3		CE3	CT3
	CB4		CE4	CT8
	CB5		CE13	CT9
			CE14	CT10
			CE17	CT16
			CE19	CT17
			CE20	CT18
			CE25	CT19
Conocer las principales instituciones jurídicas y políticas.	CB1	CG5	CE3	CT2
	CB2	CG6	CE15	CT9
	CB3		CE21	CT24
	CB4		CE25	
	CB5			
Conocer los principios del Estado Social y Democrático de Derecho.	CB1	CG2	CE2	CT9
	CB2	CG4	CE4	CT10
	CB3	CG6	CE13	CT15
	CB4		CE19	CT16
	CB5			CT17
Conocer y comprender el marco de las distintas fuentes de producción normativa.			CE2	CT1
			CE3	CT2
			CE14	CT3
			CE15	CT8
			CE17	CT9
			CE19	CT16
Conocer los fundamentos de los derechos humanos y, en particular, de los derechos sociales.	CB1	CG1	CE2	CT3
	CB2	CG2	CE13	CT9
	CB3	CG4	CE19	CT10
	CB4	CG5	CE25	CT15
	CB5	CG6		CT17
				CT24
Identificar y afrontar los problemas de la ciudadanía relacionados con los derechos fundamentales.	CB1	CG1	CE3	CT3
	CB2	CG2	CE4	CT4
	CB3	CG4	CE13	CT8
	CB4		CE14	CT9
	CB5		CE19	CT10
			CE25	CT15
				CT16
				CT17
				CT24
Apreciar la multiculturalidad y la diversidad.	CB1	CG1	CE2	CT4
	CB2	CG2	CE25	CT14
	CB3	CG4		CT15
	CB4	CG5		CT19
	CB5	CG6		CT24
Conocer y comprender el marco jurídico de los derechos humanos en sus diferentes categorizaciones jurídicas y su protección, especialmente el derecho a la intimidad y a la protección de datos personales y sus implicaciones en la intervención del Trabajo Social. Conocer los nuevos derechos del Estado Social.	CB1	CG2	CE2	CT1
	CB2	CG4	CE4	CT2
	CB3	CG5	CE13	CT9
	CB4	CG6	CE14	CT10
			CE17	CT15
			CE25	CT16
				CT17
				CT24
Conoce y comprende el marco jurídico de las relaciones personales y familiares en especial entre cónyuges (matrimonio, separación y divorcio, parejas de hecho) y en relación con los menores (derechos y obligaciones de y para con los menores, adopción y acogimiento, y protección de menores).			CE2	CT1
			CE4	CT3
			CE13	CT4
			CE14	CT8
			CE19	CT9
				CT10
				CT14
				CT15
				CT16
				CT17
				CT18
				CT19
				CT24

Contenidos	
Tema	
PARTE I: EL DERECHO, EL ESTADO Y SU ORDENAMIENTO JURÍDICO	1. Concepto, elementos y formas de Estado 2. Orígenes y transformaciones del Constitucionalismo 3. Elaboración y aprobación de la Constitución española de 1978. Características.
1. Introducción al concepto de Derecho. El derecho como forma de organización social y como fenómeno cultural y social. Las relaciones entre Derecho y Poder. El Derecho constitucional	
2. El ordenamiento jurídico y la creación, interpretación y aplicación del Derecho.	1. Valor normativo de la CE 1978 2. Constitución y Ordenamiento Jurídico 3. Fuentes del Derecho: Tratados Internacionales; Derecho de la Unión Europea; La ley y los tipos de Leyes; Estatutos de autonomía; normas con rango de Ley; otras fuentes del Derecho
3. Principios del Estado Social y Democrático del Derecho. La organización del Estado	1. La Jefatura del Estado 2. Las Cortes Generales 3. El Gobierno y la Administración. Organización de las Administraciones Públicas: principios de actuación. El procedimiento administrativo común: fases y participación de los ciudadanos. La validez y la eficacia de los actos administrativos. Garantías jurídicas frente a las actuaciones de las Administraciones Públicas. Responsabilidad por acción u omisión administrativa en relación con el funcionamiento de los servicios sociales. 4. Poder Judicial 5. Tribunal Constitucional
4. Derechos fundamentales y libertades públicas: Fundamento, categorización jurídica y protección. Los derechos fundamentales y el trabajo Social.	1. Derechos fundamentales y libertades públicas: Origen y evolución. 2. El sistema de derechos fundamentales en la Constitución española de 1978 3. Las garantías de las libertades y de los derechos fundamentales 4. El derecho a la intimidad y a la confidencialidad de la información en trabajo Social. 5. El papel del trabajador social en relación con los derechos y libertades de los extranjeros. 6. Igualdad y solidaridad en el Estado Social y Democrático de Derecho. 7. Los derechos sociales y las necesidades básicas. 8. Los nuevos derechos del Estado Social
PARTE II: CONTRATO DE TRABAJO, INTEGRACIÓN EN EL MERCADO LABORAL Y PROTECCIÓN SOCIAL	1. Concepto de Derecho del Trabajo.- 2. El trabajo asalariado.- 3. Las fuentes del Derecho del Trabajo.- 4. Contrato de trabajo. Concepto y caracteres. Partes. El trabajador inmigrante. Forma. Salario y tiempo de trabajo. Extinción.
1. Significado del Derecho del trabajo. El contrato de trabajo.	
2. La Seguridad Social. El Régimen General.	1. El Sistema de Seguridad Social en España. 2. Actos de encuadramiento.- 3. Cotización.- 4. La acción protectora: Asistencia sanitaria. Incapacidad temporal. Maternidad, paternidad, riesgo durante el embarazo y riesgo durante la lactancia natural. Reducción de jornada por cuidado de menor afectado de cáncer o enfermedad grave. Incapacidad permanente. Jubilación. Muerte y supervivencia. Prestaciones de protección a la familia. Prestaciones por desempleo. Protección asistencial.
PARTE III: DERECHO DE FAMILIA	La familia en la Constitución. -La familia no matrimonial: las uniones de hecho y sus efectos. -El matrimonio: concepto, naturaleza y caracteres. - Requisitos del matrimonio: capacidad matrimonial e impedimentos. - Relaciones personales y patrimoniales entre los cónyuges. -La separación matrimonial. -La disolución del matrimonio. -La nulidad del matrimonio.
1. Familia y Derecho de Familia.	
2. Filiación.	Determinación y prueba de la filiación. -La patria potestad. -La filiación adoptiva: concepto, efectos, extinción. - Las instituciones tutelares y de guarda. -La protección de menores: desamparo, guarda y acogimiento. -La incapacidad

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección magistral	22.5	22.5	45
Estudio de casos	15	15	30
Seminario	9	9	18
Examen de preguntas objetivas	3	54	57
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxías	
	Descrición
Lección magistral	Exposición por parte del docente de los contenidos de la asignatura objeto de estudio, sus fundamentos teóricos y directrices principales, contenidos que deberán ser estudiados por el alumno y que serán objeto de evaluación.

Estudio de casos	Planteamiento y resolución de casos prácticos a fin de llevar a la práctica los contenidos teóricos de la asignatura. A tal efecto, el docente propondrá al alumnado la resolución de hechos, supuestos, casos, sentencias, etc, con la finalidad de conocerlos, interpretarlos, resolverlos, así como reflexionar sobre los mismos, contrastar datos, completar sus conocimientos y, en su caso, intentar procedimientos alternativos de solución.
Seminario	Entrevistas/conversaciones del docente con los alumnos para asesoramiento y desarrollo de actividades, debates, trabajos tutelados... y del proceso de aprendizaje en general.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Lección magistral	Se atenderán y resolverán dudas expuestas por el alumnado en relación con los contenidos de la materia impartidos durante las sesiones magistrales. Para la atención de las tutorías de los coordinadores y de los tutores de prácticas, se utilizarán medios no presenciales -fundamentalmente, los despachos virtuales de los profesores y correos electrónicos, foros u otros medios telemáticos-.
Estudio de casos	Se atenderán y resolverán dudas expuestas por el alumnado con motivo de la resolución de los casos. Para la atención de las tutorías de los coordinadores y de los tutores de prácticas, se utilizarán medios no presenciales -fundamentalmente, los despachos virtuales de los profesores y correos electrónicos, foros u otros medios telemáticos-.
Seminario	Se atenderán y resolverán dudas expuestas por el alumnado relacionadas con el contenido y los casos resueltos. Para la atención de las tutorías de los coordinadores y de los tutores de prácticas, se utilizarán medios no presenciales -fundamentalmente, los despachos virtuales de los profesores y correos electrónicos, foros u otros medios telemáticos-.

Evaluación

	Descripción	Cualificación	Competencias Avaluadas
Estudio de casos	Pruebas de tipo test: Pruebas para evaluación de las competencias adquiridas en el trabajo **tutorizado en grupos medianos que incluyen preguntas cerradas con diferentes alternativas de respuesta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Los alumnos seleccionan una respuesta entre un número limitado de posibilidades. Resultado de aprendizaje: es capaz de integrar en el Trabajo Social las exigencias que imponen los marcos legales y las normas de prestación de servicios, en especial la exigencia de responsabilidad a la Administración Pública.	20	CB2 CB3 CG1 CG4 CE13 CE14 CT1 CT2 CT3 CT4 CT19 CT14 CE20 CT15 CE21 CT16 CE25 CT17 CT18 CT19
Seminario	Pruebas de tipo test: Pruebas para evaluación de las competencias adquiridas en la actividad autónoma **tutorizada en el aula que incluyen preguntas cerradas con diferentes alternativas de respuesta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Los alumnos seleccionan una respuesta entre un número limitado de posibilidades. Resultado de aprendizaje: es capaz de integrar en el Trabajo Social las exigencias que imponen los marcos legales y las normas de prestación de servicios, en especial la exigencia de responsabilidad a la Administración Pública.	10	CB2 CB3 CG2 CG6 CE1 CE2 CT8 CT9 CT10 CT23 CT24
Examen de preguntas objetivas	Pruebas para evaluación de las competencias adquiridas en la actividad autónoma **tutorizada en el aula que incluyen preguntas cerradas con diferentes alternativas de respuesta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Los alumnos seleccionan una respuesta entre un número limitado de posibilidades.	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE13 CE14 CE15 CE17 CE19 CE20 CE21 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19

Otros comentarios sobre a Avaluación

I. EVALUACIÓN fin de carrera:

Sistema de evaluación final. El alumno tendrá derecho a ser evaluado en la convocatoria de fin de carrera mediante la realización de un examen final que representa el 100% de la calificación en la materia. El examen final consistirá en una prueba tipo test, que incluirá aspectos teóricos y prácticos de la materia.

II. EVALUACIÓN mayo:

Sistema de evaluación continua -alumnado asistente-: Para acogerse al sistema de evaluación continua y aprobar la materia mediante el sistema de evaluación continua, el alumno deberá cumplir los tres requisitos siguientes:

1. Acreditar asistencia a un 80% de las clases [magistrales, grupos medianos y acciones tutoriales-, sin que, salvo casos

excepcionales [ej. enfermedades de larga duración verificadas con informe médico-, se permita justificar la ausencia.2. Obtener una calificación de cinco o superior cómo nota media que resulte de los tres test que realizará a lo largo del cuatrimestre, uno por cada parte del programa. Las pruebas tipo test se realizarán aproximadamente en las semanas cinco, diez y quince del cuatrimestre.

3. Obtener en las tres pruebas tipo test una calificación superior a 4. Las pruebas tipo test incluirán preguntas de clase magistral (68%), de grupo mediano (20%) y de acciones tutoriales (12%). El alumno que obtenga una calificación de 5 o superior en la evaluación continua y obtuviera una calificación superior a 4 en las distintas pruebas quedará exento del examen final. Si el alumno tiene suspensa únicamente una de las pruebas con una calificación inferior a 4, podrá optar por ir al examen final con toda la materia o examinarse únicamente de la parte suspensa, pero, en este último caso, la calificación final de esa parte suspensa será un promedio ponderado entre la primera calificación [inferior a 4- (10%) y la obtenida posteriormente (90%).

En todo caso, si algún alumno, con motivo suficientemente documentado y justificado a juicio de los profesores [ej. ingreso hospitalario-, no pudiera realizar alguna del tres pruebas en la fecha prevista para eso, podrá examinarse de esa parte en la convocatoria de mayo sin penalización alguna.

Sistema de evaluación final: El alumno que no desee acogerse al sistema de evaluación continua o que no cumpla los requisitos exigidos para aprobar la materia, incluido el alumno no asistente, tendrá derecho a ser evaluado en la convocatoria de mayo mediante la realización de un examen final que representa el 100% de la calificación en la materia. El examen final consistirá en una prueba tipo test, que incluirá aspectos teóricos y prácticos de la materia tratados en clases magistrales, grupos medianos y acciones tutoriales.

III. EVALUACIÓN junio-julio: En caso de no tener superada la materia en la evaluación de mayo-junio, las competencias no adquiridas serán evaluadas en la convocatoria de junio-julio.

Si el alumno no aprueba la materia en la evaluación de mayo, la nota obtenida en la evaluación continua desarrollada durante lo curso se conservará para la convocatoria del mes de julio, conforme a criterios semejantes a los previstos para la primera evaluación, aunque con una mayor ponderación de la parte suspensa, de modo que si un alumno tiene suspensa con una calificación inferior a 4 una sola de las tres pruebas, podrá examinarse de la parte suspensa en la fecha fijada para la convocatoria de junio-julio, pero en la calificación de esa parte suspensa se hará el promedio ponderado entre la primera calificación -inferior a 4- (20%) y la obtenida en la convocatoria de junio-julio (80%). En todo caso, el alumno podrá optar por la realización de un examen final con toda la materia de la materia. El examen final consistirá en una prueba tipo test, que incluirá aspectos teóricos y prácticos de la materia tratados en clases magistrales, grupos medianos y acciones tutoriales.

IV. La nota obtenida en la evaluación continua no se conservará para convocatorias de cursos académicos posteriores. El alumno deberá someterse a un nuevo proceso de evaluación continua, excepto que opte por la evaluación final teórica y práctica.

V. Las fechas oficiales de los exámenes pueden consultarse en la web de la Facultad de Ciencias de la Educación, en el enlace exámenes del Grado en Trabajo Social (<http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exámenes/>)

Fuentes de información

Bibliografía Básica

BLANCO VALDÉS, ROBERTO, **Introducción a la constitución de 1978**, 2016, 5ª,

AA.VV., VELASCO PORTERO, T., NÚÑEZ-CORTÉS CONTRERAS, P., (Dir.), **Derecho del Trabajo y de la Seguridad Social para Titulaciones no jurídicas**, última edición,

AA.VV., **LEGISLACIÓN: Código/legislación de normas laborales y de seguridad social**, última edición,

Bercovitz Rodríguez-Cano, Rodrigo, **Manual de Derecho Civil. Derecho de Familia**, última edición,

AA.VV., **Código civil actualizado**, actualizado,

Bibliografía Complementaria

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Derecho: Fundamentos jurídicos/O05G220V01201

Plan de Contingencias

Descripción

=== MEDIDAS EXCEPCIONALES PLANIFICADAS ===

Ante la incierta e imprevisible evolución de la alerta sanitaria provocada por el COVID-19, la Universidad de Vigo establece una planificación extraordinaria que se activará en el momento en que las administraciones y la propia institución lo

determinen atendiendo a criterios de seguridad, salud y responsabilidad, y garantizando la docencia en un escenario no presencial o parcialmente presencial. Estas medidas ya planificadas garantizan, en el momento que sea preceptivo, el desarrollo de la docencia de un modo más ágil y eficaz al ser conocido de antemano (o con una amplia antelación) por el alumnado y el profesorado a través de la herramienta normalizada e institucionalizada de las guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías

Se mantienen las metodologías docentes (lección magistral, estudio de casos y seminario) sustituyendo las aulas física por las aulas virtuales y utilizando, tal y como se realiza con la docencia presencial, la plataforma Fatic como repositorio de documentación

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

Para la atención de las tutorías, se utilizarán medios no presenciales -fundamentalmente, los despachos virtuales de los profesores de la Universidade de Vigo y correos electrónicos, foros y otros medios telemáticos-.

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===

* Pruebas

Se mantienen tanto las pruebas de evaluación (estudio de casos, seminario y prueba objetiva) como su ponderación, tanto si se realizan en modalidad presencial como no presencial.

Se eliminará el requisito de asistencia a un 80% de las clases presenciales para poder evaluarse mediante el sistema de evaluación continua.

Si no resulta posible la evaluación presencial, las pruebas objetivas de preguntas tipo test se realizarán mediante un cuestionario de las mismas características en la plataforma de Teledocencia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Habilidades sociais e de comunicación do traballo social**

Materia	Habilidades sociais e de comunicación do traballo social			
Código	O05G220V01402			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	de Jesús Rodríguez, María Elena			
Profesorado	de Jesús Rodríguez, María Elena			
Correo-e	elenadejesus@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia pretende proporcionar ao alumnado un coñecemento pormenorizado sobre as habilidades sociais e da comunicación, piar básico non só no seu desenvolvemento persoal senón, e sobre todo, para o seu futuro exercicio profesional, baseado no traballo conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades, así como con outros e outras profesionais. Polo tanto, unha boa praxe do Traballo Social debe pasar necesariamente polo coñecemento e manexo das ditas habilidades.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco

CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. O alumnado coñece e comprende a importancia das habilidades sociais nas relacións interpersonais, os compoñentes básicos das mesmas e o seu entrenamento.	CB1	CG1	CE2	CT1
	CB2	CG6	CE9	CT2
	CB3		CE10	CT3
	CB4		CE11	CT4
	CB5		CE14	CT7
			CE16	CT8
			CE20	CT9
				CT10
				CT11
				CT12
				CT14
				CT15
				CT16
				CT19
				CT20
				CT24
2. O alumnado é capaz de intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.	CB2	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG2	CE8	CT2
	CB4	CG3	CE9	CT3
		CG5	CE10	CT4
		CG6	CE11	CT8
			CE14	CT9
			CE16	CT10
			CE20	CT11
			CE24	CT12
				CT14
				CT15
				CT16
				CT17
				CT19
				CT20
				CT24

3. O alumnado é capaz de interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar ás súas condicións de vida.	CB2	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG2	CE8	CT2
	CB4	CG3	CE9	CT3
		CG6	CE10	CT4
			CE11	CT6
			CE14	CT8
			CE20	CT9
			CE24	CT10
				CT11
				CT12
				CT14
				CT15
				CT16
				CT17
				CT19
				CT20
				CT24
4. O alumnado é capaz de apoiar e promover o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades.	CB1	CG1	CE2	CT1
	CB2	CG2	CE8	CT2
	CB4	CG3	CE9	CT3
		CG6	CE20	CT6
				CT9
				CT11
				CT12
				CT14
				CT15
				CT19
				CT20
				CT22
				CT24
5. O alumnado é capaz de promover o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal.	CB2	CG3	CE8	CT1
	CB3	CG6	CE9	CT2
	CB4		CE10	CT3
			CE24	CT4
				CT9
				CT10
				CT14
				CT15
				CT19
				CT20
6. O alumnado é capaz de utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos.	CB2	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG2	CE11	CT2
	CB4	CG6	CE14	CT3
			CE24	CT4
				CT9
				CT10
				CT14
				CT15
				CT16
				CT17
				CT20
				CT22
				CT24
7. O alumnado é capaz de apoiar ás persoas para que sexan capaces de manifestar as súas necesidades, puntos de vista e circunstancias.	CB2	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG3	CE8	CT3
	CB4	CG6	CE10	CT8
				CT9
				CT10
				CT14
				CT15
				CT17
				CT19
				CT20
				CT24

8. O alumnado é capaz de traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias.	CB2	CG3	CE8	CT1
	CB3	CG5	CE14	CT2
	CB4	CG6		CT3
				CT4
				CT6
				CT9
				CT10
				CT14
				CT16
				CT17
				CT20
				CT22
				CT24

Contidos	
Tema	
Bloque I: A comunicación como eixo da habilidade social	Relacións interpersoais, habilidades sociais e comunicación. O proceso de comunicación. Errores e barreiras na comunicación. Comunicación verbal e non verbal. O enfoque sistémico aplicado á comunicación humana.
Bloque II: HHSS: aspectos teóricos	Relacións interpersoais e habilidades sociais. Aprendizaxe social e habilidades sociais. Concepto de habilidade social e competencia social e modelos explicativos: o Modelo de competencia social e HHSS. Compoñentes das HHSS. Estilos comunicativos. Conductas socialmente habilidosas: autoestima, autoimaxe, asertividade, autocontrol e toma de decisións
Bloque III: HHSS: aspectos metodolóxicos	Adestramento en HHSS: etapas e métodos. HHSS na infancia, a xuventude e a idade adulta. Técnicas de avaliación das HHSS.
Bloque IV: Importancia das HHSS e da comunicación na práctica profesional do Traballo Social	Adestramento en habilidades sociais para Traballo Social: habilidades de comunicación na relación de axuda. Manexo de situacións emocionais. Habilidades para afrontar situacións: facer e recibir críticas, afrontamento da hostilidade, desánimo e indiferencia. Comprensión e resolución de conflitos e toma de decisións. Prevención e afrontamento do estrés laboral. Traballo en equipo. Dirección de reunións e outras técnicas de discusión ou intercambio de información.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	4	6
Lección maxistral	20	40	60
Traballo tutelado	20	42	62
Exame de preguntas obxectivas	1	17	18
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Toma inicial de contacto co alumnado a efectos de: - Detección de coñecementos previos, expectativas en relación á materia, intereses e motivacións do alumnado. - Presentación da materia (obxectivos, contidos, metodoloxía, criterios de avaliación) e aclaración de posibles dúbidas ao respecto. - Pautas para a realización de traballos tutelados.
Lección maxistral	Exposición dos contidos básicos da materia por parte da profesora.
Traballo tutelado	Traballos e/ou actividades grupais e/ou individuais relacionadas cos contidos teóricos da materia que fai o alumnado de maneira autónoma, dentro e fora da aula, tras a conseguinte planificación coa profesora e baixo a súa supervisión.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Actividades introductorias	Presentación do temario. Avaliación inicial da asignatura. Atención ás dúbidas, suxerencias... do alumnado.
Lección maxistral	Exposición dos contidos do temario e atención ás dúbidas, suxerencias... do alumnado e guía do proceso formativo.
Traballo tutelado	Pautas, orientacións e guía do proceso formativo. Atención ás dúbidas, suxerencias... do alumnado.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atención ás dúbidas do alumnado, orientación e guía do proceso formativo.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Traballo tutelado	Elaboración, preferentemente grupal, de traballos ou actividades prácticas relacionadas cos contidos teóricos da materia. Para o alumnado con modalidade asistencial, sexa presencial, a través do Campus remoto (non presencial), ou na modalidade mixta, as actividades prácticas realizadas na aula durante o curso serán avaliadas cada unha entre 1 e 2 puntos, podendo obter un total de 5 puntos entre o traballo desenvolto na aula (10%) e a actividade autónoma (40%). Para o alumnado non asistencial este apartado suplirase pola realización dun traballo teórico-práctico sobre os contidos dalgún dos bloques temáticos da materia, supervisado en titorías pola profesora para avaliar a adquisición e progresión das competencias requiridas. Deberá finalmente facer unha exposición do mesmo presencial ou virtual (nota máxima 5 puntos, correspondendo un máximo de 4 á calidade do traballo en sí e ata 1 punto o seguimento continuado do traballo pola profesora, sendo imprescindible un mínimo de 3 titorías continuadas para poder presentalo). Puntuación máxima da parte práctica: ata 5 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo 2.5 puntos neste apartado para poder superalo.	50	CB1	CG2	CE24	CT1
			CB2	CG5		CT2
			CB3	CG6		CT3
			CB4			CT4
			CB5			CT6
						CT7
						CT8
						CT9
						CT10
						CT11
						CT14
						CT15
						CT16
						CT17
						CT19
						CT20
						CT22
						CT24
Exame de preguntas obxectivas	Realización dun examen tipo test e/ou preguntas de resposta curta sobre os contidos do temario. As preguntas deixadas en branco non se terán en conta na cualificación. Puntuación máxima: ata 5 puntos da nota final. É preciso obter como mínimo 2.5 puntos para superar este apartado.	50	CB1	CG6		CT1
			CB3			CT2
						CT3
						CT4
						CT6
						CT7
						CT8
						CT9
						CT15
						CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

REQUISITO PARA PRESENTARSE ÁS PROBAS DE AVALIACIÓN:

O alumnado deberá ***entregar ou subir a Faltic a súa ficha, debidamente cumprimentada e cunha fotografía tamaño carnet, nun prazo máximo de 3 semanas desde o inicio do curso*** académico, facendo constar expresamente a modalidade elixida (asistencial ou non asistencial) a través dun correo electrónico dirixido á profesora.

Isto implica que, sexa unha ou outra a modalidade elixida, ***o alumnado deberá contactar necesariamente coa profesora a principios de curso (3 primeiras semanas) para comunicarlle a súa elección e poder ser convintemente avaliado.***

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Aplicaranse dous sistemas de avaliación tomando como criterio diferencial a asistencia ou non ás clases de grupo grande e mediano, dado que a planificación deste proceso de ensino-aprendizaxe esixe a presenza do alumnado, sobre todo naquelas relacionadas coa adquisición de competencias procedementais e actitudinais, o que implica facer un seguimento das asistencias mediante controles. ***Quen sen notificalo teña una asistencia por debaixo do 80%, o que equivale a 3 faltas en grupo grande e 3 en grupo mediano, será considerado a tódolos efectos como non asistencial, salvo***

causa debidamente xustificada (enfermidade ou pasamento dun familiar achegado, realización doutros exames...).

* **Modalidade asistencial:** A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior, sendo preciso ter superados cada un deles ailladamente.

* **Modalidade non asistencial:** A avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final (50% da nota final, sendo necesario obter como mínimo 2.5 puntos dos 5 que integran este apartado) e pola realización dun traballo tutelado pola profesora que haberá que presentar na data que se estableza previamente ou, como data máxima, o día da convocatoria oficial do exame (50% da nota restante, a razón dun 40% correspondente á calidade do traballo en sí, entendendo por tal a estrutura, contidos, aspectos formais, bibliografía..., e un 10% restante correspondente ao seguimento continuado do traballo polo profesorado, o que require, cando menos, tres titorías coa profesora). A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos dous apartados, sendo preciso superar cada un deles ailladamente para poder facer a media.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

As competencias non superadas, derivadas da totalidade e/ou de parte das probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada, tanto na modalidade asistencial como na non asistencial.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A data oficial dos exames pode consultarse na web da Facultade: <http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Caballo, V., **Manual de evaluación y entrenamiento de las habilidades sociales**, 5, Siglo XXI, 2002

Castilla, S., **Habilidades Sociales**, 1, Altamar, 2009

Guix, X., **Ni me explico ni me entiendes. Los laberintos de la comunicación**, 1, Urano, 2011

Pastor, Y. -coord.-, **Psicología social de la comunicación. Aspectos básicos y aplicados**, 1, Pirámide, 2006

Roca, E., **Cómo mejorar las Habilidades Sociales. Programa de asertividad, autoestima e inteligencia emocional**, 1, ACDE Psicología, 2007

Bibliografía Complementaria

Ander-Egg, E., **Cómo hacer reuniones eficaces**, 1, Editorial CCS, 2004

Aguado, L., **Emoción, afecto y motivación: un enfoque de procesos**, 1, Alianza, 2005

Alberi, R. e Emmons, M., **Con todo tu derecho. Cómo proclamar nuestros propios derechos sin dejarnos manipular y sin manipular a los demás**, 1, Obelisco, 2006

Ballenato, G., **Trabajo en equipo. Dinámica y participación en los grupos**, 1, Pirámide, 2005

Ballester, R. y Gil, M.D., **Habilidades sociales**, 1, Síntesis, 2002

Berjano, E. y Pinazo, S., **Interacción social y comunicación**, 1, Tirant lo Blanch, 2001

Bimbela, J.L., **Cudando al profesional de la salud. Habilidades emocionales y de comunicación**, 8, Escuela Andaluza de Salud Pública, 2007

Bisquerra R., **Educación Emocional y Bienestar**, 1, Praxis, 1999

Boada i Grau, Joan -dir. y coord.-, **Solución de los conflictos en empresas y organizaciones**, 1, Pirámide, 2009

Borg, J., **La persuasión. El arte de influir en las personas**, 1, Pirámide, 2009

Carr, A., **Psicología Positiva. La ciencia de la felicidad**, 1, Paidós, 2007

Castanyer, O., **La asertividad: expresión de una sana autoestima**, 1, Desclee De Brouwer, 1998

Cautela, J.R y Groden, J., **Técnicas de relajación. Manual práctico para adultos, niños y educación especial**, 1, Martínez Roca, 1989

Cibanal, J.M.; Arce, M.C. y Carballal, M.C., **Técnicas de comunicación y relación de ayuda en Ciencias de la Salud**, 1, Harcourt-Elsevier Science, 2003

Costa, M.y López, E. (2009)., **Manual para la ayuda psicológica. Dar poder para vivir. Más allá del counseling.**, 1, Pirámide, 2009

Covey, S., **Los 7 hábitos de la gente altamente efectiva**, 1, Paidós, 1997

Davis, F., **La comunicación no verbal.**, 1, Alianza, 1998

Diego, R. de y Guillén, C., **Mediación. Proceso, tácticas y técnicas.**, 1, Pirámide, 2009

Ellis, A. y Grieger, R., **Manual de terapia racional emotiva**, 1, Descleé de Brower, 1981

Fernández-Abascal, E.G. □coord.-, **Emociones positivas**, 1, Pirámide, 2008

Fernández, J.M.y Ortiz, M.M., **Los conflictos. Cómo desarrollar habilidades como mediador**, 1, Pirámide, 2008

Freeman, L., **La ira, la furia, la rabia. Cómo comprender y transformar los sentimientos destructivos reprimidos**, 1, Gedisa, 1992

Gallardo, P. y Gallardo, J.A., **Inteligencia emocional y programas de educación emocional**, 1, Ed. Deportiva Wanceulen, 2008

Gil, F. y Alcover, C.M. -coords.-, **Técnicas grupales en contextos organizacionales**, 1, Pirámide, 2004

Gil, F. y León, J.M., **Habilidades Sociales: teoría, investigación e intervención**, 1, Síntesis, 1998

Goffman, E., **La presentación de la persona en la vida cotidiana**, 1, Amorrurtu, 1987

Goldstein A.P., Sprafkin, R.P., Gershaw, N.J. y Klein, P., **Habilidades sociales y autocontrol en la adolescencia. Un programa de enseñanza**, 1, Martínez Roca, 1989

Goleman, D., **Inteligencia emocional**, 1, Kairós, 1996

Goleman, D., **La práctica de la inteligencia emocional**, 1, Kairós, 1999

Goleman, D., **Inteligencia social**, 1, Kairós, 2006

Haeussler, I. y Milicic, N., **Confiar en uno mismo: programa de autoestima. Colección entrenamiento en competencia social**, 1, CEPE, 1996

Inglés, C.J., **Programa Pehia. Enseñanza de habilidades interpersonales para adolescentes**, 1, Pirámide, 2009

Kelly, J. A., **Entrenamiento de las habilidades sociales**, 1, Desclee De Brouwer, 1994

Knapp, R.M., **La comunicación no verbal. El cuerpo y el entorno**, 1, Paidós, 1982

López, A. y Encabo, E., **Mejorar la comunicación en niños y adolescentes**, 1, Pirámide, 2001

López, F.; Carpintero, E.; Campo, A. del; Lázaro, S. y Soriano, S., **Programa Bienestar. El bienestar personal y social y la prevención del malestar y la violencia**, 1, Pirámide, 2010

Maestro, G., **Hablar en público**, 1, Fragua, 1999

Maganto, C (coord.) y Maganto, J.M., **Cómo potenciar las emociones positivas y afrontar las negativas**, 1, Pirámide, 2010

Magaz A y Gandarias A., **AVANCEMOS. Programa de entrenamiento en habilidades sociales**, 1, Grupo Albor-Cohs, 2001

Martínez, A. y Marroquín, M., **Programa Deusto 14-16: Desarrollo de habilidades sociales**, 1, Mensajero, 1997

Marroquín, M. y Villa, A., **La Comunicación Interpersonal. Medición y estrategias para su desarrollo**, 1, Mensajero, 1995

Marín, M. y Garrido, M.Á. -coords.-, **El grupo desde la perspectiva psicosocial. Conceptos básicos**, 1, Pirámide, 2008

Marín, M. y Troyano, Y. -coords.-, **Trabajando con grupos. Técnicas de intervención**, 1, Pirámide, 2006

Mckay, M. y Fanning, P., **Autoestima, evaluación y mejora**, 1, Martínez Roca, 1991

Mestre Navas, J.M. y Fernández-Berrocal, P., **Manual de inteligencia emocional**, 1, Pirámide, 2007

Moraleda, M., **Comportamientos sociales hábiles en la infancia y adolescencia**, 1, Promolibro, 1995

Naranjo, F., **La Comunicación en el ámbito social-laboral**, 1, GPS, 1994

Nardone, G., Giannotti, E. y Rocchi, R., **Modelos de familia. Conocer y resolver los problemas entre padres e hijos**, 1, Herder, 2003

Nardone, G., **Corrígeme si me equivoco. Estrategias de diálogo en la pareja**, 1, Herder, 2006

Norem, J.K., **El poder positivo del pensamiento negativo: Utiliza el pesimismo defensivo para reducir tu ansiedad y rendir al máximo**, 1, Paidós, 2002

Núñez, T. y Loscertales, F., **El grupo y su eficacia. Técnicas al servicio de la dirección y coordinación de grupos**, 1, EUB, 1996

O'Connor, J. y Prior, R., **PNL y relaciones humanas**, 1, Paidós, 2001

Ovejero, A., **Las habilidades sociales y su entrenamiento: un enfoque necesariamente psicosocial**, Psicothema, 2 (2), 1999

Pease, A., **El lenguaje del cuerpo. Cómo leer el pensamiento de los demás a través de sus gestos**, 16, Paidós, 2002

Quiles, M.N.; Morera, M. D. y Rodríguez, R., **Psicología social: procesos interpersonales**, 1, Pirámide, 2009

Ribeiro, L., **La comunicación eficaz**, 1, Urano, 1994

Roche, R., **La comunicación para parejas inteligentes. Cómo comunicarse y tomar decisiones**, 1, Pirámide, 2010

Rodríguez, M.A. y Estellés, J.C., **Inteligencia emocional y social en el aula**, 1, Brief, 2008

Rosenberg, M.B., **Comunicación no violenta. Cómo utilizar el poder del lenguaje para evitar conflictos y alcanzar soluciones pacíficas**, 1, Urano, 2000

Segura, M., **Ser persona y relacionarse: habilidades cognitivas y sociales y crecimiento moral**, 1, Narcea, 2002

Smith, M.J., **Cuando digo no, me siento culpable**, 1, Mondadori, 2002

Soldevila, A., **Emociónate. Programa de educación emocional**, 1, Pirámide, 2009

Soler, J. y Conangla, M., **La ecología emocional: el arte de transformar positivamente las emociones**, 1, RBA, 2010

Tizón, J., **El humor en la relación asistencial**, 1, Herder, 2005

Dinámica de grupo en trabajo social, 1, Amarú, 2005

Vallés, A., **Programa de reforzamiento en las habilidades sociales, autoestima y solución de problemas (I, II, III)**, 1, EOS, 1994

Vallés, A. y Vallés, C., **Programa de solución de conflictos interpersonales (I, II, III)**, 1, EOS, 1997

Vallés, A. y Vallés C., **Programa DIE. Desarrollando la inteligencia Emocional**, 1, EOS, 1999

Vallés, A., **La inteligencia emocional de los padres y de los hijos**, 1, Pirámide, 2009

Van-der Hofstadt, C.J., **Habilidades de comunicación aplicada. Guía para la mejora de las habilidades de comunicación personal**, 1, Promolibro, 1999

Verdugo, M.A., **PHS. Programa de habilidades sociales. Programas conductuales alternativos**, 1, Amarú, 1997

Vinyamata, E., **Manual de prevención y Resolución de Conflictos**, 1, Ariel, 1999

Watzlawick, P., Beavin, J. y Jackson, D.D., **Teoría de la comunicación humana. Interacciones, patologías y paradojas**, 1, Herder, 1991

Watzlawick, P., **El arte de amargarse la vida**, 1, Herder, 2003

Zarco, V.; Rodríguez, A.; Martín-Quirós, M.A. y Díaz, F., **Psicología de los grupos y de las organizaciones**, 1, Pirámide, 2008

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social/O05G220V01601

Traballo social e mediación/O05G220V01906

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Desenvolvemento humano no ciclo vital/O05G220V01301

Psicoloxía: Psicoloxía social/O05G220V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101

Psicoloxía: Psicoloxía básica/O05G220V01103

Socioloxía: Socioloxía xeral/O05G220V01203

Plan de Continxencias

Descrición

Como consecuencia das circunstancias actuais derivadas da aparición e evolución do coronavirus COVID-19, a docencia desta materia poderá impartirse de xeito presencial, de xeito virtual (non presencial), ou de xeito mixto.

En calquera dos casos, o alumnado disporá dos materiais precisos para cursar a materia en FAITIC e do acompañamento da docente a través de titorías (presenciais ou virtuais) ou a través do correo electrónico: elenadejesus@uvigo.es

As modalidades de avaliación, tanto para o alumnado asistencial como para o non asistencial, figuran no correspondente apartado de Avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social**

Materia	Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social			
Código	O05G220V01403			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Domínguez Alonso, José			
Profesorado	Domínguez Alonso, José			
Correo-e	jdalonso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Principios fundamentais da investigación social: paradigmas, enfoques, cuestións éticas e tipos de investigación no ámbito das ciencias sociais. Técnicas cuantitativas e técnicas cualitativas aplicadas á investigación social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

1.- Capacidade de aplicar os métodos e técnicas de investigación en Traballo Social ao longo das súas diversas fases.	CB2	CG2	CE3	CT1
	CB3	CG5	CE4	CT2
	CB4	CG6	CE5	CT3
	CB5		CE10	CT4
			CE12	CT8
			CE19	CT9
			CE22	CT10
			CE23	CT11
				CT12
				CT16
				CT17
				CT18
				CT20
				CT22
3.- Coñecer, comprender e avaliar o papel da investigación como indagación e participación reflexiva na construción da realidade social.	CB2	CG4	CE4	CT1
	CB3	CG5	CE5	CT2
	CB4	CG6	CE10	CT3
	CB5		CE12	CT4
			CE15	CT8
			CE17	CT9
			CE22	CT10
			CE25	CT12
				CT16
				CT17
				CT18
				CT19
				CT20
4.- Capacidade de analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como base para revisar e mellorar as estratexias profesionais.	CB2	CG1	CE3	CT1
	CB3	CG4	CE5	CT2
	CB4	CG6	CE9	CT3
			CE10	CT4
			CE12	CT8
			CE15	CT9
			CE22	CT10
				CT11
				CT16
				CT17
5.- Coñecemento e habilidades na busca de información a partir dunha diversidade de fontes.	CB3	CG2	CE3	CT1
	CB4	CG5	CE4	CT2
	CB5	CG6	CE5	CT3
			CE10	CT4
			CE12	CT8
			CE22	CT9
				CT11
				CT16
				CT17
6.- Desenvolver unha actitude ética en concordancia cos distintos procedementos investigativos e co Traballo Social.	CB1	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG2	CE3	CT2
	CB4	CG4	CE4	CT3
	CB5		CE5	CT4
			CE9	CT8
			CE12	CT9
			CE17	CT10
			CE18	CT17
			CE22	CT19
			CE23	CT20
				CT22
				CT23

7.- Capacidade de aplicar os métodos e técnicas de valoración, incluíndo os factores que subxacen á selección e verificación da información relevante, a natureza do xuízo profesional e os procesos de avaliación de riscos.	CB2	CG2	CE3	CT1
	CB3	CG4	CE4	CT2
	CB4	CG5	CE5	CT3
	CB5	CG6	CE7	CT4
			CE8	CT8
			CE9	CT9
			CE10	CT10
			CE12	CT11
			CE17	CT13
			CE18	CT16
			CE19	CT17
			CE22	CT18
				CT19
				CT22
8.- Capacidade de avaliar as diferenzas de punto de vista na recolleita de información e a fiabilidade e importancia da información recollida.	CB3	CG1	CE2	CT1
	CB4	CG4	CE3	CT2
	CB5	CG5	CE4	CT3
		CG6	CE5	CT6
			CE6	CT7
			CE8	CT8
			CE9	CT9
			CE10	CT10
			CE12	CT12
			CE15	CT13
			CE17	CT15
			CE18	CT17
			CE19	CT19
			CE22	CT20
			CE23	CT22
				CT23
				CT24

Contidos	
Tema	
BLOQUE TEMÁTICO I. FUNDAMENTOS DA INVESTIGACIÓN SOCIAL	Introdución. A Ciencia: concepto, características, clases, obxectivos. O método científico: concepto, etapas, características, orzamentos, requisitos, finalidade, etapas. O método científico nas Ciencias Sociais. Clases de métodos nas Ciencias Sociais: métodos científicos, métodos non científicos.
1. A CIENCIA E O METODO CIENTIFICO.	
2. A INVESTIGACION SOCIAL.	Noción e características. Tipos de investigación social. Elementos da investigación social: teorías, feitos, leis, hipótese, conceptos, constructos. A función das teorías na investigación social. Elaboración de teorías: teorías indutivas, teorías hipotéticas - dedutivas, teorías funcionais, modelos. Fases da investigación social. O proxecto de investigación.
BLOQUE II. PROCESO DA INVESTIGACIÓN SOCIAL	O proxecto de investigación. A formulación do proxecto de investigación. Concepto. Fases do problema: detección; elaboración: consulta bibliográfica, discusión con outros investigadores, elaboración da historia do problema; formulación. Operacionalización do problema de investigación. Categorías de problemas: problemas resolubles, problemas irresolubles. Tipos de problemas que hai que investigar. Aspectos dos problemas a investigar. Importancia do problema. O deseño da investigación. A factibilidade da investigación.
3. ORGANIZACIÓN DA INVESTIGACIÓN.	
4. A PLURALIDADE METODOLÓXICA	Introdución: o debate cualitativo-cuantitativo. Características do enfoque cuantitativo. Características do enfoque cualitativo. Análise comparativa dos dous enfoques: cuantitativo/cualitativo. Utilización dos dous enfoques nunha mesma investigación. Opinión-discusión: Cal dos dous enfoque é o mellor?
BLOQUE TEMÁTICO III. TÉCNICAS DE INVESTIGACIÓN CUANTITATIVAS	Introdución. Concepto e natureza da observación. A observación non estruturada. A observación estruturada. A observación participante. Fases da metodoloxía observacional. A fiabilidade e validez na observación.
5. A OBSERVACIÓN	
6. A ENQUIISA	Introdución. Noción e características. Tipos de cuestionarios: segundo os fins científicos, segundo a súa administración ou aplicación, segundo o seu contido e dimensión temporal. Formas e tipos de preguntas: segundo a súa natureza, a súa finalidade e a súa función. Regras para a formulación e redacción das preguntas. Extensión e ordenación do cuestionario. Proba e presentación do cuestionario. Codificación, tabulación e análise. Campos de aplicación.

BLOQUE TEMÁTICO IV. TÉCNICAS DE INVESTIGACIÓN CUALITATIVAS	Introdución. Antecedentes, noción e características. Contribución desde distintas posicións teóricas ao desenvolvemento da entrevista. Clasificación da entrevista. Requisitos, dificultades e regras da entrevista. Investigacións experimentais. Fiabilidade e validez da entrevista.
7. A ENTREVISTA	
8. O GRUPO DE DISCUSIÓN	Introdución. Concepto e características. Reunións e condución de grupos. Técnicas grupais. A dinámica de grupos. Utilidade e deseño. Análise e interpretación.
BLOQUE TEMÁTICO V. INVESTIGACIÓN E PRESENTACIÓN DOS RESULTADOS DA INVESTIGACIÓN	Introdución. Concepto e características. Trazos que definen á Investigación-acción-participación. Proceso da Investigación-acción. Modelos. A investigación-acción-participación. Etapas e fases. Avaliación participativa. Áreas de aplicación.
9. A INVESTIGACIÓN-ACCIÓN-PARTICIPACIÓN	
10. O INFORME FINAL	Introdución. Conceptualización. Fins e funcións. Técnicas referentes á elaboración e redacción. Técnicas referentes o contido e presentación final.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	0	22.5
Traballo tutelado	0	45	45
Debate	1.5	0	1.5
Seminario	22.5	30	52.5
Exame de preguntas obxectivas	1	22.5	23.5
Debate	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	A sesións maxistrais son o elemento fundamental para transmitir os coñecementos sobre calquera disciplina. A docencia se centra na exposición teórica dos contidos correspondentes aos diferentes temas do programa da materia. Para facilitar a comprensión e dominio da metodoloxía farase unha introdución a cada tema, con aclaración conceptual e terminolóxica. Realizaranse unha serie de exercicios prácticos, para axudar ao alumno tanto na asimilación dos contidos coma estimulando a súa participación e discusión, onde tamén se clarificarán aspectos que necesiten unha explicación máis ampla. Desenvolverase en gran grupo.
Traballo tutelado	Realización, presentación e defensa dun proxecto de investigación cuantitativa-cualitativa.
Debate	Presentación e defensa do traballo de investigación.
Seminario	Desenvolveráse no grupo mediano, serán o complemento das sesións maxistrais. Tratarán sobre un tema específico, coa finalidade de profundizar nos contidos teóricos da materia. Os estudantes, de maneira individual ou en grupos de 4, elaborarán un traballo de investigación sobre un tema específico da materia do seu interese. Estes traballos cumpren con dous obxectivos básicos: constitúen o complemento esencial da materia e, representa a iniciación do alumnado á práctica da investigación no ámbito social. No seu desenvolvemento hai un nivel teórico, consistente na lectura e comentario da bibliografía sobre o tema, a partir do que os alumnos elaborarán o marco teórico, interpretarán os resultados acadados, e un nivel práctico correspondente á recollida dos datos. Estes dous niveis concréntanse na elaboración dun informe de investigación segundo as pautas, procesos e procedementos que se deben seguir ao realizar un traballo académico no ámbito social. Este traballo será baixo a dirección e orientación do profesor.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Levaranse a cabo en grupos medianos distribuídos en subgrupos de 3 a 5 alumnos.
Traballo tutelado	Elaboración dun proxecto de investigación en grupo supervisado paso a paso polo profesor.
Debate	Presentación e defensa do traballo de investigación.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Traballo tutelado	Nas sesións grupos medianos orientarase a realización das tarefas para 30 máximo. CB4 o deseño e elaboración do traballo de investigación a entregar por CB5 escrito con formato académico. Accións de obrigado cumprimento en tempo e forma para acadar unha avaliación positiva.				CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE12 CE15 CE18 CE19 CE22 CE23 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8 CT9 CT10 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24
Seminario	Os alumnos deberan realizar as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario e corresponderanse cos pasos básicos dunha investigación. A asistencia será necesaria para poder acadar a cualificación deste apartado, e ademáis debe presentar as tarefas encomendadas.	10 máximo	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG4 CG5 CG6	CE2 CE3 CE5 CE6 CE8 CE9 CE10 CE15 CE17 CE22 CE23	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT22 CT23 CT24
Exame de preguntas obxectivas	Constará de 20 a 30 preguntas de resposta alternativa utilizando na súa corrección a fórmula: $a-e/n-1$. Versará sobre os contidos da materia desenvolvidos nas sesións maxistrais.	50 máximo	CB1 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG4 CG5 CG6	CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE12 CE15 CE17 CE18 CE19 CE22 CE23 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24
Debate	Presentación e defensa do traballo de investigación.	10			CE4 CE8 CE9 CE12 CE15 CE17 CE18 CE25	CT2 CT3 CT6 CT9 CT10 CT17 CT18 CT20 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Os alumnos entregarán a ficha ao profesor no primeiro mes de clase, especificando o tipo de asistencia elixido. Nos criterios de avaliación final da materia teranse en conta todo o conxunto de aspectos incluídos nos diferentes apartados desta Guía

Docente, directamente vinculados co seguimento do ritmo de aprendizaxe do alumno, tomando como punto de partida a observación sistemática diaria do profesor desde o primeiro día de clases.

A) Criterios específicos de avaliación para alumnado asistente

Serán alumnos asistentes os que teñan unha asistencia mínima, dun 80% nas Sesións Maxistras e un 80% nos Seminarios. As puntuación que poden acadar por apartados serán:

- 1.- Proba tipo test (ata un máx. de 5 puntos) e mín. de 2,5. Cunha puntuación inferior a 2,5, non se acadaría a puntuación positiva na materia.
- 2.- Seminarios Grupos Medianos (máx. 1 punto), asistencia e participación.
- 3.- Traballos tutelados: presentación-entrega dos traballos e un (máx. 3 puntos)
- 4.- Outras: pola exposición/Debate (1 punto).

B) Criterios específicos de avaliación para alumnado NON ASISTENTES Deberán poñerse en contacto co profesor canto antes, pero alomenos no primeiro mes de clases. As puntuacións que poden acadar serán as seguintes:

1.- Proba tipo test (máx. 7 puntos) 2.- Traballo tutelado (máx. 3 puntos) C) Segunda convocatoria

Os alumnos que non acaden positivamente algunha das partes de que consta a avaliación desta materia, poderán recuperala na convocatoria de xullo.

D) O sistema de cualificacións expresarase numericamente, dacordo co establecido no artigo 5 do RD 1125/2003 de 5 de setembro (BOE do 18), polo que se establece o sistema europeo de créditos e o sistema de cualificacións nas titulacións universitarias de carácter oficial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Hernández, R.; Fernández, C. e Baptista, P., **Metodología de la investigación**, Quinta edición, McGrawHill, 2010

Facal Fondo, T., **Guía para elaborar un proyecto de investigación social**, Primera edición, Paraninfo, 2015

Bibliografía Complementaria

Anguera, M.T., **Metodologías cualitativas: Características, procesos y aplicaciones. En M.A. Verdugo, M. Crespo, M. Badía y B. Arias (coords): Metodología en la investigación sobre discapacidad. Introducción al uso de**, Publicaciones INICO, 2008

Arnau, J. y Bono, R., **Diseños de investigación aplicados (CD-ROM)**, Edicions Universitat de Barcelona, 2003

Corbetta, P., **Metodología y Técnicas de Investigación Social**, McGraw Hill, 2007

Guinot, C. (coord.), **Métodos, técnicas y documentos utilizados en trabajo social**, Universidad de Deusto, 2007

Vallejos, A.F. y Orti, M., **Métodos y Técnicas de Investigación Social**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2007

Hernández Sampieri, **Metodología de la Investigación Social**, Quinta edición, McGraw-Hill, 2014

Losada, J.L. y López Feal, R., **Métodos de investigación en Ciencias Humanas y Sociales**, Thompson Editores Spain/Paraninfo, 2003

Callejo, J. y Viedma, A., **Proyectos y estrategias de investigación social: la perspectiva de la intervención**, Síntesis, 2010

Bisquerra, R. (Coord.), **Metodología de la investigación educativa**, La Muralla, 2004

Gil, J.A., **Métodos de investigación en educación. Volumen III. Análisis multivariante**, UNED, 2010

McMillan, J. y Schumacher, S., **Investigación educativa**, Pearson Educación, 2010

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Psicología: Métodos e técnicas de investigación social/O05G220V01403

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Psicología: Psicología social/O05G220V01303

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estadística aplicada á investigación social/O05G220V01202

Outros comentarios

O alumnado debe ter en conta as seguintes recomendacións:

1. Coñecer os apuntes e material básico da materia, seguindo diariamente as exposicións maxistras da aula.
2. Planificar e organizar os grupos de traballo, para elixir o tema do seu interese e comezar o seu desenvolvemento.
3. Preguntar cada día as dúbidas ao profesorado.

Plan de Contingencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una

planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Non é preciso ningún tipo de modificación ou adaptación xa que o deseño metodolóxico desta materia adaptase a calquera modalidade de ensinanza.

Se fose preciso, as sesións de titorización poderanse realizar por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, ☐) ou telefónicamente, baixo a modalidade de concertación previa.

No caso de ter que impartir a docencia en modalidade semipresencial a actividade docente para aqueles alumnos que non poidan estar presentes na aula poderá ser seguida a través do Campus Remoto en horario sincrónico.

No caso de ter que impartir a docencia en modalidade totalmente non presencial a actividade docente impartirase mediante Campus Remoto. As ferramentas da plataforma de teledocencia Fatic usaranse se fose preciso.

Ademais o alumnado disporá de pímulas formativas de cada tema gravadas para a súa visualización asíncrona.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Política social				
Materia	Política social			
Código	005G220V01404			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego Portugués			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Fernández Álvarez, Antón Lois			
Profesorado	Fernández Álvarez, Antón Lois			
Correo-e	alfa@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A Política Social é unha materia cuxos contidos son fundamentais na formación dos traballadores sociais, permitindo o coñecemento do marco xeral no que se desenvolven os sistemas de benestar social nos que intervén como profesional. O presente plan de traballo pretende proporcionar coñecementos e elementos de reflexión cos seguintes fins: - estudo dos aspectos conceptuais da política social; - aproximación teórico-metodolóxica ao Estado de Benestar; - confrontar diversas interpretacións da política social; - analizar o estado actual da política social no noso país; - efectos da integración europea e a mundialización das relacións sociais.			
Competencias				
Código				
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias			
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización			
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz			
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)			
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)			
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes			
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir			
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social			
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados			
CT1	Capacidade de análise e síntese			

CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT10	Toma de decisións
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer os fundamentos e compoñentes da Política Social como disciplina académica e a súa relación histórica co Traballo Social	CB1 CB2	CG1	CE2 CE21	CT1 CT3
Coñecemento e comprensión do proceso histórico de reforma social, e as orixes, desenvolvemento, crise e reformulación do Estado do Benestar.			CE2 CE21	CT17 CT24
Coñecementos básicos das distintas concepcións ideolóxicas do Estado do Benestar.				CT3 CT15
Coñecemento da xénese, evolución e consolidación do Estado do Benestar no Estado español.			CE7 CE21	CT1 CT3
Traballar para a eliminación das barreiras, desigualdades e inxustizas que existen na sociedade.		CG5		CT16
Capacidade para analizar e valorar a influencia social e o pensamento social e as súas implicacións no Traballo Social.	CB3 CB4		CE13	CT3 CT17 CT24
Ser capaz de comprender e valorar distintos discursos.	CB2			CT15
Ser capaz de procurar o coñecemento a través de distintas vías.	CB5		CE8	
Ser capaz de percibir e interpretar acontecementos con flexibilidade.				CT3 CT16
Capacidade para desenvolver criterios de avaliación e aplicalos ao proceso de aprendizaxe.	CB3 CB4			CT3 CT16
Habilidade para dialogar e chegar a acordos en traballos en grupo.			CE10 CE24	CT10
Demostrar habilidade na expresión oral de ideas propias e análises reflexivas en público.	CB4			CT3 CT4

Contidos	
Tema	
1. Fundamentos históricos e teóricos da política social.	Que é a Política Social? As distintas políticas sociais.
2. O Estado do benestar: concepto e antecedentes	Antecedentes históricos. caracterización do Estado de Benestar: precedentes e manifestación plena. Política social do Estado de Benestar: posicións dominantes.
3. Cuestionamiento do Estado de benestar e a súa política social	A "crise" do Estado do Benestar. Cuestionamiento dos alicerces teóricos do Estado do Benestar. Precedentes e generalización da crítica nos anos oitenta. .
4. Principais propostas teórico-políticas á crise do Estado de benestar I	A crítica neoconservadora do Estado social: Crítica filosófica; Crítica dos dereitos individuais; Crítica utilitarista.
5. Principais propostas teórico-políticas á crise do Estado de benestar II	A "crítica da esquerda" do Estado social: Enfoque funcionalista. Enfoque conflictualista.
6. Transformacións sociais actuais e as políticas sociais	O futuro do Estado do Benestar na sociedade informacional. Política social e globalización. Política social e exclusión social.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	18	40
Seminario	8	8	16
Presentación	7	13	20
Seminario	8	8	16
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	0	10	10
Exame de preguntas obxectivas	1	15	16
Traballo	1	15	16
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte da docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, das bases teóricas e/ou das directrices dun traballo, do exercicio ou do proxecto a desenvolver polo/a estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante a docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Seminario	Entrevistas que o/a alumno/a mantén coa profesora da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma (Programa TEMA http://faitic.uvigo.es).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	atención personalizada de grupos
Probas	Descrición
Traballo	titorización personalizada de traballos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Seminario	Busca e achega de documentación e asistencia a Congresos, seminarios ou Xornadas de complementación da súa formación	10		CT17 CT24
Seminario	Asistencia e participación nas aulas maxistras e nas aulas dos diversos grupos.	15	CB1 CB2 CB4	CT1 CT3 CT4 CT10 CT15 CT16
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Realizar, na aula ou fóra dela, as actividades propostas nos Grupos Medianos.	5	CB5	
Exame de preguntas obxectivas	Realización da proba.	35	CB1	CE21
Traballo	Exposición por parte do alumnado ante o docente e un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo ou exercicio.	20	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG5 CE2 CE7 CE8
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realización da proba.	15	CB1	CE10 CE13

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación Alumnos Asistenciais

Esta modalidade implica:

- Asistencia e participación en clase (un mínimo de un 80% das aulas) e asistencia a Congresos ou Seminarios no caso de ser propostos polo profesor (de 0,5 ata 1 punto).
- Asistencia e realización das tarefas requiridas nos Grupos Medianos (de 2 ata 2,5 puntos).
- Asistencia e cumprimento das tarefas requiridas nos Grupos Pequenos (de 2 ata 2,5 puntos).
- Realización de unha proba dividida en dous bloques, un de resposta tipo test e outra de resposta curta (ata 5 puntos).

Avaliación non asistentes

Esta modalidade implica:

- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA <http://faitic.uvigo.es/>. Estableceranse prazos de entrega (ata 2 puntos).
- Realización e entrega de dous comentarios críticos sobre unha selección de lecturas (1 punto). *A comezo de curso deixarase na plataforma TEMA a documentación coa relación de lecturas, así como as pautas e os prazos de entrega.*
- Realización dun exame escrito (ata 6 puntos). Responder as preguntas específicas sobre as lecturas no exame (ata 1 punto).

As e os estudantes que entreguen os traballos e exercicios fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

De non ser superada a materia, as competencias non adquiridas na 1ª convocatoria poderán ser avaliadas na convocatoria de Xullo.

A 1ª convocatoria, no caso de non superar a materia, non consta no expediente académico. A cualificación faise efectiva na convocatoria de xullo.

As datas e horarios dos exames poderá consultarse no seguinte enderezo electrónico:

<http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exámenes/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CONTRERAS PELÁEZ, F. J., **Defensa del Estado Social**, 1996,

RUBIO LARA, M. J., **El Estado Liberal y el Estado Liberal-Democrático** en A. DE BLAS GUERRERO, M. J. RUBIO LARA y J. DE ANDRÉS SANZ, **Teoría del Estado**, 2003,

RUBIO LARA, M. J., **El Estado de Bienestar** en A. DE BLAS GUERRERO, M. J. RUBIO LARA y J. DE ANDRÉS SANZ, 2003,

Bibliografía Complementaria

ARRIBA GONZÁLEZ DE DURANA, A., **El concepto de exclusión en política social**, Documento de Trabajo 02-01, 2002,

T. FERNÁNDEZ GARCÍA Y Y. M. DE LA FUENTE, **Política Social y Trabajo Social**, 2009,

GARCÍA-PELAYO, M., **Las transformaciones del Estado contemporáneo**, 1977,

MONTAGUT, T., **Política Social**, 2000,

NAVARRO, V., **Bienestar insuficiente, democracia incompleta. De lo que no se habla en nuestro país.**, 2003,

SODARO, M., **Política y Ciencia Política. Una introducción**, 2006,

VELARDE FUERTES. J. y CERCAS ALONSO, A., **El Estado del Bienestar.**, 1999,

MORENO, L., **Reformas de las políticas del bienestar**, 2009,

Recomendacións

Outros comentarios

A comezos de curso e sempre antes de finais de xaneiro, as e os estudantes deberán dispor na plataforma TEMA dunha dirección de correo electrónico e unha fotografía.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento

da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios e foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ou espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceden) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións:

☐ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

☐ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

* Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Saúde, dependencia e vulnerabilidade**

Materia	Saúde, dependencia e vulnerabilidade			
Código	O05G220V01405			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Profesorado	Sánchez Roura, María Begoña Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Correo-e	mvazquezv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é clave dentro da titulación e servirá para fundamentar os coñecementos básicos en torno á saúde, a dependencia e a vulnerabilidade da persoa.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT8	Capacidade de xestión da información
CT10	Toma de decisións
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT19	Adaptación a novas situacións
CT23	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1.-Coñecer e comprender os conceptos de saúde e enfermidade e os seus factores determinantes. Aproximarse ao concepto de Atención sociosanitaria e vulnerabilidade.	CB3 CB5	CG1 CG2	CE2 CE12 CE14 CE19 CE20	CT1 CT3 CT8 CT10
2.-Coñecer e comprender a situación sociosanitaria das persoas sobre o binomio saúde-enfermidade e a intervención social no ámbito sanitario e sociosanitario.	CB1 CB2 CB3	CG1 CG2 CG5 CG6	CE1 CE6 CE7 CE15 CE17 CE18 CE21 CE22	CT1 CT3 CT8 CT12 CT14 CT15
3.-Identificar e valorar as necesidades sociais vinculadas aos problemas de saúde e a súa repercusión na vida das persoas afectadas e comunidades afectadas e as estratexias de atención e apoio pertinentes a cada situación.	CB4	CG1 CG2 CG3 CG4	CE1 CE5 CE13	CT1 CT2 CT8 CT14 CT19 CT23

4.-Recoñecer as características dos problemas de saúde, vulnerabilidade e dependencia que dan lugar a necesidades específicas de atención e apoio social,con especial referencia á cronicidade, á diversidade funcional, á dependencia, aos problemas de saúde mental e ás adiccións.	CB3	CG1	CE3	CT1
		CG2	CE4	CT2
		CG4	CE8	CT3
			CE15	CT8
			CE23	CT12
			CE24	CT14
				CT15

Contidos

Tema	
1. Conceptos relacionados con saúde. Determinantes da saúde e a enfermidade. Atención sociosanitaria e cronicidade.	1.1, Concepto de saúde e enfermidade. 1.2 Conceptos vinculados á diversidade funcional, a dependencia, a discapacidade, a deficiencia e a minusvalía. 1.3 Clasificación internacional das enfermidades: a CIE ou ICD e o DSM-5. A CIF. 1.4 Os determinantes sociais da saúde e a enfermidade 1.5. Atención sociosanitaria. Estratexias de atención á cronicidade.
2. Relacións entre a saúde e a situación social das persoas, xénero, cultura, status social, idade e o curso vital. Binomio saúde-enfermidade e intervención social en ámbito sanitario.	2.1 Vulnerabilidade social. Fraxilidade e cronicidade. 2.2 Dependencia. Situación actual. Niveis e Recursos de atención. 2.3 O Sistema de atención a dependencia (SAAD) no estado (IMSERSO) e o Sistema de atención a dependencia en Galicia. 1.4. Bioética en atención sociosanitaria
3. Necesidades sociais vinculadas aos problemas de saúde e a súa repercusión na vida das persoas e comunidades afectadas. Estratexias de atención e apoio.	3.1 Marco legal básico en saúde en Galicia e en España. 3.2 Entidades xestoras de saúde e atención sociosanitaria. A Seguridade Social e o Sistema nacional de Saúde- Sistemas autonómicos. Areas de saúde en Galicia. 3.3 Problemáticas específicas nos diferentes grupos etarios. 3.4 Papel do traballador social en ámbitos sanitarios
4. Características dos problemas de saúde que dan lugar a necesidades de atención e apoio sociais: diversidade funcional, situacións de dependencia, saúde mental, adiccións e outros.	4.1 Concepto de síndrome como causa de problemas de saúde. Características da intervención sociosanitaria. 4.2 Síndromes físicas máis comúns como causa de dependencia sociosanitaria 4.3 As síndromes sensoriais como causa de dependencia sociosanitaria 4.3 Síndromes neurolóxicos e mentais como causa de dependencia sociosanitaria 4.4 Os trastornos neurocognitivos (antigas demencias) no DSM-5.Abordaxe social e sociosanitaria. 4.5 As adiccións en saúde.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	25.5	25.5	51
Estudo de casos	0	33.5	33.5
Seminario	22.5	29	51.5
Exame de preguntas obxectivas	1	12	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación da materia: como desenvolveremos a materia ao longo do curso.
Lección maxistral	Exposición xeral por parte do profesorado dos contidos da materia.
Estudo de casos	Realización de casos prácticos relacionados que os contidos teóricos da materia.
Seminario	Empregaranse como complemento das sesións maxistrais. Consistirán na lectura previa de textos e documentos e a realización de Traballo individual para ser debatidos e expostos nas sesións. Tamén se realizarán análise e resolución de exercicios/traballo práctico que garantan a integración de coñecementos e habilidades teórico-prácticos da materia. Si se considera oportuno para o desenvolvemento dalgunha cuestión concreta achegaranse expertos na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tutorías grupais e individuais para a orientación e complementación do estudo dos temas expostos

Seminario	Os traballos serán apoiados mediante titorías (precisará polo menos unha titoría tanto para Alumnado presencial como no presencial e previa concertación de día e hora), para a avaliación e orientación da aprendizaxe das competencias en cada caso.
Estudo de casos	Orientación persoal a demanda para apoio bibliográfico e documental, ou de busca de recursos na literatura científica.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Estudo de casos	Entrega de casos prácticos e traballos individuais en tempo e forma relacionados cós contidos teóricos e prácticos da materia.	30	CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE2 CE3 CE6 CE12 CE14 CE17 CE18 CE19 CE20 CE21 CE22 CE23 CE24	CT1 CT2 CT3 CT8 CT10 CT14 CT15 CT19 CT23
Seminario	O alumnado para garantir o desenvolvemento da materia deberá traer realizas as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario (esquema das lecturas e/ou resolución de exercicios así como a súa exposición cando lles corresponda). Só poderá ser avaliado positivamente neste apartado si cumpre coas tarefas solicitadas de forma correcta (en tempo e forma).	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE7 CE8 CE13 CE15 CE23 CE24	CT1 CT2 CT3 CT8 CT12 CT14 CT15 CT19 CT23
Exame de preguntas obxectivas	Examen tipo test de resposta única sobre caso practico, aprendizaxe e competencias teóricas.	50	CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE3 CE15	CT1 CT3 CT8 CT23

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a materia deberán aprobarse previamente e de forma independente cada unha das probas previstas no apartado de avaliación. En todo caso, o alumnado non poderá ser avaliado se non presenta en tempo e forma en tarefas encomendas.

Advirtese o alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte, este aspecto rixe tanto para o alumnado asistencial como non asistencial.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

1.-ALUMNADO ASISTENCIAL: será considerado como tal aquel que teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistras, un 80% aos seminarios e demais actividades de aula, e realice e supere os traballos encomendados ao longo do curso. En caso de non cumprir con este requisito serán avaliados como alumnado non asistencial. As modalidades así como a puntuación é a que está establecida nas metodoloxías de avaliación.

Lembrar que só se podrá aprobar a materia, cando se obteña un aprobado en cada unha das metodoloxías de forma independente.

2.-ALUMNADO NON ASISTENCIAL: aquel alumnado que non cumpra os requisitos mínimos de asistencia ás clases (sesións maxistras e seminarios) ou non realice os traballos encomendados en tempo e forma.

Este alumnado será avaliado nunha proba final global e única que consistirá en (cada unha das partes deberá estar aprobada por independente para poder superar a asignatura):

a.-Examen final na convocatoria oficial tipo test (igual formato e sistema de corrección que para os asistentes). Este examen versará sobre os contidos teóricos das sesións maxistras e seminarios. Puntuará un 50%

b.-Entrega dun dossier que recolla os traballos realizados polo alumnado asistencial para as tarefas dos seminarios e dos casos prácticos realizados polo alumnado asistencial. Puntuará un 50%.

ADVERTENCIA: O seguimento continua das actividades de aula, realizarase a traveso da Plataforma Fatic, polo tanto todo o alumnado matriculado (tanto asistencial como non asistencial) debe estar inscrito en dita plataforma desde o inicio de curso, con fotografía persoal subida a plataforma ou presentada en Ficha en papel.

SEGUNDA CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior.

As datas de exame pódense consultar to Taboleiro de anuncios da Facultade de Ciencias de Educación ou na páxina Web da Facultade no seguinte enlace, no apartado de exames:

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Querejeta Gonzalez, M., **DISCAPACIDAD/ DEPENDENCIA unificación de criterios de valoración y clasificación**, 1 ED, IMSERSO, 2004

Caballer, V., **Valoracion de la dependencia**, Madrid. Editorial Pirámide, 2007

Bautista Castaño, I, **Salud pública y trabajo social**, 8492777125, 1 Ed, Servicio de Publicaciones y Difusión Científica de, 2009

Martín Álvarez, J. P. y Hidalgo Lavié, A., **Salud pública, dependencia y Trabajo Social**, 1, Dykinson, 2012

Castañeda Garcia, P., **Vejez, Dependencia y Salud**, 1 Ed, Sociedad Española de Geriatria y gerontologia, 2013

Hidalgo Lavie, A., **TRABAJO SOCIAL SOCIO-SANITARIO: CLAVES DE SALUD PUBLICA, DEPENDENCIA Y TRABAJO SOCIAL**, 9788417765460, Sanz y Torres, 2019

VVAA, **Trabajo Social y Salud**, I.S.S.N. 1130-2976, Asociación Trabajo Social y Salud, 2020

VVAA, **Health & Social Work**, <https://doi.org/10.1093/hsw/hlaa005>, NASW Press. Oxford Academic, 2020

Bibliografía Complementaria

Méjica García, J. y Bobes García, J., **Autonomía Personal y Situaciones de Dependencia. La ley de Dependencia para Profesionales Sanitarios**, Editorial Just in Time S.L, 2007

Martín-Palomo, M. T., **Autonomía, dependencia y vulnerabilidad en la construcción de la ciudadanía**, ZERBITZUAN 48. Abendua, 2010

ABELLÁN GARCÍA, Antonio; HIDALGO CHECA, Rosa M^a., (2011). **Definiciones de discapacidad en España**.., 12 Ed, CSIC, 2011

Amor Pan, J. R., **Bioética y dependencia**, Fundacion Caixagalicia, 2013

American Psychiatric Association, **DSM-5 Manual diagnóstico y estadístico de trastornos mentales**, 1ED, Editorial Medica panamericana, 5 Edición 2014

OMS, **Informe Mundial sobre Envejecimiento y salud**, 1, OMS, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Ética e traballo social/O05G220V01502

Xeriatría para traballadores/as sociais/O05G220V01910

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Política social/O05G220V01404

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Outros comentarios

1.-Traballar e estudar de maneira continuada mellora notablemente a superación da materia, xa que os contidos requiren asentarse de forma continúa.

2.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario e/ou grupo pequeno. 3.-Expor todas as dúbidas sobre calquera aspecto da materia ao profesorado, tanto na aula como nas titorías de despacho (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula)

Plan de Continxencias

Descrición

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen, atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías de ensino que se manteñen:

As metodoloxías de ensino serán as mesmas no tres escenarios: Alumnos presenciais, non presenciais e ante continxencias como a situación de Alarma por COVID19 ou calquer outra situación de emerxencia.

As metodoloxías proporcionadas na guía foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída dun escenario 100% presencial, fronte a outro 100% en remoto. En calquer caso, a única diferenza alcanza ao espazo, e non, en si mesma, á actividade levada a cabo.

Nos grupos que requiren ser divididos por razóns de regulacións de saúde "COVID19", un grupo estará presente na aula, mentres que un ou outro participará nas mesmas actividades a través dunha conexión sincrónica no campus remoto.

No caso de que a situación de saúde requira un novo confinamento no fogar, tamén se manteñen as metodoloxías planificadas, aínda que neste caso todos os estudantes seguirán de forma sincrónica ou asincrónica a actividade docente na aula virtual do campus remoto, e nas aulas virtuais do/dos Profesor/es.

As actividades prácticas que requiren materiais específicos para a avaliación incluírán adaptacións que faciliten a adquisición das mesmas habilidades independentemente do escenario no que se realicen, mediante análise de recursos de internet, Faltic e Documentos achegados en Aula virtual de Campus remoto.

* Metodoloxías de ensino que cambian

As metodoloxías de ensino serán as mesmas no tres escenarios citados.

Mecanismo sen contacto para a atención do alumno (titoriais)

A titoría e a atención sen contacto aos estudantes seguirá a mesma organización / horarios temporais que os proporcionados para o escenario de ensino 100% presencial, aínda que, si é necesario por razóns de saúde, desenvolveranse nas salas virtuais do campus remoto mediante concertación previa de día e hora.

* Modificacións (proceder) dos contidos a impartir

Non hai cambio a este respecto.

* Bibliografía adicional para facilitar a autoaprendizaxe

Todas as referencias non están separadas: □Bibliografía. Fontes de información "

* Outras modificacións

Non aplicable.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Servizos sociais especializados II**

Materia	Servizos sociais especializados II			
Código	005G220V01406			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Martínez Rodríguez, María			
Profesorado	Martínez Rodríguez, María			
Correo-e	maria.t.s.ourense@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Os Servizos Sociais, entendidos como instrumentos da Política Social que actúan sobre as necesidades sociais, son de máximo interés para @s alumn@s ó constituir un dos campos máis importantes da súa actividade profesional. Coñecer e comprender o obxecto, mecanismos de actuación, modos de provisión dos servizos sociais especializados da promoción da autonomía e atención a dependencia así como da inclusión social resultan imprescindibles para o desempeño profesional do Traballo Social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias	CG1
Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais	CG2
Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención	CE1
Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención	CE3
Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados	CE4
Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, et	CE6
Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma	CE15
Capacidade de análise e síntese	CT1
Capacidade de organización e planificación	CT2
Capacidade reflexiva	CT3
Aprendizaxe autónoma	CT18
Comunicación oral e escrita nas linguas nativas	CT4
Capacidade de xestión da información	CT8
Resolución de problemas	CT9
Toma de decisións	CT10
Traballo en e con equipos diversos	CT11
Habilidades nas relacións interpersoais	CT14
Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade	CT15
Razoamento crítico	CT16
Compromiso ético	CT17
Adaptación a novas situacións	CT19
Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade	CE18
Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	CB1
Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	CB2
Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	CB3
Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	CB4
Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	CB5

Contidos

Tema	
Tema 1: Familia, Infancia e Adolescencia	Normativa autonómica: Lei de apoio a familia e a convivencia de Galicia Servizos, programas e prestacións.
Tema 2: Muller.	Normativa Servizos, programas e prestacións
Tema 3: Inmigrantes i emigrantes retornados.	Servizos, programas e prestacións.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	14	12	26

Presentación	3	5	8
Saídas de estudo	0	6	6
Traballo tutelado	6	12	18
Actividades introdutorias	2	6	8
Lección maxistral	20	32	52
Exame de preguntas obxectivas	2	30	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións... de interese académico-profesional para o alumno. No caso de non ser posibles por situación de virtualidade, serán substituídas por unha actividade autónoma que permita traballar competencias iguais ou similares.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Realízanse titorías individuais e grupais.
Traballo tutelado	Realízanse titorías individualizadas e grupais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Modalidade presencial: valoraranse os traballos solicitados e presentados polo estudante de xeito individual e /ou grupal. Modalidade non presencial: deberán presentar un traballo práctico.	40	CB1 CG1 CE1 CT1 CB2 CG2 CE3 CT2 CB3 CE4 CT3 CB4 CE6 CT4 CB5 CE15 CT8 CE18 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19

Exame de preguntas obxectivas	Constará de 40 preguntas con dúas alternativas de resposta das cales so unha é a verdadeira. O sistema de corrección será de acertos menos erros, estando o corte do aprobado en 20.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2	CE1 CE3 CE4 CE6 CE15 CE18	CT1 CT2 CT3 CT4 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19
-------------------------------	--	----	---------------------------------	------------	--	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

Haberá dúas modalidades de avaliación:

MODALIDADE DE AVALIACIÓN PARA ESTUDANTES ASISTENTES: Terán a consideración de asistentes aqueles alumn@s que asistan a un 80% das clases prácticas, si superan as non asistencias, 20% da totalidade das clases, pasarán automaticamente a modalidade non asistencial. Para aprobar a asinatura deberán ter aprobada a parte práctica e o examen teórico.

MODALIDADE DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES: Exame teórico de todos os contidos da materia, presentación dun traballo práctico, será avaliado cun examen teórico sobre a práctica. Para aprobar a asinatura deberán ter aprobado o exame teórico e práctico e o traballo práctico.

Convocatorias seguintes

As competencias non superadas, derivadas da totalidade e/ou de parte das probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade <http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames/>) no espazo 'Exames 2020-21'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CASADO, DEMETRIO (COORD), **Acción y Políticas de apoyo a las familias: crianza, atención a la dependencia y fecundidad.**, Hacer, 2011

ALEMÁN BRACHO, M.C. Y GARCÉS FERRER, J, **Administración Social Servicios del Bienestar Social.**, Siglo XXI, 1966

CASADO, D. (dir.), **Avances en Bienestar basados en el conocimiento**, CCS, 2005

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Política social/O05G220V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estrutura social				
Materia	Estrutura social			
Código	O05G220V01501			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Vázquez Silva, Iria			
Profesorado	Saco Álvarez, Alberto			
Correo-e	ivazquez@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/adasa			
Descrición xeral	Concepto de estrutura social Estructuras demográficas Estructuras familiares Institucións, grupos e organizacións Estructura económica e sistema educativo Estratificación e mobilidade social Sistema político			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Adquirir coñecementos dos oríxenes adscriptivos e adquiridos da desigualdade social	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE3 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24
Adquirir coñecementos de estrutura demográfica, económica e social	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE3 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24
Adquirir coñecementos de estratificación e mobilidade social	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE3 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24
Adquirir coñecementos sobre pobreza e marxinación social	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE3 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24

Capacidade para reunir e analizar información

CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE3 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24

Capacidade para o traballo en equipo

CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE3 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24

Contidos

Tema

I.- Concepto de estrutura e enfoques teóricos	1.1.- Definicións e concepto de estrutura social 1.2.-Estrutura e función 1.3.- Estrutura, ideoloxía e conflito 1.4.- Estrutura e acción social 1.5.- Aportacións máis recentes
II.- Estrutura Demográfica (I)	2.1.- Estrutura demográfica 2.2.- Dinámica demográfica
III.- Estrutura Demográfica (II): Estructuras familiares	3.1.- Estructuras familiares en España 3.2.- Cambio y evolución de las estructuras familiares
IV.- Estratificación e mobilidade social (I): Institucións, grupos e organizacións	4.1.- As institucións en Socioloxía 4.2.- Grupos sociais 4.3.- As organizacións
V.- Estratificación e mobilidade social (II): Estructura económica e sistema educativo	5.1.- Evolución da formación en relación coa estrutura económica 5.2.- Cualificación, ocupación e desemprego
VI.- Estratificación e mobilidade social: Sistema político	7.1.- Estrutura e cambio político en España 7.2.- Tendencias actuais: voto, abstención e crise do sistema político
VI.- Estratificación e mobilidade social (III): Desigualdade. Causas e tipos de pobreza. Métodos de medición e estatísticas	6.1.- A estrutura da desigualdade: Desigualdades adscriptivas e adquiridas. 6.2.- Estrutura de clases e enfoques clásicos e actuais. 6.3.- Mobilidade social: tipos e factores

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	17	51	68
Lección maxistral	27	27	54
Traballo	2	4	6
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Exposicións, en sesións semanais, de traballo con grupos medianos para facer exposicións da materia impartida e ampliar coñecementos sobre a materia.
Lección maxistral	Exposición dos temas do programa fomentando o debate e a participación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Exposición de temas por parte do alumnado. Revisión de apuntes.
Probas	Descrición
Traballo	Exposicións de proxectos e traballos por parte do alumnado.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Seminario	Exposición dos temas tratados nas leccións maxistras. Valorarase a *corrección dos contidos (5 *ptos.), a súa exposición (3 *ptos.) e as *aportacións orixinais aos contidos (2 *ptos.)	50 por cien de la nota para asistentes; 0 por cien para no asistentes.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE3 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24
Traballo	Resumo por escrito do temario.	20 por cien de la nota para asistentes y para no asistentes	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE3 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test de 20 preguntas con catro opcións de resposta. O exame será de carácter liberatorio. Sen superar o exame non se pode supera-la asignatura.	30 por cien para asistentes; 80 para no asistentes	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5			CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADES ASISTENCIALY NON ASISTENCIAL.

A participación regular (75% de asistencia) aos seminarios implica a posibilidade dunha avaliación continuada que suporía non ter que presentarse ao exame tipo test e conseguir desta forma o 50% da nota final. o 30% da nota final corresponderá ao exame tipo test. E o 20% restante aos resumos por escrito do temario. Os/Os alumnos/*as non asistentes (menos do 75 % de asistencia) terán que presentar estes resumos (20%) e realizar o exame final tipo test (80 % da nota).

SEGUNDA CONVOCATORIA

No mes de xullo realizarase a recuperación das competencias non superadas en maio e gardaranse os resultados do exame e/ou do traballo de investigación. Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade

(<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo Exames 2018-2019

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Feito Alonso, R., **Estructura social contemporánea.**, 1, Siglo XXI, 1995

Gerth, H. y C. Wright Mills, **Carácter y Estructura Social.**, 2, Paidós, 1985

Merton, R., **Teoría y estructuras sociales**, 4, Fondo de Cultura Económica, 2002

Saco, A., **Destripando la sociedad**, 1, Tórculo, 2006

Bibliografía Complementaria

Kerbo, H., **Estratificación social y desigualdad**, 1, Mc Graw-Hill, 1998

Crompton, R., **Clase y estratificación**, 2, Tecnos, 2013

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: Todas

* Metodoloxías docentes que se modifican: Ningunha

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): As sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de FAITIC, ...) baixo a modalidade de concertación previa.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: Non hai modificacións

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: Non hai modificacións

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%] Non hai modificacións

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%] Non hai modificacións

...

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova] Non hai modificacións

* Novas probas

* Información adicional

No caso de activarse a actividade docente non presencial, esta impartirase mediante Campus Remoto e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ética e traballo social**

Materia	Ética e traballo social			
Código	005G220V01502			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Álvarez García, David			
Profesorado	Álvarez García, David			
Correo-e	davidalvarez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo da materia consiste en capacitar ao alumnado para un exercicio crítico e reflexivo da práctica profesional.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersonal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes

CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
1. Saber distinguir moral e ética e coñecer os rasgos formais básicos do discurso ético.	CB1	CE3	CT1
		CE4	CT3
		CE10	CT9
		CE13	CT10
		CE14	CT15
		CE15	CT16
		CE19	CT17
		CE22	CT19
		CE23	CT24
		CE24	
		CE25	

2. Coñecer os desafíos máis destacados á ética como proposta normativa universalizable.	CB1	CE3 CE4 CE10 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT3 CT8 CT9 CT10 CT12 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT23 CT24
3. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, así como as dificultades de xustificación de determinados principios morais.	CB1	CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT3 CT9 CT10 CT12 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT23 CT24
4. Analizar e sistematizar a información.	CB2 CB3	CG2 CG5 CE2 CE3 CE4 CE6 CE8 CE9 CE10 CE14 CE15 CE19 CE20 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT3 CT8 CT9 CT10 CT12 CT16 CT20 CT21
5. Administrar e ser responsable do seu propio traballo	CB3 CB4	CG5 CG6 CE1 CE6 CE8 CE10 CE14 CE15 CE16 CE17 CE19 CE20 CE21 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24

6. Utilizar a mediación como estratexia de intervención para a resolución alternativa de conflitos.	CB2	CG2	CE1	CT1
	CB4	CG6	CE2	CT2
			CE3	CT3
			CE4	CT8
			CE5	CT9
			CE6	CT11
			CE8	CT12
			CE13	CT14
			CE14	CT15
			CE16	CT16
			CE19	CT17
			CE20	CT18
			CE21	CT19
			CE23	CT20
			CE24	CT21
			CE25	CT22
7. Capacidade para recoñecer e analizar criticamente argumentos éticos de nivel básico.	CB2	CG3	CE3	CT1
	CB3		CE6	CT3
	CB5		CE8	CT9
			CE23	CT15
			CE24	CT16
				CT17
				CT19
				CT24
8. Capacidad para afrontar por si mesmo os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto a súa propia forma de pensar.	CB2	CG3	CE3	CT1
	CB3	CG6	CE4	CT3
			CE6	CT8
			CE8	CT9
			CE23	CT16
			CE24	CT17
				CT18
				CT19
				CT20
9. Capacidad para recoñecer a relevancia social da ética.		CG6	CE2	CT1
			CE3	CT3
			CE4	CT9
			CE6	CT10
			CE8	CT12
			CE9	CT14
			CE10	CT15
			CE19	CT16
			CE23	CT17
			CE24	CT19
			CE25	CT20
10. Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.	CB1	CG6	CE6	CT1
	CB2		CE10	CT3
	CB3		CE14	CT8
			CE17	CT9
			CE20	CT10
			CE22	CT11
			CE23	CT12
			CE24	CT16
			CE25	CT17
				CT18
				CT19
				CT20
				CT23
				CT24

11. Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos.	CB2 CB3	CG2 CG6	CE2 CE3 CE4 CE10 CE20 CE23 CE24 CE25	CT1 CT3 CT9 CT10 CT16 CT17 CT19 CT20 CT24
12. Habilidade básica para defender en público as súas opinións éticas.	CB2 CB3	CG6	CE4 CE6 CE10 CE13 CE14 CE15 CE22 CE24	CT1 CT3 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24
13. Contribuír á promoción das mellores prácticas do traballo social.	CB2 CB4	CG2 CG5 CG6	CE3 CE4 CE6 CE8 CE13 CE14 CE17 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24
14. Coñecer os códigos deontolóxicos do traballador ou traballadores social.	CB1	CG6	CE2 CE6 CE8 CE10 CE13 CE17 CE20 CE22 CE23 CE24 CE25	CT3 CT8 CT16 CT17 CT19 CT20 CT23

Contidos

Tema	
1. Introducción á Ética:	Caracterización do fenómeno moral. Ética, moral e dereito. Identidade moral e rol profesional.
2. Perspectivas éticas e intervención social:	Autonomía e Paternalismo. Identidade, Recoñecemento, e Non-Humillación. Motivación e Raconalidade nos SS. (Altruísmo/Profesionalismo)
3. Ética Profesional e Xustiza Institucional.	Concepcións da Sociedade Xusta: Liberdade, Igualdade, Equidade, e Ben Común.

4. Deontoloxía e Xuízo Práctico Profesional:	Os problemas do concreto/contextual. A dimensión normativa da autorregulación profesional. Os Códigos e as Concepcións da Ética Profesional. Análisis de casos (confidencialidad, secreto profesional, protección de datos).
--	--

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	3	3	6
Foros de discusión	3	0	3
Seminario	15	30	45
Prácticum, Practicas externas e clínicas	0	3.5	3.5
Traballo tutelado	2	2	4
Resolución de problemas de forma autónoma	0	20.5	20.5
Lección maxistral	22	44	66
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Análise e razonamento de casos prácticos e dilemas de ética profesional en contextos profesionais.
Foros de discusión	Posta en común e deliberación arredor de cuestións relativas á materia. Na maior parte destes casos a posta en común presupón o traballo individual previo das cuestións a examinar.
Seminario	A dinámica de seminario implica a co-rresponsabilidade na presentación de lecturas especialmente escollidas para suscitar a reflexión sobre problemas específicos e a aportacións de cuestións e contribucións que evidencien un grao de comprensión da materia e dos problemas correspondentes.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Sondeo mediante técnicas de entrevista, transcripción e análise, do tipo de razoamento moral predominante respecto da ética profesional e as convencións deontolóxicas da práctica.
Traballo tutelado	Desenvolvemento de prácticas especialmente deseñadas para poñer en práctica as competencias da materia a través de problemas específicos.
Resolución de problemas de forma autónoma	Lectura dun libro da bibliografía ou de temática afín -previamente acordado co profesor, e elaboración dunha breve reseña (max. 1000 palabras). A entrega realizarase o último día de clase en formato impreso (papel) e ademais por correo electrónico.
Lección maxistral	Desarrollo por parte do docente dos principais conceptos e contidos do temario, apoiado polas lecturas sinaladas e en interlocución coa clase.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistras correspondentes á parte teórica dos contidos serán desenvolvidas polo profesor ou profesora.
Resolución de problemas de forma autónoma	O profesor ou profesora guiará ao alumnado na resolución de problemas prácticos planteados e dará as indicacións precisas para que o alumnado poida desenvolver de forma autónoma certos exercicios.

Avaliación		
	Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Seminario	A dinámica de seminario implica (A) responsabilidade na presentación de lecturas (25%), e (B) participación na discusión na aula con contribucións significativas para a comprensión da materia (25%).	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG3	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CE9 CE10 CE13 CE14 CE15 CE16 CE17 CE19 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22 CT23 CT24
Exame de preguntas de desenvolvemento	Comentario de texto sobre unha cuestión relevante da materia.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG5 CG6	CE21 CE22 CE24	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT16 CT18 CT20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resposta a cuestións deseñadas para amosar a capacidade de relación e comprensión dos principais conceptos da materia.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG6		CT1 CT2 CT8 CT9 CT10 CT16 CT17 CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado NON-PRESENCIAL, isto é, aquel que non cumpra os requisitos mínimos de asistencia (un 80% ás sesións) realizará as probas do exame final, co seguinte criterio de cualificación:

PROBAS DE RESPONDA LONGA/COMENTARIO---60%

PROBAS DE RESPONDA CURTA---40%

A 1ª convocatoria, no caso de non superar a materia, non consta no expediente académico. A cualificación faise efectiva en xullo.

As actividades/competencias/probas non superadas durante o cuadrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A comezos de curso os estudantes deberán ter debidamente cumprimentados os datos persoais da plataforma Tema (incluíndo correo-e e fotografía dixital).

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo 'Exames 2016-17'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ROMÁN, Begoña, **Ética de los servicios sociales**, 1ª reimpr., Herder, 2016

ARNSPERGER, Ch. e VAN PARIJS, Ph., **Ética económica y social: Teorías de la sociedad justa**, 1ª, Paidós, 2002

SALCEDO MEGALES, D., **Autonomía y Bienestar. La ética del trabajo social**, 2ª, Comares, 2001

BLACKBURN, Simon, **Sobre la bondad**, Paidós, 2002

YOUNG, Iris. M., **La Justicia y la política de la diferencia**, 1ª, Cátedra, 2000

Bibliografía Complementaria

FRANKFURT, Harry, **Sobre la desigualdad**, 1ª, Paidós, 2016
MARGALIT, Avishai, **La sociedad decente**, 2ª, Paidós, 2010
VELLEMAN, J. David, **¿Cómo nos entendemos?**, 1ª, Avarigani, 2015
TAYLOR, Charles, **La ética de la autenticidad**, 1ª, Paidós, 1994
NUSSBAUM, Martha C., **Las fronteras de la justicia**, 1ª, Paidós, 2007
APPIAH, Kwame Anthony, **Las mentiras que nos unen**, 1ª, Taurus, 2019
APPIAH, Kwame Anthony, **La ética de la identidad**, 1ª, Katz, 2007

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faltic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probos xa realizadas

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Política social europea				
Materia	Política social europea			
Código	005G220V01503			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	López Viso, Mónica			
Profesorado	Canoura Leira, Victoria López Viso, Mónica			
Correo-e	mviso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende dar a coñecer a política social da Unión Europea, achegando as accións que desde as instancias comunitarias estanse levando a cabo para integrar á súa edificación a dimensión social, sinalando os seus éxitos, pero tamén reflexionando sobre as súas deficiencias e retos. O fin é, xa que logo, provocar no/as estudantes unha análise reflexiva sobre a realidade da Europa actual e a súa política social.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT3	Capacidade reflexiva
CT5	Coñecemento da lingua estranxeira
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT17	Compromiso ético
CT19	Adaptación a novas situacións
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conocimiento del proceso de integración europeo y de la actual Unión Europea.	CB1

Conocimiento y comprensión de los conceptos y teorías relativos a la política social europea y el modelo social europeo.	CB2	CE21	
Conocimientos básicos sobre la agenda social de la Unión Europea y sobre el ámbito social comunitario.			CT5 CT11 CT24
Conocimiento de los objetivos y acciones sociales así como las dificultades y retos de la Unión Europea.		CE8 CE24	
Capacidad para analizar y valorar la influencia social y el pensamiento social y sus implicaciones en el Trabajo Social.	CB3	CG2	CE8 CT1 CT3
Ser capaz de comprender e valorar distintos discursos.	CB5	CE24	CT1 CT3 CT5 CT15 CT17 CT24
Capacidade para aa búsqueda do coñecemento a través de distintas vías.			CT1 CT3
Capacidade para percibir e interpretar acontecementos con flexibilidade.			CT11
Capacidade para reflexionar sobre o proceso de aprendizaxe.	CB2 CB3	CE21	CT3 CT7
Habilidad para dialogar y llegar a acuerdos en trabajos en grupo.	CB4 CB5	CE14	CT10 CT11 CT19
Demostrar habilidade na expresión oral de ideas propias e análises reflexivas en público.	CB4		CT3

Contidos

Tema	
1. Introducción á Unión Europea	Xénese e etapas da construción europea.
2. O sistema político da Unión Europea	Principais institucións: Comisión Europea. Consello de Ministros. Parlamento. Consello. Tribunal de Xustiza. Outras institucións.
3. Ciclo histórico da política social europea	Os Estados do Benestar e a política social comunitaria. Desde os Tratados de Roma a Maastricht. As reformas de Ámsterdam e Niza. A dimensión social dá Constitución europea. O Tratado de Lisboa.
4. A política de cohesión económica, social e territorial.	A política de cohesión e os Fondos Estruturais. A política de cohesión 2014-2020. O Fondo Social Europeo e a súa aplicación en Galicia
5. O modelo social europeo: principais ámbitos de actuación da axenda social europea.	Principais ámbitos de actuación da axenda social europea: emprego, exclusión social, xénero e educación Políticas de igualdade de xénero. A exclusión social en Europa. Que é o Modelo Social Europeo?

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	18	40
Seminario	8	8	16
Seminario	8	8	16
Presentación	7	13	20
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	0	10	10
Exame de preguntas obxectivas	1	15	16
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	15	16
Traballo	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte da docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, das bases teóricas e/ou das directrices dun traballo, do exercicio ou do proxecto a desenvolver polo/a estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Seminario	Entrevistas que o/a alumno/a mantén coa profesora da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante a docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar) Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma (Programa TEMA <http://faitic.uvigo.es>).

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Presentación	Expor un traballo ao resto de compañeiras/vos (con medios audiovisuais). Defender publicamente o traballo, é dicir, debe responder as preguntas e ás críticas das súas compañeiras/os, e da docente. Poderá explicar, a modo de conclusión, os problemas co que se atopou durante a elaboración do traballo.
Seminario	Asistencia e participación na tutorías en Grupo Pequeno (GP) que o/a estudante mantén coa profesora para asesoramento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe en xeral e seguimento do traballo. Entrega da documentación requirida nos prazos determinados en horario de GP. (*) Entregarase un documento coas ☐ Pautas e prazos para realizar o traballo ☐ (dispoñible na plataforma Tema. Sección documentos).

Probos Descrición

Traballo	Realización e entrega por escrito do traballo a partir das pautas proporcionadas pola docente.
----------	--

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Asistencia, participación e entrega da documentación requirida en cada un dos seminarios programados ao longo do curso (en horario de grupo mediano).	15	CT10 CT17 CT19 CT24
Seminario	Asistencia e participación nas titorías en Grupo Pequeno (GP) que o/a estudante mantén co docente para asesoramento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe en xeral e seguimento do traballo. Entrega da documentación requirida nos prazos determinados en horario de GP (avaliación contemplada no apartado Traballos e proxectos). (*) Entregarase un documento coas ☐ Pautas e prazos para realizar o traballo ☐ (dispoñible na plataforma Tema. Sección documentos).	10	CB1 CB4 CB5 CT1 CT3 CT7 CT10 CT11 CT15 CT17
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Conexión ao Programa TEMA http://faitic.uvigo.es/ para a realización das actividades propostas (exercicios, foros, entrega e recepción de documentos, etc.) así como seguimento da materia en xeral.	5	CB5 CT7
Exame de preguntas obxectivas	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Un primeiro bloque composto por 30 preguntas tipo test. O valor deste bloque ascenderá a 3 puntos. O segundo bloque, véxase probas de resposta curta. Data de realización: veáse en http://webs.uvigo.es/educacion-ou/	30	CB1 CE21 CE24
Exame de preguntas de desenvolvemento	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Para o primeiro bloque véxase probas de tipo test. O segundo bloque responderá a dúas preguntas de desenvolvemento. O valor deste bloque ascenderá a 2 puntos. Data de realización: http://webs.uvigo.es/educacion-ou/	20	CB1 CB2 CB3 CE14 CT1 CE24
Traballo	Realización e entrega do traballo a partir do guión proporcionado polo/a docente. Exposición e defensa do traballo realizado.	20	CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE8 CE14 CT1 CT3 CT5 CT11 CT17 CT19

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación das/os estudantes matriculadas/os na materia fázase atendendo aos criterios explicitados nesta guía. Para superar a materia, os/as estudantes deberán aprobar tanto as probas teóricas como a parte práctica da materia. Para sumar as notas das dúas partes (práctica e teórica) é necesario aprobar cada unha por separado.

Avaliación e cualificación:

- Asistencia (mínimo un 80%) e participación activa (sesión maxistral e seminarios) (1.5 puntos).
- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA. <https://faitic.uvigo.es/> (0,5 puntos).
- Asistencia, participación e entrega de documentación requirida (Grupo Pequeno). Exposición dun traballo que deberán entregar por escrito (3 puntos).

- Realización dun exame escrito (5 puntos).

A/os estudantes que entreguen os traballos e tarefas fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso. O cumprimento e superación desta modalidade exime ao estudante de responder as preguntas relativas á parte non asistencial no exame final do curso. A cualificación obtida no apartado práctico desta modalidade asistencial será sumada posteriormente á obtida no exame da primeira convocatoria e, no seu caso, a segunda convocatoria.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade <https://educacion-ou.webs.uvigo.es/>

De non ser superada a materia, as competencias non adquiridas na 1ª convocatoria poderán ser avaliadas na convocatoria de Xullo.

A 1ª convocatoria, no caso de non superar a materia, non consta no expediente académico. A cualificación faise efectiva na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Astelarra, Judith, **"Políticas de género en Europa"**, 2005

Alonso Seco, J. M., **Política Social Europea**, UNED, 2013

Brugmans, Henri, **La Idea europea 1920-1970**, Moneda y Crédito, 1972

Giddens, A., **Europa Global, Europa Social**, Universitat de Valencia, 2009

Pedrosa Sanz, R., **"El desarrollo histórico de la Política Social de la Unión Europea y su estado actual"**, 2009

Leonard, M., **¿Por qué Europa liderara el siglo XXI?**, Taurus, 2005

del Pino, E. y Rubio Lara, MJ, **Los Estados de bienestar en la encrucijada : políticas sociales en perspectiva comparada**, Tecnos, 2016

Bibliografía Complementaria

Morata, Francesc, **Políticas Públicas en la Unión Europea.**, Ariel, Estudios de Economía

Schuman, Robert, **Declaración de Robert Schuman, 9 de mayo de 1950**, Comisión Europea,

Sodaro, M., **Política y Ciencia Política. Una introducción**, McGraw-Hill, 2010

Recomendacións

Outros comentarios

Toda a información da materia estará dispoñible na plataforma Tema en Faitic.

A comezos de curso e sempre antes de finais de setembro, as/os estudantes deberán dispor na plataforma TEMA dunha dirección de correo electrónico e unha fotografía.

As/os estudantes que decidan optar pola modalidade non asistencial, deberán porse en contacto coa profesora para notificar esta opción a comezos de curso e sempre antes de finais de outubro.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

ESCENARIO 1: DOCENCIA MIXTA

Debido á situación excepcional, ante a imposibilidade de poder impartir a docencia dun modo presencial, utilizaranse medios virtuais para a impartición das clases.

Neste caso, mantéñense todas as metodoloxías propostas.

ESCENARIO 2: DOCENCIA NON PRESENCIAL

Debido á situación excepcional, ante a imposibilidade de poder impartir a docencia dun modo presencial, utilizaranse medios virtuais para a impartición das clases.

En ambos os casos, a actividade docente impartirase mediante Campus Remoto e preverase tamén o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non hai modificacións. Todas as metodoloxías se manteñen a través das ferramentas tecnolóxicas Campus Remoto e a plataforma de teledocencia FAITIC.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Tutorías a través individuais e grupais a través de Campus Remoto e do correo-e da docente.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Todo o material estará dispoñible na plataforma de teledocencia Faitic para facilitar ao máximo a organización do traballo de forma autónoma por parte do alumnado, en previsión de problemas de conciliación e/ou conectividade.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No caso de que non se poida realizar a avaliación final presencialmente, mantense os criterios de avaliación xa previstos na guía docente.

A adquisición de competencias na segunda oportunidade avaliarase:

- A través dunha proba obxectiva tipo test e unha segunda parte de desenrolo (exame final da parte teórica da materia).

Para esa proba utilizaráanse as ferramentas que indiquen os órganos competentes.

- A avaliación de parte práctica (avaliación continua: seminarios GM e GP a presentacións): entrega dos exercicios e traballo na plataforma faitic e exposición do traballo. Para esa proba utilizaráanse as ferramentas que indiquen os órganos competentes.

Mantéñense as porcentaxes de cualificación recollidas no apartado de avaliación desta guía.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Proceso de planificación en traballo social				
Materia	Proceso de planificación en traballo social			
Código	O05G220V01504			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Perdiz Álvarez, María Celsa			
Profesorado	Perdiz Álvarez, María Celsa Sánchez Roura, María Begoña Solar Rivera, María Mercedes Vázquez Pérez, Raquel			
Correo-e	mcperdiz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A intervención en Traballo social require do proceso metodolóxico previo de planificación que é o momento reflexivo a través do cal se deseñan as estratexias para acadar os obxetivos que se pretenden. Os plans, programas e proxectos son os distintos niveis do deseño da intervención social.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Comprender a relación entre investigación, diagnóstico, avaliación e práctica do Traballo Social.	CB1	CG2	CE3	CT1
	CB2	CG6	CE4	CT2
	CB3		CE6	CT3
			CE7	CT8
			CE8	CT16
			CE10	CT18
			CE16	CT23
			CE17	
			CE22	
			CE23	

.Empregar e aplicar correctamente as técnicas de planificación social.

CB4 CG1 CE1 CT1
CB5 CG2 CE2 CT2
CG3 CE3 CT3
CG4 CE4
CG5 CE5
CG6 CE6
CE7
CE8
CE9
CE15

Adquirir coñecementos sobre o proceso de formulación, posta en práctica e avaliación de plans, programas, proxectos sociais, e plans comunitarios.

CE3 CT1
CE6 CT2
CE7 CT3
CE9 CT6
CE10 CT9
CE11 CT10
CT11
CT12
CT16
CT17
CT18
CT20

Ser capaz de empregar os métodos e técnicas para a avaliación das necesidades, capacidades, oportunidades e riscos das persoas usuarias, de grupos e comunidades.

CG2 CE3 CT1
CG6 CE6 CT2
CT3
CT24

Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar plans de intervención coas persoas atendidas e outros profesionais, negociando o uso de servicios e revisando a súa eficacia

CG1 CE2 CT1
CE19 CT2
CE21 CT3
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT15
CT20
CT21
CT22

Contidos

Tema

A PRÁCTICA PROFESIONAL: RELACIÓN ENTRE INVESTIGACIÓN-PLANIFICACIÓN-ACCIÓN E AVALIACIÓN

- O método científico
- Coñecer a realidade
- Diagnosticar
- Planificar
- Executar
- Avaliar

INTRODUCCIÓN Á PLANIFICACIÓN:

- Concepto
- Tipos
- Os niveis de planificación:
Plan
Programa
proxecto

FASES DO PROCESO DE DESEÑO DE PROXECTOS SOCIAIS

- Título
- Fundamentación
- Obxectivos operativos
- Metodoloxía
- Recursos
- Avaliación

AVALIACIÓN DE PROXECTOS SOCIAIS:

- Obxetivos
- Principios
- Tipos de avaliación
- Areas de avaliación
- O proceso de avaliación
- Modelos e deseños de avaliación

PRESENTACIÓN DE RESULTADOS

- Como elaborar o informe
- Á utilización de gráficos

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	8	6	14
Actividades introdutorias	2	14	16
Lección maxistral	22	10	32
Presentación	6	20	26
Seminario	8	22	30
Exame de preguntas obxectivas	2	30	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual e en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumo de lecturas, conferencias, etc. É unha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto...pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo
Seminario	Actividades enfocadas ó traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou completar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Os seminarios programados para a materia serán supervisados e titorizados pola profesora
Traballo tutelado	As alumnas e alumnos recibirán apoio individual de xeito sistemático e continuo dos traballos que se lle proponen na materia, en aula e tutoría.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Traballo tutelado	- Traballo Final PRESENCIAIS 20%.: 10 % metodoloxía, 10% contidos. -NON PRESENCIAIS 10%: 5 % metodoloxía, 5 % contidos e presentación	20 P 10 NP	CB1	CE1 CT1
			CB2	CE2 CT2
			CB3	CE3 CT3
			CB4	CE4 CT6
			CB5	CE5 CT7
			CG6	CE6 CT8
				CE7 CT9
				CE8 CT10
				CE9 CT11
				CE10 CT12
				CE15 CT15
				CE16 CT16
				CE17 CT17
				CE19 CT18
				CE22 CT20
Presentación	Presentación oral de traballo final obrigatorio presenciais 10%	10 P	CE23	CT21
				CT23
				CT6
				CT8
				CT9
				CT14
				CT18
				CT20
				CT22
				CT23

Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas tipo test. O sistema de corrección será de acertos menos erros, estando o aprobado na superación da metade das preguntas do exame, tanto para a modalidade presencial como non presencial. O peso da calificación do exame é do 70% para presenciais e 90% non presenciais. Para superar a materia será preciso ter aprobadas a parte práctica e a parte teórica.	70 P	CG1	CE1	CT1
		90 NP	CG2	CE2	CT2
			CG3	CE3	CT3
			CG4	CE4	CT6
			CG5	CE5	CT8
			CG6	CE6	CT9
				CE7	CT10
				CE8	CT11
				CE9	CT12
				CE10	CT16
				CE11	CT17
				CE15	CT18
				CE16	CT20
				CE17	CT21
				CE21	CT23
				CE22	CT24
				CE23	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alumnos presenciais: Terán consideración de asistentes aqueles alumnos que asistan a un 80% das clases prácticas e teóricas (Rexistrarase a asistencia con controles aleatorios) Terán a consideración de non asistenciais aqueles que superen o 20% de ausencias pasando automaticamente a modalidade non asistencial. Para superar a asignatura deberán ter aprobada a parte teórica e a parte práctica. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. En ningún caso se farán exames parciais nen modificación da data oficial. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo "Exames 2019-2020).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Aguiar, M.J., **guía para diseñar proyectos sociales y culturales**, 1989,

Ander-Egg, E., **Introducción a la planificación**, 1991,

García, G. e Ramírez, J.M., **Manual práctico para elaborar proyectos sociales**, 2006,

Bibliografía Complementaria

García, G. e Ramírez, J.M., **Diseño y evaluación de proyectos sociales**, 1996,

Sarasola, J.L., Malagón, J.L. e Barrera, E., **Mediación: Elaboración de proyectos**, 2010,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social/O05G220V01403

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Xestión de organizacións de benestar social/O05G220V01605

Políticas públicas en España/O05G220V01602

Plan de Continxencias

Descrición

PASO 10: PLAN DE CONTINXENCIAS

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa

modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo social individual e familiar**

Materia	Traballo social individual e familiar			
Código	O05G220V01505			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Verde Diego, María del Carmen			
Profesorado	Verde Diego, María del Carmen			
Correo-e	carmenverde@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia destinada a ensinar ao estudante a metodoloxía de intervención do Traballo social de carácter individual-familiar de modo que, por unha parte, coñezan a súa historia e evolución desde as súas orixes ate a actualidade e, por outra, sepan aplicar os diferentes modelos de intervención individual-familiar para coñecer, analizar, diagnosticar, planificar e avaliar casos con individuos, familias, infancia e adolescencia			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Coñecer e valorar a importancia do traballo social directo e terapéutico con persoas e familias, a súa evolución dende as orixes ate a actualidade.	CB1	CG2	CE3	CT1
	CB3	CG3	CE4	CT2
		CG4	CE10	CT3
			CE13	CT4
			CE19	CT6
			CE23	CT8
			CE24	CT15
				CT16
				CT17
				CT18
				CT23
				CT24

4. Ter coñecementos e habilidades para manexarse profesionalmente na relación de axuda.	CB2	CG5	CE1	CT1
		CG6	CE2	CT2
			CE3	CT3
			CE4	CT4
			CE5	CT6
			CE6	CT8
			CE7	CT9
			CE8	CT10
			CE17	CT14
			CE23	CT15
			CE24	CT16
				CT17
				CT18
				CT19
				CT20
				CT21
				CT22
				CT23
				CT24
5. Ser capaz de promover cambios favorables na vida dos individuos e as familias mobilizando os seus recursos internos e externos.	CB2	CG2	CE6	CT1
	CB3	CG4	CE9	CT2
	CB4	CG5	CE13	CT3
		CG6	CE15	CT4
			CE23	CT6
			CE24	CT8
				CT9
				CT10
				CT14
				CT15
				CT16
				CT17
				CT18
				CT19
				CT20
				CT21
				CT22
				CT23
				CT24
6. Ser capaz de aplicar os diferentes modelos de intervención para coñecer, analizar, diagnosticar e intervir cos individuos e as familias.	CB2	CG1	CE9	CT1
	CB3	CG2	CE13	CT2
		CG3	CE23	CT3
		CG4	CE24	CT4
		CG6		CT6
				CT8
				CT9
				CT10
				CT14
				CT15
				CT16
				CT17
				CT18
				CT19
				CT20
				CT21
				CT22
				CT23
				CT24

Contidos

Tema

Introdución á materia.	Que é o traballo social individual e familiar. De que partes se compón a materia. Metodoloxía docente. Avaliación
TEMA 1: O traballo social individual: nacemento e evolución	Introdución á historia do traballo social individual e familiar. Nacemento e evolución do Case-work: M.E.Richmond, Hill, G.Hamilton, F.Hollis, H.H.Perlman.

TEMA 2: Modelos e estratexias de intervención con individuos e familias	Teorías que explican ao "individuo" e a "familia"/ Os modelos como guía para a acción profesional (Resumo)/Diferentes correntes e enfoques actuais no estudo da familia: A familia desde un enfoque de xénero/ O enfoque centrado nas persoas/O enfoque de dereitos/ o enfoque do empowerment e as fortalezas da familia./ Os modelos mais habituais na intervención individual e familiar: O modelo psico-social; o modelo sistémico; o enfoque do fortalecemento. A escoita activa/A Mirada/ O acompañamento e o Counselling como estratexias de intervención. A relación de axuda profesional individuo-familia. Estrutura básica do procedemento na intervención con individuos, familias e infancia.
TEMA 3: A familia como grupo terapéutico.	A familia: conceptualización/diversidade familiar/ características e funcións. O ciclo vital das familias. Roles familiares. Tipoloxías familiares no III milenio e características asociadas
TEMA 4: A familia segundo problemáticas específicas	Principais problemáticas que afectan as familias: impacto da crise económica, situación de risco de exclusión social ou exclusión social, negligencia, procesos de ruptura, violencia machista, violencia doméstica (malos tratos infantís-abuso sexual, violencia filio-parental, malos tratos a anciáns). Afrontamento dende o traballo social: dificultades e factores de protección.
TEMA 5: A infancia: conceptualización, intervención desde o traballo social e recursos asociados	A infancia: definición social e xurídica. A situación da infancia no mundo. A Adolescencia. O crecemento saudable dos nenos/as e adolescentes na familia. O sistema de protección á infancia e a adolescencia. Situacións de risco. Situacións de desamparo. Afrontamento dende o traballo social: dificultades e factores de protección na infancia e na adolescencia. Os programas de intervención familiar. O acollemento familiar. O acollemento residencial. A adopción. Menores en conflito coa lei/ Os centros de reeducación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	40	60
Traballo tutelado	20	42	62
Actividades introdutorias	2	4	6
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	16	18
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte da docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado. Desenvolverase esta metodoloxía en gran grupo.
Traballo tutelado	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Poden incluír: resolución de casos prácticos, análise de materiais audio-visuais sobre un tema, simulación de casos reais (rol-playing), análise de textos, etc. Empregaranse como complemento das clases teóricas de forma que poida implementarse ésta na práctica. Desenvolverase preferentemente en grupo mediano.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto, a reunir información sobre o alumnado e a presentar a metodoloxía docente, a avaliación e os contidos xenéricos da materia. Desenvolverase esta metodoloxía en gran grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Os traballos realizados polo alumnado en grupo mediano será supervisados pola docente presencialmente na aula, ou a través do Campus remoto. Ademais o alumnado poderá solicitar titorías, previa cita, a través de correo electrónico, no despacho físico ou virtual da profesora.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballo tutelado	Para os/as estudantes con modalidade asistencial (sexa presencial, a través do Campus remoto (non presencial) ou en modalidade mixta), as actividades prácticas realizadas na aula durante o curso serán avaliadas cadansúa entre un 1 e 2 puntos podendo obter o alumnado un total de 5 puntos entre o traballo desenvolto na aula (10%) e a actividade autónoma (40%). Para o alumnado non asistencial esta parte será realizada no exame da materia.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG3 CG4 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE13 CE15 CE17 CE19 CE23 CE24 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24
Exame de preguntas de desenvolvemento	Para os estudantes con modalidade asistencial (sexa presencial ou a través do Campus remoto (non presencial) ou en modalidade mixta) o exame final consistirá en cinco preguntas a desenvolver e/ou de relacionar da parte teórica da materia desenvolto nas sesións maxistras. Cada pregunta valerá de 0 a 1 puntos. A nota obtida no exame da parte teórica será o 50 % da nota total, obtendo o/a estudante un máximo de 5 puntos. As notas obtidas na parte práctica e na parte teórica só farán media se en cada parte se obtén unha nota igual ou superior a un 2.5. Para os/as estudantes con modalidade non asistencial que non poidan ou que opten por non asistir ás clases ou pretendendo ser «estudantes asistentes» teñan máis de tres faltas na parte teórica e tres faltas na parte práctica da materia (grupos medianos), terán que demostrar -igualmente que o resto do alumnado- a adquisición das diferentes competencias da materia, ou sexa, o coñecemento dos seus aspectos conceptuais, procedementais e actitudinais. Isto farano nunha única proba ou exame final o día da convocatoria oficial cun valor de ate 10 puntos. O exame consistirá en 5 preguntas da parte teórica (50% da nota) e 5 preguntas e/ou varios supostos da parte práctica. Para poder aprobar en cada unha destas partes deberase obter polo menos un 2.5 para facer media.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG3 CG4 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE13 CE15 CE17 CE19 CE23 CE24 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

Como se pode observar a planificación do proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua esixe a participación do estudantado (física ou virtual) para o desenvolvemento das actividades a realizar ao longo do curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedementais e actitudinais) desenvolto nos grupos medianos. Sendo así, esixiráselle ao alumnado a súa presenza (física ou virtual) nas actividades durante o curso-verificable con listas de asistencia- non podendo faltar a máis de 3 clases teóricas e 3 clases prácticas (Grupo mediano) durante o cuadrimestre dun total de 15 clases teóricas e 15 clases prácticas (80% de asistencia). Subliñar que non chega con estar na clase (física ou virtual) nin que o que se avalía é a simple "asistencia" á aula física ou presenza na aula virtual a través do Campus remoto. O avaliable son os resultados do proceso de ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades ben realizados e a participación activa e pertinente nas clases presenciais ou virtuais (non presenciais). Obviamente non serán consideradas "faltas de asistencia" a imposibilidade de asistir de xeito puntual por causas xustificadas: enfermidade, hospitalización, pasamento dun familiar próximo, realización dun exame noutro lugar, etc. Estas circunstancias deberanse certificar remitindo á docente un xustificante de tal situación por correo electrónico.

Esixírase que os/as estudantes saiban escribir correctamente e sen faltas ortográficas (acentos gráficos e abreviaturas incluídas), que saiba ler comprensivamente, analizar e sintetizar así como resumir o lido ou escoitado nas aulas. Tamén se espera que saiba expresarse con corrección e de acordo co nivel que esixe un ciclo universitario usando unha terminoloxía axeitada a este rexistro lingüístico. Todo isto constituirá parte da avaliación do alumnado e, en todo caso, terá que reflectirse nos seus exercicios e no exame. O plaxio supón de inmediato o suspenso da materia.

RECUPERACIÓN 2ª OPORTUNIDADE. De non ter superado a materia, ou algunha parte da mesma, as competencias non adquiridas serán avaliadas nunha 2ª oportunidade segundo os seguintes criterios. Ao alumnado, no caso de ter que concorrer á segunda proba, gardaráselle as notas da parte teórica e/ou práctica aprobadas. No exame, a parte teórica desenvolverase de xeito similar que na 1ª oportunidade (exame con 5 preguntas sobre a teoría); a parte práctica será

avaliada a partir da realización e/ou a remisión dun exercicio a entregar na data establecida pola docente consistente na resolución dun caso práctico con cinco apartados que comprendan a aplicación de toda a teoría explicada á práctica.

A materia pode ser estudada por completo cos materiais existentes en FAITIC e co asesoramento da docente a través do correo electrónico **carmenverde@uvigo.es** ou de titorías presenciais ou virtuais, previa cita.

Non se gardarán notas de ningunha parte da materia-teoría ou práctica- para o seguinte curso académico.

As datas oficiais dos exames da materia podense consultados na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sagrario Segado Sánchez-Cabezudo, **Nuevas tendencias en Trabajo Social con Familias Una propuesta para la práctica desde el empowerment**, Ed. Trotta y UNED, 2011

NAVARRO PÉREZ, J.J. y MESTRE ESCRIVÁ, Mª V., **El marco global de atención al menor**, Tirant Humanidades, 2015

PICORNELL LUCAS, A.y PASTOR SELLER, E. (Coords.), **Políticas de inclusión social de la infancia y la adolescencia**, Grupo 5, 2016

Bibliografía Complementaria

ESCARTÍN, Mª J., y PALOMAR, M. y SÚAREZ, E., **Introducción al Trabajo Social. Trabajo social con individuos y familias**, Amalgama, 1997

VISCARRET, J.J., **Modelos y métodos de intervención en Trabajo social**, Alianza Editorial, 2007

AGUILAR IDÁNEZ, M.J., **Trabajo social. Concepto y metodología**, Paraninfo y Consejo General del trabajo social, 2013

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Outros comentarios

Recomendaranse materiais audiovisuais (en especial, documentais) e literatura durante o desenvolvemento da materia

Plan de Continxencias

Descrición

Como consecuencia das circunstancias actuais derivadas da aparición e evolución do coronavirus COVID-19, a docencia desta materia poderá impartirse de xeito presencial, de xeito virtual (non presencial), ou de xeito mixto. En calquera dos casos, os e as estudantes disporán dos materiais precisos para cursar a materia en FAITIC e do acompañamento da docente a través de titorías (presenciais ou virtuais) ou a través do correo electrónico: **carmenverde@uvigo.es**

As modalidades de avaliación para o estudantado asistencial e non asistencial figuran no apartado de Avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social**

Materia	Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social			
Código	O05G220V01601			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Méndez Fernández, Ana Belén			
Profesorado	Méndez Fernández, Ana Belén			
Correo-e	anabel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha asignatura de carácter obrigatorio, incluída no módulo do título de grao denominado: O Traballo Social, conceptos, modelos, teoría e aplicación. Dentro deste sitúase na materia denominada: Métodos, modelos e técnicas de Traballo Social. Ten por obxectivo principal que o alumnado se achegue a intervención profesional do Traballo Social, coñecendo e analizando o seu concepto tanto clásico como dende unha perspectiva crítica na relación de axuda. Para operar de forma científica na profesión de Traballo Social é imprescindible que o alumnado coñezca, manexe e analice as diferentes perspectivas teórico-metodolóxicas da disciplina en relación ás habilidades, técnicas, instrumentos e documentos utilizados no Traballo Social para garantir unha adecuada intervención. Sin olvidar que calquera perspectiva empregada debe estar en consoancia co respecto os Dereitos Humanos.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1.-Coñece e comprende os conceptos básicos e a utilidade das habilidades, técnicas, instrumentos e documentos na intervención profesional en Traballo Social.	CB3 CG1 CE22 CT1 CG2 CE23 CT3 CG3 CT8 CG5 CT16 CT17 CT23
2. É capaz de aplicar a habilidade básica de escoita activa na actuación profesional.	CG3 CE2 CT3 CE9 CT8 CT14 CT15 CT17 CT24

3.-Adquisición e aplicación de destrezas para establecer unha relación empática e unha comunicación efectiva cos usuarios/as.	CB4	CG1 CG6	CE6 CE11	CT3 CT6 CT8 CT14 CT15 CT17 CT24
4.-É capaz de establecer unha relación adecuada coas experiencias vitales dos usuarios dos servizos, entendendo e respetando o seu punto de vista, e é capaz de superar prexuízos personales para responder adecuadamente a súa diversidade personal, social e cultural.		CG1 CG3	CE2 CE22 CE24	CT14 CT16 CT17 CT19 CT24
5.-É capaz de utilizar claves verbais e non verbais para a análise, interpretación e intervención na práctica profesional.	CB2	CG1 CG3	CE10	CT3 CT6 CT14 CT16 CT19 CT24
6.-Coñece e é capaz de aplicarlos diferentes instrumentos, técnicas e documentos en Traballo Social.	CB5	CG2 CG6	CE1 CE4 CE5 CE6 CE7 CE9 CE10 CE12 CE13 CE19 CE20 CE23 CE24	CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT10 CT11 CT16 CT17 CT19 CT20 CT22 CT23
7.-Desenvolver habilidades para diseñar soportes documentais e documentar os procesos de intervención profesional.	CB3	CG2	CE10 CE22	CT1 CT8 CT16 CT18 CT22 CT23
8.-Adquirir as destrezas básicas para presentar e compartir documentos diversos con outros profesionais e organizacións, garantindo os dereitos e deberes, así como os principios básicos da profesión, coa finalidade de realizar valoracións profesionais e tomar decisións.	CB4	CG2	CE1 CE19 CE20 CE23	CT1 CT2 CT3 CT8 CT10 CT11 CT17 CT19
9.-Coñece e aplica as tecnoloxías da comunicación e a información na prestación de servizos.	CB5	CG2 CG6	CE10 CE22	CT6 CT7 CT8 CT18 CT19 CT22 CT23
10.-Adquisición de habilidades básicas de comunicación que garanta o traballo en grupos e equipos científicos relacionados coa metodoloxía da intervención profesional.	CB4	CG1 CG2	CE1 CE2 CE14 CE20 CE22 CE23	CT1 CT8 CT9 CT11 CT12 CT14 CT16 CT21

11.-Analizar e comprender de forma crítica o uso dos recursos sociais na intervención profesional.	CB3	CG1 CG2	CE5 CE6 CE7 CE13 CE22	CT1 CT3 CT6 CT8 CT15 CT16 CT17 CT23 CT24
--	-----	------------	-----------------------------------	--

Contidos

Tema	
1.-Conceptos básicos e características das habilidades de comunicación na intervención profesional. A linguaxe como instrumento na análise e interpretación en contextos profesionais.	Non hai.
2.-Aproximación conceptual e tipoloxía dos instrumentos e técnicas en Traballo Social.	Non hai.
3.-Conceptos e aplicación das diferentes técnicas de Traballo Social nas distintas etapas do procedemento metodolóxico.	Non hai.
4.-Conceptos e manexo da diferente documentación en Traballo Social. Historia e Informe Social.	Non hai.
5.-Conceptualización doutras técnicas de uso no Traballo Social. Diseño e uso de soportes documentais profesionais.	Non hai.
6.-Marco conceptual e habilidades básicas da entrevista profesional en Traballo Social e visita domiciliaria.	Non hai.
7.-Aplicación das tecnoloxías da comunicación e a información na prestación de servizos.	Non hai.
8.-Relevancia dos soportes documentais nos procesos de Calidade Total da práctica profesional.	Non hai.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	0	22.5
Seminario	22.5	38	60.5
Estudo de casos	0	20	20
Resolución de problemas	0	38	38
Exame de preguntas obxectivas	1	5	6
Práctica de laboratorio	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición xeral por parte da profesora dos contidos da materia. A fin de garantir e mellorar o proceso de ensinanza-aprendizaxe o alumnado deberá leer previamente os contidos que se desenvolverán en cada sesión e elaborará un documento coas dúbidas surtidas durante a lectura dos mesmos, promovendo así sesións interactivas e que respondan as necesidades concretas do alumnado.
Seminario	Empregaránse como complemento das sesións maxistrais. Consistirán en lectura previa de textos e documentos para ser debatidos e expostos nas sesións. Así como análise e resolución de exercicios prácticos que garanticen a integración teórico-práctica da asignatura. Si se considera oportuno para o desenvolvemento dalgunha cuestión concreta traerense expertos a aula. Realizarase role-playing para técnicas como a entrevista, ou exercicio audiovisual en caso de virtualidade.
Estudo de casos	Casos prácticos para aplicación da metodoloxía e técnicas do Traballo Social.
Resolución de problemas	Realizare proxectos de intervención, así como exercicios de aplicación das técnicas específicas de Traballo Social, con especial afondamento na historia e informe social.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistras e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistras e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. En caso de pasar a virtualidade poderán usarse outras aplicacións informáticas, tanto da Universidade como xerais, con concertación previa.
Estudo de casos	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistras e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistras e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. En caso de pasar a virtualidade poderán usarse outras aplicacións informáticas, tanto da Universidade como xerais, con concertación previa.
Resolución de problemas	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistras e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistras e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. En caso de pasar a virtualidade poderán usarse outras aplicacións informáticas, tanto da Universidade como xerais, con concertación previa.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Seminario	O alumnado para garantir o desenvolvemento da materia deberá traer realizas as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario (esquema das lecturas e/ou resolución de exercicios/estudio de caso, así como a súa exposición cando lles corresponda). Só poderá ser avaliado positivamente neste apartado si cumpre coas tarefas solicitadas de forma correcta (en tempo e forma)	5 máximo	CB2 CB3 CB4 CB5	CG2	CE2 CE9 CE10 CE12 CE19 CE23 CE24	CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24
Resolución de problemas	Realización e entrega dun dossier final cós casos, textos e prácticas da materia.	25	CB3 CB5	CG6	CE4 CE6 CE10 CE12 CE19 CE23 CE24	CT1 CT2 CT8 CT10 CT16 CT17 CT23 CT24
Exame de preguntas obxectivas	Proba tipo test. Constará de 20 ou 40 preguntas baixo o sistema de acertos-erros. Versará sobre os contidos da materia desenvolvidos nas sesións maxistras e nos seminarios.	20 máximo		CG2 CG3 CG5 CG6	CE1 CE5 CE6 CE7 CE11 CE13 CE14 CE20 CE22	CT6 CT11 CT12 CT14 CT23

Práctica de laboratorio	Realización por escrito e de forma individual dunha proba práctica, en relación cos estudos de caso e exercicios prácticos desenvolvidos ó longo do semestre.	50 máximo	CG6	CE10	CT1
				CE12	CT3
				CE19	CT8
				CE22	CT9
				CE23	CT10
				CE24	CT15
					CT17
					CT19
					CT20
					CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a materia deberán aprobarse previamente e de forma independente cada unha das probas previstas (seminario, cartafol, probas tipo test e proba práctica). Non poderá ser avaliado o alumnado que non cumpra coas tarefas encomendadas (en tempo e forma) para os seminarios e exercicios prácticos.

Advírtese o alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte, este aspecto rixe tanto para o alumnado asistencial como non asistencial.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

1.-**ALUMNADO ASISTENCIAL:** será considerado como tal aquel que teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistras e un máximo de dúas faltas os seminarios (sexan presenciais ou virtuais), ademais deben ter entregadas as tarefas encomendadas en tempo e forma. En caso de non cumprir con este requisito serán avaliados como o alumnado non asistencial. As probas e puntuacións son as que constan nas metodoloxías de avaliación, e deben estar aprobadas cada unha por independente para poder superar a asignatura.

2.-**ALUMNADO NON ASISTENCIAL:** aquel alumnado que non cumpra os requisitos mínimos de asistencia ás clases (maxistral e seminario, sexa presencial ou virtual). Este alumnado será avaliado deste xeito, deberá superar as mesmas competencias que o alumnado asistencia nunha única proba final, que constará de varias partes independentes. O ser unha proba única o alumnado que non supere a primeira, é dicir, o examen de preguntas obxectivas, non poderá avaliar a proba práctica de laboratorio. As probas a realizar son as seguintes (ao igual que os asistentes deberán aprobar por independente cada unha das probas abaixo explicitadas):

a.-Examen final na convocatoria oficial tipo examen de preguntas obxectivas de 20 preguntas (igual formato e sistema de corrección que para os asistentes). Puntuará un 20%

b.-Entrega dun dossier cos traballos e exercicios prácticos desenvolvidos nos seminarios (deberá ser supervisado obrigatoriamente pola profesora previa presentación final, ao longo do semestre e entregarse ao finalizar a docencia, previamente a proba práctica de laboratorio). Puntuará un 30%

c.-Proba práctica de laboratorio: realización por escrito de casos e exercicios prácticos (llevarase a cabo sempre que se teña superado a primeira parte do examen tipo test, igual que os asistenciais). Puntuará un 50%

ADVERTENCIA: O seguimento continua das actividades de aula, realizarse a traveso da Plataforma Fatic, polo tanto todo o alumnado matriculado debe estar inscrito en dita plataforma desde o inicio de curso.

SEGUNDA CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade <http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames/> no espazo 'Exames 2020-21'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Borrell i Carrió, F., **Entrevista clínica. Manual de estrategias prácticas**, semFYC, 2004

Cáceres, L.; Oblitas, B. y Parra, L., **La Entrevista en Trabajo Social**, Espacio Editorial, 2000

Guinot, C. (Coord.), **Métodos, técnicas y documentos utilizados en Trabajo Social**, Universidad de Deusto, 2008

Fernández Cano, Ana. M., **El Informe social : cuestiones a debate**, Colegio Oficial de Diplomados en Trabajo de Málaga, 2006

Tonon, G. (Comp.), **Las técnicas de actuación profesional del Trabajo Social**, Espacio Editorial, 2005

Bibliografía Complementaria

Aguiar Fernández, F.X y Méndez Fernández, A.B., **La desvirtuación de los instrumentos en trabajo social riesgos para la profesión y los derechos de ciudadanía**, Universidad de La Rioja, 2016

De Paula Faleiros, V., **Estrategias de Empowerment en Trabajo Social**, Buenos Aires, 2003

Fombuena Valero, J. (coord.), **El Trabajo social y sus instrumentos : elementos para una interpretación**, Valencia, 2012

Mustieles Muñoz, D., **La entrevista psicosocial. Proceso y procedimientos**, Madrid, 2007

Robles, C., **La Intervención Pericial en Trabajo Social**, Buenos Aires, 2004

Ruiz Rodríguez, P., **El trabajador social como perito judicial : el informe pericial socio-familiar**, Zaragoza, 2004

Tonon, G., **La supervisión en trabajo social : una cuestión profesional y académica**, Buenos Aires, 2004

VVAA, **Manual de técnicas utilizadas en Trabajo Social**, San Sebastián, 1987

VVAA, **Dos documentos básicos en trabajo social : estudio de la aplicación del informe y ficha social**, Buenos Aires, 2003

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Trabajo social na incorporación social/O05G220V01908

Trabajo social e ámbitos profesionais/O05G220V01907

Trabajo social e mediación/O05G220V01906

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Xestión de organizacións de benestar social/O05G220V01605

Trabajo social grupal e comunitario/O05G220V01604

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Ética e traballo social/O05G220V01502

Proceso de planificación en traballo social/O05G220V01504

Traballo social individual e familiar/O05G220V01505

Outros comentarios

IMPORTANTE: é unha materia que require de coñecementos previos de materias de contido teórico-metodolóxico en Traballo Social, que se cursan previamene, é recomendable ter coñecementos das mesmas para garantir un adecuado desenvolvemento e adquisición das competencias desta materia concreta (ter en conta a hora da matrícula).

- 1.-Traballar e estudar de xeito continuado mellora notablemente a superación da materia, xa que é unha materia que require asentar de forma continúa os contidos.
- 2.-Leer os temas da sesión maxistral previamente a mesma, co fin de mellorar a comprensión da explicación xeral da profesora, así como traer elaboradas as dúbidas a aula para poder resolvelas en función das necesidades do alumnado.
- 3.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario.
- 4.-Plantexar todas as dúbidas sobre calquer aspecto da materia a profesora, tanto na aula (en relación os contidos e exercicios) como nas titorías de despacho (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula). É importante ir titorizando a corrección dos exercicios ao longo do curso, cara a garantir a superación do dossier e a práctica de laboratorio.
- 5.-Alumnado no asistencial: é importante que vaian facendo paulatinamente e titorizadamente os exercicios e probas ao longo do semestre coa finalidade de garantir o resultado das probas prácticas.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

==== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ====

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen

atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): Salas virtuais do profesorado, correo electrónico e outras aplicacións informáticas, según necesidades do alumnado.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]
SEN CAMBIOS

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican
[Proba anterior] => [Proba nova]

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas
Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional
Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas públicas en España				
Materia	Políticas públicas en España			
Código	005G220V01602			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Fernández Álvarez, Antón Lois			
Profesorado	Fernández Álvarez, Antón Lois			
Correo-e	alfa@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Políticas públicas en España pretende proporcionar coñecementos e elementos de reflexión que nos aproximen á realidade actual das grandes áreas de intervención pública en España. En primeiro lugar, introducindo ó alumno nos conceptos que se utilizarán como celme para o análise e o diagnóstico das políticas que se van a estudar. Abórdase a evolución das políticas públicas en España, o impacto da transición política e os modelos de elaboración de políticas públicas no noso país, para pasar despois a facer referencia a políticas públicas concretas. En segundo termo se analizan as principais políticas do benestar social (protección social, sanidade e educación), as políticas de intervención na economía (fundamentalmente as relativas ó emprego e mercado de traballo) e as denominadas "políticas emerxentes" como son inmigración, medio ambiente e a igualdade entre os xéneros.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades

CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT10	Toma de decisións
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT16	Razoamento crítico
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Conocer y comprender la estructura general, organización y principales servicios y prestaciones de las políticas públicas de bienestar en el ámbito estatal y autonómico.	CB2	CE3 CE6	CT4 CT6	
Conocer y comprender el objeto y los mecanismos de actuación y modos de provisión de los principales subsistemas de bienestar social (salud, educación, garantía de ingresos, vivienda, etc.) en el ámbito español.	CB1 CB2 CB3	CE6 CE8		
Conocer y comprender de forma crítica los principales aspectos de los desequilibrios y desigualdades sociales derivadas de las relaciones económicas y de trabajo.	CB1 CB2	CE3 CE6		
Compresión de conceptos básicos de diagnóstico de la realidad política general y de la intervención pública.	CB1 CB3			
Formular e implementar políticas y programas que aumenten el bienestar de la población, promuevan el desarrollo y los derechos humanos, y la armonía social colectiva.	CB1 CB2 CB3	CG1 CE6		
Participar en la formación y evaluación de políticas, servicios e iniciativas sociales.	CB1 CB2 CB3	CG1 CE3 CE5 CE6 CE21	CT16 CT24	
Capacidad para comprender y valorar distintos discursos.	CB3	CG1	CE5	CT16
Capacidad para la búsqueda del conocimiento a través de distintas vías.	CB3 CB5	CG1	CE10	
Capacidad para percibir e interpretar acontecimientos con flexibilidad.	CB3	CG1	CE3	
Capacidad para reflexionar sobre el proceso de aprendizaje.	CB3 CB5	CG1		CT18
Habilidad para dialogar y llegar a acuerdos en trabajos en grupo.	CB4	CG1 CG2	CE5 CE14 CE20	CT10 CT12
Capacidad de comunicación y transmisión oral en público.	CB4			CT4

Contidos

Tema	
TEMA 1.- INTRODUCCIÓN ÁS POLÍTICAS PÚBLICAS EN ESPAÑA	Definición de políticas públicas: características e tipos de políticas públicas. Efectos: o cambio social. Fases da elaboración das políticas. A axenda pública. Análise e avaliación das políticas públicas.
TEMA 2.- AS POLÍTICAS PÚBLICAS EN ESPAÑA E O ESTADO DE BENESTAR	Periodización das políticas públicas en España. As políticas públicas e o modelo de Estado de Benestar. Presupostos ideolóxicos das políticas públicas en España.
TEMA 3.- POLÍTICAS DE BENESTAR SOCIAL I: A POLÍTICA EDUCATIVA	As etapas da política educativa. Contidos e instrumentos da política educativa. As últimas reformas educativas.
TEMA 4.- POLÍTICAS DE BENESTAR SOCIAL II: A POLÍTICA SANITARIA.	Evolución da política sanitaria: da reforma da transición á actualidade. Os problemas da sanidade: O acordo da Subcomisión do Congreso. A financiación sanitaria. O Sistema Nacional de Saúde. Futuro próximo da sanidade española.
TEMA 5.- POLÍTICAS DE BENESTAR SOCIAL III: A PROTECCIÓN SOCIAL	Concepto e ámbito da protección social. A protección social complementaria. Elementos principais da protección social: o sistema de pensións.
TEMA 6.- AS POLÍTICAS DE INTERVENCIÓN NA ECONOMÍA: A POLÍTICA LABORAL	Antecedentes: da política laboral franquista á transición. As reformas laborais españolas. Os problemas do mercado de traballo español. As reformas pendentes.
TEMA 7.- AS POLÍTICAS EMERXENTES I: POLÍTICAS DIRIXIDAS ÁS MULLERES	Marco teórico: o mainstreaming de xénero. A acción pública para a igualdade entre os sexos: Os Plans de Igualdade de Oportunidades das Mulleres. Principais institucións para a Igualdade.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	26	56
Presentación	7	13	20
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	8	16	24
Exame de preguntas obxectivas	1	19	20
Traballo	1	9	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	19	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte da docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, das bases teóricas e/ou das directrices dun traballo, do exercicio ou do proxecto a desenvolver polo/a estudante.
Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante a docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma (Programa TEMA http://faitic.uvigo.es).

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentación	Presentacións e exposicións de proxectos por parte do alumnado na aula.
Probas	Descrición
Traballo	Traballos e proxectos de investigación realizados polo alumnado nos grupos medios e pequenos baixo a tutorización de profesor.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Lección maxistral	Participación activa na sesión e asistencia a Congresos e xornadas científicas	5	CB3	CT16	
Presentación	Expoñer os traballos e/ou proxectos ao resto de compañeir@s e defendelos publicamente.	5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2	CE3 CE5 CT16
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Realizar as actividades propostas a través da plataforma virtual Tem@.	15	CB1	CE20	
Exame de preguntas obxectivas	Realización da proba	40	CB1	CE3 CE5 CE6 CE8 CE10 CE14 CE20 CE21	CT4 CT6
Traballo	Realización e entrega dos traballos e/ou proxectos segundo a guía proporcionada polo docente	10	CB1 CB3		
Resolución de problemas e/ou realización da proba exercicios		25	CB1 CB3	CT4 CT6 CT10	

Outros comentarios sobre a Avaliación

A/os alumna/os que entreguen os traballos e tarefas fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso. O cumprimento e superación desta modalidade exixe ao estudante de responder ás preguntas

relativas á parte non asistencial no exame final do curso. Antes da convocatoria oficial do exame publicarase unha lista, só coas cualificacións obtidas por quen libere o apartado práctico desta modalidade asistencial. Esta puntuación será sumada posteriormente á obtida no exame da primeira convocatoria e, no seu caso, a segunda convocatoria (*).

Avaliación non asistentes

Esta modalidade implica:

- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA <http://faitic.uvigo.é/>. Estableceranse prazos de entrega (1.5 puntos). (*)
- Realización dun exame escrito. Modelo B (7 puntos).
- Lectura dun libro e resposta dunha pregunta sobre o mesmo no exame (1,5 puntos).

* As actividades ou probas non superadas ó longo do cuadrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo.

* Ao alumnado que supere en primeira convocatoria a parte práctica (convocatoria de Maio) reservaráselle a nota desta parte para a segunda convocatoria (Xullo). Só se gardarán as notas da parte práctica. Non da parte teórica. Non se gardarán notas dun curso a outro.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade

(<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo 'Exames 2018-19'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GRAU, MIREIA e MATEOS, ARACELI, **Análisis de Políticas Públicas en España: Enfoques y casos**, Tirant Lo Blanch, GOMÀ, R. e SUBIRATS, J. (coords.), **Políticas Públicas en España. Contenidos, redes de actores y niveles de gobierno**, Ariel,

Bibliografía Complementaria

MENY, I. y THOENING, J., **Las políticas públicas**, Ariel,

MUÑOZ MACHADO, GARCÍA SALGADO e GONZÁLEZ SEARA (Directores), **Las estructuras del bienestar**, Escuela Libre Editorial,,

NAVARRO, V., **Bienestar insuficiente, democracia incompleta: sobre lo que no se habla en nuestro país**, Anagrama,,

GARCÉS FERRER, J. y FERNÁNDEZ GARCÍA, J. (Coord.), **Crítica y futuro del Estado del Bienestar: reflexiones desde la izquierda**, Tirant lo Blanch,

MORENO, L., **La Europa Asocial**, Península,

DEL PINO, E. y RUBIO, M^a. J., **Los Estados del bienestar en la encrucijada: políticas sociales en perspectiva comparadas**, Tecnos,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Sistemas de bienestar social comparados/O05G220V01904

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Política social europea/O05G220V01503

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Ciencia política: Política e democracia/O05G220V01102

Política social/O05G220V01404

Outros comentarios

A comezos de curso e sempre antes de finais de outubro, as e os estudantes deberán dispor na plataforma TEMA dunha dirección de correo electrónico e unha fotografía.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen

atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios e foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceden) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións:

☐ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

☐ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

* Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Socioloxía aplicada ao traballo social**

Materia	Socioloxía aplicada ao traballo social			
Código	O05G220V01603			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 3	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Vázquez Silva, Iria			
Profesorado	Saco Álvarez, Alberto			
Correo-e	ivazquez@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/adasa			
Descrición xeral	Socioloxía teórica e aplicada Teorías do desenvolvemento e benestar social Diagnose e planificación do cambio social			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)

CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Adquirir coñecementos da disciplina sociolóxica como ciencia auxiliar do traballo social.	CB1 CB2 CB4 CB5	CE10 CE22 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24	
Adquirir coñecementos das teorías sociais que deron lugar ás diferentes correntes de pensamento social.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE3	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24	
Adquirir coñecemento dos contextos institucionais e procesos sociais nos que realiza as súas funcións o traballo social.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3	CE3 CE5 CE6 CE7 CE18 CE20 CE21 CE22 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24

Adquirir coñecemento das principais problemáticas sociais.

CB1	CE3	CT1
CB2	CE5	CT2
CB3	CE8	CT3
CB4	CE22	CT4
CB5	CE24	CT6
	CE25	CT7
		CT8
		CT9
		CT10
		CT11
		CT12
		CT13
		CT14
		CT15
		CT16
		CT17
		CT18
		CT19
		CT20
		CT22
		CT23
		CT24

Aprender a deseñar e a levar a cabo unha investigación sobre unha problemática social concreta.

CB1	CG1	CE3	CT1
CB2	CG2	CE10	CT2
CB3	CG3	CE12	CT3
CB4		CE21	CT4
CB5		CE25	CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11
			CT12
			CT14
			CT15
			CT16
			CT17
			CT18
			CT19
			CT20
			CT22
			CT23
			CT24

Aprender a conseguir información bibliográfica e a elaborar notas de cada parte da materia.

CB1	CG1	CE2	CT1
CB2	CG2	CE3	CT2
CB3	CG3	CE4	CT3
CB4		CE5	CT4
CB5		CE6	CT6
		CE7	CT7
		CE8	CT8
		CE10	CT9
		CE11	CT10
		CE12	CT11
		CE13	CT12
		CE14	CT14
		CE18	CT15
		CE20	CT16
		CE21	CT17
		CE22	CT18
		CE24	CT19
		CE25	CT20
			CT22
			CT23
			CT24

Contidos

Tema

1.- Socioloxía e Traballo Social: Socioloxía teórica, aplicada e cambio social	1.1.- Socioloxía teórica e aplicada 1.2.- Concepto *e teorías del cambio social 1.3.- Factores, axentes e tipos de cambio
2. Socioloxía aplicada ao desenvolvemento	2.1.- Concepto de desenvolvemento 2.2.- Teorías do desenvolvemento e desenvolvemento local
3. **Socioloxía aplicada ao benestar **sociall	3.1.- Teoría, crise e reforma do Estado de benestar social. 3.2.- Innovacións e axentes implicados na reforma
4. Metodoloxías de análises do contexto social: Diagnose, investigación aplicada e indicadores sociais	4.1.- Concepto de diagnose e tipos de investigación 4.2.- Contexto, redes e recursos
5. O cambio social e a súa planificación	5.1. O cambio social planificado 5.2. Metodoloxías participativas de planificación -Matriz **DAFO -Planificación orientada a proxectos (**ZOPP)
6 Socioloxía e Traballo Social: O Traballo social como desenvolvemento social e comunitario	6.1. O desenvolvemento social centrado en casos 6.2. O desenvolvemento social centrado na comunidade

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	15	15	30
Seminario	8	24	32
Lección maxistral	22	22	44
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21
Traballo	1	10	11
Cartafol/dossier	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Obradoiro	Sesións en grupo mediano para o deseño, a realización e a presentación dun manual dun **concello.
Seminario	Exposicións dos temas expostos polo profesor por parte do alumnado en equipos de traballo.
Lección maxistral	Exposición dos temas do programa fomentando o debate e a participación.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Manual dun concello. *Análise **DAFO. Práctica da metodoloxía **ZOPP
Seminario	Exposición de temas por parte do alumnado. Revisión de apuntamentos.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test de 20 preguntas con catro opcións de resposta. O exame será de carácter liberatorio. Sen superar o exame non se pode supera-la asignatura.	30 por cien de la nota para asistentes; 80 por cien para no asistentes.	CB1	CT1
		0,5 puntos por respuesta acertada.	CB2	CT2
		-0,15 por respuesta errónea.	CB3	CT3
			CB5	CT4
				CT6
				CT8
				CT18

Traballo	*Monografía dunha comarca (en grupo de 2 a 4 membros) con cinco apartados: 1.- Territorio e zonas 2.- Poboación, características 3.- Tecido social e demandas 4.- Recursos 5.- Proposta de intervención	20 por cien de la nota para todos, (asistentes o no). 10 puntos; 2 puntos por cada apartado.	CB1	CG1	CE2	CT1
			CB2	CG2	CE3	CT2
			CB3	CG3	CE5	CT3
			CB4		CE6	CT4
			CB5		CE7	CT6
					CE8	CT7
					CE10	CT8
					CE11	CT9
					CE12	CT10
					CE13	CT11
					CE14	CT12
					CE18	CT14
					CE20	CT15
					CE21	CT16
					CE22	CT17
					CE24	CT18
					CE25	CT19
						CT20
						CT22
						CT23
						CT24
Cartafol/dossier	Exposición por parte dos alumnos dos temas xa expostos polo profesor. Valorarase a corrección dos contidos (5 puntos), a calidade de exposición (3 puntos) e a orixinalidade dos contidos expostos, (achegas novas) (2 puntos).	50 por cien para asistentes; 0 por cien para no asistentes. Hasta 10 puntos.	CB1		CE22	CT1
			CB2		CE25	CT2
			CB3			CT3
			CB4			CT4
			CB5			CT6
						CT7
						CT8
						CT9
						CT10
						CT11
						CT12
						CT14
						CT15
						CT16
						CT17
						CT18
						CT19
						CT20
						CT22
						CT23
						CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADES ASISTENCIAL E NON ASISTENCIAL.

A participación regular (75% de asistencia) ás clases presenciais implica a posibilidade dunha avaliación continuada que suporía o 50 % da nota final. Outro 30% da nota corresponde ao exame final. E o 20% restante ao traballo de investigación.

Os/Os alumnos/as non asistentes (menos do 75 % de asistencia) terán que presentar o traballo de investigación (20% da nota) e presentarse ao exame final tipo test (80% da nota).

CONVOCATORIA No mes de xullo realizarase a recuperación das competencias non superadas en maio e gardaranse os resultados do exame e/ou do traballo de investigación.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade

(<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo Exames 2018-19

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rocher, G., **Introducción a la sociología general**, 10, Herder, 1987

Sztompka, P., **Sociología del cambio social**, 1, Alianza, 2005

Saco, A., **Sociología aplicada al cambio social**, 1, Tórculo, 2006

Requena, M. y González, J.J., **Tres décadas de cambio social en España**, 2, Alianza, 2008

Barbero, J. y Cortés, F., **Trabajo Comunitario, organización y desarrollo social**, 1, Alianza, 2014

Bibliografía Complementaria

Carvajal, A., **Desarrollo local: manual básico para agentes de desarrollo local y otros actores**, 1, Española de Reprografía, 2011

Almond, G. y Verba, S., **La cultura política. En Batlle, A. (ed): Diez textos básicos de ciencia política.**, 1, Ariel, 1992

Morales, A., **Innovación social: un ámbito de interés para los servicios sociales**, Zerbitzuan, 2009

López de Ceballos, P., **Un método para la investigación-acción participativa**, 3, Popular, 1998

Bauman, Z., **Trabajo, consumismo y nuevos pobres**, Gedisa, 1999

Cornetta, P., **Metodología y técnicas de investigación social**, 1, Mc Graw-Hill, 2007

Recomendacións

Outros comentarios

Todo traballo no que se detecte un nivel de texto copiado superior ao 50% terá como consecuencia o suspenso desa parte da *materia.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: Todas

* Metodoloxías docentes que se modifican: Ningunha

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): As sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de FAITIC, ...) baixo a modalidade de concertación previa.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: Non hai modificacións

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: Non hai modificacións

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas: Non hai modificacións

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen: Non hai modificacións

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas que se modifican: Non hai modificacións

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas Non hai modificacións

* Información adicional

No caso de activarse a actividade docente non presencial, esta impartirase mediante Campus Remoto e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo social grupal e comunitario**

Materia	Traballo social grupal e comunitario			
Código	O05G220V01604			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Aguiar Fernández, Francisco Javier			
Profesorado	Aguiar Fernández, Francisco Javier Martínez Rodríguez, María			
Correo-e	francisco.aguiar@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A chamada intervención colectiva en Traballo Social e complementaria e trascende o abordaxe individual para optimizando esforzos mellorar e modificar situacións que afectan a grupos e comunidades. Preténdese coñecer a realidade colectiva e actuar sobre ela.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)

CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Conocer e valorar a diversidade cultural presente no grupo e na comunidade, e as súas potencialidades como axente social de cambio	CB1	CG1	CE3	CT1
	CB2	CG2	CE5	CT2
		CG3	CE7	CT3
		CG4	CE8	CT6
		CG6	CE13	CT8
Conocer os diferentes tipos de grupos e o papel diferencial do T.S. no funcionamento dos mesmos			CE22	CT9
	CB2	CG1	CE2	CT1
	CB3	CG2	CE3	CT2
		CG3	CE5	CT3
		CG4	CE8	CT8
Coñecer e aplicar os diferentes modelos, técnicas e habilidades que permitan mellorar as oportunidades vitais dos individuos a través do grupo.		CG6	CE23	CT9
				CT10
	CB1	CG1	CE1	CT1
	CB3	CG2	CE2	CT2
	CB5	CG3	CE3	CT3
		CG4	CE5	CT4
		CG6	CE7	CT6
			CE8	CT8
			CE13	CT9
			CE22	CT10
			CE23	CT14
				CT20

Ser capaz de promover a participación do grupo para a mellora da súa realidade. Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos sociais que redunden na mellora do grupo.	CB2 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE2 CE5 CE7 CE8 CE22	CT2 CT3 CT4 CT6 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT17 CT20 CT21 CT24
Coñecer e valorar a diversidade cultural presente na comunidade e as súas potencialidades como sistema social de cambio.	CB3 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE2 CE5 CE7 CE8 CE13 CE22 CE23	CT1 CT6 CT8 CT10 CT12 CT14 CT15 CT24
Coñecer a realidade presente na comunidade e o papel diferencial do/a traballador/a social no funcionamento dos mesmos.	CB1	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE3 CE5 CE7 CE8 CE22 CE23	CT1 CT2 CT3 CT6 CT16 CT17 CT18 CT20
Optimizar para o cambio as potencialidades dos líderes e redes sociais presentes na comunidade.	CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE1 CE2 CE3 CE5 CE7 CE8 CE23	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT10 CT14 CT16 CT21 CT22
Detectar os problemas existentes na comunidade e facer propostas construtivas para o cambio de estruturas sociais.	CB2 CB3	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE2 CE3 CE5 CE8 CE23	CT1 CT3 CT10 CT15 CT16 CT24
Coñecer e aplicar os diferentes modelos, técnicas e habilidades que permitan mellorar as oportunidades vitais dos individuos que vivan nunha comunidade.	CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE3 CE5 CE8 CE17 CE23	CT2 CT4 CT14 CT16 CT17 CT24
Ser capaz de promover a participación dos individuos para a mellora da súa realidade comunitaria.	CB1 CB2	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE1 CE3 CE7 CE23	CT1 CT2 CT9 CT14
Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar planes, programas e proxectos sociais que redunden na mellora da comunidade.	CB3 CB4	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE3 CE7 CE8 CE22	CT1 CT2 CT10 CT24

Contidos

Tema

Introdución ó Traballo Social grupal

Concepto
Historia
Obxectivos

O coñecemento e análise do grupo como sistema social Análise do grupo social

Tipos de grupos: A intervención do traballador Social nos diferentes tipos de grupos	De Acción Social Socioterapéuticos De ocio e tempo libre
Modelos e técnicas de Intervención co grupo	As estratexias metodolóxicas de Intervención
O coñecemento e análise da comunidade como sistema social	Desenrolo e organización da comunidade
Deseño e xestión de plans comunitarios	A planificación para a intervención na comunidade
A intervención do T.S. na comunidade: Modelos e técnicas de intervención	Estratexias metodolóxicas de intervención

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	3	0	3
Saídas de estudo	8	8	16
Traballo tutelado	6	13	19
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	20	40	60
Seminario	6	12	18
Exame de preguntas obxectivas	2	30	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto...pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas e eventos, centros de investigación, empresas, institucións...de interese académico-profesional para o alumno.
Traballo tutelado	o estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumo de lecturas, conferencias etc. xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Seminario	Actividades enfocadas ó traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou completar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballo tutelado	Presenciais: 50% da nota: 20% traballo titorizado na aula, 30% actividade autónoma. Realizarase un proxecto de prácticas ao comezo da materia no que se limitarán os contidos a desenvolver (análise dunha comunidade, proxecto de intervención grupal e comunitario e simulación da intervención presentada). Considerarase parte do seguimento avaliable dos traballos titulados a realización de probas aleatorias (resposta por escrito a preguntas; pequenos test...) tendentes a comprobar na aula a realización dos traballos e encargos solicitados. A nota da parte práctica da materia só fará media coa nota da parte teórica (exame) se é igual ou superior a 2,5. Non presenciais: -Traballo final escrito 30%: 15% Metoloxía. 10% contidos. 10% presentación escrita. -Dúas preguntas a desenvolver sobre a parte práctica a realizar o día do exame: 20%. En ambos os dous casos (presenciais e non presenciais) será preciso ter aprobada esta parte para poder facer media coa nota obtida na proba tipo test.	50 P	CB1	CG1	CE23	CT1
		50 NP	CB2	CG2		CT2
Exame de preguntas obxectivas	Constará de 40 preguntas con catro alternativas de resposta das cales só é unha verdadeira. O sistema de corrección. Cada tres preguntas incorrectas restará unha correcta. Será preciso ter 20 preguntas correctas (unha vez feito o cálculo anterior) para superar esta parte e poder facer media coa parte práctica.	50 P	CB5	CG3	CE3	CT3
				CG4	CE4	CT4
				CB5		CT6
						CT8
						CT9
						CT10
						CT12
						CT14
						CT15
						CT16
						CT17
						CT18
						CT20
						CT21
						CT22
						CT24
				CG1	CE1	CT1
				CG2	CE2	CT2
				CG3	CE3	CT3
				CG4	CE5	CT4
				CG6	CE7	CT6
					CE8	CT8
					CE13	CT9
					CE17	CT10
					CE22	CT12
					CE23	CT14
						CT15
						CT16
						CT17
						CT18
						CT20
						CT21
						CT22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alumnos presenciais:

Terán consideración de asistentes aqueles alumnos que asistan a un 80% das clases prácticas e teóricas. Si superan o 20% de non asistencia automaticamente pasarán a modalidade non asistencial.

Segunda convocatoria:

As competencias non superadas, derivadas da totalidade e/ou de parte probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo. Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

VER DATAS EXAMES EN LINK Facultade Cc da Educación Ourense "datos de exames"

(<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Barbero, J. M. y Cortés, F, **Trabajo Comunitario, organización y desarrollo social**, Alianza, 2005

De Robertis, C., **La intervención colectiva en Trabajo Social. La acción con grupos y comunidades**, El Ateneo, 1994

Pastor Seller, **Trabajo social con comunidades**, Universitas, 2015

Zamanillo, T, **Trabajo social con grupos y pedagogía ciudadana**, Síntesis, 2008

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social/O05G220V01601

Traballo social individual e familiar/O05G220V01505

Plan de Continxencias

Descrición

PASO 10: PLAN DE CONTINXENCIAS

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

☐ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faltic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

☐ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional
Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de organizacións de benestar social				
Materia	Xestión de organizacións de benestar social			
Código	O05G220V01605			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Nieto Castro, María Belén			
Profesorado	Nieto Castro, María Belén			
Correo-e	belnietoc@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Materia destinada a introducir o alumnado na xestión de entidades que realizan a intervención social tanto dende o sistema publico,organizaciones non gubernamentais como empresas socialmente responsables.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT8	Capacidade de xestión da información
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
2. Coñecer os elementos do funcionamento da organización e servizos do benestar social.	CB2	CG5	CE14	CT2
	CB3		CE20	CT12
				CT22

3. Adquirir destrezas de xestións do traballo en equipo, da programación do traballo e colaboración interprofesional e interinstitucional.	CB4	CG6	CE1 CE14 CE17 CE20 CE22	CT2 CT8 CT11 CT12
4. Coñecer os distintos enfoques da xestión, o liderazgo e a calidade nos servizos humanos públicos e privados.	CB2 CB4	CG6	CE1 CE14 CE18	CT11 CT21 CT23
5. Ser capaz de participar na administración de recursos e servizos, colaborando nos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a calidade.	CB2 CB5	CG5	CE17 CE18 CE23	CT2 CT8 CT23

Contidos

Tema

Organizacións que realizan a intervención social	Concepto. Tipos. Historia del asociacionismo. Lexislación. Creación.
Xestións de Organizacións que fan a intervención social.	A intervención social. Procesos básicos de xestión: Planificación estratéxica.
A decisión: a toma de decisións, teorías.	Concepto. Clasificación das decisións. A Planificación estratéxica.
A interlocución: comunicación e traballo en equipo.	A interlocución como proceso de xestión. O traballo en equipo.
A supervisión nas organizacións de intervención social.	Documentación necesaria. Normativa.
O liderazgo na teoría da xestión.	Tipos de liderazgo. Liderazgo para la calidad.
O control e avaliación de organizacións de intervención social.	A avaliación dentro da planificación estratéxica.
A xestión de recursos humanos: planificación y evaluación de recursos humanos.	Concepto. Subprocesos. Postos de traballo. Xestión do voluntariado. Relacións laborais. Saúde laboral.
A xestión económica-financiera	Patrimonio da entidade. Principios de contabilidade. Formas de financiación. O marketing.
A xestión da información: sistemas de comunicación interno e externos	Comunicación- Teoría dos sistemas. Sistemas de comunicación internos e externos.
Xestión de recursos materiais	Finalidade. Elementos.
Xestión de intercambios, as relacións e as redes asociativas.	Finalidade. Redes asociativas actuais.
A xestión da estruturación.	Diseño. Cambio de estruturas.
A calidade e excelencia na xestión da intervención social.	Finalidade. Normativa

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	10	17
Resolución de problemas de forma autónoma	8	36	44
Seminario	10	17	27
Lección maxistral	22	18	40
Exame de preguntas obxectivas	2	16	18
Cartafol/dossier	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención a dúbidas e preguntas planteadas polo alumno no desenrolo do traballo.
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención a preguntas e dúbidas planteadas polo alumno no desenrolo do traballo.
Seminario	Atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Supervisarase continuamente a realización e recopilación da documentación .

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Realización de un tema, relacionado co temario.	10	CB3 CG5 CE17 CT8 CB5 CG6 CT11 CT12
Resolución de problemas de forma autónoma	Planteamentos de problemas que os alumnos deben resolver en clase.	10	CB2 CG5 CE14 CT2 CB3 CE20 CT8
Seminario	Realización de actividades sobre temática específica, na aula.	10	CB2 CE1 CT2 CB3 CE14 CT8 CB4 CE18 CT23
Exame de preguntas obxectivas	Relación de preguntas ,tipo test, relacionadas co temario.	50	CB4 CG5 CE1 CT2 CB5 CE18 CT8 CE20 CT23
Cartafol/dossier	Recopilación ,exposición e entrega de documentos elaborados polos estudantes. Que recompila información sobre os traballos, proxectos, tarefas realizados durante o proceso de formación.	20	CB3 CG5 CE14 CT2 CB4 CE17 CT8 CB5 CE18 CT21 CE22 CT22 CE23

Outros comentarios sobre a Avaliación

A. Modalidade de Avaliación para Estudantes Asistentes.

Como pode observarse a planificación do proceso ensinanza-aprendizaxe concibe como unha avaliación continua e esixe a presenza do estudantado nas actividades prácticas que se desenvolverán ao longo do curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedimentais e atitudinais).

A avaliación do alumnado presencial realízase en dúas partes

1ª. Examen dos contidos teóricos. Exame de preguntas tipo tes ou curtas. Valorándose sobre 10. Terá que superar o 5 para estar aprobado. É dar o 50% da nota final do alumno.

2ª. Avaliación das actividades. Todas aquelas realizadas na aula, relacionadas con contidos prácticos. Serán avaliadas as prácticas relacionadas sobre a creación de unha entidade, a súa estrutura, e o seu libro de actas. Valoraranse sobre 10.

Terá que superar o 5 para estar aprobada esta parte. É dar o 50% da nota final do alumno.

O alumno terá que ter as dúas partes aprobadas para superar a materia.

Sendo así, esixiráselle ao alumnado a súa presenza nas actividades durante o curso -verificable con listas de asistencia- non podendo faltar a máis de 5 clases prácticas durante o cuadrimestre dun total de 22 clases prácticas (distribuídas en 15 de grupo mediano e 7 de pequeno grupo). Subliñar que non chega con asistir á clase, nin que o que se avalía é a asistencia do/a estudante.

O avaliable son os resultados do proceso de ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades ben realizados e a participación activa e pertinente nas clases prácticas, que supoñen, como xa se dixo o 50 % da nota total da materia.

Para a avaliación da parte práctica da modalidade asistencial, o profesor poderá pedir a defensa individual o grupal de cada una das prácticas do cartafol dossier

Quede expresamente claro que a docente non pedirá ao alumnado explicación ningunha de por que non acode á clase e, tendo en conta que a asistencia ás clases na Universidade non son obrigatorias, tampouco aceptará «escusas» ou «desculpas» respecto das ausencias deste.

Se o/a estudante deixa de asistir á clase, sexa cal sexa a circunstancia, terá que optar pola segunda modalidade de avaliación (coa única excepción de enfermidade xustificada con certificado médico ou pasamento dun familiar próximo; situacións das cales se solicitará acreditación).

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

B. Modalidade de Avaliación para Estudantes NON Asistentes.

Aqueles/as alumnos/as que opten por non asistir ás clases prácticas, ou non poidan, ou pretendendo ser «estudantes asistentes» teñan máis de cinco faltas na parte práctica da materia (grupos medianos e pequeno grupo), terán que demostrar igualmente que os seus compañeiros a adquisición das diferentes competencias da materia, ou sexa, o coñecemento dos seus aspectos procedimentais e actitudinais.

Isto farano nunha *única proba ou exame final o día da convocatoria oficial*. Que constará de dúas partes, unha parte teórica e outra parte práctica. Realizando unha a continuación da outra.

Os dous exames, neste caso supón, o 100 % da nota final do estudante.

E nel diferenciáanse dúas partes:

1. Examen con preguntas da parte teórica, as mesmas que terá todo o alumnado; supo o 50 % da nota final. Tendo que sacar como mínimo un 5 sobre 10, para considerarse aprobado.

2. Exame con preguntas da parte práctica que será realizado despois da primeira parte. Consistirá en vinte preguntas curtas ou tipo test. Terá un tempo determinado, sobre 30mn, é poderase ter a documentación usada nos traballos de grupo mediano e grupo pequeno.

Suporá o 50 % da nota final, tendo que sacar como mínimo un 5 sobre 10, para considerarse aprobado.

Terán que ter superados os dous exames, con un 5, para poder realizar a media aritmética entre as dúas notas, e poder superar a asignatura se superan o 5 na media aritmética.

A *parte teórica da materia* pódese estudar por completo a través da bibliografía básica recomendada.

En canto á *parte práctica*, esixiráselle ao alumnado que saiba responder os contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolto ao longo do curso e demostre ter adquiridas as competencias específicas da materia. Esta parte pode estudala a través de textos existentes na biblioteca, dos apuntamentos da clase, e realizando os traballos de grupo mediano e grupo pequeno.

As actividades/competencias/probas non superadas durante o cuadrimestre poderán ser recuperadas na *convocatoria de xuño*, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na *convocatoria de xullo*.

-As *datas oficiais dos exames* poden consultarse na web da Facultade de Ciencias da Educación e de Traballo Social, campus Ourense. No espazo de Traballo Social 'Exames 2020-21'.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fantova Azcoaga, Fernando, **Manual para la gestión de la intervención social**, 978-84-8316-921-6, 2, Editorial CCS, 2005

García Ares, Maricarme, **Manual básico de documentación administrativa**, 84-688-6013-1, 2, Xunta de Galicia, 2006

Análisis y desarrollo social.cons, **Guía de planificación estratégica en ONG de acción social**, Plataforma de ONG de Acción Social,

Bolunta, **Manual de gestión asociativa**,

Bibliografía Complementaria

Fantova Azcoaga, Fernando, **La gestión de organizaciones no lucrativas**, 2001

Vivanco Borja, **Cultura y técnicas de gestión en las ONGs**, 2001

Vernis, Alfred, **La gestión de las organizaciones no lucrativas**, 1998

Vernis, Alfred, **Los retos en la gestión de las organizaciones no lucrativas**, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo social e cooperación ao desenvolvemento/O05G220V01905

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Avaliación de programas sociais/O05G220V01901

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia). * Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas externas: Practicum				
Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	005G220V01701			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 30	Carácter OB	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Verde Diego, María del Carmen Vázquez Pérez, Raquel			
Profesorado	González Rodríguez, Rubén Perdiz Álvarez, María Celsa Verde Diego, María del Carmen			
Correo-e	carmenverde@uvigo.es raquel.vazquez.perez@uvigo.es			
Web	http://http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/estudios/grupo/practicum			
Descrición xeral	O Practicum é unha materia de carácter obrigatorio, do primeiro semestre do cuarto curso da titulación. Consta de 30 créditos ECTS, equivalentes a 750 horas, das que 450-525 asígnanse ás prácticas en institucións externas (en función dos horarios da institución externa). As restantes computaranse nas actividades de: seminarios de iniciación previos ó inicio das horas en institucións, entidades e empresas externas; sesións de tutorización e seguemento do alumnado durante o proceso de realización do Practicum, procedementos de avaliación das competencias adquiridas, así como o traballo autónomo do alumnado necesario para garantir todos os aspectos anteriores. O practicum insérase no módulo E do Plan de estudos: Prácticum e Traballo Fin de Carreira e, dentro deste, na materia que ten a mesma denominación. O practicum é un conxunto de actividades orientadas a unha aprendizaxe baseada na acción e a experiencia, e a permitir a apropiación de destrezas e coñecementos, que permite aos estudantes, entre outras actividades, descubrir, analizar e comprender o contexto e os procesos de intervención social na compañía dun/ha traballador/a social experimentado/a no seu propio contexto organizativo. O practicum desenvólvese en servizos e entidades desde os que se prestan servizos de traballo social e que son recoñecidos como centros colaboradores para a formación en prácticas polas universidades, mediante convenios. Inclúe dous elementos: a supervisión, realizada por titores/as académicos profesores/as da universidade, e a tutela profesional, realizada polos traballadores/as sociais das institucións colaboradoras.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención

CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (existencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información

CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1.-É capaz de interactuar con persoas, familias, grupos e organizacións sociais, etc. para conseguir cambios, promover o desenvolvemento dos mesmos os e mellorar as súas condicións de vida a través da teoría e metodoloxía en Traballo Social baixo tutela e supervisión.	CB2 CB3 CB5	CG1 CG3	CE2 CE3 CE5 CE8 CE10 CE13 CE22 CE23	CT9 CT14 CT15 CT17 CT23 CT24
2.-É capaz de desenvolver as destrezas necesarias para a creación dunha relación de traballo positiva con diferentes tipos de persoas.	CB1 CB4	CG1 CG5 CG6	CE1 CE5 CE7 CE14 CE16 CE20 CE21	CT3 CT6 CT10 CT11 CT12 CT14 CT18 CT23 CT24
3.-Ser capaz de avaliar situacións humanas e recoller, ordear, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais, os métodos e técnicas profesionais e os procedementos institucionais	CB2 CB3 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6	CE2 CE4 CE5 CE9 CE10 CE19 CE22 CE23	CT1 CT2 CT3 CT6 CT8 CT14 CT17 CT24
4.-É capaz de tomar en consideración factores como riscos, dereitos, diferenzas culturais e sensibilidades lingüísticas, responsabilidades de protexer a individuos vulnerables e outras.	CB3	CG2 CG4	CE2 CE4 CE8 CE9 CE10 CE13 CE14 CE15 CE16 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT3 CT4 CT6 CT8 CT9 CT10 CT15 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT23 CT24
5.-É capaz de resolver conflitos de relación no marco da actuación profesional.	CB5	CG4 CG5	CE9 CE11 CE24	CT3 CT9 CT14 CT19 CT21 CT22

6.-É capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e planificar de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.	CG2 CG5	CE3 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE12 CE24	CT1 CT2 CT8 CT9 CT10 CT16 CT18 CT19 CT20
7.-É capaz de tomar decisións fundamentadas tendo en conta as consecuencias para todas as partes implicadas.	CB2 CG5	CG1 CE1 CE2 CE3 CE4 CE9 CE13 CE17 CE24	CT1 CT3 CT8 CT9 CT10 CT15 CT17 CT19 CT21 CT22 CT23
8.-É capaz de responsabilizarse das tarefas encomendadas nun marco de responsabilidades múltiples (público, usuarios dos servizos e outros).	CB4 CG2 CG5 CG6	CE1 CE4 CE7 CE14 CE15 CE16 CE17 CE18 CE20	CT2 CT10 CT11 CT12 CT14 CT19 CT21 CT23
9.-É capaz de reflexionar sobre o seu comportamento e ser capaz de modificalo á luz da experiencia e de identificar e someter a revisión os seus propios límites persoais e profesionais.	CB3 CG5 CG6	CE16 CE17 CE23	CT3 CT8 CT14 CT16 CT17 CT18 CT23
10.-É capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprimento coas obrigacións profesionais e evaluando a eficiencia do propio traballo.	CB2 CG5 CG6	CE10 CE16 CE17 CE22 CE23	CT2 CT8 CT11 CT16 CT19 CT23
11.-É capaz de analizar a propia práctica e identificar os seus límites e carencias profesionais, e asumir a responsabilidade da formación continuada de coñecementos e destrezas.	CB5 CG3 CG5 CG6	CE10 CE16 CE22 CE23 CE24	CT1 CT3 CT16 CT18 CT19 CT23
12.-É capaz de utilizar axeitadamente a supervisión e sistematizar a práctica.	CB5 CG5	CE16 CE23	CT1 CT3 CT6 CT7 CT8 CT10 CT11 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT20 CT23 CT24

13.-É capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do traballo social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan.	CB3 CB5	CG5 CG6	CE22 CE25	CT1 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23
14.-É capaz de preparar e/ou dirixir reunións de forma efectiva.	CB4	CG1 CG2	CE7 CE14 CE20 CE21	CT2 CT4 CT6 CT11 CT12 CT14 CT21 CT22 CT23
15.-É capaz de gestionar a incerteza, o cambio e o estrés en situacións de traballo.	CB5	CG6	CE4 CE9 CE24	CT1 CT2 CT3 CT9 CT10 CT16 CT18 CT19 CT23
16.-É capaz de manexar de forma produtiva os conflitos interpersonales e intrapersonales.	CB2	CG4 CG5 CG6	CE6 CE8 CE15 CE20 CE23 CE24	CT1 CT3 CT9 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19 CT23
17.-É capaz de gestionar dilemas e problemas éticos, identificando os mesmos e reflexionando sobre os seus resultados.	CB3	CG1 CG2 CG3 CG4	CE6 CE16 CE19 CE23 CE24	CT1 CT3 CT6 CT9 CT14 CT15 CT16 CT17 CT23 CT24
18.-Ha adquirido experiencia directa en Trabajo Social en los lugares donde se desarrolla (servicios sociales y de bienestar, organizaciones sociales, etc.)	CB5		CE2 CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE10 CE14 CE17 CE18 CE19 CE20 CE21 CE22 CE23 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24

Contidos	
Tema	
1.-Realización de actividades e tarefas de preparación, seguemento e avaliación para a inserción no centro de prácticas.	Os mesmos
2.-Coñecemento da institución e campo de intervención da práctica.	Os mesmos
3.-Observación participante da realidade no contexto profesional.	Os mesmos
4.-Aplicación dos coñecementos teóricos na práctica.	Os mesmos
5.-Aplicación dos métodos e procedementos profesionais.	Os mesmos
6.-Utilización e manexo da documentación, técnicas e instrumentos profesionais.	Os mesmos
7.-Reflexión e análise da práctica profesional a través da supervisión individual e grupal.	Os mesmos
8.-Recompilación, tratamento e análise de datos cara a sistematización da práctica.	Os mesmos
9.-Elaboración da memoria final do prácticum.	Os mesmos

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Obradoiro	9	12	21
Seminario	16	16	32
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	525	75	600
Cartafol/dossier	0	10	10
Estudo de casos	0	10	10
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	10	10
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas(Repetida non usar)	0	65	65

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introductorias	A coordinación do Prácticum fará unha sesión informativa sobre o mesmo antes da incorporación do alumnado na institución ou entidade. Véxase calendario do practicum no taboleiro e web da Facultade e en FAITIC.
Obradoiro	Serán desenvolvidos polos/as titores/as académicos/as co grupo de alumnado asignado antes da súa incorporación á institución ou entidade. Consistirán en actividades e tarefas introductorias ao campo de prácticas.O alumnado terá 3 sesións.
Seminario	Consistirá en supervisións grupais co/a titor/a académico/a asignado/a, nun marco de aprendizaxe colaborativa e reflexións sobre as competencias a acadar no Prácticum. O alumnado terá 4 sesións.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Asistencia e realización de tarefas do proxecto de prácticas persoal do alumno na institución externa, baixo a titorización do profesional da institución de destino do Prácticum.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Serán desenvolvidos polos/as titores/as académicos/as co grupo de alumnado asignado antes da súa incorporación á institución ou entidade. Consistirán en actividades e tarefas introductorias ó campo de prácticas. O alumnado terá 3 sesións.
Seminario	Consistirá en supervisións grupais co/a titor/a académico/a asignado/a, nun marco de aprendizaxe colaborativo e reflexións sobre as competencias a acadar no Prácticum. O alumnado terá 4 sesións.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Asistencia e realización de tarefas do proxecto de prácticas persoal do alumno na institución externa, baixo a titorización do profesional da institución de destino do Prácticum.

Avaliación

Descrición		Cualificación	Competencias Avaliadas			
Cartafol/dossier	Asistencia, participación, interacción e realización das actividades/tarefas encomendadas nos Seminarios preparatorios (Obradoiros) antes de iniciar as prácticas en institucións. Os resultados serán entregados nun DOSSIER, cos contidos establecidos para tal fin.	Máximo 10	CB2 CB4 CB5	CG3	CE4 CE13 CE18 CE22 CE23 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT23 CT24
Estudo de casos	Asistencia, participación, interacción e realización das actividades/tarefas encomendadas para os Seminarios de supervisión grupal. Os resultados serán a presentación en cada un deles de estudos de casos	Máximo 10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG6	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE19 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT23 CT24
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Informe final do profesional tutor externo relativo á valoración do proxecto de prácticas persoal do alumno na institución externa e o desenvolvemento das competencias do practicum na institución.	Máximo 50	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE13 CE14 CE15 CE16 CE17 CE18 CE19 CE20 CE21 CE22 CE23 CE24 CE25	CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT22 CT23 CT24

Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	Elaboración por parte do estudante dunha Memoria final de prácticas que recompila os coñecementos necesarios e a actividade realizada durante o seu periodo de permanencia nunha institución ou entidade.	Máximo 30	CB1	CG1	CE1	CT1
			CB2	CG2	CE2	CT2
			CB3	CG3	CE3	CT3
			CB4	CG4	CE4	CT4
			CB5	CG5	CE5	CT6
				CG6	CE6	CT7
					CE7	CT8
					CE8	CT9
					CE9	CT10
					CE10	CT11
					CE11	CT12
					CE12	CT14
					CE13	CT15
					CE14	CT16
					CE15	CT17
					CE16	CT18
					CE17	CT19
					CE18	CT20
					CE19	CT21
					CE20	CT22
					CE21	CT23
					CE22	CT24
					CE23	
					CE24	
					CE25	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación

A avaliación do prácticum deberá verificar a capacidade efectiva de desenvolver tarefas concretas da actividade profesional, así como a adquisición das destrezas e aptitudes correspondentes. A avaliación terá carácter continuado a través do seguimento do traballo tutorizado, de seguimento e criterios de avaliación deste, que incluírá a valoración dos informes dos/as tutores/as externos, as actividades de seguimento e supervisión dos/as tutores/as académicos/as, así como a memoria final do alumnado. En todo caso, a nota final do alumnado virá dada nun 50% pola valoración emitida polos/as tutores/as das entidades colaboradoras e o outro 50% será emitido polo/a tutor/a académico, en función das actividades solicitadas nos Obradoiros (Dossier: 0-1 punto), nos Seminarios grupais (0-1 punto), na supervisión individual e a entrega da memoria final (0-3 puntos). Será requisito necesario o depósito dunha copia da memoria de prácticas na institución colaboradora en formato e data establecida pola coordinación. O tutor académico da universidade será o responsable da síntese avaliativa. A cualificación final será numérica de 0 a 10 segundo a lexislación vixente. Para superar a materia será necesario aprobar por independente cada unha das metodoloxías de avaliación.

SEGUNDA CONVOCATORIA: Avaliaranse as competencias non superadas e adquiridas na convocatoria do primeiro semestre. Os horarios e datas da entrega final da memoria estarán publicados na web da Facultade e en Faitic.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Berasaluze, A. y Ovejás, R. (coords.), **Guía de prácticas externas : practicum : grado en trabajo social**, Servicio Editorial de la Universidad del País Vasc, 2013

Guinot, C. (Coord.), **Métodos, técnicas y documentos utilizados en Trabajo Social**, Deusto Publicaciones, 2008

Fernández, M. y Jiménez A., **El informe social. Cuestiones a debate**, Colegio Oficial de Diplomadas y Diplomados en Trab, 2006

Morán Carrillo, J. M., **Intervención metodológica en trabajo social: estrategias de intervención y contexto en trabajo social**, Certeza, 2004

Pastor Seller, E. (coord.), **Supervisión y prácticas en trabajo social. Organización, Metodología e instrumentos para el proceso de construcción del conocimiento desde la práctica profesional**, Diego Marín, 2010

Pastor-Seller, E. (Coord.), **Prácticas y supervisión en Trabajo Social: metodología, organización e instrumentos de supervisión de la práctica profesional**, Diego Marín, 2014

Bibliografía Complementaria

Aguiar Fernández, F.X, Méndez Fernández, A.B. y Fenández Rodicio, C. I., **Proceso de tutorización y supervisión del practicum en trabajo social : un espacio de aprendizaje significativo**, Santiago de Compostela, 2013

Aguiar Fernández, F.X y Méndez Fernández, A.B., **La desvirtuación de los instrumentos en trabajo social riesgos para la profesión y los derechos de ciudadanía**, Universidad de La Rioja, 2016

Alonso, M. P, **La supervisión en la educación para el Trabajo Social**, 1993

Consejo General del Trabajo Social, **Código Deontológico del Trabajo Social**, 3ª, Consejo General del Trabajo Social, 2012

Fernández i Barrera, J., **La supervisión en el trabajo social**, Paidós, 1997

Gómez, J., Julve, M., Pérez Cosín, J. V., **Trabajo Social. Orientaciones y prácticas formativas**, Gules, 1999

Fernández i Barrera, J., **Características del supervisor de prácticas de trabajo social en el Espacio Europeo de Educación Superior**, 2006

Howe, D., **Dando sentido a la práctica : una introducción a la teoría del trabajo social**, Maristán, 1999

Payne, M., **Teorías contemporáneas del Trabajo Social. Una introducción crítica**, Paidós, 1995

Quezada Benegas, M. et al., **Perspectivas Metodológicas en Trabajo Social**, Espacio, 2001

Rejado, R. y Ovejas Mª R., **Diagnóstico e intervención social**, Servicio central de Publicaciones del Gobierno Va, 2006

Uriz Pemán, M.J., **Dilemas éticos en la intervención social: una perspectiva profesional desde el trabajo social**, Mira, 2007

VVAA, **Instrumentos de Valoración y programación**, 2008

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/O05G220V01991

Traballo social na incorporación social/O05G220V01908

Traballo social e ámbitos profesionais/O05G220V01907

Traballo social e cooperación ao desenvolvemento/O05G220V01905

Traballo social e mediación/O05G220V01906

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Política social/O05G220V01404

Saúde, dependencia e vulnerabilidade/O05G220V01405

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Ética e traballo social/O05G220V01502

Xestión de organizacións de benestar social/O05G220V01605

Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social/O05G220V01601

Proceso de planificación en traballo social/O05G220V01504

Traballo social grupal e comunitario/O05G220V01604

Traballo social individual e familiar/O05G220V01505

Plan de Continxencias

Descrición

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Debido a situación xerada pola crise sanitaria o desenvolvemento da docencia pode sufrir algúns cambios. A docencia poderá producirse en tres escenarios: presencial, a través do campus remoto (virtual) ou mixta/semipresencial.

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a través do campus remoto, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

☐ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

☐ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No suposto caso de que o alumnado non poida permanecer na institución ou entidade o tempo establecido, a ponderación das notas variará as súas porcentaxes do seguinte xeito: Cartafol (10%); Estudo de casos (20%); Memoria final (informe de prácticas do estudante: 30%); Informe final do profesional tutor externo (40%).

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual. Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas: Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Calquera outra incidencia será resolta pola Comisión do Practicum.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Avaliación de programas sociais				
Materia	Avaliación de programas sociais			
Código	O05G220V01901			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Rodríguez Villarino, Rafael			
Profesorado	Rodríguez Villarino, Rafael			
Correo-e	rafael.rodriquez.villarino@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Materia que pretende introducir ó alumnado nunha tarefa máis precisa que nunca: establecer a medida en que deben levarse a práctica os programas de intervención social. A este respecto, trataranse de ensinar as competencias e habilidades necesarias para determinar a eficacia, eficiencia e impacto dos proxectos e programas mediante os que se trata de dar solución as necesidades sociais.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (existencia de maiores redes)

CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais.	CB1	CG1	CE2	CT1
	CB2	CG2	CE3	CT2
	CB3	CG5	CE4	CT3
	CB5	CG6	CE5	CT7
Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión.			CE6	CT8
			CE7	CT9
			CE8	CT10
Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.			CE9	CT11
			CE10	CT12
Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc.			CE12	CT13
			CE15	CT15
			CE17	CT16
			CE18	CT17
			CE19	CT18
			CE22	CT19
				CT20
Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.				CT22
				CT23
				CT24
Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social.				

Contidos

Tema

1. A avaliación de necesidades sociais.	1.1. Concepto de Avaliación de necesidades sociais 1.2. A preocupación respecto das necesidades sociais: unha breve historia 1.3. Clasificación das necesidades sociais 1.4. Fontes de datos sobre avaliación
2. Unha aproximación aos programas de avaliación de necesidades sociais	2.1. Orixe dos programas de avaliación de necesidades sociais. 2.2. Exemplos de programas sociais e do interese pola avaliación dos mesmos 2.3. A metodoloxía na avaliación e o deseño de programas sociais.
3. Profundizando na análise da avaliación de programas sociais	3.1. Algúns aspectos clave previos o deseño e a avaliación de programas 3.2. Experiencias sobresaíntes na avaliación de programas sociais 3.3. Pasado, presente e futuro da avaliación de programas sociais
4. Deseño, efectos esperados e impacto real dos programas sociais: teoría e práctica da avaliación.	4.1. A elección da necesidade social 4.2. Planificación de metas ou obxectivos da intervención. 4.3. Anticipando os puntos clave da avaliación do programa de intervención. 4.4. Comprobando resultados e reiniciando a espiral de estudo.
5. O futuro da avaliación de programas sociais	5.1. Posibilidades e limitacións dos programas sociais e da súa avaliación. 5.2. Que se atisba no horizonte? 5.3. Reflexións e conclusións finais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	28	50
Traballo tutelado	15	35	50
Presentación	7	7	14
Traballo	2	25	27
Práctica de laboratorio	2	7	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Exposición de traballos
Traballo tutelado	Elaboración de proxectos
Probas	Descrición
Traballo	Elaboración de proxectos
Práctica de laboratorio	Probas prácticas e simulacións

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita□	75	CB1 CG1 CE2 CT1 CG2 CE4 CT2 CG5 CE6 CT3 CG6 CE8 CE9 CE10 CE12 CE19 CE22

Práctica de laboratorio	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	25	CG6	CE2 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE12 CE22	CT1 CT2 CT3 CT9 CT11 CT15 CT17 CT19 CT23
-------------------------	--	----	-----	---	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada alumno deberá obter, polo menos o 50% da cualificación en cada un dos dous apartados para superar a materia.Os alumnos non presenciais poderán alcanzar as competencias e superar a materia (ata unha nota de 10) a través de *tutorías e do seguimento individualizado. Segunda convocatoria: aquelas competencias non superadas na primeira convocatoria serán avaliadas na segunda. Nesta segunda convocatoria avaliaranse só as probas ou aspectos non superadas na primeira. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade de Ciencias da Educación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Aguilar, M. J. e Ander-Egg, T., **Evaluación de servicios y programas sociales.**, Siglo XXI, 1992

Cohen, E. e Franco, R., **Evaluación de proyectos sociales.**, Siglo XXI, 1993

Corbetta, P., **Metodología y técnicas de investigación social**, McGraw-Hill., 2007

Vedung, E., **Evaluación de políticas públicas y programas**, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales., 1997

Bibliografía Complementaria

Rossi, P. H., Freeman, H. E. e Lipsey, P., **Evaluation: a systematic approach.**, Sage, 2004

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ==

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de tutorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a tutorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican:

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Inglés para traballadores/as sociais				
Materia	Inglés para traballadores/as sociais			
Código	O05G220V01902			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Inglés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Fernández Carballo Calero, María Victoria			
Profesorado	Fernández Carballo Calero, María Victoria			
Correo-e	victoria@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A través desta materia instrumental os alumnos afianzarán os seus coñecementos básicos da lingua inglesa e poderán comunicarse en diferentes situacións que se formulan habitualmente no ámbito do Traballo Social.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT5	Coñecemento da lingua estranxeira
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT9	Resolución de problemas
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
1. Familiarizarse cunha lingua estranxeira.		CT5 CT13
2. Transmitir información a un público tanto especializado como non especializado.	CB4	CE2 CE8 CE13 CE14
3. Axudar ás persoas a comunicar.	CG1 CG3	CE2 CE8 CE13 CE14
4. Consultar e cooperar con outros, comunicando a través de diferenzas tales como as de identidade ou a linguaxe.		CE2 CE8 CE13 CE14
5. Establecer unha comunicación empática e efectiva con outras persoas, e de forma especial con aquelas que presenten necesidades de comunicación.		CE2 CE8 CE13 CE14
6. Traballar nun contexto internacional.		CT13
7. Adaptarse a novas situacións.		CT19
8. Avanzar nas relacións interpersoais.	CG1	CT14
9. Recoñecer a diversidade e a interculturalidade.		CT15
10. Coñecer outras culturas.		CT13
11. Resolver problemas.	CB2	CT9
12. Razoar dunha maneira crítica.	CB3	CT16
13. Analizar e sintetizar.		CT1
14. Aprender dunha maneira autónoma.	CB5	CT7 CT18
15. Traballar en equipo.		CT11
16. Actualizar os propios coñecementos, xa que o coñecemento científico de vangarda, na actualidade, adóitase transmitir en inglés.	CB1 CG6	CT7

Contidos

Tema	
1. Introducing what social work is	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
2. Defining what social work is	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
3. What social work is according to the curriculum-study	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
4. Values of social work	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.

5. Social work functions	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
6. What is social work practice?	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
7. Social work and social work practice	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
8. Differences between social work and social welfare	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
9. More on social welfare	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
10. History of social welfare	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
11. One example where social work is involved	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.
12. Selecting a career in social work	1. Reforzo de coñecementos adquiridos. 2. Introducción ao inglés profesional para TS. 3. Contidos específicos gramaticais, léxicos, funcionais e estilísticos aplicados ao TS. 4. Fomento das catro destrezas comunicativas aplicadas no campo do TS. 5. Tradución directa e inversa de textos relevantes para a profesión. 6. Exercicios de pronunciación e de exposición á pronunciación.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	5	12	17
Prácticas de laboratorio	2	4	6
Resolución de problemas de forma autónoma	0	30	30
Resolución de problemas	24	36	60
Traballo tutelado	5	5	10
Presentación	2	6	8
Actividades introdutorias	1	0	1
Autoavaliación	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios científico-técnicos, de idiomas, etc).
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa asignatura. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección magistral.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos no aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Atención e resolución de dúbidas do alumnado coa finalidade de guiar e orientar o proceso de aprendizaxe
Resolución de problemas	Atención e resolución de dúbidas do alumnado coa finalidade de guiar e orientar o proceso de aprendizaxe
Traballo tutelado	Atención e resolución de dúbidas do alumnado coa finalidade de guiar e orientar o proceso de aprendizaxe

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos exercicios de forma autónoma. En determinados casos solicitarase entrega de resultados.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CG6 CT1 CT5 CT7 CT9 CT13 CT16 CT18
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos no aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CG6 CE2 CE8 CE13 CE14 CT1 CT5 CT7 CT9 CT11 CT13 CT14 CT15 CT16 CT19
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica pode ser presencial e non presencial. Pódense utilizar diferentes ferramentas para aplicar esta técnica como, por exemplo, chat, correo, foro, audioconferencia, videoconferencia, etc.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG3 CG6 CT1 CT5 CT9 CT13 CT16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será necesario asistir polo menos a un 80% das sesións presenciais para ser avaliados a través das referidas ponderacións. Para superar a materia é necesario ter unha puntuación mínima no apartado de resolución de problemas e/ou exercicios de 3 puntos. En caso de superar unha das partes da materia, conservárase a súa cualificación ata a convocatoria de xullo.

Cando a algún estudante non se lle poida cualificar a través da avaliación continua, este deberá realizar unha proba escrita dos contidos da materia que pondera ata 7 puntos da nota final e outra oral que pondera ata 3 puntos. Para superar a materia será preciso que obteña en cada unha das partes un 50% da cualificación establecida para cada apartado, é dicir, 3,5 puntos na proba escrita e 1,5 puntos na proba oral. En caso de superar unha das partes da materia conservárase a súa cualificación ata a convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da Facultade

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernández Morales, C. & Hewitt, E., **English reading comprehension for the field of social work**, Universidad de Granada, 2006

Bibliografía Complementaria

Hewitt, E. & Fernández Morales, C., **English listening comprehension for the field of social work: Gerontological social work: Student's book**, Universidad de Granada, 2003

Barker, R.L., **The Social Work Dictionary**, NASW Press, 1998

Edwards, L.R., **Encyclopedia of Social Work**, NASW Press, 1995

Swan, M., **Practical English Usage**, OUP, 2005

Murphy, R., **English Grammar in Use**, CUP, 1994

Cambridge Advanced Learner's Dictionary, CUP,

Oxford Advanced Learner's Dictionary, OUP,

Collins Cobuild English Dictionary for Advanced Learners, Collins ELT,

Longman dictionary of Contemporary English, Pearson ESL,

Gran diccionario Oxford español-inglés/inglés-español, OUP,

Larousse español-inglés/English-Spanish, Larousse,

Recomendacións

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

1. Nivel B1 de inglés.
2. Asistencia continuada ás sesións.
3. Dominio de informática a nivel usuario.
4. Actitude favorable e receptiva.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Todas as actividades docentes (leccións maxistras, prácticas de resolución de exercicios, preparación de traballos) manteranse mediante a utilización combinada de FaiTic e Campus Remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modificarán as metodoloxías.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A atención personalizada realizarase mediante a utilización combinada de FaiTic (foros, corrección comentada de tarefas[]) e do Campus Remoto (titorías persoais e en grupo).

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non se modificarán os contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Para facilitar o acceso online á bibliografía o profesorado ampliou no posible as referencias a recursos electrónicos e dixitalizados.

O alumnado ten á súa disposición todo o material elaborado pola profesora e utilizado nas aulas.

* Outras modificacións

Non se realizarán outras modificacións.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Consérvanse as probas e porcentaxes de avaliación da materia.

* Información adicional

Os exames realizaranse a través das aulas do Campus Remoto e das actividades, ferramentas e recursos de FaiTic.

Cando sexa necesario utilizar materiais específicos para realizar as probas, estes poderán proxectarse na aula virtual do Campus Remoto e/ou descargarse a través dunha tarefa en FaiTic.

A entrega dos exames realizarase tamén, sempre que sexa posible, a través dunha tarefa en FaiTic. De existiren problemas técnicos insalvables, poderanse utilizar como vías alternativas o correo electrónico ou unha fotografía da proba enviada a través dun móbil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Pedagogía social para traballo social**

Materia	Pedagogía social para traballo social			
Código	005G220V01903			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Nogueiras Mascareñas, Luís Miguel			
Profesorado	Nogueiras Mascareñas, Luís Miguel			
Correo-e	lnogueiras@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Considérase esta materia como relevante no plano de estudos do Grao de Traballo Social. A Pedagogía Social no marco desta titulación achega aos estudantes ao coñecemento da realidade educativa e dos procesos de intervención socioeducativa. Neste sentido proporciona elementos para comprender a interrelación entre os diferentes campos de intervención na realidade social e as implicacións educativas da problemática social. A materia Pedagogía Social para Traballo Social está incluída como optativa no novo Plan de estudos da titulación de Grao en Traballo Social da Universidade de Vigo. Se atendemos aos antecedentes históricos do Traballo Social, a incorporación da perspectiva pedagóxica a acción social e a acción-intervención socioeducativa dos traballadores e traballadoras sociais comeza a xeneralizarse xa a a partires da Segunda Guerra Mundial e da extensión cualitativa dos fenómenos educativos. A educación deixa de ser competencia exclusiva do sistema escolar formal para situarse na perspectiva da sociedade educadora (Husén, 1982), donde acadan gran relevancia e notoriedade outros sistemas educativos (non formal e informal) que irrumpen con gran forza no sistema educativo formal, o reforzan e complementan (Coombs e Ahmed, 1974). Ao longo das últimas décadas a literatura especializada (Freire, 1971; Quintana, 1984, 1994; Bueno Abad, 1991; Sáez, 1991; Ortega, 1991, 1999; García Martínez, 1992; Fermoso, 1994; Petrus, 1997; Caride, 2005) foi deixando constancia da xeneralización do enfoque educativo do Traballo Social. Na nosa opinión o obxectivo fundamental dos profesionais do Traballo Social no ámbito educativo consiste na promoción do desenvolvemento humano e da calidade de vida dos nenos e nenas, xoves e doutros colectivos en situación de risco ou problemática social, posibilitando a súa integración (ou reinserción) plena na sociedade. Así pois, a materia Pedagogía Social para Traballo Social adecúase ao perfil profesional e académico da titulación, pretendendo non só introducir os conceptos básicos da asignatura senón achegar ao alumnado aos principais ámbitos de intervención socioeducativa.

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz

CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer proxectos e programas desenvolvidos en institucións relevantes dende o punto de vista pedagóxico-social.	CB1 CB2 CB3 CB5	CG2 CG6	CE1 CE4 CE12	CT1 CT3 CT4 CT11 CT16 CT17 CT18 CT19 CT24
Coñecer as interrelacións entre os diferentes campos de intervención na realidade social e as implicacións educativas da problemática social.	CB1 CB2 CB3 CB5	CG1 CG2 CG6	CE1 CE3 CE4 CE23	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT11 CT16 CT17 CT18 CT19
Demostrar capacidade básica para iniciarse na investigación de problemas educativos relevantes que inciden en problemas sociais globais.	CB1 CB2 CB3 CB5	CG2 CG4 CG6	CE3 CE4 CE12 CE15	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT16 CT17 CT24

Demostrar capacidade básica de adquisición de estruturas conceptuais e recursos metodolóxicos que permitan a análise da educación como práctica social.	CB1 CB2 CB3 CB5	CG2 CG6	CE3 CE12 CE20 CE23	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT11 CT16 CT17 CT18 CT19
Posuír habilidades básicas para enfrontarse a cuestións educativas nos diferentes sectores sociais.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG4 CG6	CE1 CE4 CE20	CT1 CT2 CT4 CT11 CT12 CT16 CT17
Posuír habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades co obxecto de contribuír a lograr cambios e mellorar as súas condicións de vida.	CB1 CB4 CB5	CG1 CG4 CG6	CE2 CE20	CT3 CT9 CT11 CT12 CT14 CT16 CT17 CT18 CT19
Posuír habilidade básica para realizar unha intervención pedagóxico-social comprometida cos grupos sociais en situación de marxinación a coa realidade sociocultural de Galicia.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG4 CG6	CE2 CE15 CE20	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT11 CT14 CT16 CT17 CT18 CT19 CT24

Contidos

Tema	
Tema 1. Conceptos introdutorios: Traballo Social, Educación Social e Pedagogía Social.	1.1. Concepto, obxecto de estudo e marco disciplinar da Pedagogía Social. 1.2. A educación como realidade social e socialmente condicionada. 1.3. O tratamento sociolóxico da educación como práctica social. 1.4. O universo educativo: a educación formal, non formal e informal.
Tema 2. Construción histórica e científica da Pedagogía Social.	2.1. A Pedagogía Social e o Traballo Social educativo. 2.1. Orixe e precursores da Pedagogía Social española (construción histórica). 2.2. A incorporación da Pedagogía Social á Universidade (construción científica).
Tema 3. O traballador social nos servizos de apoio á educación.	3.1. A orientación educativa en Galicia. 3.2. O traballador/a social nos Equipos de Orientación Específicos (EOEs): tarefas e funcións. 3.3. Convivencia e conflito escolar: concepto, estilos de afrontamento dos conflitos, técnicas de resolución dos conflitos escolares, os equipos de mediación escolar e programas de mellora da convivencia.
Tema 4. A Animación Sociocultural	4.1. Conceptualización e ámbitos. 4.2. Ocio e tempo libre: a Pedagogía do ocio.
Tema 5. A Educación de Adultos e a Formación Ocupacional.	5.1. Programas, actuacións, centros e servizos. 5.2. A Formación profesional básica (FPB).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Seminario	10	20	30

Traballo tutelado	6	8	14
Traballo tutelado	8	24	32
Presentación	5	7	12
Lección maxistral	12	24	36
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado (detección de coñecementos previos, motivacións...), así como a presentar a materia.
Seminario	Traballo en grupo mediano sobre determinados contidos da materia a través de leituras, recensións, ou documentos entregados previamente polo profesor.
Traballo tutelado	Exercicios ou proxectos que os estudantes desenvolven na aula baixo a supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Traballo tutelado	Os estudantes de forma grupal elaboran un documento ou investigación sobre a temática da materia. Polo xeral, trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dos resultados do traballo tutelado. A exposición desenvolverase no grupo mediano.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición se lle adicará un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor ou no horario de titorías.
Actividades introdutorias	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición se lle adicará un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor ou no horario de titorías.
Seminario	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición se lle adicará un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor ou no horario de titorías.
Traballo tutelado	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición se lle adicará un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor ou no horario de titorías.
Traballo tutelado	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición se lle adicará un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor ou no horario de titorías.

Presentación	- As sesións maxistras e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición se lle adicará un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor ou no horario de titorías.
--------------	--

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Seminario	Comentarios orais e escritos dos alumnos acerca dalgún tema debatido na clase e presentado previamente polo docente da materia.	10	CB2 CB3 CB4	CG2	CE3	CT1 CT2 CT3 CT4 CT10 CT24
Traballo tutelado	As experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación na aula.	10	CB2 CB3	CG2	CE3	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT24
Traballo tutelado	Os/as estudantes presentan o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia e/ou investigación. Desenvolverase en pequeno grupo, de forma escrita. Tamén se valorará a exposición que faga o grupo do traballo na aula.	20	CB2 CB3 CB4	CG2 CG6	CE3	CT1 CT3 CT4 CT10 CT14 CT24
Presentación	Exposicións grupais dos traballos de aula.	10	CB2 CB3 CB4	CG6		CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT12 CT14 CT24
Exame de preguntas obxectivas	Realizarase unha proba para a avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con tres ou catro alternativas de resposta. Os/as alumnos/as seleccionarán unha resposta entre as distintas posibilidades. As respostas erradas puntuarán negativamente: dúas mal restarán unha ben.	50	CB2 CB3 CB4	CG1 CG2 CG4 CG6	CE1 CE2 CE3 CE4 CE12 CE15 CE20 CE23	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT12 CT14 CT16 CT17 CT18 CT19 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

Horario de titorías:

Primeiro cuadrimestre: mércores, de 15.30 a 16.30 e de 17.30 a 20.30 horas.

Segundo cuadrimestre: mércores, de 15.30 a 19.30 horas.

Para superar a materia é necesario superar inicialmente todas as probas.

O alumnado non presencial: deberá falar co profesor ao principio do curso para acordar un plan de traballo específico.

Segunda convocatoria: No caso de superar unha das partes da materia se conservará a súa cualificación no mesmo curso académico. Deberá/n superarse a/as probas nas que no se houiera obtido unha cualificación mínima. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Calendario de exames: as datas oficiais dos exames poden consultarse na web oficial da Facultade: (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo 'Exames 2020-21'.

Esta guía docente explicita as liñas de actuación a desenvolver co alumnado da materia, entendida con certa flexibilidade; polo tanto, pode estar suxeita a algúns reaxustes puntuais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Caride Gómez, J.A., **Las fronteras de la pedagogía social**, Gedisa,

Fermoso, P. (ed.), **Pedagogía social**, Herder,

Nogueiras Mascareñas, L.M., **La práctica y la teoría del desarrollo comunitario. Descripción de un modelo**, Narcea,

Ortega, J., **Pedagogía social**, Pearson Educación,

Petrus, A., **Pedagogía social**, Ariel,

Quintana, J.M., **Pedagogía social**, Dykinson,

Trilla, J. (coord.), **Animación sociocultural**, Ariel,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social/O05G220V01601

Traballo social e mediación/O05G220V01906

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística aplicada á investigación social/O05G220V01202

Prácticas externas: Practicum/O05G220V01701

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Plan de Continxencias

Descrición

Titulación: TRABALLO SOCIAL

Materia: PEDAGOXÍA SOCIAL PARA TRABALLO SOCIAL

Cod. materia: 05G220V01903 Curso: 4º

Adaptación de metodoloxías á docencia non presencial

Metodoloxías docentes que se manteñen:

- Sesións expositivas na presentación dos temas da materia (metodoloxías maxistrais).
- Comentarios de textos.
- Estudo de casos e resolución de problemas.
- Traballos tutelados.

Metodoloxías docentes que se modifican:

- Apuntes das clases presenciais en formato web accesibles dende a rede.
- Guías para a realización de actividades.
- Clases pregrabadas en audio dispoñibles na web.
- Clases en "vivo" a través de aula remota.
- Asignación de tarefas ou actividades de forma electrónica.

Adaptación da avaliación:

- Tarefas e actividades propostas polo profesor durante o desenvolvemento dos contidos da materia e comentarios realizados sobre os mesmos (□Prácticas de aula□): 20%.
- Traballo individual ou grupal (máximo dous alumnos/as) tutelado e exposición do traballo na aula de clase (ou no seu caso, na aula remota): 40%.
- Proba final de resolución de exercicios e/ou casos prácticos: 40%.

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

- Correo electrónico.

- Foros de Faitic.

Modificacións (se procede) dos contidos a impartir

Non hai cambios respecto á guía docente.

Bibliografía adicional para facilitar a autoaprendizaxe

- Caride Gómez, J.A (2005). Las fronteras de la pedagogía social. Barcelona: Gedisa.

- Feroso, P. (ed.) (1994). Pedagogía social. Barcelona: Herder.

- Nogueiras Mascareñas, L.M (1996). La práctica y la teoría del desarrollo comunitario. - Descripción de un modelo. Madrid: Narcea.

- Nogueiras Mascareñas (2005): Convivencia e conflito nas aulas (pp. 41-54). En Suárez Sandomingo, J.M.: Mediar para remediar conflitos. Lugo: Axac.

- Ortega, J. (2007). Pedagogía social. Madrid: Pearson Educación.

- Petrus, A. (1997). Pedagogía social. Barcelona: Ariel.

Quintana, J.M. (1984) Pedagogía social. Madrid: Dykinson.

- Trilla, J. (coord.) (1997). Animación sociocultural. Barcelona: Ariel.

- Torrego, J.C. (2001): Mediación de conflictos en instituciones educativas. Madrid: Narcea.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Sistemas de bienestar social comparados				
Materia	Sistemas de bienestar social comparados			
Código	005G220V01904			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Fernández Álvarez, Antón Lois			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	a materia ofrece unha visión das principais características dos modelos de bienestar do mundo occidental ofrecidas con perspectiva comparada e usando diferentes metodoloxías			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de bienestar social
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT16	Razoamento crítico
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión do contexto político, económico e social das reformas sociais e da política social no ámbito local, autonómico, estatal, europeo e mundial.	CT1 CT2

Habilidade para analizar e sistematizar diversas aproximacións ao desenvolvemento dos distintos modelos de benestar.				CT8 CT9
Familiarizarse coas análises comparativas sobre as políticas sociais nos estudos sobre os Estados do Benestar.				CT13
Valoración do impacto das políticas sociais sobre a desigualdade social	CB3	CG4	CE2 CE21	CT10
Habilidade para manexar teorías, métodos e técnicas empregadas no estudo da política social e a cooperación internacional.				CT13
Capacidade para analizar e valorar a influencia social e o pensamento social e os seus implicacións no Traballo Social.		CG6		CT24
Ser capaz de comprender e valorar distintos discursos.		CG1	CE14	
Capacidade para a procura do coñecemento a través de diferentes vías.				CT1 CT2 CT3 CT8 CT16 CT18
Capacidade para perceber e interpretar acontecementos con flexibilidade.	CB1 CB5			CT1 CT8 CT9 CT10 CT16 CT18
Ser capaz de desenvolver criterios de avaliación e aplicalos no proceso de aprendizaxe.	CB1		CE25	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT16
Habilidade para dialogar y llegar a acuerdos en traballos en grupo.		CG1 CG2 CG5		
Demostrar habilidade na expresión oral de ideas propias e análises reflexivas en público.		CG3		CT3 CT4

Contidos

Tema	
1. Aspectos metodolóxicos e conceptos da Política Comparada	Os conceptos en Política comparada. Os deseños de investigación comparativos. A comparación e os métodos en ciencia política.
2. Configuración comparada do Estado de Benestar. Diferentes modelos de política social en Europa	Desenvolvemento dos diferentes modelos de Estados do Benestar. As tres formas paradigmáticas: universalistas, corporatistas, residuais. Tipoloxías dos Estados de Benestar en Europa.
3. O modelo de benestar español: implementación estatal, autonómica e local.	Implementación estatal, autonómica e local das políticas sociais do Estado do Benestar en España.
4. Diferentes modelos de política social no mundo	A cuestión social en USA e Canadá; evolución da política social en América Latina; problemas sociais cruciais en África e Asia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	21	19	40
Presentación	6	10	16
Traballo tutelado	5	24	29
Seminario	10	4	14
Traballo	5	30	35
Exame de preguntas obxectivas	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte da docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, das bases teóricas e/ou das directrices dun traballo, do exercicio ou do proxecto a desenvolver polo/a estudante.

Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante a docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Traballo tutelado	Realización e entrega por escrito do traballo a partir do guión proporcionado pola docente.
Seminario	actividades de reflexión, debate e discusión dos temas de actualidade relacionados coa materia

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Traballo tutelado	o profesor tutorizará persoalmente a cada un dos grupos formados para a realización do traballo.
-------------------	--

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Lección maxistral	Asistencia e participación na sesión e asistencia a seminarios, congresos ou xornadas científicas	10		
Presentación	Expoñer o traballo ao resto de compañeiros/os (con medios audiovisuais). Defender publicamente o eu traballo, é dicir, debe responder as preguntas e as críticas dos seus compañeiros e compañeiras, e da docente. Poderá explicar, a modo de conclusión, os problemas cos que se topou durante a elaboración do traballo.	10	CG5	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT13
Traballo tutelado	Realización e entrega por escrito do traballo a partir do guión proporcionado pola docente.	10	CB3 CB5	CT1 CT2 CT3 CT4
Traballo	Realización e entrega por escrito de exercicios, casos prácticos e traballos.	20	CG1 CG3	CE2 CE21 CE25 CT2 CT8 CT16 CT18 CT24
Exame de preguntas obxectivas	O exame responderá a un bloque composto por 30 preguntas tipo test.	50	CG1 CG3	CE14

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da/os estudantes matriculadas/os en a materia farase atendendo aos criterios explicitados nesta guía.

a) Avaliación asistentes

Esta modalidade implica:

- Asistencia e participación activa nas aulas (mínimo un 80%), e asistencia a xornadas científicas ou congresos (1 punto).
- Realización de prácticas, traballos, e tarefas propostas na aula (3 puntos).
- Exposición de traballos (1 puntos).
- Realización dun exame escrito (5 puntos).

A/os alumna/os que entreguen os traballos e tarefas fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso. O cumprimento e superación desta modalidade exime ao estudante de responder ás preguntas relativas á parte non asistencial no exame final do curso. As cualificacións obtida no apartado práctico desta modalidade asistencial será sumada posteriormente á obtida no exame da primeira convocatoria e, no seu caso, a segunda convocatoria (*).

b) Avaliación non asistentes

Esta modalidade implica:

- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA <http://fatic.uvigo.es> Estableceranse prazos de entrega (3 punto) (*).
- Realización e entrega de dous comentarios críticos sobre unha selección de lecturas (1 punto). A comezo de curso deixarase na plataforma TEMA a documentación coa relación de lecturas, así como as pautas e os prazos de entrega.

- Realización dun exame escrito (5 puntos). Responder ás preguntas específicas sobre as lecturas no exame (1 puntos).

As e os estudantes que entreguen os traballos e exercicios fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso.

As actividades e probas non superadas durante o cuadrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo. Non se gardarán notas dun curso a outro.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Esping-Andersen, Gösta, **Fundamentos sociales de las economías postindustriales.**, Ariel, 2000

Offe, Claus, **Contradicciones en el Estado del bienestar.**, Alianza, 1990

Torres López, Juan, **Desigualdad y crisis económica. El reparto de la tarta.**, Sistema, 2000

Del Pino, Eloisa e Rubio Lara, M. Josefa, **Los Estados de bienestar en la encrucijada políticas sociales en perspectiva comparada**, Tecnos, 2013

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios e foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ou espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

*Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

*Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

*Modificacións (se proceden) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

*Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

*Outras modificacións:

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faltic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

*Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

*Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

*Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

*Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo social e cooperación ao desenvolvemento**

Materia	Traballo social e cooperación ao desenvolvemento			
Código	O05G220V01905			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Salgado Rodríguez, Eva María			
Profesorado	Salgado Rodríguez, Eva María			
Correo-e	evasalgadorguez@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	A Cooperación Internacional para o Desenvolvemento supón, hoxe en día, a maior innovación formativa dentro do Traballo Social, ademais de contar cunhas amplas posibilidades de emprego. Os complexos retos da Cooperación van asociados á pobreza global (e local) e a estar cada vez máis presente nas axencias, gobernos, ONGD's, organización académicas e tecido industrial. Esta materia demanda un pensamento crítico cara o neoliberalismo, o capitalismo salvaxe, as desigualdades nos Hemisferios Norte e Sul, o Imperialismo, a Neo-colonización (..) e sobre todo busca solucións pacíficas e construtivas dende a aprendizaxe e a toma de conciencia. A materia pretende profundar en aspectos como: Desenvolvemento, Xénero, Relacións Norte-Sul, Xustiza Social-Dereitos Humanos. Máis aló do estudo, trataremos de impulsar dende as aulas un pensamento crítico, audaz, dando a coñecer o desenvolvemento das comunidades e poboacións indíxenas doutras latitudes, novos saberes e aportes, preparándonos para traballar sobre o terreno e en equipos interdisciplinares de cooperación.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

É capaz de describir os conceptos propios da cooperación ao desenvolvemento e de realizar un análise crítico dos enfoques e das teorías do desenvolvemento.	CG2
	CG3
Diferencia os distintos axentes de cooperación ao desenvolvemento, a nivel internacional, nacional, autonómico e local, a axuda oficial ao desenvolvemento, os tipos/modelos de cooperación e a participación da sociedade civil na cooperación ao desenvolvemento ou axuda non oficial ao desenvolvemento.	CG2
Coñece e identifica as características principais e os espazos de intervención do traballo social no ámbito da cooperación ao desenvolvemento.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5
	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6
Coñece e é capaz de aplicar a xestión de proxectos de cooperación ao desenvolvemento e da perspectiva de xénero. Verifica fases, criterios e prioridades. É capaz de participar en equipos interdisciplinares.	
Identifica e valora as necesidades e opcións posibles para orientar programas de cooperación ao desenvolvemento acordes coas lóxicas culturais da poboación aos que se dirixan.	

Contidos

Tema	
BLOQUE 1. ASPECTOS INTRODUCTORIOS. NOCIÓNS BÁSICAS FUNDAMENTAIS.	Tema 1. Aproximación aos marcos contextuais da cooperación ao desenvolvemento: globalización e relacións norte-sul. Pobreza e conceptos asociados, igualdade e desigualdade.
	Tema 2. Introducción á cooperación. Conceptualización e nocións básicas. Fundamentos da cooperación para o desenvolvemento. Evolución histórica, enfoques e teorías.
BLOQUE 2. OS INSTRUMENTOS DA COOPERACIÓN INTERNACIONAL PARA O DESENVOLVEMENTO.	Tema 3. A Axuda Oficial ao Desenvolvemento. Os instrumentos da Axuda Oficial ao Desenvolvemento: A Cooperación Bilateral e a Cooperación Multilateral. Os actores da axuda: Institucións e administracións públicas, Organizacións intergubernamentais, Organizacións Non Gubernamentais para o Desenvolvemento.
BLOQUE 3. MARCO NORMATIVO. O SISTEMA ESPAÑOL DE COOPERACIÓN INTERNACIONAL PARA O DESENVOLVEMENTO. CONTEXTUALIZACIÓN NA C.A. GALEGA.	Tema 4. O Sistema Español da Cooperación Internacional ao Desenvolvemento. Lei Española de Cooperación Internacional. Plan Director da Cooperación Española.
	Tema 5. Contextualización na Comunidade Autónoma Galega. O III Plan Director de Cooperación Galega. A Coordinadora galega de ONGs para o desenvolvemento.
BLOQUE 4. TRABALLO SOCIAL E COOPERACIÓN AO DESENVOLVEMENTO.	Tema 6. O Traballo Social en Cooperación. Ámbitos de intervención. Sensibilización dos países do norte e intervencións de cooperación nos países do sul. A sociedade civil. A figura do/a voluntario/a e do/a cooperante. As Organizacións Non Gubernamentais para o Desenvolvemento.
BLOQUE 6. DISEÑO E XESTIÓN DE PROXECTOS SOCIAIS DE COOPERACIÓN AO DESENVOLVEMENTO. FERRAMENTAS METODOLÓXICAS.	Tema 9. Diseño e xestión de proxectos sociais de cooperación ao desenvolvemento. Os proxectos de desenvolvemento e os proxectos de emerxencia ou axuda humanitaria.
	Tema 10. Xestión do ciclo dun proxecto. O Enfoque do Marco Lóxico. Financiamento da cooperación ao desenvolvemento: Organismos nacionais, europeos e internacionais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	18	40	58
Traballo tutelado	6	22	28
Seminario	9	12	21
Debate	4	4	8
Presentación	4	10	14
Exame de preguntas obxectivas	2	17	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora na aula para todo o grupo. Clarificación de conceptos. Explicación dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices dos traballos a presentar (individuais e en grupo), exercicios e/ou proxectos a desenvolver polo alumnado. Acompañarase de titorías individuais e/ou grupais.
Traballo tutelado	En pequeno grupo o alumnado elabora un documento-traballo sobre un dos aspectos da materia, preferentemente sobre un dos ámbitos da cooperación para o desenvolvemento no traballo social. Inclúirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, contextualización nun país en vías de desenvolvemento, redacción. Asesoramento por parte da profesora na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo e supervisión de traballos.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema/ámbito específico, que permiten afondar ou completar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Convíte a profesionais externos ou ponentes de prestixio que permiten completar os contidos da materia e unha aproximación á praxe profesional cotiá.
Debate	Charlas abertas entre un grupo de estudantes. pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...
Presentación	Traballo persoal do alumnado. Exposición por parte do alumnado ante a docente e o grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. Levarase a cabo en pequeno grupo e cualificarase de xeito grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán ao alumnado. Acompañarase das lecturas obrigatorias e a análise de textos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introductorias	Atención personalizada na aula e nas titorías no despacho da docente. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.
Lección maxistral	Atención personalizada na aula e nas titorías no despacho da docente. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.
Traballo tutelado	Atención personalizada na aula e nas titorías no despacho da docente. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.
Presentación	Atención personalizada na aula e nas titorías no despacho da docente. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.
Seminario	Atención personalizada na aula e nas titorías no despacho da docente. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.
Debate	Atención personalizada na aula e nas titorías no despacho da docente. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Comprensión do desenvolvemento da materia na parte teórica e práctica.	0	
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora na aula para todo o grupo. Clarificación de conceptos. Explicación dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices dos traballos a presentar (individuais e en grupo), exercicios e/ou proxectos a desenvolver polo alumnado. Acompañarase de titorías individuais e/ou grupais.	0	
Traballo tutelado	Inclúirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...Asesoramento por parte da profesora na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo. Titorías grupais: supervisión de traballos.	30	
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou completar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Convíte a profesionais externos ou ponentes de prestixio que permiten completar os contidos da materia e unha aproximación á praxe profesional cotiá.	0	
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso ou situación, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...	10	

Presentación	Traballo persoal dos e das estudantes. Exposición por parte do alumnado ante a docente e o grupo dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. Levarase a cabo en pequeno grupo e cualificarase de xeito grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán e explicarán ao alumnado. Acompañarase das lecturas obrigatorias e a análise de textos.	20
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita de carácter individual que avalía contidos de varias metodoloxías e encárgase dos elementos conceptuais da materia. As preguntas poderán ser tipo test con dúas alternativas de resposta ou pregunta corta. Dita proba cualificarase de igual xeito para asistenciais e non asistenciais.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final expresarase nunha escala de 0 a 10 segundo a normativa vixente. Será necesario obter un mínimo de 5 en cada unha das partes avaliadas para poder facer media. Como se pode observar, a planificación deste proceso de ensino-aprendizaxe concíbese como

unha avaliación continua. Será considerado/a alumno/a asistencial cando teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistras, un 80% aos seminarios e un 80% aos pequenos grupos.

Existirá unha modalidade de avaliación para estudantes non asistentes. Aqueles estudantes que opten por non asistir a clases, ou non poidan, ou pretendendo ser «estudantes asistentes» teñan menos da asistencia requirida para ser considerados como tal, terán que demostrar -igualmente que os seus compañeiros/as- a adquisición das diferentes competencias da materia. As persoas non presenciais, terán que entregar antes da finalización de curso un individual de intervención relacionado coa Cooperación para o Desenvolvemento onde se reflictan os coñecementos e destrezas apreñadas, dito proxecto de intervención será unha esixencia a maiores de todo aquilo que se solicite ao conxunto do alumnado mediante a avaliación continua e que figura neste apartado de metodoloxías de avaliación. Dito traballo será obrigatorio e cualificarase como apto ou non apto. Na convocatoria de xullo o alumnado avaliará as competencias e probas non superadas na convocatoria anterior. Nesta convocatoria de xullo o estudantado non asistente terá que repetir novamente o exame completo. Non se gardarán notas de ningunha parte da materia -teoría ou práctica- para o seguinte curso académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Sotillo, José Angel., **El sistema de cooperación para el desarrollo.**, 2011,

Gascón, Jordi., **El turismo en la cooperación internacional. De las brigadas internacionalistas al turismo solidario.**, 2009,

Izquierdo Collado, J.D., **Cooperación al desarrollo y trabajo social.**, 2007,

GÓMEZ GALAN, MANUEL; SANAHUGA, JOSÉ ANTONIO (COORDS.); SOBRINO, JOSE MANUEL; LASAGNA, MARCELO; REY,, **La cooperación al desarrollo en un mundo en cambio. Perspectivas sobre nuevos ámbitos de intervención.**, 2001,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Política social/O05G220V01404

Inglés para traballadores/as sociais/O05G220V01902

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Traballo social grupal e comunitario/O05G220V01604

Plan de Continxencias

Descrición

Adaptación de metodoloxías á docencia non presencial:

Metodoloxías docentes que se modifican:

Traballos tutelados: Inclúe fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, etc. É o traballo práctico que veñen facendo ao longo do curso en parellas ou de xeito individual, modifica a súa ponderación sobre o total, pasando a ser do 60% (en vez do 30%). Elimínanse tamén a presentación na aula dos traballos e os debates.

Elimínase a proba tipo test, que ponderaba un 40% no global. En substitución de dito exame tipo test realizaranse 4 traballos tutelados, de xeito que entre os 4 ponderen o 40% da calificación global (10% cada un deles).

DOCENCIA:

A docencia impartirase mediante o Campus Remoto e mediante o uso da plataforma FAITIC preferentemente.

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (TITORÍAS):

As titorías realízanse a través de mails e por videoconferencia, skipe, zoom, e outros xeitos on-line.

Modificacións (se procede) dos contidos a impartir:

Non se impartirá o Bloque 5: Diseño e xestión de proxectos sociais de cooperación ao desenvolvemento. Ferramentas metodolóxicas. Os outros 4 bloques que aparecen na guía docente quedan intactos.

Bibliografía adicional para facilitar á autoaprendizaxe:

https://cursos.faitic.uvigo.es/tema1920/claroline/document/goto/index.php/X%C9NERO_E_COOPERACI%D3N_INTERNACIONAL_PARA_O_DESENVOLVEMENTO/LA_PANDEMIA_ES_UN_PORTAL-ARTIGO_ARUNDATHI_ROI.url?cidReq=005G220V01905

<http://www.economiasolidaria.org/las-economias-feministas/noticias/materiales-para-un-confinamiento-en-clave-de-economia-feminista>

Información adicional:

Elimínase a distinción entre alumnado asistencial e non asistencial, de xeito que os e as que viñan sendo non presenciais deberán entregar os mesmos traballos que o resto do alumnado.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo social e mediación**

Materia	Traballo social e mediación			
Código	005G220V01906			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Pérez, Raquel			
Profesorado	Vázquez Pérez, Raquel			
Correo-e	raquel.vazquez.perez@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral A mediación é un medio para a xestión e transformación de conflitos ou situacións-problema que causan malestar, selo principal da nosa identidade como traballadores/as sociais. O contacto permanente coas persoas, familias, grupos e comunidades inmersas en conflitos ou en situacións potencialmente conflitivas avala aos/aos traballadores/as sociais como principais profesionais da Mediación tal como sinala o Código Deontolóxico do Traballo Social aprobado na *Asemblea Xeral do **CGTS.

A Mediación forma parte **xá dun ámbito específico dos Servizos Sociais debido ao aumento das rupturas **matrimonias, separacións familiares, conflitos entre adolescentes e proxenitores, conflitos **interxeracionais e aos novos modelos de familia que existen respostas cada vez máis cualificadas e competencias básicas na intervención mediadora.

O alumnado debe prepararse para experimentar o rol mediador, capacitarse para guiar ordenadamente, de maneira sistemática, construtivo e metodolóxico ás partes en conflito asegurando que sexan as protagonistas e partícipes da súa resolución.

Esta materia presenta a Mediación como unha técnica innovadora dentro das competencias do traballo social e como un novo nicho de investigación e emprego para os futuros profesionais. Pretende relacionar o traballo social coa mediación como faceta principal do noso quefacer desde os inicios da profesión, como un medio de resolución pacífica de conflitos. Sinalará os métodos alternativos de resolución de problemas e os ámbitos de intervención: familiar, escolar, comunitaria, intercultural, sanitaria, organizacional, laboral, penal, civil e mercantil.

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención

CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT21	Liderado
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
- Coñece e comprende a implicación da mediación na resolución de conflitos.	CB2 CB4 CB5	CG2 CG3	CE1 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9	CT1 CT3
- Coñece e comprende os fundamentos teórico-metodolóxicos e lexislativos da mediación social.	CB2 CB3 CB5	CG3 CG5	CE1 CE3 CE6 CE7 CE8 CE10 CE11 CE13 CE16 CE17 CE19 CE21 CE22 CE23 CE24	CT1 CT3 CT9 CT14 CT16 CT18 CT23
- Coñece os diferentes ámbitos da mediación: familiar, escolar, comunitaria, intercultural e outros.	CB2 CB4	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6	CE2 CE3 CE4 CE5 CE11 CE13 CE15 CE16 CE24	CT2 CT3 CT6 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT16 CT17 CT19 CT20 CT23 CT24
- Coñece e comprende as habilidades e perfís da figura do/a mediador/a. Tipos de mediadores/as: mediadores/as institucionais e mediadores/os cidadáns.		CG4 CG5	CE11 CE13	CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21

- É capaz de aplicar as teorías e metodoloxías específicas dos ámbitos de intervención

CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG5 CG6 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE13 CE22 CE23 CE24 CT2 CT3 CT4 CT6 CT8 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT22 CT23 CT24

Contidos

Tema

*T1. Aproximación conceptual á mediación social. Aproximación á Mediación desde o Traballo Social. Reseña histórica da mediación social. Obxectivos, vantaxes e inconvenientes da mediación social. Lexislación en mediación social.	Mediación e intervención psicosocial desde o traballo social. Conceptos básicos. Historia da mediación no contexto do traballo social. Obxectivos, vantaxes e inconvenientes da mediación social. Marco normativo actual.
*T2. Aproximación conceptual á resolución de conflitos desde a mediación social.	O conflito. Introducción e presentación: Que é o conflito?. Características do conflito. Tipos de conflito segundo C. Moore. O Ciclo do Conflito. Métodos adversariais e non adversariais de resolución do conflito.
*T3. Modelos de mediación social. A mediación social como proceso. Principios da mediación.	Modelos de intervención. Principios e competencias básicas na intervención mediadora. Os Límites da mediación: A Violencia familiar e a violencia de xénero. Aspectos relacionais. A influencia do Código deontolóxico do TS. Ética da mediación. Rexistro de mediadores/as e Institucións de Mediación. O papel do Colexio Oficial de Traballo Social como punto de mediación.
*T4. Ámbitos de intervención: familiar, escolar, comunitaria, intercultural e outros. Formulacións, obxectivos e metodoloxía.	O proceso de Mediación nos distintos ámbitos de intervención. A importancia da mediación familiar como ámbito específico de intervención. Marco normativo: Lei 4/2001 do 31 de maio reguladora da Mediación Familiar. Decreto 159/2003 do 31 de xaneiro polo que se regula a figura do/a mediador/a familiar, o Rexistro de mediadores/as familiares. Intervención a través da mediación familiar en familias multiproblemáticas ou en crises. Simulación de casos, resolución de casos prácticos e Rol-playing. Elaboración dos exercicios en grupo por parte do alumnado e presentación na aula.
*T5. Competencias e habilidades do profesional mediador. Competencias comúns do profesional mediador e o profesional do traballo social.	Proceso metodolóxico nos diferentes ámbitos da mediación. Fases do proceso. Habilidades profesionais. Técnicas e instrumentos na mediación e o traballo social. Similitudes e diferenzas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	9	0	9
Estudo de casos	5	50	55

Presentación	9	18	27
Seminario	9	0	9
Estudo previo	4	8	12
Traballo tutelado	6	12	18
Exame de preguntas obxectivas	1	17	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte dos profesores na aula para todo o grupo. Clarificación de conceptos. Explicación dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices dos traballos a presentar (individuais e en grupo), exercicios e/ou proxectos a desenvolver polo alumnado. Acompañarase de titorías individuais e/ou grupais.
Estudo de casos	Simulación de casos, resolución de casos prácticos, rol-playing, análise de situacións-problema ou posicionamento e resolución ante o conflito. Profundarase nos modelos/estratexias de intervención e na metodoloxía. Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnoses e adestramento en procedementos alternativos de solución.
Presentación	Traballo persoal do alumnado. Exposición por parte do alumnado ante os docentes e o grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. levará a cabo en pequeno grupo e cualificarase de maneira grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán e explicarán ao alumnado. Acompañarase das lecturas obrigatorias e a análise de textos.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou completar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Invitación a profesionais externos ou relatores de prestixio que permiten completar os contidos da materia e unha aproximación á praxe profesional cotiá.
Estudo previo	Planificación continua do estudo por parte do alumnado, de maneira programada e coa titorización docente.
Traballo tutelado	En pequeno grupo, o alumnado elabora un documento-traballo sobre un dos aspectos da materia, preferentemente sobre un dos ámbitos da mediación no traballo social. Inclúirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, valoración-conclusións. Asesoramento docente na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo. Supervisión de traballos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A persoa docente acompañará o proceso de ensino aprendizaxe na aula
Estudo de casos	A persoa docente acompañará o proceso de ensino aprendizaxe na aula durante a realización de casos prácticos
Presentación	O alumnado exporá bloques temáticos consensuadas antes co docente
Seminario	Servirán para profundar nun tema

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Presentación	Traballo persoal do alumnado. Exposición por parte do alumnado ante o docente e o grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. levará a cabo en pequeno grupo e cualificarase de maneira grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán e explicarán ao alumnado. Acompañarase das lecturas obrigatorias e a análise de textos.	20	CG2 CG6	CE22	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24
Estudo previo	Planificación continua do estudo por parte do alumnado, de maneira programada e coa titorización do docente. Este estudo autónomo por parte do alumnado avaliarase de forma conxunta coa proba de avaliación tipo test, entre ambos suporán o 50% da avaliación total da materia.	10	CB2 CB3 CB4	CG2 CG6 CE23 CE24	CE21 CE22 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14
Traballo tutelado	En pequeno grupo, o alumnado elabora un documento-traballo sobre un dos aspectos da materia, preferentemente sobre un dos ámbitos da mediación no traballo social. Inclúirá: fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, valoración-conclusións. Asesoramento por parte do profesor na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo. Supervisión de traballos.	30	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6	CE1 CE2 CE8 CE9 CE11 CE16 CE17 CE19 CE21 CE22	CT16 CT17 CT22 CT23 CT24
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita de carácter individual que avalía contidos de varias metodoloxías e encárgase dos elementos conceptuais da materia. As preguntas poderán ser tipo test ou pregunta curta. Dita proba cualificarase de igual maneira para asistenciais e non asistenciais.	40	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6	CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE13 CE15 CE23 CE24	CT16 CT17 CT20 CT21 CT22 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases (virtual ou presencial), o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A parte teórica da materia constitúe un 50 % da nota final. A parte práctica da materia constitúe o 50 % da nota final. Cada parte debe ser aprobada cun mínimo dun 2.5 para facer media coa outra. En todo caso, o alumnado non poderá ser avaliado se non presenta en tempo e forma as tarefas encomendadas.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

1.-ALUMNADO ASISTENCIAL:

A planificación do proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do estudantado nas actividades prácticas que se desenvolverán ao longo do curso (sexa presencial, a través do Campusremoto (non presencial) ou en modalidade mixta), en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedementais e actitudinais). Será considerado asistencial aquel alumnado que teña unha asistencia (sexa presencial, a través do Campusremoto (non presencial) ou en modalidade mixta) mínima do 80 % ás clases prácticas e seminarios (grupos de prácticas) e realice e supere os traballos encomendados ao longo do curso. En caso de non cumprir con este requisito, serán avaliados como alumnado non asistencial. Subliñar que non chega con asistir á clase

(física ou virtual), nin que o que se avalía é a simple "asistencia". O avaliable son os resultados do proceso de ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades ben realizados e a participación activa e pertinente nas clases prácticas que supoñen, como xa se dixo, o 50 % da nota total da materia (só fará media coa teoría a partir dun 2.5). Quede expresamente claro que os docentes non pedirán ao alumnado explicación de por que non acode á clase e, tendo en conta que a asistencia ás clases da universidade non son obrigatorias, tampouco aceptará «desculpas» ou «excusas» respecto das ausencias deste. Obviamente, non serán tomadas como faltas a imposibilidade de asistencia puntual por causas xustificadas debidamente "certificadas": enfermidade, hospitalización, pasamento dun familiar próximo, realización dun exame oficial noutro lugar, etc. Se o estudantado deixa de asistir á clase, sexa cal for a circunstancia, terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

2.-ALUMNADO NON ASISTENCIAL:

Aqueles/as estudantes que non poidan ou que opten por non asistir ás clases prácticas, ou pretendendo ser «estudantes asistenciais» superen a asistencia estipulada para seren considerados alumnado asistencial, terán que demostrar - igualmente que o resto do alumnado- a adquisición das diferentes competencias da materia, ou sexa, o coñecemento dos seus aspectos procedementais e actitudinais. Isto farano nunha única proba ou exame final o día da convocatoria oficial. O exame consistirá na proba tipo test, ou pregunta curta, común a todo o alumnado (parte teórica, 50 % da nota), así como 5 preguntas relacionadas cos contidos prácticos (50 % da nota). A parte teórica da materia pódese estudar por completo a través da bibliografía básica recomendada e os apuntes existentes en FAITIC. En canto á parte práctica, esixiráselle ao alumnado que saiba responder os contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolto ao longo do curso e demostre ter adquiridas as competencias específicas da materia. Esta parte pode estudala a través de textos recomendados existentes na biblioteca, dos apuntes e exercicios existentes en FAITIC, e co asesoramento dos docentes a través de titorías presenciais, por correo electrónico ou telefónico se así o desexa o/a estudante. Ademais, o alumnado non asistencial deberá presentar un proxecto individual de intervención en mediación, onde se reflectan os coñecementos e destrezas aprendidas; o dito traballo será obrigatorio e cualificarase como apto ou non apto.

SEGUNDA CONVOCATORIA

De non ter superado a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo segundo os seguintes criterios. Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior; isto é, gardaranse as notas da parte teórica e/ou práctica aprobada (sempre que superen cun 2.5 en cada unha destas partes). Isto é, a parte ou partes non superadas durante o cuadrimestre poderán ser recuperadas no exame de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas. En todo caso, as partes suspensas (ben teoría ben práctica) avaliaranse mediante proba escrita e non a través da presentación de actividades e/ou traballos.

OUTRAS CUESTIÓN RELACIONADAS COA AVALIACIÓN:

A materia pode ser estudada por completo cos materiais existentes en FAITIC e co asesoramento da docente a través do correo electrónico raquel.vazquez.perez@uvigo.es ou de titorías presenciais ou virtuais, previa cita.

Esixírase que os/as estudantes saiban escribircorrectamente e sen faltas ortográficas (acentos gráficos e abreviaturas incluídas), que saiba ler comprensivamente, analizar e sintetizar así como resumir o lido ou escoitado nas aulas. Tamén se espera que saiba expresarse con corrección e de acordo co nivel que esixe unciclo universitario usando unha terminoloxía axeitada a este rexistro lingüístico. Todo isto constituirá parte da avaliación do alumnado e, en todo caso, terá querefectirse nos seus exercicios e no exame. O plaxio supón de inmediato osuspense da materia.

Advírtese ao alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte; este aspecto rexe tanto para o alumnado asistencial como non asistencial.

As datas oficiais dos exames da materia podenserconsultados na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rondón, L. M., **Bases para la mediación familiar**, Tirant lo Blanch, 2012

Muñoz, Ana María, **Mediación en conflicto versus mediación en trabajo social**, 2012

Blanco Carrasco, Marta, **Mediación y Trabajo Social: especial atención al ámbito comunitario**, 2016

Muñoz, Ana María, **La relevancia de la mediación para el trabajo social: ¿modelo teórico de trabajo social?**, 2012

Colegio Oficial de Diplomados de Trabajo Social y Asistentes Sociales de Madrid, **El Trabajo Social y la Mediación**, 2006

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Recomendacións para o estudo da materia:

- Asistencia e participación nas clases interactivas e expositivas.
- Colaboración e posicionamento activo nas tarefas a realizar en grupo.

Plan de Continxencias

Descrición

Como consecuencia das circunstancias actuais derivadas da aparición e evolución do coronavirus COVID-19, a docencia desta materia poderá impartirse de xeito presencial, de xeito virtual (non presencial), ou de xeito mixto. En calquera dos casos, os e as estudantes disporán dos materiais precisos para cursar a materia en FAITIC e do acompañamento da docente a través de titorías (presenciais ou virtuais) ou a través do correo electrónico: raquel.vazquez.perez@uvigo.es. As modalidades de avaliación para o estudiantado asistencial e non asistencial figuran no apartado de Avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo social e ámbitos profesionais**

Materia	Traballo social e ámbitos profesionais			
Código	005G220V01907			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Solar Rivera, María Mercedes			
Profesorado	Solar Rivera, María Mercedes			
Correo-e	mercedessolar@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia, como optativa do último curso, trata de orientar ao estudante respecto aos novos ámbitos de intervención do traballo social, que se impoñen no escenario do século XXI, caracterizado por profundas transformacións sociopolíticas e culturais, que fan replantexarmos e reconstruímos a esencia mesma do traballo social, e polo tanto, dos seus campos específicos de intervención. Os novos ámbitos de intervención,seudodescoñecidos e apenas tratados ao longo da carreira, permitirán ao alumnado maior coñecemento teórico-práctico e facilitarán a elección do seu quefacer inmediato e futuro tanto a nivel formativo como laboral. Supoñen, ademáis, profundizar en investigacións e xacementos de emprego, aínda sen explorar. A materia afástase, polo tanto, dos ámbitos habituais do traballo social, indagando nos novos contextos da intervención profesional dende a problematización e a interpelación aos protagonistas. A crise da modernidade e a redefinición da "cuestión social" condicionan o traballo social en tanto "servizo público", e fainos reflexionar sobre as insuficiencias de prácticas simplificadoras que reducen a integralidade humana á especificidade organizativa das institucións do Benestar Social, nomeadamente dos Servizos Sociais Comunitarios básicos e especializados. A materia sinalará as especificidades da intervención en ámbitos profesionais tan dispares como a saúde, educación, xustiza e vivenda, iniciativa privada e empresarial, terceiro sector e peritaxe social, entre outros. Requisitos e formas de acceso a cada un dos ámbitos, facilitando o empoderamento e a clarificación para a elección e futura especialización do alumnado.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención

CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE11	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT20	Creatividade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Adquirir formación básica sobre os diferentes ámbitos de actuación.	CB1	CG1	CE1	CT1
	CB2	CG2	CE2	CT2
	CB3	CG3	CE3	CT3
	CB4	CG5	CE5	CT8
	CB5	CG6	CE6	CT10
			CE9	CT11
			CE20	CT12
				CT14
				CT16
				CT17
				CT18
				CT20

Coñecer os diferentes ámbitos profesionais presentes na sociedade e as diferentes posibilidades de futura incorporación laboral dos Traballadores Sociais.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6	CE2 CE3 CE5 CE6 CE7 CE11 CE12 CE13 CE14 CE15 CE16 CE20 CE23	CT1 CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT15 CT16 CT17 CT18 CT20 CT24
Descubrir intereses e aptitudes persoais respecto das diferentes opcións profesionais.	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6	CE3 CE6 CE7 CE8 CE23	CT8 CT9 CT10 CT18 CT20 CT24
Manexar a lexislación e recursos básicos dos diferentes ámbitos profesionais	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3	CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE12 CE15 CE16 CE20 CE23	CT2 CT3 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT14 CT15 CT18
Coñecer o papel específico do/a traballador/a social nos diferentes ámbitos interdisciplinares	CB3 CB5	CG1 CG2	CE1 CE3 CE7 CE8	CT1 CT2 CT3 CT8 CT18 CT20 CT24

Contidos

Tema	
Introdución aos diferentes ámbitos profesionais en Traballo Social.	Identificación dos diferentes ámbitos de intervención do Traballo Social e das funcións e rol profesional. Identificación das principais áreas e sectores de intervención: saúde, educación, xustiza, emprego, vivenda, servizos sociais públicos e privados, terceiro sector, empresa, iniciativa empresarial, peritaxe social, etc.
O TRABALLO SOCIAL NOS SERVIZOS SOCIAIS	Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial. O traballo social nos servizos sociais comunitarios Atención comunitaria Atención específica O traballo social nos servizos sociais especializados Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social.

O TRABALLO SOCIAL NO ÁMBITO DA SAÚDE	Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial. O Traballo social en saúde. Atención Primaria de Saúde Traballo social hospitalario Traballo social en dependencia e diversidade funcional Traballo social e saúde mental Traballo social e adicións Traballo social e emerxencias Traballo social e coidados ao final da vida Ámbitos emerxentes no Traballo social en saúde: enfermidades raras, unidades de transplante, hospitalización a domicilio, disforia de xénero, etc. Coordinación sociosanitaria Traballo social nas asociacións cidadás de saúde e autoaxuda Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social.
O TRABALLO SOCIAL NOUTROS SISTEMAS DE PROTECCIÓN SOCIAL	Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial. Traballo social no ámbito da xustiza Traballo social, vivenda e urbanismo Traballo social e emprego Traballo social no ámbito educativo Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social.
O TRABALLO SOCIAL NO TERCEIRO SECTOR	Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial. O terceiro sector: A relación do traballo social co tecido asociativo, sindical, ONGs, movementos sociais. Rol do/a traballador/a social no tecido asociativo O voluntariado. A descuidadización dos sectores populares Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social.
O TRABALLO SOCIAL NA EMPRESA PRIVADA E O EXERCICIO LIBRE DA PROFESIÓN	Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial. Traballo social empresarial Responsabilidade social corporativa Iniciativa social O libre exercicio profesional Peritaxe social Marqueting social e instrumentos de comunicación Xestión e dirección de servizos e equipamentos sociais Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social.
AS SAÍDAS LABORAIS DOS PROFESIONAIS DE TRABALLO SOCIAL	A colexiación As saídas profesionais nos sistemas de protección social públicos As saídas profesionais nas empresas privadas As saídas profesionais no exercicio libre da profesión Guía de saídas profesionais no estranxeiro

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	18	40	58
Traballo tutelado	10	30	40
Resolución de problemas de forma autónoma	7	21	28
Presentación	6	14	20
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Comprensión do desenvolvemento da materia na parte teórica e práctica.

Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras na aula para todo o grupo. Clarificación de conceptos. Explicación dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices dos traballos a presentar (individuais e en grupo), exercicios e/ou proxectos a desenvolver polo alumnado. Acompañarase de titorías individuais e/ou grupais.
Traballo tutelado	Incluirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...Asesoramento por parte das profesoras na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo. Titorías grupais: supervisión de traballos.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Presentación	Traballo persoal dos e das estudantes. Exposición por parte do alumnado ante as docentes e o grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. Levarase a cabo en pequeno grupo e cualificarase de xeito grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán e explicarán ao alumnado. Acompañarase das lecturas obrigatorias e a análise de textos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Asesoramento por parte da profesora na aula e en titorías grupais
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e o grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto.
Resolución de problemas de forma autónoma	Asesoramento por parte da profesora na aula e en titorías grupais

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Valorarase a comprensión do sector escollido para o traballo; a fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc	30	CB3 CB4 CB5 CG2 CE3 CE5 CE12 CT1 CT2 CT3 CT8 CT14 CT15 CT16 CT18 CT20 CT24
Resolución de problemas de forma autónoma	Valorarase a capacidade do estudante de ter integrado a teoría e a resolución de problemas no ámbito escollido para o traballo. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.	20	
Presentación	Valorarase o traballo en equipo e a transmisión oral e visual (gráfica) e a exposición a realizar polo alumnado ante as docentes e o grupo de estudantes dun sector de intervención previamente escollido. Levarase a cabo en pequeno grupo e cualificarase de xeito grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán e explicarán ao alumnado. Valoración das lecturas obrigatorias e a análise de textos.	10	CB4 CT1 CT2 CT11 CT14 CT20
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita de carácter individual (40% da cualificación final), sobre os elementos conceptuais da materia. Constará de 40 preguntas con tres alternativas de resposta. O sistema de corrección será de acertos menos erros/2 (A-E/2). Dita proba cualificarase de igual xeito para asistenciais e non asistenciais.	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

As persoas non presenciais, terán que entregar antes da finalización de curso, un proxecto individual de intervención nun dos sectores a escoller por parte do alumnado, onde se reflictan os coñecementos e destrezas aprendidas. Este traballo esixiráselles ás "persoas non asistenciais" a maiores de todo aquilo que se lle solicite ao conxunto do alumnado mediante a avaliación continua e que figura neste apartado de metodoloxías de avaliación. Dito traballo será obrigatorio e cualificarase

como apto ou non apto.

. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames da materia poden ser consultados na páxina web da Facultade, no espazo "datas exames 202021". <http://educación-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pastor Seller, Enrique, **Las prácticas curriculares en el grado de trabajo social**, 2014

Fantova Azcoaga, Fernando, **la intervención social en los servicios sociales y en la garantía de ingresos. Análisis y propuestas desde la experiencia del País Vasco**, 2016

Pareja Cano, Braulio, **El emprendimiento social: una introducción a los conceptos, dimensiones y teorías**, 2013

Facal Fondo, Teresa, **Contyextualización del trabajo social penitenciario**, 2015

Bibliografía Complementaria

Fernández García, T. y Alemán Bracho, C. (Coords.); Díaz Herráiz, E., **Los ámbitos profesionales en Trabajo Social. Introducción al Trabajo Social.**, 2003

Colegio Oficial de Diplomados de Trabajo Social y Asistentes Sociales de Madrid., **Ámbitos de intervención profesional, desarrollo humano y calidad en Trabajo Social.**, 2006

Pallarés Gómez, Joan; Pelegrí Vianya, xavier; Amézaga Solé, Joan, **Yacimientos profesionales para el Trabajo Social. Nuevas perspectivas de intervención.**, 2001

Carballada, Alfredo J., **La intervención en lo social: exclusión e integración en los nuevos escenarios sociales.**, 2002

Recomendacións

Outros comentarios

Non se requiren requisitos previos para cursar esta materia.

Plan de Continxencias

Descrición

Metodoloxías docentes que se manteñen:

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións significativas nas metodoloxías nos tres escenarios docentes previstos. A única adaptación que cabe resaltar, é a relativa ao seu modo de execución. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas se adaptarían a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, correo electrónico.. facilitando a accesibilidade.

No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase únicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación. A única modificación, como xa se mencionou no apartado anterior, podería darse con relación á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo social na incorporación social**

Materia	Traballo social na incorporación social			
Código	O05G220V01908			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Sánchez Roura, María Begoña			
Profesorado	Sánchez Roura, María Begoña			
Correo-e	begona.sanchez.roura@uvigo.es			
Web	http://begona.sanchez.roura@uvigo.es			
Descrición xeral	O Libro Branco da titulación de Traballo Social (2004) define o traballo social como a disciplina que ten por obxecto a intervención social e a avaliación ante as necesidades sociais para promover o cambio, a resolución dos problemas e as relacións humanas así como o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión. Constiúese así, como un dos instrumentos da política social que terá como obxectivo principal paliar as necesidades sociais. Con esta materia preténdese que o estudante adquira unha serie de coñecementos e de competencias coas que poder analizar, valorar e xerar iniciativas de traballo que favorezan os procesos de incorporación social, que eviten as situacións que xeneren desigualdade ou que leven às persoas à exclusión social que lles impida participar e/ou acceder aos dereitos sociais constitucionalmente recoñecidos.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT18	Aprendizaxe autónoma

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer, analizar e avaliar a situación socioeconómica dos individuos en relación cos procesos de exclusión social.	CB1 CB2 CB3 CB5	CG1 CG2	CE3	CT1 CT3 CT16 CT18
Coñecer a propia realidade e a responsabilidade de ser partícipe da súa transformación	CB1 CB2 CB3 CB5	CG1 CG2	CE5 CE15	CT1 CT3 CT4 CT16 CT18
Ser capaz de recoñecer e intervir nos diferentes niveis do proceso de exclusión.	CB3	CG2 CG6	CE4 CE5 CE15	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT15
Manexar os recursos institucionais existentes na loita contra a exclusión social	CB2 CB4	CG2 CG6	CE3 CE4	CT2 CT3 CT9 CT10 CT15
Coñecer e ser capaz de aplicar programas de intervención para a incorporación social dirixidos a individuos e grupos.	CB2 CB4 CB5	CG2 CG6	CE3 CE4 CE5 CE12	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT15 CT16

Contidos

Tema	
1. Bloque I. A incorporación social. Aspectos conceptuais. Obxecto do proceso: precariedade, fragilidade, vulnerabilidade, exclusión social, marxinación. A exclusión social. Factores de exclusión: estruturais, culturais e personais. Estratexias institucionais europeas, estatais e autonómicas de loita contra a exclusión social. O/a traballador/a social ante a incorporación social	1.1 Aspectos conceptuais sobre incorporación social, inclusión social, exclusión e vulnerabilidade social. 1.2 Factores e dimensións da exclusión social. 1.3 Políticas sociais fronte a exclusión social. Estratexias institucionais europeas, estatais e autonómicas fronte á exclusión social 1.4 O traballo social nos procesos de incorporación social: competencias, funcións, perfil profesional do/a traballador/a social neste ámbito.
2. Bloque II. Metodoloxía e estratexias profesionais para a incorporación social	2.1 Modelos de intervención, métodos e estratexias para a inclusión e a reincorporación social. 2.2 Programas y recursos para a inclusión e a reincorporación social. Os itinerarios de inserción. As empresas de inserción social
3. Bloque III. Programas de incorporación social dirixidos a individuos e grupos baseados na potenciación.	3.1 Alcance e ámbitos de actuación para o desenvolvemento persoal e autonomía, a inclusión e a reincorporación social. 3.2 Intervención social con colectivos con dificultades de incorporación sociolaboral: desempregados, perceptores de rendas mínimas, discapacitados, drogodependentes, vítimas de violencia de xénero, persoas sen fogar, minorías étnicas, poboación estranxeira, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Traballo tutelado	2	3	5
Estudo de casos	7	10.5	17.5
Presentación	3	6	9
Eventos científicos	4	4	8
Traballo tutelado	6.5	6.5	13
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22
Cartafol/dossier	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Traballo tutelado	O alumnado elaborará de forma autónoma ou en grupo, un traballo sobre a temática da materia que será supervisado e tutelado polo/a profesor/a nos aspectos de búsqueda e recollida de información, lectura e bibliografía, redacción, presentación e exposición, etc.
Estudo de casos	Análise de situacións de casos reais coa finalidade de coñecerlos, interpretalos, diagnosticalos e elaborar un plan de intervención basándose na metodoloxía específica da materia de estudo.
Presentación	Exposición pola parte do alumnado ante o grupo-clase do traballo realizado sobre a temática da materia así como, si fora o caso, doutros exercicios que se consideren de interese.
Eventos científicos	Presentación por parte de profesionais externos que traballen no ámbito da incorporación social, das súas experiencias, funcións e competencias neste campo de traballo.
Traballo tutelado	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do/a docente.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención ao alumnado de forma individual ou en grupo, sobre traballos relacionados coa materia.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias	Avaliadas		
Traballo tutelado	Valorarase o traballo realizado sobre a temática da materia, así como a súa presentación e defensa	20	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG6	CE3 CE4 CE5 CE12 CE15	CT1 CT2 CT9 CT10
Exame de preguntas obxectivas	Exame teórico tipo test sobre os contidos da materia impartidos a través das clases maxistras e dos seminarios. Constará de 40 preguntas con tres alternativas de resposta das cales só unha é verdadeira. O sistema de corrección será de acertos menos erros/2, (A-E/2), estando o corte do aprobado en 20 despois da aplica-la fórmula	40	CB1 CB2 CB3	CG6	CE12	CT1 CT3 CT18
Cartafol/dossier	O alumnado deberá presentar un caderno-dossier do traballo realizado, xa sexa persoal ou en grupo, referido ás actividades teórico-prácticas desenvolvidas dentro dos apartados do traballo na aula, estudo de casos e seminarios. Algúns destes traballos realizaranse de xeito individual na aula para a súa posterior cualificación dentro do proceso de avaliación continua.	40	CB2 CB3 CB4	CG1 CG2 CG6	CE3 CE4 CE5 CE12 CE15	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT10 CT15 CT16 CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade de avaliación para estudantes con asistencia regular

A planificación deste proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do alumnado nas clases teóricas e nas actividades prácticas. Considéranse estudantes con asistencia regular os que acudan a un mínimo do 80% das clases teóricas, clases prácticas e titorizacións na aula. A asistencia medirase mediante listaxes de asistencia diarios. Se o estudante deixa de asistir á clase, sexa cal sexa a circunstancia (coa única excepción de enfermidade xustificada con certificado médico ou pasamento dun familia), terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

Para o alumnado desta modalidade de avaliación, realizarase un exame teórico final da materia (convocatoria oficial).

As actividades prácticas iranse presentando segundo os prazos que se determinen previamente na aula e se avaliarán segundo corresponda.

Modalidade de avaliación para os estudantes non asistentes con regularidade

O alumnado que opte por non asistir ás clases, tanto teóricas como prácticas, ou non poida, ou pretendendo ser estudante presencial teña máis do 20% de ausencias tanto na parte teórica como parte práctica, pasará a formar parte desta

modalidade de avaliación.

Nesta modalidade, a avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final teórico-práctico (convocatoria oficial) e pola presentación nese mesmo día do caderno-dossier de actividades teórico-prácticas e do traballo de temática relacionada coa materia.

Dentro do exame teórico-práctico se avaliará cun 60% a teoría e un 40% a práctica. O estudante terá que acadar ao menos un cinco en cada destas partes para superar a proba.

A puntuación final da materia será de ata 40% para o exame teórico-práctico, o 40% para o caderno-dossier, e o 20% para o traballo en materia de incorporación social.

A principios de curso, a docente entregarlle ao alumnado que opte por esta modalidade de avaliación un documento coas actividades do caderno-dossier que deberán presentar, así como as directrices para realizar o traballo da materia.

Estes/as estudantes están obrigados a contactar coa docente a principios de curso para comunicarlle a súa elección por esta modalidade de avaliación.

O alumnado desta modalidade poderá estudar a parte teórica da materia a través da bibliografía básica recomendada. En canto á parte práctica, esixiráselle que saiba dar resposta aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolvidos ao longo do curso e que pode adquirir a través de textos existentes na biblioteca e dos apuntamentos de clase.

Outros comentarios e segunda convocatoria:

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A superación da materia, tanto para estudantes con asistencia regular como para os non asistentes con regularidade, implica puntuar en cada un dos criterios de avaliación establecidos - como mínimo - o 50 % da puntuación indicada.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

Tanto para o alumnado da modalidade asistente con regularidade como para o non asistente con regularidade, en caso de ter que concorrer á segunda convocatoria, gardaránselles as notas tanto da parte teórica coma da parte práctica superadas.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade:

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/graotraballosociallateral/exames-traballo-social-lateral>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fundación Foessa, **VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España**, 1ª ed., Caritas, 2019

García Herrero, G. e Ramírez Navarro, J.M., **Manual práctico para elaborar proyectos sociales**, 1ª ed., S. XXI, 2006

EMAUS, **Nuevas estrategias de inclusión en momentos de crisis**, 1ª ed., Emaus SCIS, 2013

Gil Villa, F., **La exclusión social**, 1ª ed., Ariel, 2002

Jimenez, M.J., **Guía metodológica de la inserción laboral de las personas en situación de vulnerabilidad**, 1ª ed., EAPN España, 2013

Bibliografía Complementaria

Abad Miguelez, B. e Martín Arenaga, I., **El trabajo social ante la crisis. Nuevos retos para el ejercicio profesional de los y las trabajadoras sociales.**, Cuadernos de trabajo social 28 (2), pags. 175-185, 2015

Comisión Europea, Europa 2020, **Una estrategia para un crecimiento inteligente, sostenible e integrador**, Comisión Europea, 2010

García Roca, J., **Reinvención de la exclusión social en tiempos de crisis.**, 1ª ed., Cáritas, 2012

Granados García-Tenorio, P. e Mudarra Sánchez, M.J., **Diagnóstico en Educación Social.**, 1ª ed., Sanz y Torres, UNED, 2010

Estivill, J., **Las políticas sociales en la Unión Europea en los albores del nuevo milenio**, Rev. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (32), 2001

Fernández García, T. e Ponde de León Romero, L., **Elaboración, gestión e evaluación de proyectos sociales.**

Intervención social y programación, 1ª ed., Pirámide, 2016

Harvey, D., **Breve historia del neoliberalismo**, 1ª ed., Akal, 2007

Laparra, M. e Ayala, L., **El sistema de garantía de ingresos mínimos en España y la respuesta urgente que requiere la crisis social.**, 1ª ed., Fundación Foessa, 2009

Laparra, M. e Pérez Eransus, B. (coord.), **El primer impacto de la crisis en la cohesión social en España**, Colección de Estudios Fundación Foessa, 1ª ed., Caritas, 2010

Millán Calentí, J.C., **Políticas sociales, modelos de intervención y Estado de Bienestar.**, 1ª ed., Xunta de Galicia. Vicepresidencia de Igualdade e B, 2005

Ministerio de Sanidad y Servicios Sociales e Igualdad, **El sistema público de servicios sociales. Informe de rentas mínimas de inserción**, Ministerio Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, 2015

Pérez Eransus, B y Laparra, M, **Procesos de exclusión e itinerarios de inserción social**, 1ª ed., Caritas, 2007

Raya Díez, E., **Indicadores de exclusión social. Una aproximación al estudio aplicado de la exclusión**, 1ª ed., Universidad País Vasco, 2006

Rubio, M.J. e Monteros, S, **La exclusión social. Teoría y práctica de la intervención**, 1ª ed., CCS, 2002

Sanchez Alias, A. e Jimenez Sanchez, M, **Exclusión social. Fundamentos teóricos de la intervención**, Trabajo social global. Global social work: Rev. de, 2013

Xunta de Galicia. Consellería Política Social, **Plan Operativo de Inclusión Social 2015-2016. Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2014-2020**, 1ª ed., Xunta de Galicia. Política Social, 2016

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza atinxe ao espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de tutorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a tutorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

□ Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Faltic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

□ No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

* Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades

de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

*** Probas que se modifican**

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

***Novas probas:**

Non se prevén novas probas de avaliación.

***Información adicional**

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xénero, violencia e intervención social**

Materia	Xénero, violencia e intervención social			
Código	O05G220V01909			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Figueiredo, María José			
Profesorado	Vázquez Figueiredo, María José			
Correo-e	figueiredo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende proporcionar, de forma xeral, unha aproximación psicosocial á violencia de xénero, abordando os determinantes *epistemolóxicos, psicolóxicos, xurídicos e sociais desta problemática, así como as principais medidas de prevención, intervención e tratamento.			

Competencias

Código	
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
CE24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese

CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Que o alumnado sexa capaz de intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas sobre as súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, tomando en consideración a diversidade cultural-e por tanto a *especificidad das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, o requirimento de ir cara a unha sociedade sustentable *medioambientalmente e defender os valores da paz.	CG1	CE1	CT1
	CG2	CE2	CT2
	CG3	CE3	CT3
	CG6		CT14
			CT16
			CT17
			CT19
			CT23
Que o alumnado sexa capaz de *interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida.	CG2	CE1	CT1
	CG6	CE3	CT2
		CE5	CT3
		CE12	CT4
		CE17	CT6
		CE20	CT8
		CE21	CT10
		CE24	CT11
		CE25	CT12
			CT14
			CT15
			CT16
			CT17
			CT18
			CT24
Que o alumnado sexa capaz de preparar, producir, *implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando a subministración de servizos.	CG2	CE1	CT2
	CG6	CE16	CT3
		CE17	CT4
		CE20	CT8
		CE25	CT11
			CT12
			CT14
			CT17
Que o alumnado sexa capaz de traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando situacións e circunstancias que configuran devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.	CG6	CE13	CT1
		CE15	CT3
		CE24	CT9
		CE25	CT10
			CT16
			CT17
			CT18
			CT19
			CT23

Que o alumnado sexa capaz de analizar e *sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.	CG2 CG6	CE3 CE4	CT1
			CT3
			CT6
			CT8
			CT9
			CT10
			CT14
			CT16
			CT17
			CT18
			CT19
			CT23
Que o alumnado sexa capaz de deseñar, *implementar e avaliar proxectos de intervención social.	CG6	CE6 CE12 CE17 CE20 CE21 CE24 CE25	CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT6
			CT8
			CT9
			CT10
			CT15
			CT17
			CT18
			CT19
			CT23
			CT24
Que o alumnado sexa capaz de apoiar ás persoas para que sexan capaces de manifestar as necesidades, puntos de vista e circunstancias.	CG3 CG6	CE1 CE3 CE13 CE14 CE20	CT1
			CT3
			CT4
			CT9
			CT10
			CT11
			CT12
			CT14
			CT15
			CT17
			CT19
			CT23
			CT24
Que o alumnado sexa capaz de defender ás persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades, actuando no seu nome si a situación requireo.	CG2	CE1 CE3 CE5	CT1
			CT3
			CT9
			CT10
			CT16
			CT17
			CT23
			CT24
Que o alumnado sexa capaz de valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención	CG6	CE3	CT1
			CT3
			CT10
			CT16
			CT17
			CT18
Que o alumnado sexa capaz de responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados	CG1 CG6	CE1 CE3 CE4 CE15 CE16 CE24 CE25	CT1
			CT2
			CT3
			CT8
			CT9
			CT10
			CT12
			CT16
			CT17
			CT18
			CT19
			CT23

Tema

TEMA 1.- TEORÍA DE XÉNERO	1.1. ANÁLISE DOS VALORES ESTRUCTURAIS DA VIOLENCIA
TEMA 2.- MARCO TEÓRICO E CONCEPTUAL DA VIOLENCIA DE XÉNERO.	2.1. TEORÍAS EXPLICATIVAS DA VIOLENCIA DE XÉNERO. 2.1.1. TEORÍA DO CICLO DA VIOLENCIA: FASES 2.2.1.1. TEORÍA ECOLÓXICA 2.2.1.2. FACTORES EXPLICATIVOS: INDIVIDUAIS, **RELACIONALES, COMUNITARIOS, SOCIAIS 2.2. APROXIMACIÓN PSICOSOCIAL Á VIOLENCIA DE XÉNERO. 2.2.1. TIPOLOXÍA DA VIOLENCIA DE XÉNERO 2.2.1.1. VIOLENCIA FÍSICA 2.2.1.2. VIOLENCIA SEXUAL 2.2.1.3. VIOLENCIA PSICOLÓXICA 2.2.2. INDICADORES DA VIOLENCIA DE XÉNERO. 2.2.2.1. INDICADORES EPIDEMIOLÓXICOS 2.2.2.2. INDICADORES XUDICIAIS 2.2.2.3. INDICADORES SOCIAIS
TEMA 3.- CONSECUENCIAS E CUSTOS SOCIAIS DERIVADOS DA VIOLENCIA DE XÉNERO	3.1.- CONSECUENCIAS PARA A VÍTIMA 3.2.- CONSECUENCIAS PARA O AGRESOR 3.3.- CONSECUENCIAS PARA O MENOR
TEMA 4.- PROGRAMAS DE ACTUACIÓN PARA A PREVENCIÓN E ERRADICACIÓN DA VIOLENCIA DE XÉNERO	4.1.- INTERVENCIÓN PSICOSOCIAL CON MULLERES MALTRATADAS 4.2.- INTERVENCIÓN PARA MALTRATADORES DE XÉNERO. 4.3.- PROGRAMA DE AXUDA A os/ Os FILLOS/ As QUE VIVIRON A VIOLENCIA FAMILIAR.
TEMA 5.- GRUPOS E REDES DE APOIO Ás MULLERES VÍTIMAS DE VIOLENCIA DE XÉNERO	5.1.- REDE DE APOIO: DEFINICIÓN, *TIPOLOGÍA E RELACIÓN COAS VARIABLES DE AXUSTE

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	13	33
Seminario	5	10	15
Traballo tutelado	8	24	32
Debate	1	10	11
Resolución de problemas de forma autónoma	6	0	6
Exame de preguntas obxectivas	1	25	26
Estudo de casos	1	26	27

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais expónse os contidos teóricos da materia. O profesorado proporcionará todo o material explicado na clase.
Seminario	As *tutorías empréganse para levar a cabo o seguimento dos traballos de grupo, e poder avaliar as achegas de cada alumno/a.
Traballo tutelado	Os estudantes responden as diversas cuestións que miden o grao de comprensión dos contidos abordados nas sesións.
Debate	Achegas de material científico-técnico que axude á construción do coñecemento sobre a materia.
	Participación do alumnado en encontros científicos-técnicos recomendados polo seu atribuírche agarro coñecemento da materia.
Resolución de problemas de forma autónoma	Debateranse capítulos de libro, artigos e material audiovisual que traten temas relacionados coa materia. O alumnado deberá entregar unhas conclusións sobre a sesión.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Para atender de forma persoal, ao alumno/a que o requira, adoptaranse dúas modalidades: 1) Presencial. Na aula, durante as sesións de *tutorías do grupo. No despacho do profesor no horario de *tutorías do grupo. 2) Non presencial. Os/os alumnos/as que non puideron asistir ás *tutorías presenciais poderán consultar ao profesor as dúbidas que teñan sobre os temas da materia por correo electrónico
Traballo tutelado	Para atender de forma persoal, ao alumno/a que o requira, adoptaranse dúas modalidades: 1) Presencial. Na aula, durante as sesións de *tutorías do grupo. No despacho do profesor no horario de *tutorías. 2) Non presencial. Os/os alumnos/as que non puideron asistir ás *tutorías presenciais poderán consultar ao profesor as dúbidas que teñan sobre os temas da materia por correo electrónico
Resolución de problemas de forma autónoma	Para atender de forma persoal, ao alumno/a que o requira, adoptaranse dúas modalidades: 1) Presencial. Na aula, durante as sesións de *tutorías do grupo. No despacho do profesor no horario de *tutorías. 2) Non presencial. Os/os alumnos/as que non puideron asistir ás **tutorías presenciais poderán consultar ao profesor as dúbidas que teñan sobre os temas da materia por correo electrónico

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Seminario	Titorías en grupo: dossier	10	CE17	CT18	
	De forma individual e, de forma continuada, entrégase dossier de prácticas realizadas durante o horario de clase. As prácticas deben entregarse na plataforma virtual (MOODLE ou na súa falta FAITIC).				
Traballo tutelado	Revisión bibliográfica que aborde algún dos descritores da materia: xénero, violencia e intervención social. O traballo realízase de forma grupal. Planifícanse no horario de docencia o seguimento e orientación do traballo de investigación teórico.	20	CG1	CE1	CT1
			CG2	CE2	CT2
			CG3	CE3	CT3
			CG6	CE4	CT4
				CE5	CT6
				CE6	CT8
				CE12	CT9
				CE13	CT10
				CE14	CT11
				CE15	CT12
				CE16	CT14
				CE17	CT15
				CE20	CT16
				CE21	CT17
				CE24	CT18
				CE25	CT19
					CT23
					CT24
Debate	Terase en conta todas as achegas que se fagan sobre os materiais científico-académicos ou de divulgación que estean relacionados coa materia. Ademais da participación en actividades científico-técnicas recomendadas que contribuían a incrementar e mellorar o coñecemento sobre a materia.	10	CE1	CT2	CT8
					CT9
					CT16
					CT17
					CT18
					CT19
					CT23
					CT24
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade autónoma titorizada do estudante	20	CG1	CE1	CT1
			CG2	CE2	CT2
			CG3	CE3	CT3
			CG6	CE4	CT4
				CE5	CT6
				CE6	CT8
				CE12	CT9
				CE13	CT10
				CE14	CT11
				CE15	CT12
				CE16	CT14
				CE17	CT15
				CE20	CT16
				CE21	CT17
				CE24	CT18
				CE25	CT19
					CT23
					CT24
Exame de preguntas obxectivas	Os coñecementos teóricos serán avaliados de forma progresiva e continua ao longo do desenvolvemento da materia. Acompañase de estudos de caso.	40	CG6	CE3	CT1
					CT3
					CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade de Ciencias da Educación no espazo datas de exames 2020/2021

O alumnado que ao longo do cuadrimestre superase as probas e os traballos, que se realizan periodicamente, non terán que presentarse na convocatoria oficial da Facultade.

Avaliación do alumnado asistente. Inclúe proba obxectiva, estudos de caso, presentación de proxectos e actividades autónomas titorizadas que serán entregadas na plataforma virtual que se utilice na materia (MOODLE na súa falta FAITIC). Ademais, valórase positivamente a participación do alumnado en encontros científico-académicos recomendados pola súa

contribución ao coñecemento da materia.

Avaliación para o alumnado non asistente. Inclúe proba obxectiva, estudos de caso e presentación individual de proxecto e actividades autónomas que se concretarán na plataforma virtual que se utilice na materia (MOODLE na súa falta FAITIC,) as cales se deberán entregar no prazo establecido.

Será de obrigado cumprimento informar á profesora da materia, ao comezo do curso, que se optará pola modalidade non presencial, co propósito de poder propor e orientar sobre tema obxecto de estudo no traballo tutelado.

Tamén, valórase positivamente a participación do alumnado en encontros científicos-académicos recomendados pola súa contribución ao coñecemento da materia. Será considerado nesta modalidade non asistente o alumnado que polo xeral aqueles que non consigan o 80% de asistencia. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Segunda convocatoria, xullo. Valórase a evolución do progreso do alumnado na adquisición de competencias. O alumnado tanto presencial como non presencial só se ten que examinar dos contidos e destrezas que non chegou a superar na convocatoria de xullo, ao conservarse a cualificación das competencias adquiridas. O alumnado terá de data límite para entregar o dossier de prácticas, os estudos de caso e o estudo bibliográfico, o día do exame oficial publicados na páxina web da Facultade de Ciencias da Educación.

A proba obxectiva levará a cabo o día do exame oficial publicados na páxina web da Facultade de Ciencias da Educación. A cualificación final será resultado do nivel de competencia conseguida, con relación aos obxectivos da materia, na convocatoria de xuño e xullo.

O alumnado non presencial que opte a presentarse nesta convocatoria debe planificar o tema obxecto de estudo do traballo tutelado desde iníciio do curso, ademais a defensa das prácticas será igualmente obrigatoria, e farase o día do exame oficial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Arce, R., Fariña, F., Vázquez, M^aJ., Novo, M., Seijo, D., **Programa Galicia de reeducación de agresores de género**, Vol.2, Andavira, 2015

Arce, R., Fariña, F., Vázquez, M^aJ., Novo, M., Seijo, D., **Programa Galicia de reeducación de agresores de género**, Vol.1, Andavira, 2015

Fariña, F., Arce, R., y Buela-Casal, G., **Violencia de género. Tratado psicológico y legal**, Biblioteca Nueva, 2009

Fariña, F. y Arce, R., **Avances en torno al comportamiento antisocial, evaluación y tratamiento**, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2003

Marchiori, H., **Violencia familiar. Protección Víctimas Niños**, Victimología 20, 2017

Bibliografía Complementaria

Arnosó, A., Ibabe, I., Arnosó, M., y Elgorriaga, E., **El sexismo como predictor de la violencia de pareja en un contexto multicultural**, Anuario de Psicología Jurídica, 2017

Arce, R., Fariña, F., Carballal, A., y Novo, M., **Creación y validación de un protocolo de evaluación forense de las secuelas psicológicas de la violencia de género.**, 21(2), Psicothema, 2009

Arce, R., Fariña, F., y Novo, M., **Contraste del desarrollo de la inteligencia emocional en penados por violencia de género, menores de reforma y adultos sin antecedentes.**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Mur,

Arredondo-Provecho, A. B., del Pliego-Pilo, G., Nadal-Rubio, M., y Roy-Rodríguez, R., **Conocimientos y opiniones de los profesionales de la salud de atención especializada acerca de la violencia de género**, 18(4), Enfermería clínica, 2008

Arbach, K., Bobbio, A., **Intimate partner violence risk assessment in community health facilities. A multisite longitudinal study.**, 27(2), 105-112, Psychosocial Intervention, 2018

Fariña, F. Arce, R., Seijo, D., y Novo, M., **Prevención e intervención en violencia de género y familiar**, Nino, 2011

Fariña, F., Vázquez, M^aJ., y Suárez, A., **Una alternativa a la prisión para maltratadores de género: programa de reeducación. En J. Romay, Perspectivas y retrospectivas de la psicología social en los albores del siglo XXI (pp. 455-463)**, Biblioteca Nueva, 2007

Ferrer-Perez, V. A., Ferreiro-Basurto, V., Navarro-Guzmán, C., y Bosch-Fiol, E., **Programas de intervención con maltratadores en España: la perspectiva de los/as profesionales.**, 25(3), Psychosocial Intervention, 2017

Bauyard, V., Edwards, K.M., Rizzo, A. J., Theodores, M., Tardiff, R., Lee, K., y Greenberg, P., **Evaluating a gender transformative violence prevention program for middle school boys: a pilot study.**, 101, 165-173, Children and Youth Services Review, 2019

Barón, S., **Gender differences in intimate partner violence: a predictive analysis of IPV by child abuse and domestic violence exposure during early childhood.**, 29(1), 89-93, Anuario de Psicología Jurídica, 2019

Juarros-Basterretxea, J., Herrero, J., Fernández-Suárez, A., Pérez, B., y Rodríguez-Díaz, F. J., **Son los maltratadores generalistas distintos de los hombres extrafamiliarmente violentos en general? Un estudio con hombres violentos en prisión.**, 10(1), 8-14., The European Journal of Psychology Applied to Lega, 2018

Jung, H.; Herrenkohl, T.I.; Skinner, M.L.; Lee, J. O.; Klika, J. B.; Rousson, A. N., **Gender differences in intimate partner violence: a predictive analysis of IPV by child abuse and domestic violence exposure during early childhood.**, 25(8), 903-924, Violence Against Woman, 2019

LUZARRAGA, J. M., y NÚÑEZ-LOZANO, J. M., **Análisis de una experiencia de prevención primaria en violencia de género en educación secundaria.**, 4(1), Revista Internacional de Educación y Aprendizaje, 2017

Liminana, A. R., Martínez, R. S., y Pérez, M. Á. M., **Problemas de conducta infantil y competencias parentales en madres en contextos de violencia de género.**, 32(1), 35-40., Gaceta Sanitaria., 2018

- Oliveira, C.; Martins, M.D., Dias, S., Keygnaert, I., **Conceptualizing sexual and gender-based violence in European asylum reception centers.**, 77(27), Archives of Public Health, 2019
- Pereira, S., y Guzman, A., **Amor, familia y violencia: construcciones sociales de las mujeres maltratadas por sus parejas y que transitan por el proceso legal correspondiente**, (14), Analogías del comportamiento, 2017
- Pereda, N. y Tamarit, J. M., **¿Ciegos ante la perspectiva de género o ciegos ante la evidencia empírica sobre la violencia en las relaciones de pareja**, 85-87, Anuario de Psicología Jurídica, 2019
- Rivera, A. P., y Hernández, A. O., **Prevención de la violencia de género mediante el uso de medios audiovisuales**, 2(1), JÓVENES EN LA CIENCIA, 2017
- Rodríguez, J.; Bringas, C., Fariña, F., Arce, R. y Bernardo, A., **Psicología Jurídica y Victimología**, Ediciones de la Universidad de Oviedo., 2008
- Soria-Verde, M. A., Pufulete, E.M. y Álvarez-Llabería, F. X., **Homicidios en la pareja: explorando las diferencias entre agresores inmigrantes y españoles.**, 29(1), 89-93, Anuario de Psicología Jurídica, 2019
- Suomi, A., Dowling, N. A., Thomas, S., Abbott, M., Bellinger, M., Battersby, M., Koziol-McLain, J., **Patterns of families and intimate partner violence in problem gamblers**, 35(2), 465-484, Journal of Gambling Studies, 2019
- Vargas, V., Lila, M., y Catalá-Miñana, A., **¿Influyen las diferencias culturales en los resultados de los programas de intervención con maltratadores? Un estudio con agresores españoles y latinoamericanos.**, 24(1), Psychosocial Intervention, 2015
- Vaca-Ferrer, R., Ferro-García, R., y Valero-Aguayo, L., **Efficacy of a group intervención program with woman victims of gender violence in the framework of contextual therapies.**, 36(2), 189-199, Anales de Psicología, 2020
- Barreira, A.L., & Jiménez, M.M., **Dependencia emocional en agresores de pareja asistentes a un programa de intervención de penas y medidas alternativas: estudio piloto.**, 75-88., International Journal of Psychology and Psychologi, 2020
- Caballé-Pérez, M., García, D. V., Santos-Hermoso, J., López-Ossorio, J. J., & González-Álvarez., **El Quebrantamiento de las Órdenes de Protección en Violencia de Género: Análisis de los Indicadores de Riesgo mediante el Formulario VPR4.** 0., 30(1), 63-72., Anuario de Psicología Jurídica., 2020
- Kumar, S., & Casey, A., **Work and intimate partner violence: Powerful role of work in the empowerment process for middle-class women in abusive relationships.**, 23(1), 1-18., Community, Work & Family., 2020
- Del Río Lozano, M., & Calvente, M. D. M. G. (2020)., **Cuidados y abordaje de la pandemia de COVID-19 con enfoque de género.**, Gaceta Sanitaria. 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.g.2020>
- Navarro-Pérez, J. J., Oliver, A., Carbonell, Á., & Schneider, B. H., **La eficacia de una intervención con aplicación móvil sobre actitudes asociadas a la violencia de pareja en los adolescentes de centros de acogida.**, 29(2), 59-66., Psychosocial Intervention, 2020

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estrutura social/O05G220V01501

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1.-Ler, con anterioridade á explicación do docente, o material do tema que se vai a tratar na sesión maxistral; de ser o caso, hanse de anotar as dúbidas para resolvelas na sesión maxistral.
- 2.-Ler, mínimo, dous artigos da bibliografía básica e complementaria, que recolle a presente guía docente.
- 3.-Participar activamente nas clases maxistrais, expondo cuestións sobre os temas tratados.
- 4.-Exporlle ao profesorado preguntas/consultas que se consideren necesarias para comprender os contidos explicados nas sesións maxistrais, así como os procedementos implicados no *desenrollo dos traballos propostos polo docente.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Lección maxistral.

Seminario

Traballo tutelado

* Metodoloxías docentes que se modifican
Ningún

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)
No campus remoto (previa solicitude por parte do alumno). Sala 2651 Profesora María José Vázquez Figueiredo
Correo electrónico.
Plataforma Virtual (*MOODLE): foro, correos informativos, cartafol de exercicios

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir
Non proceden

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

- Acosta, M. L. (2020). Violencia de género en tiempos de pandemia y confinamiento. *Revista Española de Medicina Legal*. 1-7. <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0377473220300250>
- Acosta, M. L. (2020). Violencia de género en tiempos de pandemia y confinamiento. *Revista Española de Medicina Legal*.
- Arce, R., Arias, E., Novo, M., & Fariña, F. (2020). Are Interventions with Batterers Effective? A Meta-analytical Review. *Psychosocial Intervention*.
- Arias, E., Vázquez, M. J., Selaya, A., Fariña, F., & Redondo, L. (2020). Intimate partner batterers: irrational beliefs, distorted thoughts and concealment. In *Psychology and Law: Research for practice* (pp. 51-62). Sciendo.
- Arias, S. R., & Jiménez, F. E. (2008). Intervención con hombres en suspensión condicional de condena por violencia de género. *Anuario de Psicología Jurídica*, 18, 81-89.
- Barreira, A.L., & Jiménez, M.M. (2020). Dependencia emocional en agresores de pareja asistentes a un programa de intervención de penas y medidas alternativas: estudio piloto. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 20(1), 75-88.
- Borda, L. M. F., Porto, S. D. J. H., Martínez, V. B., & Ramírez, R. A. H. (2019). Maltrato a las personas mayores: una revisión narrativa. *Universitas Medica*, 60(4), 1-16.
- Brown, K. M., & Kloess, J. A. (2020). The motivations of female child sexual offenders: A systematic review of the literature. *Aggression and violent behavior*, 50, 101361.
- Caballé-Pérez, M., García, D. V., Santos-Hermoso, J., López-Ossorio, J. J., & González-Álvarez, J. L. (2020). El Quebrantamiento de las Órdenes de Protección en Violencia de Género: Análisis de los Indicadores de Riesgo mediante el Formulario VPR4. 0. *Anuario de Psicología Jurídica*, 30(1), 63-72.
- Cannon, C., Ferreira, R. J., & Buttell, F. (2020). Critical race theory, parenting, and intimate partner violence: Analyzing race and gender. *Research on Social Work Practice*, 30(1), 122-134.
- Colmenero, P. C. (2020). Efectos del confinamiento domiciliario sobre la violencia de género (física o digital) y medidas de contención arbitradas: Algunas reflexiones sobre las derivaciones laborales. *Diario La Ley*, (9631), 7.
- Del Río Lozano, M., & Calvente, M. D. M. G. (2020). Cuidados y abordaje de la pandemia de COVID-19 con enfoque de género. *Gaceta Sanitaria*. 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2020.05.006ARTICLE>
- Doménech, M. J. G., & Genovés, V. J. G. (2016). Menores, víctimas directas de la violencia de género. *Boletín criminológico*, (165), 1-9.
- Fariña, F., Arce, R., Tomé, D., & Seijo, D. (2020). Validación del Cuestionario Actitud ante el Conflicto Parental: Autoinformada y Referenciada (ACPar). *Revista Iberoamericana de Psicología y Salud*, 11(1).
- Gallardo-López, J. A., & Gallardo-Vázquez, P. (2019). Educar en igualdad: Prevención de la violencia de género en la adolescencia. *Hekademos: revista educativa digital*, (26), 31-39.
- Gallego, R., Novo, M., Fariña, F., & Arce, R. (2019). La violencia de los hijos hacia los padres y de los padres hacia los hijos: una revisión metaanalítica. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 11(2), 51-59.
- Gallego, R., Novo, M., Fariña, F., & Arce, R. (2019). La violencia de los hijos hacia los padres y de los padres hacia los hijos: una revisión metaanalítica. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 11(2), 51-59.
- Habigzang, L. F., Petersen, M. G. F., & Maciel, L. Z. (2019). Terapia Cognitivo Conductual para mujeres que sufrieron violencia por su pareja íntima: Estudio de casos múltiples. *Ciencias Psicológicas*, 13(2), 249-264.
- Hernández, R. P., & Gras, R. M. L. (2005). Víctimas de violencia familiar: Consecuencias psicológicas en hijos de mujeres maltratadas. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*, 21(1), 11-17.
- James, J., & Proulx, J. (2020). Theories That Explain Sexual Aggression Against Women. *The Wiley Handbook of What Works with Sexual Offenders: Contemporary Perspectives in Theory, Assessment, Treatment, and Prevention*, 1-22.
- Kumar, S., & Casey, A. (2020). Work and intimate partner violence: Powerful role of work in the empowerment process for middle-class women in abusive relationships. *Community, Work & Family*, 23(1), 1-18.
- López, M. D. C. P. (2020). Responsabilidad pública en materia de violencia de género (Especial referencia a las hijas e hijos de madres maltratadas). *FEMERIS: Revista Multidisciplinar de Estudios de Género*, 5(2), 166-182.
- Martín, E. A. (2020). Propuesta de intervención impulsada por la delegación del gobierno de España para la violencia de

género. Análisis de un documento de referencia para profesionales. *Revista de Comunicación de la SEECI*, 63-82.

Méndez, R. D., Martínez-Silva, I. M., Varela, M. M., & Rodríguez-Calvo, M. S. (2020). Creencias y actitudes del alumnado universitario hacia la violencia de género. *Educación Médica*, 21(1), 3-10.

Navarro-Pérez, J. J., Oliver, A., Carbonell, Á., & Schneider, B. H. (2020). La eficacia de una intervención con aplicación móvil sobre actitudes asociadas a la violencia de pareja en los adolescentes de centros de acogida. *Psychosocial Intervention*, 29(2), 59-66.

Novio, I. S., & Freire, C. G. (2019). De víctima a superviviente: un caso de intervención en violencia de género. *Anuario Psicología e Saúde: Revista Oficial da Sección de Psicología e Saúde do COPG*, (12), 193-196.

Olvera, A. K. C. (2020). Campañas contra la violencia de género: los medios en la construcción del imaginario social en jóvenes de educación media superior. *Edähi Boletín Científico de Ciencias Sociales y Humanidades del ICSHu*, 8(16), 30-38.

Puente-Martínez, A., Ubillos-Landa, S., Echeburúa, E., & Páez-Rovira, D. (2016). Factores de riesgo asociados a la violencia sufrida por la mujer en la pareja: una revisión de meta-análisis y estudios recientes. *Anales de psicología*, 32(1), 295-306.

Recio, P., Cuadrado, I., & Ramos, E. (2007). Propiedades psicométricas de la Escala de Detección de Sexismo en Adolescentes (DSA). *Psicothema*, 19(3), 522-528.

Rodríguez, E. R., & Iñesta, A. I. C. (2020). Amor romántico y violencia de género. *Trabajo social hoy*, (89), 65-81.

Rodríguez, M. D. R. V., & Pazmiño, M. A. G. (2019). Autoestima y violencia doméstica: intervención psicoterapéutica. *Revista Científica Retos de la Ciencia*, 3(2), 48-55.

Rodríguez, Y. B., Rodríguez, C. A., & Alverdi, C. A. (2020). Género, ciencia y mujer= Gender, science and woman. *Cuestiones de género: de la igualdad y la diferencia*, (15), 125-142.

Ruiz, M. Á. B. (2014). Implicaciones del uso de las redes sociales en el aumento de la violencia de género en adolescentes. *Comunicación y medios*, (30), ág-124.

Sánchez, L. S. (2015). Resiliencia en violencia de género. Un nuevo enfoque para los/las profesionales sanitarios/as. *Journal of Feminist, Gender and Women Studies*, (1).

Sans, M., & Sellarés, J. (2010). Detección de la violencia de género en atención primaria. *Revista española de medicina legal*, 36(3), 104-109.

Tamayo, A. L. E., Torrientes, M. G. C., Enamorado, Y. L. L., Hernández, M. S. S., & Fonseca, L. L. (2020). Programa educativo ante la violencia intrafamiliar en el adulto mayor. *MULTIMED*, 24.

Teruelo, J. G. F. (2013). Riesgo de feminicidio de género en situaciones de ruptura de la relación de pareja. *Estudios penales y criminológicos*, 33.

Vaca-Ferrer, R., Garcia, R. F., & Valero-Aguayo, L. (2020). Eficacia de un programa de intervención grupal con mujeres víctimas de violencia de género en el marco de las terapias contextuales. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*, 36(2), 188-199.

Vaca-Ferrer, R., Garcia, R. F., & Valero-Aguayo, L. (2020). Eficacia de un programa de intervención grupal con mujeres víctimas de violencia de género en el marco de las terapias contextuales. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*, 36(2), 188-199.

Walker, L. E., Shapiro, D., & Akl, S. (2020). Therapeutic Jurisprudence and Problem-Solving Courts. In *Introduction to Forensic Psychology* (pp. 111-120). Springer, Cham.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Dossier de prácticas (10%)

Traballo tutelado. Revisión bibliográfica en grupo (20%)

Debate. Achegas e participación en actividades recomendadas. (10%)

Resolución de Problemas. Dossier problemas prácticos (20%)

Exame. Preguntas e supostos prácticos (40%)

* Probas pendentes que se manteñen

Dossier de prácticas (10%)

Traballo tutelado. Revisión bibliográfica en grupo (20%)

Debate. Achegas e participación en actividades recomendadas. (10%)

Resolución de Problemas. Dossier problemas prácticos (20%)

Exame. Preguntas e supostos prácticos (40%)

* Probas que se modifican

Non se requiren

* Novas probas

Non se requiren

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeriatria para traballadores/as sociais**

Materia	Xeriatria para traballadores/as sociais			
Código	O05G220V01910			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Profesorado	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Correo-e	mvazquezv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Esta materia facilita competencias en Traballo Social xeriátrico, aportando técnicas, coñecemento e habilidades de manexo dos síndromes xeriátricos e o apoio as necesidades propias d avellentamento normal e patolóxico			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CG5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
CG6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
CE1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
CE2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
CE5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
CE6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

CE7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
CE8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
CE19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
CE20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
CE23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información
CT9	Resolución de problemas
CT10	Toma de decisións
CT11	Traballo en e con equipos diversos
CT12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT22	Iniciativa e espírito emprendedor
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer, definir, propoñer e avalía-los contextos de desenvolvemento profesional Sociosanitario en Xeriatria Social e atención sociosanitaria.	CB1 CB2	CG2 CG6	CE2 CE3	CT1
Promove-la definición dos ámbitos comunitarios e especializados da Intervención Profesional na Xerontoloxía, e o manexo das respostas precisas ante necesidades das persoas.	CB3	CG1 CG3		CT2
Aporta-los recursos e coñecementos para desenvolver Programas de Intervención Social para Persoas Maiores, Coidadores en Programas e Centros de Atención Xeriatría.	CB4	CG4 CG5	CE1 CE4	CT9 CT10
Adestra-las técnicas e hábitos de traballo específico cara a prevención do avellentamento e a mellora da vida na vellez, coa práctica da Intervención Social e Sociosanitaria potenciando as capacidades físicas, psíquicas e sociais da Persoa Maior, coñecendo o proceso normal de avellentamento e as patoloxías asociadas con impacto en necesidades sociais.	CB2	CG4	CE5 CE6 CE7 CE9 CE12	CT6 CT11 CT14

Utilizar Guías e Técnicas de Avaliación das necesidades das persoas Maiores e de Valoración Xeriátrica e Social para o desenvolvemento de Programas Individualizados de atención	CB3	CG2	CE3 CE19	CT7 CT11 CT12 CT16 CT18
Manexar recursos de Comunicación eficaz con Maiores e Coidadores para a atención social en situación límite ou de crise.	CB4 CB5	CG3	CE20 CE23	CT8 CT14 CT17
Avaliar as situacións de risco e as condutas de risco de Coidadores e persoas Maiores con e sen dependencias.	CB3	CG4	CE10 CE15	CT3 CT4 CT10 CT19 CT22
Valorar a realidade e os mitos, estereotipos e limitacións sociais cara a vellez e respectar as crenzas e valores das persoas de idade.	CB1	CG6	CE8 CE13 CE25	CT3 CT13 CT24
Aprender a respectar a individualidade e diversidade das persoas Maiores e reconocer as limitacións funcionais que forman parte do avellentamento.	CB2	CG2	CE13	CT15
Conocer o que resulta normal no proceso de avellentar e de enfermar; e aínda na atención o morrer, para cada persoa e seus familiares	CB3	CG2	CE12	CT17 CT19

Contidos

Tema	
1. Envellecemento e vellez. Vellez dependente. Xeriátrica Social. Atención Social en Xeriátrica e Xerontoloxía. Conceptualización.	1.1 Xeriátrica e Xerontoloxía. Conceptos . 1.2 Carteira de Servizos en xeriátrica sociosanitaria.
2. Sociodemografía sociosanitaria en xeriátrica. As persoas maiores en España. Situación actual e proxeccións. Dependencia Xeriátrica.	2.1 Análise da situación sociosanitaria e Atención Xeriátrica e Xerontolóxica en Europa, en España e en Galicia. 2.2 Informe sobre as Persoas Maiores en España e en Galicia. 2.3 Imaxe social da vellez. Crenzas, Mitos e estereotipos xeriátricos en Traballo Social.
3. Coidados Xeriátricos. Novos modelos de atención conceptual en Xeriátrica. Modelos de Atención centrada na persoa (ACP) e a novo paradigma do modelo de Apoio. Atención xeriátrica e intervención social para un Avellentamento activo e saudable.	3.1 Atención centrada na persoa (ACP) 3.2 Modelos de Apoio: deseño 3.3 Concepto e determinantes do avellentamento saudable e do avellentamento activo.
4. Prevención do envellecemento. Biogerontoloxía. ¿Como e por qué avellentamos?	4.1. Envellecemento: teorías 4.2 Prevención desde o Traballo Social 4.3 Investigacións Biogerontolóxicas actuais: ¿a vellez é unha enfermidade?
5 Avellentamento normal e Avellentamento patolóxico. Instrumentos de valoración. Axudas Técnicas e novas tecnoloxías de atención sociosanitaria.	5.1 Avellentamento fisiolóxico ou normal 5.2 Avellentamento patolóxico 5.3 Características da atención social na vellez 5.4 Instrumentos de avaliación en traballo social xeriátrico 5.5 Axudas Técnicas. O CEAPAT 5.6 Novas tecnoloxías de atención no envellecemento
6. Síndromes xeriátricas. Concepto de síndrome xeriátrica. As grandes Síndromes Xeriátricas. Os trastornos neuro-cognitivos (demencias) no DSM-5 e a Enfermidade de Alzheimer (EA)	6.1 Definicións e tipos de síndrome prevalentes en xeriátrica social 6.2 Trastornos neurodegenerativos e a EA 6.3 Outros síndrome prevalentes
7. Programas de Atención e Intervención Comunitaria e Especializada. Centros e Servizos. Organización funcional e actividade de Traballo social. Xestión básica. Visita Técnica a Centros de referencia. Transdisciplinariedade e traballo en Equipos Xerontolóxicos. Intervención Individualizada, Grupal e Comunitaria en Xeriátrica. Animación estimulativa para Persoas Maiores.	7.1 Programas comunitarios de atención xeriátrica: -Servizo de axuda a domicilio -Teleasistencia básica e avanzada -Comida sobre rodas 7.2 Centros do día xerontolóxicos 7.3 Centros residenciais xeriátricos: aloxamento temporal, de respiro e fixo. 7.4 Centros especializados en atención a demencias 7.5 O Departamento Social en xeriátrica 7.6 Saída Técnica opcional para visita a Centros de referencia de Galicia. 7.7 Equipos de apoio xeriátrico. Perfís e funcións

8. Coidados na contorna familiar. Problemática dos coidados informais xeriátricos a dependencia. O coidado do/do Coidador/a e o adestramento dos coidados.	8.1 O coidado familiar en xeriatría 8.2 A Síndrome do coidador 8.3 Recursos sociais en xeriatría de apoio
9. Atención social na morte. Afrontamiento do fin da vida. Coidados Paliativos: Profesionais, familias e persoas. O acompañamento social xeriátrico no duelo e na morte.	9.1 Características do proceso de morrer. 9.2 Coidados paliativos xeriátricos 9.3 O papel do TS no equipo de Coidados Paliativos xeriátricos
10. Bioética sanitaria da intervención social. Intervención para a formación e protección Xurídico-Legal e Bioética na vellez. Malos tratos na vellez: tipoloxía, prevención e intervención social en xeriatría. Boas prácticas en xeriatría social	10.1. Principios da bioetica sanitaria 10.2 Procesos xurídicos na vellez 10.3 Malos tratos na vellez. Prevención e actuacións. Protocolos sociosanitarios 10.4 Guías de boas prácticas para a intervención en xeriatría social

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	1	5
Lección maxistral	14	3	17
Resolución de problemas	3	3	6
Traballo tutelado	5	45	50
Estudo de casos	10	20	30
Estudo previo	4	4	8
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	4	4	8
Saídas de estudo	5	10	15
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Facilitarase ao Alumnado: Documentación, Manuais, Referencias Técnicas e Bibliografía específica de cada Bloque Temático, a modo de Notas Técnicas en soporte web.
Lección maxistral	Sesión interactiva con apoio audiovisual a modo de clase teorico-practica
Resolución de problemas	Realizánsen propostas de caso practico e probas de coñecemento tipo test
Traballo tutelado	Mediante a plataforma Tema proporáanse Traballos persoais individuais nos que o Alumnado realizará a busca bibliografica e documental e fará posteriormente unha presentación na clase a modo de resumo para o debate e ampliación dos coñecementos achegados
Estudo de casos	Proporáanse casos reais para estudo de propostas de Intervención ou Apoio social
Estudo previo	O Alumnado fará unha revisión documental sobre a situación das persoas Maiores en España e en Galicia partindo de datos en soporte web
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Faranse sesións de Avaliación Xeriátrica de casos.
Saídas de estudo	Deseñarase unha saída técnica de visita tutelada a centros xeriátricos de calidade*referencial en Galicia, e farase un foro de debate sobre os contidos e as valoracións persoais en cada caso.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Realizaranse dúas titorías, polo menos, para apoiar a realización de traballos ou exercicios de avaliación e a análise do programa da materia
Traballo tutelado	Titoría individualizada e de pequeno grupo para o apoio documental dos traballos a realizar.
Estudo de casos	Atenderanse de maneira individual, mediante titoría presencial a demanda para a realización de estudos de caso e contextos situacionais.
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Presentaranse propostas de traballo de campo mediante a realización dalgúns cuestionarios ou avaliacións que serán examinadas de maneira individual e corrixidas para cada alumno/a con resposta individualizada para cada unha delas/as.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Lección maxistral	Avalíanse mediante o exame test de Proba de coñecementos adquiridos	15	CB1	CG1	CE4	CT7
				CG6	CE8	CT8
					CE9	CT11
					CE13	CT12
					CE19	CT13
						CT15
						CT17
Resolución de problemas	Valorarase o proceso de resolución e os resultados	5	CB3	CG2	CE6	CT1
			CB5	CG6	CE10	CT3
					CE15	CT16
					CE23	CT18
Traballo tutelado	Avaliarase o traballo persoal do Alumnado segun dos criterios expostos para cada traballo	34	CB2	CG6	CE3	CT1
			CB5		CE10	CT9
					CE23	CT16
					CE25	CT18
Estudo de casos	Forma parte dos traballos tutelados, mediante a presentación do caso e o informe	8	CB2	CG2	CE2	CT1
					CE6	CT9
					CE10	CT12
					CE12	CT13
					CE13	CT18
Estudo previo	Presentarase un Informe resume da análise sociodemografico das persoas Maiores en España	3	CB3	CG2	CE10	CT1
					CE23	CT7
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Saída técnica	5	CB1	CG4	CE7	CT2
				CG5	CE12	CT10
					CE25	
Saídas de estudo	Análise da saída técnica de campo	5	CB3	CG2	CE1	CT1
			CB4	CG3	CE3	CT3
				CG6	CE5	CT4
					CE23	CT6
					CE25	CT14
						CT16
						CT19
						CT22
						CT24
Exame de preguntas obxectivas	Os contidos dos cuestionarios test relaciónanse coas competencias teórico-prácticas adquiridas	25	CB1	CG6	CE4	CT3
			CB5		CE10	CT18
					CE23	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O Alumnado ten que realizar os estudos previos, os Traballos tutelados, a saída técnica, os traballos de campo, prácticas clínicas, os exercicios de resolución de problemas, e unha proba de coñecemento tipo test sobre o Programa Oficial da materia, como o resto do alumnado. Así mesmo, é mesmo obrigatoria a asistencia a dúas *tutorías, polo menos. De non ter superada a avaliación de competencias da materia na convocatoria común ou o longo do curso, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VVAA, **Tratado de Geriatría para residentes**, Sociedad Española de Geriatría y Gerontología, 2011

VVAA, **Manual terapéutico en geriatría.**, Sociedad Española de Geriatría y Gerontología, 2013

Subirats, J y cols, **Edades en transición. Envejecer en el siglo XXI: edades, condiciones de vida, participación e incorporación tecnológica en el cambio de época.**, 1, Ariel, 2016

Martínez Rodríguez, T., **Personas mayores y lenguaje cotidiano. El poder de las palabras**, 1, Fundación Pilares, 2020

Bibliografía Complementaria

Leturia Arrazola, F.J. y Cols., **La valoración de las Personas Mayores. Evaluar para conocer, conocer para intervenir.**, Cáritas Española, 2001

Durante, P. y Pedro, P., **TERAPIA OCUPACIONAL EN GERIATRÍA. PRINCIPIOS Y PRÁCTICA.**, ELSEVIER, 2010

Elliot, G.M., **Montessori methods for dementia: focusing on the person and the prepared environment**, 1, McMaster University, 2011

Gómez Torres, M. J., **La atención a las personas mayores desde una aproximación multidisciplinar**, 1, Horsori., 2013

VVAA, **Manual de buena práctica en cuidados a las personas Mayores.**, Sociedad Española de Geriatría y Gerontología, 2015

Moreno-Crespo, P., Muñoz Díaz, M. D., y Pedrero García, E., **Intervención socioeducativa con personas mayores: teoría y práctica**, 1, Síntesis, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xestión de organizacións de benestar social/O05G220V01605

Sistemas de benestar social comparados/O05G220V01904

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xestión de organizacións de benestar social/O05G220V01605

Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social/O05G220V01601

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Saúde, dependencia e vulnerabilidade/O05G220V01405

Outros comentarios

O eido de traballo xeriátrico constitúe un dos nichos de emprego máis notables en Galicia e en España como consecuencia da xeración de recursos de atención xeriátrica, consecuencia do incremento exponencial das porcentaxes de avellentamento social.

A formación de novos profesionais de atención xeriátrica en competencias especializadas de apoio e novas tecnoloxías asistenciais sociosanitarias constitúe un reto e unha necesidade actual.

O docencia desta materia complementa e especializa ó/a profesional de Traballo Social.

Plan de Continxencias

Descrición

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen, atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías de ensino que se manteñen:

As metodoloxías de ensino serán as mesmas no tres escenarios: Alumnos presenciais, non presenciais e ante continxencias como a situación de Alarma por COVID19 ou calquer outra situación de emerxencia.

As metodoloxías proporcionadas na guía foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída dun escenario 100% presencial, fronte a outro 100% en remoto. En calquer caso, a única diferenza alcanza ao espazo, e non á actividade levada a cabo.

Nos grupos que requiren ser divididos por razóns de regulacións de saúde "COVID19", un grupo estará presente na aula, mentres que un ou outro participará nas mesmas actividades a través dunha conexión sincrónica no campus remoto.

No caso de que a situación de saúde requira un novo confinamento no fogar, tamén se manteñen as metodoloxías planificadas, aínda que neste caso todos os estudantes seguirán de forma sincrónica ou asincrónica a actividade docente na aula virtual do campus remoto, e nas aulas virtuais do/dos Profesor/es.

As actividades prácticas que requiren materiais específicos para a avaliación incluírán adaptacións que faciliten a adquisición das mesmas habilidades independentemente do escenario no que se realicen, mediante análise de recursos de internet, Faitic e Documentos achegados en Aula virtual de Campus remoto.

* Metodoloxías de ensino que cambian

As metodoloxías de ensino serán as mesmas no tres escenarios citados.

Mecanismo sen contacto para a atención do alumno (titoriais)

A titoría e a atención sen contacto aos estudantes seguirá a mesma organización / horarios temporais que os proporcionados para o escenario de ensino 100% presencial, aínda que, si é necesario por razóns de saúde, desenvolveranse nas salas virtuais do campus remoto mediante concertación previa de día e hora.

* Modificacións (proceder) dos contidos a impartir

Non hai cambio a este respecto.

* Bibliografía adicional para facilitar a autoaprendizaxe

Todas as referencias non están separadas: □Bibliografía. Fontes de información "

* Outras modificacións

Non aplicable.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo de Fin de Grao				
Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	005G220V01991			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	González Rodríguez, Rubén			
Profesorado	Aguiar Fernández, Francisco Javier González Rodríguez, Rubén López Viso, Mónica Méndez Fernández, Ana Belén Saco Álvarez, Alberto Verde Diego, María del Carmen			
Correo-e	rubgonzalez@uvigo.es			
Web	http://http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/traballo-fin-de-grao/			
Descrición xeral	O Traballo fin de Grao (TFG) é unha materia de carácter obrigatorio que poderá derivar das actividades desenvolvidas no Prácticum. Está orientado a que o alumnado demostre a capacidade de integración dos diversos contidos formativos e competencias asociadas ao título do Grao en Traballo Social. Para poder cursar esta materia será requisito imprescindible ter matriculadas todas as materias requiridas para finalizar o plan de estudos.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
CG4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
CE3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
CE9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
CE10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
CE12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
CE13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
CE17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
CE18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
CE22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
CE25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade reflexiva
CT4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
CT5	Coñecemento da lingua estranxeira
CT6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
CT7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
CT8	Capacidade de xestión da información

CT10	Toma de decisións
CT13	Traballo nun contexto internacional
CT14	Habilidades nas relacións interpersoais
CT15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
CT16	Razoamento crítico
CT17	Compromiso ético
CT18	Aprendizaxe autónoma
CT19	Adaptación a novas situacións
CT20	Creatividade
CT23	Motivación pola calidade
CT24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1.-É capaz de avaliar situacións humanas e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.	CB2 CB3	CG2	CE3 CE10 CE12 CE13 CE18 CE22	CT1 CT2 CT3 CT6 CT8 CT10 CT16 CT17 CT18
2.- É capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e planear de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.	CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG4	CE3 CE9 CE10 CE12 CE18 CE22 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT10 CT13 CT16 CT17 CT18 CT23 CT24
3.- É capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementar.	CB3	CG2 CG4	CE3 CE9 CE10 CE13 CE17 CE18 CE25	CT3 CT6 CT8 CT15 CT16 CT17 CT23
4.-É capaz de elaborar e redactar informes de investigación e traballos académicos e profesionais utilizando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.	CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG4	CE10 CE22 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT10 CT15 CT16 CT18 CT20 CT23 CT24

5. -É capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e axeitada á audiencia para a que fosen preparadas.	CB2 CB3 CB5	CG2 CG4	CE10 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT14 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT23 CT24
6. É capaz de sintetizar información e liñas de razonamento e soste un argumento detallado ao longo do tempo.	CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG4	CE10 CE22 CE25	CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT16 CT17 CT18 CT20 CT23 CT24
7.É capaz de xestionar a incertidume, o cambio e o estrés en situacións de traballo.	CB5	CG4		CT3 CT10 CT14 CT16 CT17 CT18 CT20 CT23
8. É capaz de responsabilizarse das tarefas encomendadas nun marco de responsabilidades múltiples (por exemplo, ante situacións, o público, os usuarios dos servizos e outros).	CB4	CG2	CE17 CE25	CT3 CT6 CT10 CT14 CT16 CT17 CT20 CT23 CT24

Contidos

Tema	
Contidos relacionados con materias do Grao, aplicados ao Traballo Social.	*
Planificación, deseño e desenvolvemento de investigacións e/ou proxectos de intervención social.	*
Elaboración, presentación e defensa do informe/memoria do traballo desenvolvido.	*

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2.5	1.5	4
Traballo tutelado	21.5	103.5	125
Presentación	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades dirixidas á presentación do TFG, proporcionando orientacións sobre a planificación, deseño e realización do traballo.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, planifica e desenvolve un traballo sobre algunha das liñas temáticas ofertadas baixo a tutorización dun docente.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introductorias	Proporcionaranse orientacións sobre a planificación, deseño e realización do traballo. O horario da sesión de presentación do TFG pode consultarse na web da facultade no espazo "horarios".
Traballo tutelado	Cada alumno/a disporá dun tutor/a asignado/a que o acompañará no proceso de realización do seu TFG.
Probas	Descrición
Presentación	O/a estudante exporá e defenderá publicamente perante un tribunal unipersoal o seu TFG. A exposición durará un máximo de dez minutos. O tribunal unipersoal disporá de cinco minutos para formular as cuestións relativas ao TFG que considere oportunas e o alumno ou alumna dun máximo de cinco para responder a estas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Os criterios de avaliación son os seguintes: - O resumo inclúe os compoñentes esenciais. Estrutura do TFG coherente, exposición clara e corrección lingüística. - Fundamentación teórica / Estado da cuestión / Lexislación (de ser o caso). - Relevancia para o ámbito da profesión e achegas persoais. - Obxectivos e adecuación metodolóxica. - Presentación, descrición, ilustración e, de ser o caso, interpretación dos resultados. - Suficiencia, interese e actualidade da bibliografía. Uniformidade das citas e referencias e correspondencia entre elas. - De ser o caso, as conclusións e discusión son coherentes cos obxectivos/preguntas de investigación/hipótese e cos resultados.	70	CB2 CG2 CE3 CT1 CB3 CG4 CE9 CT2 CB4 CE10 CT3 CB5 CE12 CT4 CE13 CT5 CE17 CT6 CE18 CT8 CE22 CT10 CE25 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT20 CT23 CT24
Presentación	Os criterios de avaliación son os seguintes: - Selección, equilibrio e organización do contido na presentación oral. - Competencia comunicativa oral e emprego axeitado do vocabulario, así como dos recursos informáticos. - Respostas ás cuestións formuladas polos membros da comisión de avaliación.	30	CB2 CG2 CE12 CT1 CB3 CE17 CT2 CB4 CE22 CT3 CB5 CE25 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT23 CT24

Outros comentarios sobre a Avaliación

O TFG será presentado e defendido polo seu autor ou autora perante un tribunal unipersoal que estará constituído pola persoa titora do TFG. A cualificación (de 0 a 10) realizarase de xeito motivado seguindo os criterios establecidos na rúbrica de avaliación contemplada na Guía Didáctica do TFG.

O TFG debe cumprir necesariamente os seguintes requisitos: (1) ser un traballo persoal e orixinal no que se constrúa un discurso propio. Cando se utilicen ideas ou palabras doutra autoría acreditarase explicitamente a súa orixe; (2) respectar a extensión máxima permitida (5.000 - 10.000 palabras); e (3) incluír un apartado de resultados empíricos.

Aqueles estudantes que non superen o TFG na avaliación do segundo cuadrimestre poderán presentarse á segunda convocatoria no mes de xullo. As datas de entrega da memoria e da defensa do TFG serán publicadas con antelación suficiente na web da Facultade. No caso de obter a cualificación de suspenso, ben sexa na primeira ben na segunda

convocatoria, o tribunal unipersonal fará chegar un informe coas recomendacións oportunas ao estudante para a mellora do traballo e a súa posterior avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

APA, **Manual de Publicaciones de la American Psychological Association**, 3ª ed. traducida de la 6ta en inglés, Manual Moderno, 2010

APA, **Publication manual of the American Psychological Association : the official guide to APA style**, 7th ed., American Psychological Association, 2020

Bibliografía Complementaria

Ferrer, V., Carmona, M. y Soria, V., **El Trabajo de Fin de Grado: guía para estudiantes, docentes y agentes colaboradores**, McGraw Hill, 2012

Fondevila-Gascón, J. F. y Del Olmo, J. L., **El Trabajo fin de grado en Ciencias Sociales y Jurídicas : guía metodológica.**, Ediciones Internacionales Universitarias., 2013

Recomendacións

Outros comentarios

É moi importante consultar a Guía didáctica do TFG que se atopa en Faitic, así como na páxina web da Facultade. Recoméndase unha planificación regular do traballo baixo a supervisión do titor/a. A Facultade de Ciencias da Educación de Ourense organizará un Curso de análise de datos (no caso de ser posible) que resultará de grande utilidade para o desenvolvemento da parte metodolóxica do TFG.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída dende un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza refírese ao espazo no cal se desenvolverá a actividade. No referente ao escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo semipresencial e virtual. Por outra parte, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente agás, como si di no apartado anterior, o espazo no que se desenvolverán as actividades. No caso dun escenario mixto, as actividades desenvolveranse en espazos presenciais e virtuais, mentres que no caso dun escenario a distancia as actividades serán exclusivamente en virtual.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente por medios telemáticos.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia polo titor/a responsable.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e a plataforma de teledocencia Faitic. Poderán adaptarse outras medidas e recursos para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de xeito virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente común.

* Probas xa realizadas

Non procede.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as próximas convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21.

Unicamente no caso da ensinanza mixta ou a distancia, a proba de avaliación poderá ser realizada de xeito virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021 non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se estiman novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai.
